

BIULETYN RPO

źródła

INFORMACJA
01–03/2009

o pracy Rzecznika Praw Obywatelskich

styczeń–marzec 2009 r.

BIULETYN RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH 2009, nr 3

ŹRÓDŁA

**Informacja o pracy Rzecznika Praw Obywatelskich 01–03/2009
styczeń–marzec 2009 r.**

Komitet Redakcyjny Biuletynów RPO

Redaktor Naczelny:

Prof. dr hab. Marek Zubik

Sekretarz Komitetu:

dr Marta Derlatka

Członkowie Komitetu:

- Prof. dr hab. Andrzej Blikle
- Prof. dr hab. Stefan Jackowski
- Ks. Prof. dr hab. Franciszek Longchamps de Bériér
- Prof. dr hab. Cezary Mik
- Prof. dr hab. Lech Morawski
- Prof. dr hab. Grażyna Skąpska
- Prof. dr hab. Zbigniew Stawrowski
- Prof. dr hab. Janusz Szyborski
- Prof. dr hab. Jerzy Zajadło

Opracowanie:

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Wydawca:

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

al. Solidarności 77, 00-090 Warszawa

www.rpo.gov.pl

© Copyright by Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Warszawa 2009

Biuletyn RPO. Źródła 2009, nr 3

ISSN 0860-7958

Oddano do składu w maju 2009 r.

Podpisano do druku w maju 2009 r.

Opracowanie graficzne, DTP, korekta, druk i oprawa:

Agencja Reklamowo-Wydawnicza Arkadiusz Grzegorzcyk

www.grzeg.com.pl

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ 1

I. INFORMACJA O WPLYWIE I ZAŁATWIANIU WNIOSKÓW	7
II. WYSTĄPIENIA O CHARAKTERZE GENERALNYM.	18
III. KASACJE DO SĄDU NAJWYŻSZEGO. WNIOSKI O UZNANIE ZA NIEWAŻNE ORZECZENIA WYDANEGO WOBEC OSOBY REPRESJONOWANEJ ZA DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ NIEPODLEGŁEGO BYTU PAŃSTWA POLSKIEGO ORAZ SKARGI KASACYJNE.	128
IV. WNIOSKI DO NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO O WYKŁADNIĘ PRZEPISÓW, PYTANIA PRAWNE DO SĄDU NAJWYŻSZEGO	136
V. SKARGI DO WOJEWÓDZKICH SĄDÓW ADMINISTRACYJNYCH, SKARGI KASACYJNE DO NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO ORAZ PRZYSTĄPIENIA DO POSTĘPOWAŃ PRZED SĄDAMI ADMINISTRACYJNYMI I ORGANAMI ADMINISTRACJI.	138
VI. WNIOSKI DO TRYBUNAŁU KONSTITUCYJNEGO. ZGŁOSZENIA UDZIAŁU W POSTĘPOWANIACH W SPRAWIE SKARG KONSTITUCYJNYCH	142
VII. WYSTĄPIENIA LEGISLACYJNE	148
VIII. OPINIE I STANOWISKA RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	150
IX. REAKCJE NA WCZEŚNIEJSZE WYSTĄPIENIA RZECZNIKA	151

CZĘŚĆ 2

RAPORT Z DZIAŁALNOŚCI KRAJOWEGO MECHANIZMU PREWENCJI W I KWARTALE 2009 R.	183
--	-----

CZĘŚĆ 3

WYBÓR SPRAW INDYWIDUALNYCH	197
--------------------------------------	-----

CZĘŚĆ 1

I. INFORMACJE O WPLYWIE I ZAŁATWIANIU WNIOSKÓW

Dane informacyjno-statystyczne

Tabela 1. Wpływ spraw do Rzecznika Praw Obywatelskich w I kwartale 2009 na tle I kwartału 2008 r. i roku 2008

Sprawy	I kwartał 2008	I kwartał 2009	%	2008
Ogółem	16 778	15 934	-5,0	61 522
w tym nowe sprawy	8 250	7 668	-7,1	27 872
Liczba odpowiedzi na wystąpienia Rzecznika	5 060	5 460	+7,3	20 724

W I kwartale 2009 r. w Biurze RPO przyjęto 1771 interesantów oraz przeprowadzono 6091 rozmów telefonicznych, udzielając wyjaśnień i porad. Wysłano 20 114 pism w 12 213 prowadzonych sprawach, ponadto zarejestrowano 54 apele, listy otwarte, protesty bez oznaczenia wnioskodawcy.

Tabela 2. Wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w tym przed sądami, trybunałami i w postępowaniach administracyjnych

Rzecznik Praw Obywatelskich	I kwartał 2009	2008
wystąpienia problemowe	178	646
wnioski do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności przepisów z przepisami wyższego rzędu	4	18
zawiadomienia do Trybunału Konstytucyjnego o przystąpieniu do postępowania ze skargi konstytucyjnej	8	19
pytania prawne do Sądu Najwyższego	-	7
kasacje w sprawach karnych	10	46
skargi kasacyjne do Sądu Najwyższego w sprawach cywilnych	-	1

skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (prawo cywilne)	-	1
skargi kasacyjne do Naczelnego Sądu Administracyjnego	-	1
wnioski do Naczelnego Sądu Administracyjnego o wykładnię przepisów	1	2
skargi do wojewódzkich sądów administracyjnych	2	11
wnioski o unieważnienie orzeczenia	1	-
wnioski o unieważnienie prawomocnego orzeczenia Kolegium ds. Wykroczeń	-	1
przystąpienia do postępowania sądowego	1	11
przystąpienia do postępowania administracyjnego	1	8
łącznie	206	772

Tabela 3. Sprawy rozpatrzone w I kwartale 2009 r.

Sposób rozpatrzenia sprawy	W liczbach bezwzględnych	% rozpatrzonych spraw
podjęto do prowadzenia*	3378	36,5
w tym, w ramach wystąpienia o charakterze generalnym	323	3,5
udzielono wyjaśnień, wskazano wnioskodawcy przysługujące mu środki działania	5045	54,6
przekazano wniosek wg właściwości	158	1,7
zwrócono się do wnioskodawcy o uzupełnienie wniosku	510	5,5
nie podjęto**	157	1,7
łącznie	9248	100

*) Pojęcie „sprawy podjętej do prowadzenia” dotyczy spraw wskazujących na możliwe istnienie naruszenia praw obywatelskich, w sprawach tych Rzecznik prowadzi postępowanie wyjaśniające (art. 8 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich).

**) Przekazane Rzecznikowi do wiadomości wystąpienia kierowane do innych organów, pisma anonimowe i niezrozumiałej treści.

Sposób rozpatrzenia spraw w I kwartale 2009 r.

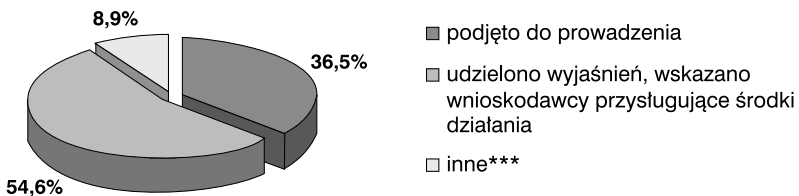

Tabela 4. Postępowania zakończone w I kwartale 2009 r.

Efekt zakończenia postępowania	W liczbach bezwzględnych	% zakończonych postępowań
uzyskano rozwiązanie oczekiwane przez wnioskodawcę ze względu na:	588	18,6
zasadność zarzutów wnioskodawcy	327	10,3
uwzględnienie wystąpienia generalnego RPO	261	8,3
odstąpiono od dalszego prowadzenia sprawy ze względu na:	398	12,6
toczące się w sprawie postępowanie (niewyczerpany tryb)	175	5,5
rezygnację RPO z dalszego prowadzenia sprawy z przyczyn obiektywnych	223	7,1
nie uzyskano rozwiązania oczekiwanego przez wnioskodawcę ze względu na:	2178	68,8
niepotwierdzenie się zarzutów wnioskodawcy	2026	64,0
nieuwzględnienie wystąpienia generalnego RPO	134	4,2
z powodu wyczerpania przez RPO możliwości działania	18	0,6
łącznie	3164	100

***) Pod pozycją „inne” znajdują się sprawy, w których: przekazano wniosek wg. właściwości, zwrócono się do wnioskodawcy o uzupełnienie wniosku oraz nie podjęto działań.

Zakończenie spraw podjętych

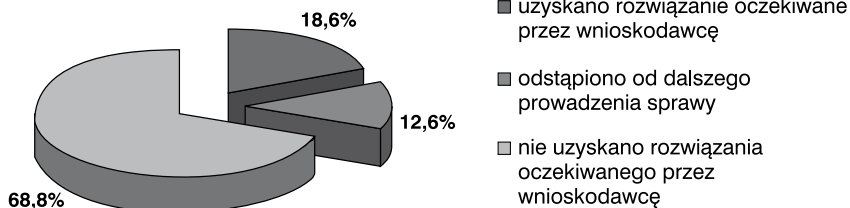
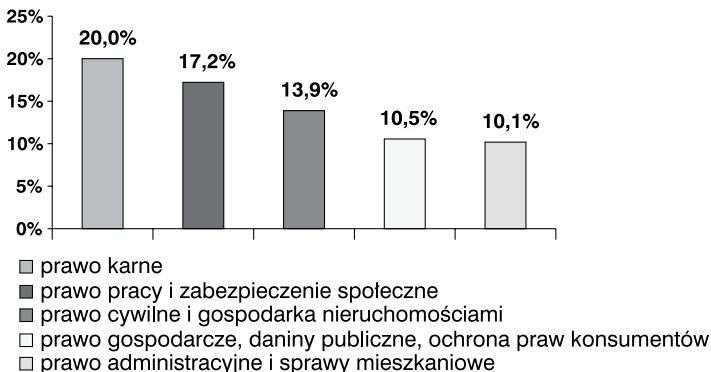

Tabela 5. Przedmiot nowych spraw (wniosków) przedłożonych Rzecznikowi Praw Obywatelskich w I kwartale 2009 r.

Przedmiot sprawy (wniosku)	W liczbach bezwzględnych	W ujęciu %
prawo konstytucyjne i międzynarodowe	522	6,8
prawo karne	1530	20,0
prawo pracy i zabezpieczenie społeczne	1318	17,2
prawo cywilne i gospodarka nieruchomościami	1068	13,9
prawo administracyjne i sprawy mieszkaniowe	771	10,1
prawo gospodarcze, daniny publiczne i ochrona praw konsumenta	805	10,5
prawo karne wykonawcze	759	9,9
prawa żołnierzy i funkcjonariuszy służb publicznych	195	2,5
administracja publiczna, zdrowie i ochrona praw cudzoziemców	638	8,3
sprawy nieklasyfikowalne	62	0,8
łącznie	7668	100

Zakres spraw nowych dominujących w I kwartale 2009 r.

W Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich działają trzy Zespoły Terenowe: we Wrocławiu (dla województw dolnośląskiego, lubuskiego i opolskiego), w Gdańsku (dla województw pomorskiego, zachodniopomorskiego i warmińsko-mazurskiego) i w Katowicach (dla województw śląskiego, małopolskiego i świętokrzyskiego), kierowane przez Pełnomocników terenowych Rzecznika Praw Obywatelskich.

W I kwartale 2009 r. do Zespołów Terenowych wpłynęło 1377 pism, z czego 126 pism przekazano, zgodnie z właściwością, do Biura w Warszawie, a 137 pism przyjęto z Biura w Warszawie. Nowych spraw

Tabela 6. Sprawy rozpatrzone w I kwartale 2009 r. w Zespołach Terenowych

Sposób rozpatrzenia sprawy	W liczbach bezwzględnych	% rozpatrzonych spraw
podjęto do prowadzenia*	254	34,2
udzielono wyjaśnień, wskazano wnioskodawcy przysługujące mu środki działania	446	60,1
przekazano wniosek wg. właściwości	5	0,7
zwrócono się do wnioskodawcy o uzupełnienie wniosku	37	5,0
łącznie	742	100

*) Pojęcie „sprawy podjętej do prowadzenia” dotyczy spraw wskazujących na możliwe istnienie naruszenia praw obywatelskich, w sprawach tych Rzecznik prowadzi postępowanie wyjaśniające (art. 8 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich).

wpłynęło 704. Z ogólnej liczby 1771 interesantów w Zespołach Terenowych przyjęto 874. Przeprowadzono 1729 rozmów telefonicznych udzielając wyjaśnień i porad. Rozpatrzono 742 sprawy.

Tabela 7. Przedmiot najważniejszych nowych spraw (wniosków) przedłożonych w Zespołach Terenowych Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w I kwartale 2009 r.

Przedmiot sprawy (wniosku)	W liczbach bezwzględnych	W ujęciu %
prawo cywilne i gospodarka nieruchomościami	128	18,2
prawo pracy i zabezpieczenie społeczne	124	17,6
prawo administracyjne i sprawy mieszkaniowe	122	17,3
prawo karne	113	16,1
administracja publiczna, zdrowie i ochrona praw cudzoziemców	76	10,8

Tabela 8. Spotkania i wizytacje Rzecznika Praw Obywatelskich, Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich oraz pracowników Biura RPO w I kwartale 2009 r.

	Miejsce spotkania/wizytacji	Data
1.	Komenda Powiatowa Policji w Pruszkowie – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	06.01.2009 r.
2.	Komenda Miejska Policji oraz Policyjna Izba Dziecka w Płocku – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	07.01.2009 r.
3.	Noclegownia Wczesnej Pomocy dla Młodych Osób Bezdolnych, Noclegownia dla Osób Bezdolnych i Najuboższych Monar – Markot, Centrum Pomocy – Noclegownia dla mężczyzn prowadzona przez PKPS, Noclegownia dla kobiet i mężczyzn Kijowska – badanie przestrzegania praw bezdolnych. Warszawa	07-08.01.2009 r.
4.	Samodzielny Publiczny ZOZ oraz Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych „Drewnica” w Ząbkach – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	08.01.2009 r.

5.	Ośrodek Strzeżony dla Cudzoziemców przy Nadwiślańskim Oddziale Straży Granicznej w Lesznowoli – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	09.01.2009 r.
6.	Komenda Powiatowa Policji w Międzyrzeczu, Zakład Karny w Gorzowie Wielkopolskim, Oddział Zewnętrzny Zakładu w Słońsku – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	20-23.01.2009 r.
7.	Dom Dziecka im. Generała Dąbrowskiego w Orzeszu – badanie przestrzegania praw dzieci.	23.01.2009 r. 28.01.2009 r.
8.	Zakład Karny w Barczewie – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	26-28.01.2009 r.
9.	3 Flotylla Okrętów im. Komandora Bolesława Romanowskiego w Gdańsku, Oddział Zabezpieczeń Marynarki Wojennej RP im. Pułkownika Stanisława Dąbka w Gdyni – badanie przestrzegania praw żołnierzy.	30.01.2009 r.
10.	Schronisko dla Nieletnich w Warszawie – Okęciu – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	30.01.2009 r.
11.	Komenda Miejska Policji oraz Areszt Śledczy w Piotrkowie Trybunalskim – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	02-04.02.2009 r.
12.	Spotkanie z Prezydentem Miasta Krakowa Pełnomocnika Rzecznika w Katowicach.	03.02.2009 r.
13.	14 Suwalski Pułk Artylerii Przeciwpancernej w Suwałkach, Wojewódzka Państwowa Straż Pożarna w Białymstoku – przestrzeganie praw żołnierzy i funkcjonariuszy.	05-06.02.2009 r.
14.	Badania przeprowadzone w szkołach oraz Urzędach w Dębicy i Stalowej Woli na temat dostępu dzieci z rodzin romskich do edukacji– badanie przestrzegania praw dzieci.	09-10.02.2009 r.
15.	Przyjęcia interesantów w Krakowie przez Zespół Terenowy w Katowicach.	12.02.2009 r.
16.	Areszt Śledczy w Jeleniej Górze, Policyjna Izba Dziecka w Wałbrzychu – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	18-20.02.2009 r.
17.	Komenda Powiatowa Policji oraz Zakład Karny w Malborku – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	24-26.02.2009 r.

18.	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Trzcincu oraz Zakład Karny w Wierzbrowie – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	03-06.03.2009 r.
19.	Dom Pomocy Społecznej w Krakowie – badanie przestępczości w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	09.03.2009 r.
20.	Wojskowy Areszt Dyscyplinarny oraz Izba Wytrzeźwień i Zakład Karny w Bydgoszczy – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	09-11.03.2009 r.
21.	Urząd Miejski w Suwałkach, Urząd Miejski w Elku zapoznanie się ze stanem realizacji praw dzieci narodowości romskiej do nauki w szkołach.	17-18.03.2009 r.
22.	Izba Wytrzeźwień oraz Zakład Karny w Płocku – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	17-19.03.2009 r.
23.	Przyjęcia interesantów w Elblągu przez Zespół Terenowy w Gdańsku .	20.03.2009 r.
24.	Przyjęcia interesantów w Częstochowie przez Zespół Terenowy w Katowicach.	26.03.2009 r.

Tabela 9. Sympozja, seminaria i konferencje, w których uczestniczyli w I kwartale 2009 r. Rzecznik Praw Obywatelskich, Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich oraz pracownicy Biura RPO

	Tytuł symposium, seminarium albo konferencji	Data
1.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w konferencji zorganizowanej przez Prezydenta RP we współpracy z Muzeum Powstania Warszawskiego i Ośrodkiem Myśli Politycznej w Krakowie nt. „Polskie wyzwania: tożsamość.” Warszawa.	09.01.2009 r.
2.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich XVII Finale Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Warszawa	11.01.2009 r.
3.	Seminarium naukowe zorganizowane przez Uniwersytet Jagielloński nt. „Tajemnica statystyczna w postępowaniu karnym”. Kraków.	15.01.2009 r.
4.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w seminarium zorganizowanym przez Business Center Club i Ambasadę Stanów Zjednoczonych w Polsce nt. „Future of US-NATO relations with Russia.” Warszawa.	15.01.2009 r.

5.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z przedstawicielami Porozumienia na rzecz wprowadzenia OPCAT poświęconemu działalności Krajowego Mechanizmu Prewencji.	21.01.2009 r.
6.	Konferencja zorganizowana przez Stowarzyszenie Wolnego Słowa nt. „Rola organizacji kibicowskich we współczesnej piłce nożnej.” Warszawa.	23.01.2009 r.
7.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z przedstawicielami Stowarzyszenia Przyjaciół Międzynarodowego Ruchu ATD Czwarty Świat w Polsce dotyczące Obchodów 60 rocznicy Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka. Warszawa.	23.01.2009 r.
8.	Seminarium Rady Rzecznika Praw Obywatelskich w Nieborowie.	24.01.2009 r.
9.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z przedstawicielami Ministerstwa Zdrowia i Departamentu Zdrowia Publicznego w sprawie Karty Praw Kobiety Rodzącej.	29.01.2009 r.
10.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w uroczystościach przyznania tytułu Człowieka Roku 2008 Tygodnika Wprost. Warszawa.	02.02.2009 r.
11.	Konferencja zorganizowana przez Fundację Pomocy Wzajemnej „Barka” oraz organizację European Citizen Action Service (ECAS) pt. „Sieć bezpieczeństwa dla migrantów zagrożonych wykluczeniem – kto ją zapewni?”, patronat RPO. Warszawa.	16.02.2009 r.
12.	Konferencja zorganizowana przez Ministerstwo Sprawiedliwości z okazji Międzynarodowego Dnia Ofiar Przestępstw. Baranów Sandomierski.	19-20.02.2009 r.
13.	Konferencja zorganizowana w Biurze RPO z okazji Europejskiego Dnia Ofiar Przestępstw. Warszawa	23.02.2009 r.
14.	Konferencja zorganizowana w Biurze RPO nt. „Działalność Organizacji Pozarządowych na rzecz Ochrony Praw Osób Pozbawionych Wolności”. Warszawa.	24.02.2009 r.

15.	Udział Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich w spotkaniu ze studentami w ramach współpracy Rzecznika z Poradnią Prawną nt. „Prawa Człowieka w Polsce”. Białystok.	17.03.2009 r.
16.	Międzynarodowa konferencja zorganizowana przez Komendę Stołeczną Policji nt. „Ludzie nie na sprzedaż – międzynarodowa współpraca Policji w Zakresie Zwalczania Handlu Ludźmi”. Dębe.	17-19.03.2009 r.
17.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z przedstawicielami mniejszości narodowych i etnicznych. Warszawa.	19.03.2009 r.
18.	Konferencja zorganizowana przez Stowarzyszenie Pomocy Ofiarom Przestępstw im. Ireny Rajkowskiej nt. „Sytuacja ofiar przestępstw w polskim prawodawstwie”. Wrocław.	20.03.2009 r.
19.	Międzynarodowa konferencja zorganizowana przez Ministra Sprawiedliwości nt. „Rola organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w zapewnieniu skutecznej ochrony ofiarom przemocy - stan aktualny i kierunki działań”. Warszawa.	20.03.2009 r.
20.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w uroczystościach 90-lecia Izby Adwokackiej. Warszawa	22.03.2009 r.
21.	Udział Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich w konferencji zorganizowanej przez Polską Fundację Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland” pt. „Poradnictwo obywatelskie – szansą na wzrost świadomości społeczeństwa”. Lublin.	25.03.2009 r.
22.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w seminarium naukowym zorganizowanym przez Akademię Leona Koźmińskiego nt. „XX lat transformacji ustrojowej w Polsce”. Warszawa.	25.03.2009 r.
23.	Finał pierwszej edycji ogólnopolskiego konkursu „Strona Internetowa Bez Barrier”. Patronat honorowy Rzecznika. Warszawa.	26.03.2009 r.

Tabela 10. Współpraca międzynarodowa Rzecznika Praw Obywatelskich w I kwartale 2009 r.

	Wydarzenie	Data
1.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich ze Stephanem Raabem, Dyrektorem Fundacji im. Konrada Adenauera w Polsce.	16.01.2009 r.
2.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z Konstantinem Kawtaradze, Ambasadorem Gruzji w Polsce.	22.01.2009 r.
3.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z przedstawicielami Ambasady Stanów Zjednoczonych oraz Departamentu Bezpieczeństwa Krajowego USA dotyczące złego traktowania polskich obywateli przez amerykańskie służby imigracyjne.	22.01.2009 r.
4.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z Hirumitsu Morii Przedstawicielem Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców w Polsce.	27.01.2009 r.
5.	Seminarium zorganizowane przez Europejską Komisję Rady Europy ds. Zwalczenia Rasizmu i Nietolerancji (ECRI) nt. „zwalczenia rasizmu i dyskryminacji rasowej”. Strasburg.	26-27.02.2009 r.
6.	Konferencja zorganizowana przez Ombudsmana Albanii, Grecji oraz Komisarza Praw Człowieka Rady Europy w ramach projektu „Eunomia” nt. „Dostęp do informacji: jakie zadania dla Ombudsmana?” Tirana.	09-10.03.2009 r.
7.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z Pamelą Quanrud, Zastępcą Szefa Misji w Ambasadzie USA. Warszawa.	18.03.2009 r.

II. WYSTĄPIENIA O CHARAKTERZE GENERALNYM

W okresie objętym Informacją Rzecznik Praw Obywatelskich skierował wystąpienia o charakterze generalnym do:

1. Ministra Finansów (RPO-605220-I/08) z dnia 5 stycznia 2009 r. – w sprawie opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych środków finansowych przyznawanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

W pismach kierowanych do Rzecznika wyrażane są wątpliwości, czy środki finansowe przyznawane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki powinny być opodatkowane podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Kwestia ta jest obecnie niezwykle istotna, ponieważ rozpoczęto procedury konkursowe w ramach tego działania. Brak jednoznaczności co do wysokości dofinansowania może utrudniać beneficjentom nie tylko przygotowanie niezbędnych dokumentów, ale również rzetelną analizę dochodowości planowanych przedsięwzięć. Przedstawiony problem mógłby zostać rozstrzygnięty w rozporządzeniu wydanym przez Ministra Finansów.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (12.01.2009 r.) poinformował o pracach nad projektem rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od osób fizycznych i osób prawnych od niektórych dochodów (przychodów) dotyczącego środków przyznanych w latach 2008-2009 podatnikom – uczestnikom projektu w ramach Działania 6.2 Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Projekt został skierowany w styczniu 2009 r. do uzgodnień zewnętrznych.

2. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-605916-X/09) z dnia 6 stycznia 2009 r. – w sprawie sytuacji osób bezdomnych w związku z warunkami ostrej zimy.

Z powodu fali silnych mrozów, Rzecznik zwrócił się z apelem do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o uwrażliwienie podległych mu służb i organów administracji terenowej na potrzeby osób bezdomnych, których życie i zdrowie w tych dniach jest szczególnie zagrożone. Podobną prośbę skierował do władz samorządowych,

mieszkańców, a także mediów. Ponadto pracownicy Biura Rzecznika przeprowadzili wizytację kilku warszawskich noclegowni.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji (07.01.2009 r.) poinformował, że polecił wojewodom stałe monitorowanie sytuacji związanej z zapewnieniem możliwości tymczasowego zakwaterowania osób bezdomnych. W województwach uruchamiane są także bezpłatne infolinie, które przyjmują informacje o osobach bezdomnych potrzebujących pomocy.

3. Prezesa Rady Ministrów (RPO-605842-III/09) z dnia 6 stycznia 2009 r. – w sprawie pomocy Polakom wracającym do kraju z emigracji zarobkowej.

Rzecznik z dużym zainteresowaniem przyjął rządową inicjatywę związaną z programem „Masz PŁan na powrót”, mającym ułatwić rodakom, którzy zdecydowali się na powrót, ponowną organizację życia w Polsce. Potrzebne są dalsze przedsięwzięcia, np. rozbudowa systemu doradztwa związanego z podjęciem własnej działalności gospodarczej, większa aktywność służb publicznych w pomocy przy ponownym osiedleniu się rodzin. Rzecznik zwrócił się z prośbą o przedstawienie informacji na temat planowanych działań rządu.

Minister– Członek Rady Ministrów (02.01.2009 r.) w odpowiedzi na wystąpienie skierowane do Prezesa Rady Ministrów poinformował, że od momentu inauguracji portalu powroty.gov.pl w dniu 24 listopada 2008 r. do 18 stycznia 2009 r. odnotowano ponad 60 tys. unikatowych użytkowników, co potwierdza bardzo duże zainteresowanie portalem. Jednym z najlepiej ocenianych elementów portalu jest możliwość uzyskania odpowiedzi na pytania internautów. Program „Masz PŁan na powrót” jest jednym z elementów szerszego programu mającego na celu wsparcie migrantów powrotnych, będącego efektem prac Międzynarodowego Zespołu ds. Reemigracji. Na ukończeniu są prace nad programem szkoleń dla pracowników urzędów pracy w zakresie kontaktów z migrantami powrotnymi i koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

4. Ministra Obrony Narodowej (RPO-601043-IX/08) z dnia 7 stycznia 2009 r. – w sprawie problemów z zatrudnieniem w Polsce obywateli Iraku współpracujących z Polskimi Siłami Stabilizacyjnymi.

W „Gazecie Wyborczej” z 29–30 listopada 2008 r. ukazał się artykuł pt. *Aaaaa...gdzie ta praca dla tłumaczy z Iraku*. Z uwagi na wycofanie Polskiego Kontyngentu Wojskowego z Iraku, właściwe polskie służby wydały zgodę na przyjazd do Polski obywateli Iraku współpracują-

cych z Polskimi Siłami Stabilizującymi. Cudzoziemcom tym jednak nie zagwarantowano należytej opieki umożliwiającej życie w Polsce. Oceniając bardzo wysoko inicjatywę ochrony życia i zdrowia tej grupy cudzoziemców oraz ich rodzin, Rzecznik wyraził jednocześnie zaniepokojenie informacją o konieczności pokrywania przez nich kosztów utrzymania i zamieszkania w mieszkaniach przydzielonych z zasobów Wojskowej Agencji Mieszkaniowej, w sytuacji braku możliwości zatrudnienia oraz trwającej procedury nadania statusów uchodźcy. Rzecznik zwrócił się o spowodowanie zbadania przedstawionej sprawy.

5. Prokuratora Krajowego (RPO-605551-II/08) z dnia 7 stycznia 2009 r. – w sprawie utrudnień w prowadzeniu postępowań karnych, wynikających z konieczności uzyskiwania od organów państw obcych, zwłaszcza Białorusi i Rosji, informacji w drodze pomocy prawnej.

Jak wynikało z publikacji w mediach (np. artykuł w „Rzeczpospolitej” z dnia 23 grudnia 2008 r. pt. *Wschodnie alibi trudne do sprawdzenia*), poważnym utrudnieniem w prowadzeniu postępowań karnych staje się konieczność uzyskania od organów państw obcych (zwłaszcza Białorusi i Rosji) informacji w drodze pomocy prawnej. Rzecznik zwrócił się z prośbą o poinformowanie o skali problemu, jak również o działaniach mających na celu skrócenie okresu oczekiwania na wykonanie czynności w drodze pomocy prawnej.

Dyrektor Biura Obrót Prawny z Zagranicą Prokuratury Krajowej (14.01.2009 r.) poinformował, że czas oczekiwania na materiały procesowe nadsyłane z zagranicy w wyniku realizacji wniosków o udzielenie pomocy prawnej w sprawach karnych uzależniony jest od stopnia skomplikowania i ilości zleczanych czynności, trybu kierowania wniosków i przekazywania do Polski zgromadzonych materiałów, sprawności działania organów państwa wezwanego oraz woli podejmowania przez nie współpracy. Zarówno umowy międzynarodowe regulujące omawianą kwestię, jak i międzynarodowe prawo zwyczajowe nie operują terminami, w których wnioski mają być realizowane, nie dają również żadnych instrumentów przymuszających do ich wykonania. Jedynym sposobem wpływania przez organy resortu sprawiedliwości na tok realizacji pomocy prawnych za granicą jest kierowanie ponagleń, powiązanych również z interwencjami dyplomatycznymi oraz organizowanie dwustronnych konsultacji.

6. Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego (RPO-604481-VI/08) z dnia 7 stycznia 2009 r. – w sprawie przeliczania

przez banki, które udzieliły kredytów w walutach obcych, wartości walutowych w sposób niekorzystny dla klientów.

Z informacji napływających do Rzecznika wynikało, że banki, które udzieliły swoim klientom kredytów w walutach obcych, przeliczają wartości walutowe w sposób niekorzystny dla swoich klientów (tzw. spread walutowy). W wyniku stosowania różnic kursowych przy zakupie i sprzedaży walut, kredytobiorcy obciążani są dodatkowymi (nie dostatecznie znanymi im w momencie zawierania umowy kredytowej) kosztami obsługi kredytu. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w tej sprawie.

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (20.02.2009 r.) wyjaśnił, że banki udzielające kredytów denominowanych w walutach obcych powinny zwracać szczególną uwagę na prowadzenie rzetelnej polityki informacyjnej, a także zamieszczać w umowach kredytu precyzyjne postanowienia regulujące zasady ustalania przez bank kursów walut oraz przeliczania kwoty wypłacanego kredytu i wysokości rat. W dniu 26 listopada 2008 r. Komisja zwróciła się do Prezesa UOKiK z prośbą o rozważenie opisaney praktyki pod kątem zgodności z prawem. Ponadto w dniu 17 grudnia 2008 r. została podjęta uchwała w sprawie przyjęcia Rekomendacji S (II) dotyczącej dobrych praktyk w zakresie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie. Komisja oczekuje, że rekomendacja zostanie wprowadzona w bankach nie później niż do dnia 1 kwietnia 2009 r. Efekty rekomendacji będą przedmiotem stałej kontroli oraz działań analitycznych prowadzonych przez Pion Nadzoru Bankowego Komisji Nadzoru Finansowego.

7. Ministra Spraw Zagranicznych oraz Ambasadora USA w Polsce (RPO-605915-I/09) z dnia 8 stycznia 2009 r. – w sprawie traktowania obywateli polskich przez służby imigracyjne USA.

W napływającej do Rzecznika korespondencji podnoszony jest problem bezwzględnego traktowania obywateli polskich na granicach przez służby imigracyjne USA. Spostrzeżenia te potwierdzają publikacje prasowe (np. artykuły: *Ameryka wita kajdankami* – „Gazeta Wyborcza” z dnia 14 grudnia 2008 r., *Newark i O’Hara najgorsze dla Polaków* – „Dziennik” z dnia 22 grudnia 2008 r.). Najpoważniejsze zarzuty to: zakuwanie w kajdanki, przewożenie do więzienia bez stawiania formalnych zarzutów. Zdarzają się przypadki utrudniania korzystania z leków czy nawiązania kontaktu z osobami bliskimi. Regułą jest niepowiadamianie o fakcie zatrzymania polskich służb konsularnych. Efektem tego typu zatrzymań jest deportacja do Polski. W opisanych przypadkach dochodzi do naruszeniem godności człowieka oraz zła-

mania podstawowych praw obywatelskich wynikających z międzynarodowych deklaracji i konwencji. Niezbędne jest podjęcie zdecydowanych działań przez polskie władze, wraz z interwencją u władz amerykańskich.

Minister Spraw Zagranicznych (26.01.2009 r.) poinformował, że w dniu 18 grudnia 2008 r. odbyło się w Ministerstwie Spraw Zagranicznych spotkanie Konsula Generalnego USA w Warszawie, zorganizowane z inicjatywy Departamentu Konsularnego i Polonii oraz Departamentu Ameryki MSZ. Celem spotkania było wyrażenie dużego zaniepokojenia strony polskiej znacznym nasileniem zatrzymań polskich obywateli posiadających ważne wize wjazdowe do USA przez amerykańskie służby graniczne, a w szczególności niewłaściwym traktowaniem osób starszych i chorych. Konsul Generalny USA poinformował o zamiarze przeprowadzenia w Polsce szerokiej kampanii informacyjnej, mającej na celu wyjaśnienie opinii publicznej amerykańskich przepisów imigracyjnych (de facto ostateczna decyzja o wjeździe na terytorium USA podejmowana jest przez funkcjonariusza służb granicznych na lotnisku, a wiza nie stanowi gwarancji wjazdu). Zadeklarował również nawiązanie bliższego kontaktu z PLL LOT celem opracowania informatora dla Polaków podróżujących do USA.

8. Ministra Gospodarki (RPO-606131-I/08) z dnia 8 stycznia 2009 r. – w sprawie zaopatrzenia Polski w gaz ziemny.

Kwestia bezpieczeństwa energetycznego państwa została uregulowana w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym. Ustawa ta nakazuje Radzie Ministrów przy wprowadzeniu ograniczeń w poborze gazu, brać pod uwagę ochronę odbiorców przed tymi ograniczeniami. Obecny kontrakt na dostawę gazu do Polski zawarty pomiędzy PGNiG a RosUkrEnergo – którego udziałowcem jest rosyjski Gazprom – wygasa z końcem 2009 r. Tak niezbędna dla bezpieczeństwa energetycznego państwa dywersyfikacja dostaw gazu nadal pozostaje tylko w sferze postulatu. Ponadto spółka PGNiG nie podaje na bieżąco szczegółowych informacji na temat magazynów gazu i ich zawartości, podczas gdy informacje takie posiadają publiczny charakter. Regularne ich publikowanie wydaje się konieczne dla poczucia bezpieczeństwa energetycznego państwa. Rzecznik zwrócił się z prośbą o odniesienie się do kwestii poruszonych w wystąpieniu.

9. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-605143-I/08) z dnia 8 stycznia 2009 r. – w sprawie decyzji polskich władz odmawiającej stwierdzenia obywatelstwa polskiego Pani Heleny Pelermann.

Z poruszającej publikacji zamieszczonej w „Gazecie Wyborczej” z 13-14 grudnia 2008 r. *Nie ma paszportu dla pani Heli* wynikało, że w sprawie Pani Heleny Pelermann wojewoda mazowiecki wydał decyzję odmawiającą stwierdzenia polskiego obywatelstwa, która została później utrzymana przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji (04.02.2009 r.) poinformował, że zgodnie z art. 11 pkt 1 ustawy z 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego, osoby które nabyły obce obywatelstwo, traciły z mocy prawa polskie obywatelstwo. Organy orzekające w przedstawionej sprawie zasadnie odmówiły stwierdzenia posiadania polskiego obywatelstwa. W odpowiedzi poinformowano także, iż senacki projekt nowej ustawy o obywatelstwie polskim, który wpłynął do Sejmu w listopadzie 2008 r., przewiduje instytucję przywrócenia obywatelstwa polskiego. Projektowana ustawa uzyskała pozytywną opinię rządu.

10. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-602113-III/08) z dnia 9 stycznia 2009 r. – w sprawie pozbawienia dłużnika alimentacyjnego możliwości umorzenia zadłużenia z tytułu wypłaconej zaliczki alimentacyjnej.

Do Rzecznika wpłynęła skarga w sprawie pozbawienia dłużnika alimentacyjnego możliwości umorzenia zadłużenia z tytułu wypłaconej zaliczki alimentacyjnej. Ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej utraciła moc z dniem 1 października 2008 r. (z wyjątkiem art. 17 ust. 5, który utracił moc z dniem 1 grudnia 2008 r.). Przewidywała ona, iż organ właściwy wierzyciela mógł umorzyć należności dłużnika alimentacyjnego z tytułu wypłaconych zaliczek, a także wierzyciela z tytułu nienależnie pobranej zaliczki, uwzględniając sytuację dochodową i rodzinną tych osób. Trudno jest więc znaleźć racjonalne uzasadnienie przyjętych przez ustawodawcę rozwiązań, które pozbawiają dłużnika możliwości umorzenia długu z tytułu wypłaconej zaliczki alimentacyjnej. Rzecznik zwrócił się o zajęcie stanowiska w omawianym zakresie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (28.01.2009 r.) poinformował, że zgodnie z art. 16 obowiązującej do 30 września 2008 r. ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postę-

powaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej, w ramach dochodzenia zwrotu należności dłużnika z tytułu wypłaconej zaliczki alimentacyjnej, organ właściwy wierzyciela (tj. wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej do zaliczki alimentacyjnej) może umorzyć należności dłużnika alimentacyjnego z tytułu wypłaconych zaliczek, a także wierzyciela z tytułu nienależnie pobranej zaliczki, uwzględniając sytuację dochodową i rodzinną tych osób. W opinii MPiPS, powyższy przepis, na podstawie art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, zgodnie z którym, egzekucję należności z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych prowadzi się w dalszym ciągu aż do ich zaspokojenia na podstawie dotychczasowych przepisów, znajduje zastosowanie także po 30 września 2008 r. (czyli po uchyceniu ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej).

11. Ministra Sprawiedliwości (RPO-587706-IV/08) z dnia 9 stycznia 2009 r. – w sprawie przebiegu prac legislacyjnych nad nowelizacją rozporządzenia w sprawie szczegółowego trybu doręczania pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym.

W odpowiedzi z dnia 24 lipca 2008 r. na wystąpienie Rzecznika dotyczące potrzeby nowelizacji rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie szczegółowego trybu doręczania pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym wskazano, iż został opracowany projekt nowelizacji tego rozporządzenia. Rzecznik zwrócił się o informację, na jakim etapie znajdują się prace legislacyjne w omawianym zakresie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (25.02.2009 r.) poinformował, że projekt rozporządzenia został przekazany w lutym 2009 r. do uzgodnień międzyresortowych.

12. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (RPO-512676-IV/05) z dnia 9 stycznia 2009 r. – w sprawie prac legislacyjnych nad całościowym uregulowaniem problematyki wspólnot gruntowych.

W kolejnych pismach kierowanych do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Rzecznik poruszał problem regulacji prawnej wspólnot gruntowych, zawartej w ustawie z dnia 29 czerwca 1963 r. o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych. We wrześniu 2007 r. Rzecznik został poinformowany, że w Ministerstwie podjęto prace nad projektem ustawy, która w sposób całościowy regulowałaby problematykę

wspólnot. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się o przekazanie informacji dotyczących obecnego etapu prac legislacyjnych.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (19.01.2009 r.) poinformował, że w programie Prac Legislacyjnych Rządu na I półrocze 2009 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zgłosił do rozpatrzenia przez Radę Ministrów w miesiącach kwiecień-czerwiec założenia do projektu ustawy o zmianie ustawy o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych. W założeniach przewiduje się m.in. umożliwienie przekształcenia wspólnot gruntowych we współwłasność. Proponuje się wprowadzić ostateczny termin do wydania decyzji w sprawie ustalenia wykazu uprawnionych do udziału we wspólnocie gruntowej, a także regulacji, zgodnie z którymi gminy nabyłyby te nieruchomości, co do których nie jest obecnie możliwe wydanie decyzji określających wykazy osób uprawnionych do wspólnoty. Przewiduje się również wprowadzenie sądowej kontroli działalności organów spółki powołanej do zagospodarowania wspólnoty gruntowej.

13. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-606133-III/09) z dnia 9 stycznia 2009 r. – w sprawie obowiązku pracodawcy wyznaczenia pracowników do udzielenia pierwszej pomocy oraz do wykonywania czynności w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ewakuacji pracowników.

Na podstawie sygnałów prasowych (m.in. „Gazeta Prawna” z dnia 7 stycznia 2009 r.) Rzecznik podjął problem skutków prawnych zmiany niektórych przepisów Kodeksu pracy, wprowadzonej ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy. Art. 209¹ § 1 pkt 2 znowelizowanego Kodeksu pracy nakłada na pracodawcę obowiązek wyznaczenia pracowników do udzielenia pierwszej pomocy oraz do wykonywania czynności w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ewakuacji pracowników. W ocenie Rzecznika przy wprowadzeniu omawianej nowelizacji nie zachowano odpowiedniej *vacatio legis*. Realizacja wspomnianego obowiązku nakłada na pracodawców dodatkowe koszty wynikające z potrzeby zatrudnienia pracownika z ukończonym szkoleniem inspektora ochrony przeciwpożarowej lub skierowania wyznaczonego pracownika na takie szkolenie (ich odpłatność przekracza 1200 zł na osobę). Brak realizacji tego obowiązku może narazić pracodawcę na karę grzywny od 1000 zł do 30.000 zł (art. 283 § 1 k.p.). Jak wynika z uzasadnienia rządowego projektu ustawy, zmiany przepisów były niezbędne ze względu na przedstawienie Polsce przez Komisję Europejską zarzutów w związku z niewłaściwym lub niepełnym wdrożeniem postanowień dyrektywy Rady 88/391/EWG z dnia

12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy. W opinii Rzecznika dyrektywa stwarza możliwość wprowadzenia regulacji bardziej elastycznej, w szczególności zróżnicowania obowiązków pracodawcy w zależności od liczby zatrudnionych pracowników. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (25.02.2009 r.) poinformował, iż w związku z problemami dotyczącymi wdrożenia art. 209¹ § 1 pkt 2 lit. b Kodeksu pracy, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, wspólnie z Ministerstwem Gospodarki oraz Komendą Główną Państwowej Straży Pożarnej przygotowało kolejny projekt nowelizacji, który został przekazany do Komisji Nadzwyczajnej „Przyjazne Państwo” do spraw związanych z ograniczeniem biurokracji. Przewiduje on zniesienie obowiązku posiadania przez określonych pracowników kwalifikacji specjalistycznych z zakresu ochrony przeciwpożarowej. Pracownicy wyznaczeni do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników będą posiadali ukończone szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, uwzględniające problematykę ochrony przeciwpożarowej.

14. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-606216-VI/09) z dnia 9 stycznia 2009 r. – w sprawie trudności, jakie napotyka Fundacja Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy podczas organizowania zbiórek publicznych.

Fundacja Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy napotyka na szereg trudności wynikających z niedostosowanych do współczesnych zasad gospodarki wolnorynkowej przepisów z zakresu zbiórek publicznych, jak również z faktu niewłaściwego ich stosowania przez urzędników. Rzecznik wskazał na konieczność nowelizacji przepisów.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji (30.01.2009 r.) poinformował, że w połowie 2008 r. podjęte zostały prace nad zmianą przepisów dotyczących zbiórek publicznych. Powstanie projektu nowelizacji zaplanowano na drugie półrocze 2009 r. Wypracowanie założeń zmian przepisów powierzono powołanemu w tym celu zespołowi złożonemu z przedstawicieli zainteresowanych resortów i organizacji pozarządowych.

15. Ministra Gospodarki (RPO-586888-X/08) z dnia 12 stycznia 2009 r. – w sprawie bezpieczeństwa energetycznego Polski.

W odpowiedzi z dnia 25 listopada 2008 r. Minister Gospodarki poinformował Rzecznika o skierowaniu w dniu 1 września 2008 r. do kon-

sultacji społecznych założeń „Polityki energetycznej Polski do 2030 roku”. W piśmie tym zasygnalizowano równocześnie, iż przedłożenie projektu dokumentu Radzie Ministrów do akceptacji przewidywane jest na grudzień 2008 roku. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się do Ministra Gospodarki z prośbą o poinformowanie na temat obecnego etapu prac nad „Polityką energetyczną Polski do 2030 roku”.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Gospodarki (20.01.2009 r.) poinformował, że obecnie finalizowane są prace nad załącznikami do projektu „Polityki energetycznej Polski do 2030 roku” tj. Prognozą zapotrzebowania na paliwa i energię oraz Prognozą oddziaływania polityki energetycznej na środowisko. Niezwłocznie po ukończeniu prac nad ww. dokumentami zostaną one przekazane do uzgodnień międzyresortowych oraz podane do publicznej wiadomości.

16. Ministra Sprawiedliwości (RPO-595372-IX/08) z dnia 12 stycznia 2009 r. – w sprawie przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego do Służby Więziennej.

Na tle sprawy indywidualnej dotyczącej odmowy przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego do Służby Więziennej pojawiły się wątpliwości co do konstytucyjności przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 stycznia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego do Służby Więziennej. Przepis § 7 tego rozporządzenia pozwala odmówić podania kandydata postępowaniu kwalifikacyjnemu z innych przyczyn, nie wymieniając ich (poza przyczyną jaką jest brak uzasadnienia w potrzebach kadrowych w Służbie Więziennej). Pozwala to w istocie na niczym nieskrępowane odmawianie poddania kandydata postępowaniu kwalifikacyjnemu. Rozwiązanie takie budzi wątpliwości co do zgodności z art. 60 Konstytucji tj. prawem dostępu do służby publicznej na jednakowych zasadach. Wątpliwości konstytucyjne budzi także sama treść upoważnienia do wydania rozporządzenia (art. 24 ust. 3 ustawy o Służbie Więziennej). Upoważnienie nie ma charakteru szczegółowego i nie zawiera wytycznych, tym samym jest niezgodne z art. 92 ust. 1 Konstytucji. Rzecznik zwrócił się z prośbą o wyrażenie stanowiska w zakresie konstytucyjności kwestionowanych norm prawnych.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (03.03.2009 r.) poinformował, że w przygotowywanym projekcie nowej ustawy o Służbie Więziennej (będącej na etapie prac Komitetu Rady Ministrów) art. 38 ust. 5 projektu zawiera upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, trybu przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego do Służby Więziennej.

17. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-573159-III/07) z dnia 12 stycznia 2009 r. – w sprawie zasadności pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Z nadesłanych Rzecznikowi przez Wydziały Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich informacji dotyczących oceny realizacji zadań placówek socjalizacyjnych w zakresie zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce oraz działań placówki na rzecz powrotu wychowanków do rodziny i utrzymywania przez nich kontaktów z rodzicami wynika, że najwięcej dzieci w placówkach socjalizacyjnych przebywa w województwach: śląskim (14%) mazowieckim (10%) i łódzkim (9%). Można przypuszczać, że są to rejony wymagające od organów pomocy społecznej wyjątkowego zaangażowania w pracę na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej. Tylko 24% wychowanków przebywających w placówkach zostało zgłoszonych do ośrodków adopcyjno-opiekuńczych w celu przysposobienia lub umieszczenia w prorodzinnych formach opieki (rodziny zastępcze, placówki rodzinne). Szczególny niepokój budzi fakt, że aż 7% dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą adopcję nie zostało zgłoszonych do ośrodków adopcyjno-opiekuńczych w celu przysposobienia. 72% dzieci w Polsce pozostawało w placówce z zaleceniem dalszego pobytu. Ten wynik świadczy o nieskuteczności realizowanego przez samorządy i placówki planu wychowawczego. Rzecznik zwrócił się o podjęcie środków zaradczych w celu skuteczniejszej ochrony praw dzieci – wychowanków placówek socjalizacyjnych.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (20.02.2009 r.) poinformował, że Ministerstwo opracowało projekt „Założeń do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nad dzieckiem”, który oczekuje na przyjęcie przez Radę Ministrów. Założenia te zakładają profesjonalne wsparcie rodziców mających problemy z wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczej, doskonalenie metod pracy z rodziną biologiczną na rzecz pozostawienia w niej dziecka, rozwój placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego, wzmocnienie profilaktyki i pracy z rodziną przez tzw. asystentów rodziny, współpracę między przedstawicielami instytucji mających kontakt z dzieckiem, wprowadzenie zasady nieumieszczania dzieci do 10 roku życia w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, rozwój rodzinnej opieki zastępczej, rozwój rodzinnych domów dziecka odmiennie niż obecnie zorganizowanych i usytuowanych w systemie, a także poprawę procesu usamodzielniania pełnoletnich wychowanków opieki zastępczej.

18. Komendanta Głównego Policji (RPO-603603-V/08) z dnia 12 stycznia 2009 r. – w sprawie prawnego uregulowania kwestii gospodarowania lokalami mieszkalnymi oddanymi w dyspozycję organów Policji na zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych policjantów.

Ustawa o Policji nakłada na organy Policji obowiązek zapewnienia policjantom lokalu mieszkalnego w miejscu pełnienia służby i stanowi, że na mieszkania te przeznaczają się lokale będące w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych i podległych mu organów, w tym także uzyskane m.in. od gmin. Gminy uzależniają możliwość wykupu lokalu przez najemcę od uzyskania przez niego zgody właściwego organu Policji na zrzeczenie się prawa dysponowania tym lokalem. Z napływających do Rzecznika skarg wynika, że organy Policji nie stosują jednolitego sposobu postępowania z napływającymi do nich wnioskami. Jedne zrzekają się prawa do lokalu i tym samym wyrażają zgodę na zbycie lokalu najemcy w sytuacji, gdy powierzchnia zajmowanego lokalu nie przekracza o więcej niż 10 m² powierzchni lokalu przysługującego najemcy, zgodnie z przysługującymi mu normami. Inne natomiast organy nie rozpatrują wniosków informując, że ich rozpatrywanie zostało wstrzymane do czasu zakończenia prowadzonych w Komendzie Głównej Policji prac nad uregulowaniem zasad gospodarowania przez jednostki organizacyjne Policji posiadanym zasobem mieszkaniowym. Rzecznik zwrócił się o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

19. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-602341-X/08) z dnia 13 stycznia 2009 r. – w sprawie leczenia i finansowania świadczeń medycznych udzielanych przebywającym nielegalnie w Polsce obywatelom Ukrainy i Wietnamu.

W związku z pojawiającymi się sygnałami medialnymi („Gazeta Wyborcza” – „Gazeta Stołeczna” z dnia 4 listopada 2008 r. – *Nielegalni imigranci, pacjenci niczyi*), Rzecznik podjął sprawę finansowania świadczeń medycznych udzielonych przebywającym nielegalnie w Polsce obywatelom Ukrainy i Wietnamu. Z wyjaśnień Ministra Spraw Zagranicznych wynika, że nie ma możliwości uregulowania opisanego problemu w ramach dwustronnych umów międzynarodowych. W opinii Ministra Zdrowia, pomoc medyczna ze względu na zagrożenie zdrowia lub życia, udzielana cudzoziemcom bezprawnie przebywającym na terytorium Polski, powinna być traktowana jako pomoc o charakterze humanitarnym. Dlatego najwłaściwszym rozwiązaniem wydaje się zagwarantowanie podmiotom udzielającym omawianych świadczeń zdrowotnych zwrotu kosztów tych świadczeń, przez władze

samorządowe, w ramach szeroko pojętej pomocy społecznej. Rzecznik zwrócił się o zajęcie stanowiska w sprawie.

20. Przewodniczącego Sejmowej Komisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia poselskich projektów ustaw o zmianie Konstytucji (RPO-556485-II/07) z dnia 13 stycznia 2009 r. – w sprawie ograniczenia immunitetów parlamentarnego i sędziowskiego.

W dniu 26 listopada 2007 r. Rzecznik skierował wystąpienie do Marszałka Sejmu dotyczące potrzeby ograniczenia immunitetów parlamentarnego i sędziowskiego. W odpowiedzi z dnia 17 stycznia 2008 r. Marszałek Sejmu poinformował, iż wystąpienie Rzecznika zostało przekazane przewodniczącym: Komisji Ustawodawczej oraz Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich, jako wewnętrznym organom Sejmu właściwym do zbadania problemów podniesionych w tym wystąpieniu, a następnie Przewodniczącemu Komisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia poselskich projektów ustaw o zmianie Konstytucji. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się o poinformowanie, czy i ewentualnie, jakie stanowisko zajęła Komisja Nadzwyczajna w kwestiach poruszonych w wystąpieniu.

Przewodniczący Sejmowej Komisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia poselskich projektów ustaw o zmianie Konstytucji (18.02.2009 r.) poinformował, że z wystąpieniem Rzecznika zapoznał członków Komisji w dniu 29 maja 2008 r. Komisja Nadzwyczajna powołana została w dniu 9 maja 2008 r. do rozpatrzenia dwóch poselskich projektów ustaw o zmianie Konstytucji – druki nr 432 i 433. Zgodnie z decyzją Komisji, obecnie trwają prace nad projektem dotyczącym rozszerzenia konstytucyjnych przesłanek biernego prawa wyborczego do Sejmu i do Senatu (druk nr 432). Prace nad zmianą Konstytucji w zakresie ograniczenia immunitetu parlamentarnego (druk nr 433) mogą rozpocząć się w następnej kolejności.

21. Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego (RPO-600592-VI/08) z dnia 13 stycznia 2009 r. – w sprawie dyskryminacji osób starszych w dostępie do usług bankowych.

Z informacji napływających do Rzecznika wynikało, że Bank Ochrony Środowiska S.A. różnicuje swoich klientów ze względu na wiek, ograniczając dostępność lokaty o nazwie „Oszczędzaj z rysiem Ryszardem” dla osób, które ukończyły 75 rok życia. Praktyka taka nasuwa duże wątpliwości co do jej zgodności z prawem. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (25.02.2009 r.) poinformował, że produkt dystrybuowany przez Bank Ochrony Środo-

wiska S.A. do dnia 13 listopada 2008 r. nie jest rachunkiem bankowym, a ubezpieczeniem na życie. Z uwagi na specyfikę umowy ubezpieczenia, brak jest podstaw do postawienia zarzutu naruszenia zasady równości wobec prawa i zakazu dyskryminacji. Komisja zwróciła uwagę w październiku 2008 r. w piśmie do Polskiej Izby Ubezpieczeń oraz do Związku Banków Polskich na potrzebę informowania potencjalnych klientów o prawnej konstrukcji takich produktów, ich cechach oraz ryzyku i korzyściach związanych z zawarciem stosownej umowy.

22. Ministra Środowiska (RPO-593193-X/08) z dnia 13 stycznia 2009 r. – w sprawie zagrożenia dla środowiska naturalnego nad rzeką Ner, spowodowanego w czasie wykonywania prac przy pogłębianiu rzeki.

W dniu 17 lipca 2008 r. Rzecznik skierował wystąpienie w sprawie istotnego zagrożenia dla środowiska naturalnego nad rzeką Ner, spowodowanego pogłębianiem tego cieku wodnego i wycinką drzew, co doprowadziło m. in. do zaniku roślinności nadbrzeżnej i ograniczyło populację ptaków. Wskazano na zagrożenie wyginięcia wodniczki, objętej programem ochronnym „EU LIFE wodniczka”. Istnieje możliwość powstania podobnych nieodwracalnych szkód w środowisku naturalnym w związku z planowanym pogłębieniem pozostałej części rzeki Ner. Pismem z dnia 6 października 2008 r. Minister Środowiska udzielił wyjaśnień i zapewnił, że poinformuje o dalszych działaniach podjętych w sprawie. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się o udzielenie stosownych informacji.

Zastępca Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (20.01.2009 r.) poinformował o robotach melioracyjnych realizowanych pod nazwą „Regulacja rzeki Ner w granicach naturalnej linii brzegów – odbudowa w km 0+000 – 19+930, pow. Koło, gm. Dąbie”. Przedsięwzięcie realizowano z wykorzystaniem środków unijnych. Celem projektu była ochrona przeciwpowodziowa użytków rolnych oraz zabudowań przed wodami powodziowymi rzeki Ner. Przedsięwzięcie miało charakter robót regulacyjnych i polegało na kształtowaniu przekroju podłużnego i poprzecznego koryta rzeki. W opinii organów prowadzących postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację tego przedsięwzięcia, nie stwierdzono możliwości wystąpienia znacząco negatywnego wpływu inwestycji na obszar Natura 2000.

23. Ministra Obrony Narodowej (RPO-603867-IX/08) z dnia 13 stycznia 2009 r. – w sprawie problemów zgłoszonych przez mary-

narzy 3 Flotyli Okrętów w Gdyni, podczas wizytacji przedstawicieli Rzecznika w grudniu 2008 r.

Celem wizyty było sprawdzenie przestrzegania praw obywatelskich marynarzy pełniących służbę w największej jednostce Marynarki Wojennej. Do najistotniejszych problemów zgłoszonych przez marynarzy zaliczyć należy: wprowadzenie niekorzystnych rozwiązań w przygotowywanych zmianach w ustawie o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, ograniczających czas pełnienia służby na kontraktach do 12 lat; potrzebę zwiększenia możliwości skorzystania z pomocy prawnej przez marynarzy; przeprowadzenie badań związanych ze szkodliwym oddziaływaniem promieniowania na załogi okrętów; działalność Wojskowej Agencji Mieszkaniowej; mankamenty w funkcjonowaniu Wojskowej Służby Zdrowia (dostęp do leczenia); potrzeba zmiany przepisów regulujących przyznawanie dodatków do uposażenia zasadniczego marynarzy (żołnierzy) oraz ich wysokości; mało przejrzysty i obiektywny system przyznawania nagród i zapomóg dla marynarzy (żołnierzy) zawodowych; niezaliczanie marynarzom służby kontraktowej okresu, w którym pełnili służbę jako marynarze nadterminowi; obciążenie marynarzy kosztami za przyznawane przez wojskowe komisje kwalifikacje; trudności przy przejściu z korpusu marynarzy zawodowych do korpusu podoficerów; pominięcie możliwości otrzymania odznaczenia pamiątkowego przez marynarzy, którzy brali udział w działaniach Sił Sojuszniczych na wodach Zatoki Perskiej przed 2003 r.

Minister Obrony Narodowej (19.02.2009 r.) poinformował, że problemy poruszone przez marynarzy są znane resortowi i były przedmiotem spotkań kierowniczej kadry MON z żołnierzami. Aktualnie realizowany jest proces profesjonalizacji Sił Zbrojnych, co może być przyczyną pewnych napięć w środowisku wojskowym. Minister przekazał szczegółowe stanowisko resortu wobec problemów poruszonych w wystąpieniu Rzecznika, informując, że zobowiązał Dowódcę Marynarki Wojennej do omówienia przedmiotowych kwestii ze stanami osobowymi podległych jednostek wojskowych.

24. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-593521-III/08) z dnia 13 stycznia 2009 r. – w sprawie trudności w uzyskaniu świadczeń rodzinnych w sytuacji, gdy w sprawie mają zastosowanie regulacje o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Do Rzecznika kierują skargi rodzice mający trudności w uzyskaniu świadczeń rodzinnych w sytuacji, gdy w sprawie mają zastosowanie regulacje o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego zawarte w rozporządzeniu Rady (EWG) Nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r.

Zaniepokojenie budzi sytuacja, gdzie rodzic stanu wolnego wychowujący niepełnosprawne dziecko nie uzyskuje na czas świadczeń opiekuńczych wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych, gdyż drugi rodzic wyjechał do pracy za granicę. Przepisy nie przewidują wyjątków, które pozwoliłyby na przyznanie tych świadczeń osobie nieaktywnej zawodowo np. opiekującej się niepełnosprawnym dzieckiem, o ile inny członek rodziny podlega reżimowi zabezpieczenia społecznego w jednym lub kilku państwach członkowskich. Sytuacja ta może skutkować niemożnością zapewnienia dziecku niepełnosprawnemu szeroko pojętej rehabilitacji, a tym samym naruszać prawa dziecka. Rzecznik zwrócił się o zajęcie stanowiska w sprawie, a także rozważenie wprowadzenia rozwiązań skuteczniej zabezpieczających sytuację niepełnosprawnych dzieci i ich bezpośrednich opiekunów.

Minister Pracy i Polityki Społecznej (12.02.2009 r.) poinformowała, że nie ma potrzeby dokonywania zmian w ustawodawstwie polskim, w zakresie postulowanym przez Rzecznika. Przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego są przepisami nadrzędnymi w stosunku do ustawodawstw poszczególnych państw członkowskich, zatem interpretacja określenia „członka rodziny” oraz uprawnienie do świadczeń rodzinnych musi uwzględniać postanowienia rozporządzenia Rady (EWG) Nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. i ustawodawstwa państwa zatrudnienia.

25. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-603262-III/08) z dnia 13 stycznia 2009 r. – w sprawie zróżnicowania kryterium dochodowego przy uzyskaniu prawa do świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych zasiłek rodzinny i dodatki (w tym dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka), przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 504 zł. W przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny i dodatki przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 583 zł (art. 5 ust. 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych). Natomiast zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł. W ocenie Rzecznika wprowadzenie korzystniejszych

rozwiązań prawnych dla osób mających możliwość uzyskania świadczeń z funduszu alimentacyjnego od rozwiązań dotyczących osób mających możliwość uzyskania dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka, może budzić wątpliwości. Zróżnicowanie sytuacji prawnej obywateli jest wtedy sprzeczne z Konstytucją, jeżeli traktuje w sposób różny podmioty lub sytuacje podobne, a różnice traktowania nie mają uzasadnienia konstytucyjnego. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Minister Pracy i Polityki Społecznej (03.02.2009 r.) nie zgodziła się ze stanowiskiem, że zróżnicowanie kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest przejawem niezgodnego z Konstytucją nierównego traktowania obywateli znajdujących się w podobnych sytuacjach. Świadczenia rodzinne mają bowiem odmienny charakter od świadczeń z funduszu alimentacyjnego i różne są zasady ich przyznawania.

26. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-596138-III/08) z dnia 13 stycznia 2009 r. – w sprawie zasad kontynuowania dobrowolnych ubezpieczeń emerytalno – rentowych.

Rzecznik z zadowoleniem przyjął informację o projekcie zmian do ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, na mocy których zniesiony zostanie 30-dniowy termin na zgłoszenie wniosku o kontynuowanie ubezpieczeń. Zwrócił jednak uwagę na przypadek skarżącego, który złożył wniosek o objęcie ubezpieczeniem dobrowolnie kontynuowanym w dniu 21 września 2001 r., po ustaniu obowiązkowych ubezpieczeń emerytalno-rentowych z dniem 20 sierpnia 2001 r. Skarżący opłacał należne składki w okresie od złożenia wniosku do września 2004 r. i otrzymywał informacje o składkach zaewidencjonowanych na indywidualnym koncie w ZUS. W grudniu 2007 r. zainteresowany zwrócił się do oddziału ZUS o informacje na temat przebiegu ubezpieczenia i dopiero wówczas został poinformowany, że okres ubezpieczenia dobrowolnie kontynuowanego nie może być uwzględniony z powodu przekroczenia 30-dniowego terminu na złożenie wniosku o objęcie tym ubezpieczeniem. Rzecznik zwrócił się o rozpatrzenie możliwości takiego sformułowania nowych przepisów, aby osoby będące w sytuacji skarżącego miały uwzględniony okres opłacania składek na ubezpieczenie dobrowolnie kontynuowane przy ustalaniu stażu emerytalno-rentowego.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (25.02.2009 r.) poinformował, że projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy Prawo bankowe,

zakładający m.in. umożliwienie osobom nie mającym innego tytułu do ubezpieczeń emerytalno-rentowych przystąpienie do ubezpieczeń na zasadzie dobrowolnego kontynuowania w dowolnie wybranym terminie, został w dniu 24 lutego 2009 r. przyjęty przez Radę Ministrów. Projekt ten uchyla przepis ograniczający możliwość złożenia skutecznego wniosku o dobrowolne kontynuowanie ubezpieczeń emerytalnego i rentowych do 30 dni od daty ustania obowiązkowych ubezpieczeń.

27. Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej (RPO-601195-IX/08) z dnia 13 stycznia 2009 r. – w sprawie braku w Państwowej Straży Pożarnej kodeksu zasad etyki zawodowej, ujętego w ramy prawne.

W trakcie kontroli przestrzegania praw obywatelskich funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej w Komendzie Wojewódzkiej PSP oraz Komendzie Miejskiej PSP w R., został przedstawiony problem braku w tej formacji ujętego w ramy prawne kodeksu zasad etyki zawodowej. Zgodnie z art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej, podejmując służbę, strażak składa ślubowanie, w którym między innymi zobowiązuje się do przestrzegania zasad etyki zawodowej. Z kolei przepis art. 115 ust. 1 określa, iż strażak odpowiada dyscyplinarnie za zawinione, nienależyte wykonywanie obowiązków służbowych oraz za czyny sprzeczne ze złożonym ślubowaniem. Zamieszczenie w ustawie zapisu dotyczącego zasad etyki zawodowej powinno skutkować doprecyzowaniem tych norm w odpowiednim akcie prawnym. W ocenie rozmówców we wszystkich służbach mundurowych są określone zasady etyki zawodowej, brak ich tylko w Państwowej Straży Pożarnej. Rzecznik zwrócił się również o wyjaśnienie podziału stanowisk i ograniczenia możliwości awansu w stopniu oficerom, na podstawie wytycznych wydanych przez Komendanta Głównego PSP, które zdaniem strażaków są sprzeczne z odpowiednim rozporządzeniem.

Komendant Główny Straży Pożarnej (12.02.2009 r.) potwierdził, że kwestia uregulowania zasad etyki zawodowej jest konieczna. Podjęto działania mające na celu opracowanie i wdrożenie zasad etyki zawodowej do końca 2009 r. Kwestia „stanowisk łamanych” została określona w rozporządzeniu MSWiA z dnia 25 lipca 2006 r. w sprawie stanowisk służbowych w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej, maksymalnych stopni przypisanych do poszczególnych stanowisk służbowych oraz wymagań kwalifikacyjnych, jakim powinni odpowiadać strażacy na określonych stanowiskach służbo-

wych. Projekt nowelizacji rozporządzenia zakłada, że „stanowiska łamane” będą zachowane do 31 grudnia 2013 r.

28. Prezesa Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii (RPO-476554-IV/04) z dnia 13 stycznia 2009 r. – w sprawie zastrzeżeń dotyczących podstawy prawnej i treści zawartej w „Instrukcji G-5 – Ewidencja gruntów i budynków.”

We wcześniejszym wystąpieniu Rzecznik wskazywał na problemy sygnalizowane przez obywateli w związku z wdrażaniem „Instrukcji G-5 – Ewidencja gruntów i budynków”, będącej załącznikiem do Zarządzenia Głównego Geodety Kraju z 3 listopada 2003 r. Instrukcja zawiera wytyczne techniczno-organizacyjne w sprawie prowadzenia ewidencji gruntów i budynków. Standardy techniczne dla potrzeb prowadzenia ewidencji określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 marca 1999 r. w sprawie standardów technicznych dotyczących geodezji, kartografii oraz krajowego systemu informacji o terenie. Rozporządzenie to nie wymienia „Instrukcji G-5” jako obowiązującego standardu technicznego w prowadzeniu ewidencji. Wątpliwości Rzecznika dotyczą także podstaw prawnych wprowadzenia Instrukcji. Ponadto treść Instrukcji wykracza poza problematykę stricte techniczną – zawiera ona normy, które mogą zostać wprowadzone wyłącznie w formie przewidzianej przez art. 87 Konstytucji dla prawa powszechnego. Rzecznik ponownie zwrócił się z zapytaniem o legalność stosowania „Instrukcji G-5” przez organy Służby Geodezyjnej i Kartograficznej.

Główny Geodeta Kraju (12.02.2009 r.) zapewnił, że jego działania nie naruszają zasady legalizmu wyrażonej w art. 7 Konstytucji. „Instrukcja G-5” nie stanowi standardu technicznego, ani nie może być podstawą do wydawania decyzji administracyjnych. Instrukcja ta ma jedynie charakter porządkowy, jej celem jest ujednoczenie stosowania przez organy Służby Geodezyjnej i Kartograficznej przepisów prawa geodezyjnego i kartograficznego w zakresie ewidencji gruntów i budynków.

29. Prezesa Rady Ministrów (RPO-602288-III/08) z dnia 14 stycznia 2009 r. – w sprawie treści świadectwa pracy w części dotyczącej trybu ustania stosunku pracy w przypadku, gdy następuje zatarcie kary dyscyplinarnej wydalenia z pracy w urzędzie.

Na tle sprawy indywidualnej Rzecznik zbadał kilka aktów normatywnych, w których przewidziano kary dyscyplinarne wydalenia (zwolnienia) z pracy, skutkujące rozwiązaniem stosunku pracy z mocy

prawa bez wypowiedzenia z winy pracownika bądź wygaśnięcia stosunku pracy. Taki tryb ustania stosunku pracy pracodawca zobowiązany jest zamieścić w wydanym pracownikowi świadectwie pracy. Ukarany w ten sposób pracownik może, po upływie oznaczonego we właściwych przepisach okresu, liczonego od uprawomocnienia się orzeczenia komisji dyscyplinarnej, wystąpić o uznanie za niebyłą kary wydalenia z pracy. Niektóre pragmatyki przewidują zatarcie z urzędu nałożonej wcześniej kary dyscyplinarnej wydalenia z pracy. Przepisy zbadanych ustaw nie regulują natomiast w takich sytuacjach zasad zmiany zapisów przyjętych w świadectwach pracy, w zakresie trybu ustania stosunku pracy. Rzecznik zwrócił się o rozważenie możliwości zmiany odpowiednich zapisów w poszczególnych pragmatykach pracowniczych.

30. Ministra Infrastruktury (RPO-569428-X/07) z dnia 14 stycznia 2009 r. – w sprawie braku prawnej możliwości rozsypywania szczątków pochodzących ze spopielania zwłok w ogrodach pamięci, urządzanych na terenach cmentarzy.

W piśmie z dnia 14 maja 2008 r. Minister Infrastruktury poinformował Rzecznika, iż problem stworzenia prawnych możliwości rozsypywania spopielonych szczątków ludzkich w urządzonych na terenach cmentarzy ogrodach pamięci zostanie uwzględniony w toku prac nad nowelizacją ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się z prośbą o poinformowanie o stanie prac legislacyjnych w tym zakresie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (25.03.2009 r.) poinformował, że art. 21 ust. 2 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych wskazuje zarówno na Ministra Infrastruktury, jak i na Ministra Zdrowia, jako organy, które sprawują ogólny nadzór nad sprawami objętymi ustawą (według swojej właściwości). Z uwagi na powyższe, właściwi ministrowie uzgodnili celowość powołania międzyresortowego zespołu ds. opracowania projektu nowelizacji ustawy.

31. Komendanta Głównego Policji (RPO-591184-II/08) z dnia 14 stycznia 2009 r. – w sprawie przekazania Rzecznikowi analizy karno-materialnych i procesowych aspektów ochrony świadka w polskim procesie karnym na tle prawa międzynarodowego.

Rzecznik podziękował za wyjaśnienia zawarte w piśmie z dnia 20 sierpnia 2008 r., odnoszące się do sygnałów, jakie wpłynęły do Rzecznika od osób mogących być świadkami przemocy i maltretowania dzieci, wskazujących na niechęć z ich strony do powiadamiania or-

ganów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez rodziców i opiekunów małoletnich, ze względu na lęk przed sprawcami. Rzecznik z satysfakcją przyjął informację o uruchomieniu w listopadzie 2008 r., dzięki aktywności Policji i organizacji pozarządowych, telefonu zaufania dla dzieci doświadczających przemocy. W piśmie poinformowano o trwających w Komendzie Głównej Policji pracach analitycznych dotyczących karno-materiałnych i procesowych aspektów ochrony świadka w polskim procesie karnym na tle prawa międzynarodowego. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie rezultatów tej analizy.

32. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-587424-III/08) z dnia 14 stycznia 2009 r. – w sprawie problemu niewykonywania prawomocnych orzeczeń sądowych o umieszczeniu małoletnich w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z powodu braku miejsc w tych placówkach.

Prowadzona przez Rzecznika korespondencja ujawniła dwa przypadki rażącego naruszenia praw małoletnich, a także osób pełniących funkcję rodziny zastępczej, z powodu braku miejsc w placówkach socjalizacyjnych. W pierwszej sprawie sąd rozwiązał rodzinę zastępczą i orzekł umieszczenie małoletniego w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Orzeczenie zostało wykonane po upływie 5 miesięcy od daty uprawomocnienia. Dziecko nadal przebywało w rodzinie zastępczej pozbawionej świadczeń finansowych na utrzymanie dziecka, co naruszyło jego dobro i zasadę wyrażoną w art. 72 ust. 1 i 2 Konstytucji. W drugiej sprawie postanowienie sądu o umieszczeniu w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego nie zostało wykonane przez 9 miesięcy z powodu dwukrotnej odmowy dyrektora placówki. Przepisy nie przewidują odmowy przyjęcia dziecka do placówki poza okolicznościami wymienionymi w § 15 ust. 4 i 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Minister Pracy i Polityki Społecznej (20.02.2009 r.) poinformowała, że w sprawie opisanej w wystąpieniu Rzecznika doszło do uchyleń ze strony samorządu powiatowego. Dopóki dziecko pozostaje w rodzinie zastępczej, nawet już formalnie rozwiązanej przez sąd, powiat ma obowiązek zapewnić finansowanie tego pobytu. Problemy związane z wykonywaniem prawomocnych orzeczeń sądowych o umieszczeniu małoletnich w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z powodu braku miejsc w tych placówkach, zostały już omówione w odpowiedzi

na wystąpienie Rzecznika z dnia 12 stycznia 2009 r. (RPO-573159-III/07). Jednocześnie Minister podkreśliła, że powodzenie działań w kwestii zapewnienia dzieciom pozbawionym możliwości wychowania w domu rodzinnym, właściwej opieki i wychowania w rodzinie zastępczej oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych w dużej mierze zależy od decyzji wydawanych przez sądy rodzinne. Niestety, brakuje współdziałania sądów ze służbami pomocy społecznej w celu właściwej oceny sytuacji rodzinnej dziecka oraz możliwości zapewnienia mu odpowiednich warunków życia we własnej rodzinie.

33. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendanta Głównego Straży Granicznej (RPO-601194-IX/08) z dnia 14 stycznia 2009 r. – w sprawie problemów przedstawionych przez funkcjonariuszy służb publicznych w formacjach podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji podczas kontroli przestrzegania ich praw obywatelskich.

W trakcie kontroli przestrzegania praw obywatelskich funkcjonariuszy służb publicznych w formacjach podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, przedstawiciele Rzecznika wielokrotnie byli informowani o dysproporcjach płacowych pomiędzy pracownikami cywilnymi zatrudnionymi na takich samych stanowiskach, co funkcjonariusze mundurowi. Rzecznik zwrócił się do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o przedstawienie stanowiska w sprawie.

W wystąpieniu do Komendanta Głównego Straży Granicznej Rzecznik przedstawił wątpliwości funkcjonariuszy Straży Granicznej odnośnie do przepisu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Przepis ten ich zdaniem nie powinien być zamieszczony w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie przeprowadzania postępowania dyscyplinarnego wobec funkcjonariuszy Straży Granicznej, ale w ustawie o Straży Granicznej. Funkcjonariusze zwrócili również uwagę, że rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 lutego 2008 r. w sprawie uposażenia zasadniczego i dodatków do uposażenia funkcjonariuszy Straży Granicznej nie różnicuje wysokości dodatku funkcyjnego w porównaniu ze służbowym. W opinii funkcjonariuszy otrzymywanie dodatku funkcyjnego w obecnym wymiarze nie stanowi motywacji do pełnienia funkcji kierowniczych.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (13.02.2009 r.) poinformował, że w 2009 roku wynagrodzenia członków korpusu służby cywilnej wzrosły o 2% w stosun-

ku do roku 2008, w związku z podwyższeniem w ustawie budżetowej na rok 2009 kwoty bazowej. Ponadto Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji w budżecie resortu na 2009 rok przeznaczył kwotę 43 mln zł na dodatkowe, ponad obligatoryjną waloryzację, podwyższenie od dnia 1 stycznia 2009 r. przeciętnego wynagrodzenia dla osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń (15.100 etatów) o 200 zł miesięcznie.

Komendant Główny Straży Granicznej (17.03.2009 r.) poinformował, że problemy przedstawione przez funkcjonariuszy Straży Granicznej mają charakter indywidualnej oceny stanu prawnego, nie popartej w sposób dostateczny merytorycznym uzasadnieniem, wobec czego sformułowane uwagi i wnioski nie wydają się zasługiwać na uwzględnienie. Zastosowanie w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie przeprowadzania postępowania dyscyplinarnego wobec funkcjonariuszy Straży Granicznej pouczenia o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania, znajduje prawne uzasadnienie. Również twierdzenie o braku zróżnicowania wysokości dodatków funkcyjnego i służbowego nie znajduje odzwierciedlenia w obowiązującym stanie prawnym i faktycznym.

34. Ministra Finansów (RPO-605222-VI/08) z dnia 16 stycznia 2009 r. – w sprawie wysokości stawek podatku od towarów i usług w Polsce w porównaniu do stawek obowiązujących w innych państwach Unii Europejskiej.

Z dniem 1 stycznia 2011 r. państwa członkowskie UE prawdopodobnie utracą prawo do stosowania stawek obniżonych VAT. Tak wynika z procesu harmonizacji unijnego systemu podatku od wartości dodanej. Tymczasem obowiązująca w Polsce stawka podstawowa 22% jest wyższa od stosowanych w państwach sąsiadujących: w Niemczech, Czechach i Słowacji wynosi ona 19%, zaś na Litwie – 18%. Obniżenie stawki podstawowej byłoby korzystne dla polskich przedsiębiorców, zwłaszcza pozostających w stosunkach gospodarczych z podmiotami prowadzącymi działalność w państwach stosujących niższą – niż Polska – stawkę. Rzecznik zwrócił się o rozważenie zasadności obniżenia stawki podstawowej.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (11.02.2009 r.) poinformował, że w Polsce dochody z podatku od towarów i usług mają kluczowe znaczenie dla budżetu państwa. Obniżenie stawki podstawowej podatku od towarów i usług nie jest obecnie brane pod uwagę. Stawka krajowa nie wpływa na wysokość rozliczeń z kontrahentami zagranicznymi, czy też na konkurencyjność w transakcjach

transgranicznych. Różnice w stawkach podstawowych VAT nie mają większego wpływu na decyzje podmiotów gospodarczych co do miejsca prowadzenia działalności. Większe znaczenie w tym przypadku ma wysokość ponoszonych kosztów, w szczególności związanych z zatrudnieniem pracowników oraz systemem podatków dochodowych.

35. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-591059-III/08) z dnia 19 stycznia 2009 r. – w sprawie ochrony praw pracowniczych obcokrajowców z państw trzecich, delegowanych do Polski w ramach tzw. usługi eksportowej.

Rzecznik zwrócił się o rozważenie opracowania projektu ustawy regulującej kwestie ochrony praw pracowniczych obcokrajowców z państw trzecich, delegowanych do Polski w ramach tzw. usługi eksportowej.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (19.02.2009 r.) poinformował, że Parlament przyjął nowelizację ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W dniu 1 lutego 2009 r. weszły w życie nowe przepisy, które przewidują uwzględnienie w kryteriach wydania zezwolenia na pracę m.in. zgodności warunków wykonywania pracy z art. 67³ Kodeksu pracy oraz wysokości wynagrodzenia. Niedopełnienie przez pracodawcę tych wymagań będzie stanowić podstawę do uchylenia zezwolenia na pracę. Pracodawca zagraniczny delegujący pracowników na terytorium RP ma obowiązek wyznaczenia przebywającej w Polsce osoby, która będzie upoważniona do reprezentowania pracodawcy m.in. wobec organów kontrolnych i będzie posiadała dokumentację pracowniczą potwierdzającą spełnienie wymagań polskiego prawa, sporządzoną po polsku lub przetłumaczoną.

36. Przewodniczącego Klubu Parlamentarnej Platformy Obywatelskiej (RPO-587847-I/08) z dnia 19 stycznia 2009 r. – w sprawie prac nad nowelizacją ustawy lustracyjnej oraz ustawy o IPN.

W Biurze Rzecznika poddano analizie sytuację prawną osób zobowiązanych do złożenia oświadczenia lustracyjnego. W świetle art. 57 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (tzw. ustawy lustracyjnej), w przypadku niezłożenia w terminie oświadczenia lustracyjnego przez osobę zobowiązaną, następuje skutek w postaci pozbawienia pełnionej funkcji publicznej, z dniem, w którym upłynął termin do złożenia oświadczenia lustracyjnego. Termin do złożenia oświadczenia nie może podlegać

przywróceniu. Powoduje to, że w pewnych sytuacjach, np. obłożnej choroby, obywatele mogą ponosić w sposób niezawiniony dotkliwe konsekwencje prawne. Ponadto przepisy nie precyzują trybu postępowania z oświadczeniami, które – choć złożone w przewidzianym prawem terminie – zawierają braki lub błędy formalne. W odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika skierowane do Prezesa Rady Ministrów, zawierające postulat doprecyzowania przepisów ustawy lustracyjnej oraz ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej w omawianym zakresie, Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów poinformował, że stosowne prace nad nowelizacją obu ustaw podjął Klub Parlamentarny Platformy Obywatelskiej. Rzecznik zwrócił się o udzielenie informacji na temat kierunku podjętych prac legislacyjnych.

37. Marszałka Sejmu (RPO-586400-II/08) z dnia 19 stycznia 2009 r. – w sprawie powołania sejmowej komisji śledczej do zbadania prawidłowości i legalności działań organów: Policji, prokuratury i Służby Więziennej w sprawach prowadzonych w związku ze śmiercią Krzysztofa Olewnika.

Sprawa porwania, a następnie zabójstwa p. Krzysztofa Olewnika pozostaje w zainteresowaniu Rzecznika od kwietnia 2008 r. Działania w tej sprawie Rzecznik podjął z własnej inicjatywy, ze względu na ujawnione w mediach uchybienia organów ścigania w toku śledztwa oraz potrzebę ochrony praw i wolności osób pokrzywdzonych przestępstwem. Uchybienia, do jakich doszło w toku postępowania w sprawie porwania i zabójstwa Krzysztofa Olewnika, a także zaniedbania Służby Więziennej, których następstwem były samobójstwa sprawców tej zbrodni, skłoniły Rzecznika do wystąpienia o rozważenie możliwości wniesienia przez Prezydium Sejmu uchwały o powołaniu sejmowej komisji śledczej do zbadania prawidłowości i legalności działań w tej sprawie organów publicznych: Policji, prokuratury i Służby Więziennej.

38. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego oraz Dyrektora Generalnego Służby Więziennej (RPO-586385-VII/08) z dnia 19 stycznia 2009 r. – w sprawie zmian w zakresie stosowania monitoringu w celach przeznaczonych dla osadzonych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu karnego.

W dniu 19 stycznia 2009 r. media poinformowały o samobójczej śmierci w Zakładzie Karnym w Płocku Roberta Pazika, skazanego na karę dożywotniego pozbawienia wolności w procesie o uprowadzenie i zabójstwo Krzysztofa Olewnika. Jest to już trzeci z oskarżonych

w tej sprawie, który popełnił samobójstwo w celi więziennej. Do wszystkich tych zgonów doszło, mimo iż każdy z osadzonych pozostawał pod wzmocnionym nadzorem funkcjonariuszy Służby Więziennej, w pojedynczej, monitorowanej celi. Rzecznik zwrócił się do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej o udzielenie bliższych informacji na temat okoliczności śmierci Roberta Pazika. Jednocześnie poprosił o odniesienie się do kwestii niepodjęcia przez Służbę Więzienną stosownych działań w celu wyeliminowania niedostatków w zakresie stosowania monitoringu w celach przeznaczonych dla osadzonych tzw. niebezpiecznych.

W wystąpieniu do Ministra Sprawiedliwości Rzecznik wyraził stanowisko, że wszystkie pomieszczenia, w których przebywają osadzeni tzw. niebezpieczni, powinny być monitorowane w pełnym zakresie. Niestety, dotychczas nie wprowadzono zmian legislacyjnych, co postulował Rzecznik, nie zmieniła się również praktyka. Rzecznik zwrócił się z prośbą o spowodowanie zmian w praktyce stosowania monitoringu, a także pilne uregulowanie w przepisach zasad stosowania monitoringu w jednostkach penitencjarnych. Jednocześnie poprosił o przedstawienie stanowiska w sprawie długotrwałego prowadzenia postępowań przygotowawczych przez organy prokuratury, dotyczących wyjaśnienia okoliczności poruszających opinię publiczną zgonów w jednostkach penitencjarnych.

Zastępca Dyrektora Generalnego Służby Więziennej (29.01.2009 r.) poinformował, że w 2007 roku w polskich więzieniach miało miejsce 219 prób samobójczych oraz 36 samobójstw. W 2008 roku nastąpiło 39 zgonów z powodu autoagresji, w tym 4 poza terenem jednostki penitencjarnej. W porównaniu z innymi krajami europejskimi, liczba samobójstw w polskich jednostkach penitencjarnych utrzymuje się na dość niskim poziomie. W zakresie wyjaśnienia przyczyn i okoliczności śmierci skazanego Roberta Pazika, Dyrektor Generalny Służby Więziennej powołał zespół funkcjonariuszy Centralnego Zarządu Służby Więziennej, który prowadzi postępowanie wyjaśniające. O podjętych ustaleniach Rzecznik zostanie poinformowany niezwłocznie po jego zakończeniu. Ponadto w odpowiedzi wyjaśniono, że Dyrektor Generalny Służby Więziennej pismem z dnia 30 kwietnia 2008 r. skierowanym do Departamentu Legislacyjno-Prawnego w Ministerstwie Sprawiedliwości zasygnalizował potrzebę szczegółowego uregulowania możliwości stosowania kamer telewizji przemysłowej dla zapewnienia bezpieczeństwa w zakładach karnych i aresztach śledczych.

39. Ministra Zdrowia (RPO-595479-II/08) z dnia 19 stycznia 2009 r. – w sprawie rozważenia konieczności wprowadzenia systemu

rejestracji urazów dzieci, uwzględniającego informacje o tzw. urazach niewypadkowych.

Urazy fizyczne wciąż pozostają najczęstszą przyczyną śmierci dzieci i młodzieży. W Polsce nie ma jednak ogólnokrajowego rejestru urazów, który pozwoliłby lepiej planować leczenie i rzetelnie ocenić problem. Z opublikowanego w dniu 10 grudnia 2008 r. raportu Światowej Organizacji Zdrowia odnoszącego się do dzieci w wieku 0-18 lat, zatytułowanego *World report on child injury prevention*, można wysnuć wniosek, że urazy skutkujące śmiercią u dzieci, spowodowane umyślnie, stanowią ok. 10% wszystkich urazów, jakim ulegają. Brak jednak danych, ile dzieci w Polsce odnosi obrażenia nie skutkujące śmiercią, a będące wynikiem przemocy (w tym urazy psychiczne), ile dzieci odnosi śmiertelne w skutkach obrażenia po doznanej przemocy (nie zakwalifikowane jako zabójstwa). Ponadto nie jest czytelne – poza statystykami sądowymi – ile samobójstw popełnianych jest przez dzieci z powodu doznawanej przemocy. Świadomość faktycznych przyczyn części urazów i zatruc u dzieci, może pomóc w zaplanowaniu strategii skutecznego ich zapobiegania, w tym, zaangażować w działania odpowiednie instytucje i organizacje. W dniu 5 czerwca 2007 r. odbyły się zorganizowane przez Ministerstwo Zdrowia oraz Instytut Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w Sosnowcu konsultacje z Zespołem EHPR z Biura Europejskiego WHO, dotyczące realizacji Europejskiego Planu Działań na rzecz Środowiska i Zdrowia Dzieci (CEHAPE) w Polsce. Jedną z konkluzji była konieczność utworzenia systemu rejestracji urazów dzieci. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie, czy Ministerstwo Zdrowia planuje działania mające na celu rozwiązanie przedstawionego problemu.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (17.02.2009 r.) poinformował, że w najbliższym czasie Ministerstwo nie planuje działań związanych z diagnozą i monitorowaniem sytuacji zagrożenia dzieci przestępstwami. Dane, jakie posiada Ministerstwo, pozwalają na zapewnienie dzieciom – ofiarom przemocy, odpowiednich świadczeń medycznych. Przeciwdziałanie problemowi przemocy możliwe jest przede wszystkim poprzez edukację i zwiększenie wrażliwości społeczeństwa.

40. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego (RPO-603017-II/08) z dnia 20 stycznia 2009 r. – w sprawie uregulowania jawności postępowania dyscyplinarnego w stosunku do przedstawicieli różnych zawodów prawniczych.

Obowiązujące przepisy rozmaicie regulują kwestię jawności postępowania dyscyplinarnego w stosunku do przedstawicieli różnych za-

wodów prawniczych. Jawne, zarówno w aspekcie wewnętrznym, jak i zewnętrznym, są postępowania dyscyplinarne w stosunku do sędziów oraz sędziów Sądu Najwyższego, adwokatów, radców prawnych. Tymczasem w postępowaniu dyscyplinarnym prokuratorów przepis art. 76 ust. 1 ustawy o prokuraturze stanowi, iż jawność jest co do zasady wyłączona. Utrzymywanie w przepisach dotyczących prokuratorów zasady niejawności postępowania dyscyplinarnego należy ocenić jako anachroniczne i sprzeczne z obowiązującą w demokratycznym państwie prawa zasadą jawności życia publicznego. Rzecznik zwrócił się z prośbą o rozważenie podjęcia działań mających na celu zapewnienie jawności postępowania dyscyplinarnego prokuratorów.

Minister Sprawiedliwości (24.02.2009 r.) zgodził się ze stanowiskiem Rzecznika i poinformował, że w Ministerstwie podjęte zostaną prace legislacyjne mające na celu wprowadzenie zasady jawności postępowań dyscyplinarnych prokuratorów i notariuszy, w sposób zapewniający jednocześnie możliwość wyłączenia jawności postępowania ze względu na potrzebę ochrony prawnie chronionych tajemnic oraz ważnych interesów zbiorowych i indywidualnych.

41. Ministra Infrastruktury (RPO-585222-VI/08) z dnia 20 stycznia 2009 r. – w sprawie zgodności przepisów ustawy – Prawo o ruchu drogowym z tzw. Konwencją Wiedeńską.

Do Rzecznika wpłynęły skargi od obywateli dotyczące skreślenia z przepisów ustawy – Prawo o ruchu drogowym zasady pierwszeństwa rowerzystów wobec kierujących pojazdami na drodze podczas wykonywania manewru zmiany kierunku ruchu. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się do Ministra Infrastruktury o przedstawienie stanowiska w sprawie zgodności zapisów art. 27 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym z art. 16 ust. 2 Konwencji o ruchu drogowym z dnia 8 listopada 1968 r. (tzw. Konwencji Wiedeńskiej). Przepis art. 27 ustawy – Prawo o ruchu drogowym nie zawiera brzmiącego identycznie jak w art. 16 ust. 2 Konwencji Wiedeńskiej zapisu regulującego obowiązek kierującego, aby podczas wykonywania manewru zmiany kierunku ruchu przepuszczał pojazdy jadące z przeciwnego kierunku na jezdni, którą zamierza opuścić, oraz rowery i motorowery jadące po drogach dla rowerów, przecinających jezdnię, na którą zamierza wjechać. Natomiast art. 33 ust. 4 ustawy – Prawo o ruchu drogowym w związku z art. 27 ust. 3 nie pozwala na jednoznaczne uznanie, iż przepisy ustawy – Prawo o ruchu drogowym respektują zasadę pierwszeństwa rowerzystów w brzmieniu określonym w art. 16 ust. 2 Konwencji Wiedeńskiej. Podobne wąt-

pliwości dotyczą uregulowanej w ustawie – Prawo o ruchu drogowym zasady pierwszeństwa pieszych na przejściach dla pieszych.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (20.02.2009 r.) poinformował, że resort podejmie niezbędne działania w celu zapewnienia zgodności przepisów ustawy Prawo o ruchu drogowym z przepisami Konwencji Wiedeńskiej, w pierwszej kolejności w zakresie art. 27 ustawy.

42. Prezesa Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia” (RPO-606961-I/09) z dnia 22 stycznia 2009 r. – w sprawie planowanych protestów sędziów.

Rzecznik z zaniepokojeniem odebrał sygnały o planowanych kolejnych protestach sędziów, na tle płacowym, poprzez wstrzymywanie się z rozpatrywaniem spraw sądowych w wyniku tzw. dni bez wokand. Niewątpliwie wpłynie to na wydłużenie czasu rozpatrywania spraw. Przewlekłość postępowań sądowych jest jednym z najistotniejszych naruszeń obywatelskiego prawa do uzyskania rozstrzygnięcia sądowego w rozsądnym okresie czasu. Zaniepokojenie wzbudza także zapowiedź powstrzymywania się sędziów od pracy w komisjach wyborczych, w zbliżających się wyborach do Parlamentu Europejskiego. Niezbędne jest stworzenie sądom odpowiednich warunków pracy, w czym mieści się zapewnienie sędziom godnych ich zawodu warunków płacowych. Rzecznik wyraził nadzieję, iż protesty sędziów nie doprowadzą jednak do naruszeń w sferze praw i wolności obywatelskich i zwrócił się z prośbą o ustosunkowanie się do wystąpienia.

43. Ministra Finansów (RPO-607350-I/09) z dnia 22 stycznia 2009 r. – w sprawie wykorzystania środków pochodzących z funduszy europejskich.

Pełne wykorzystanie środków pochodzących z funduszy europejskich powinno być jednym z priorytetów prowadzonej przez rząd polityki rozwoju gospodarczego i społecznego. Niestety, niektóre z przyjętych rozwiązań związanych z wdrażaniem tych funduszy uniemożliwiają skorzystanie z nich przez wielu potencjalnych beneficjentów. Projektowana nowelizacja rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 września 2007 r. w sprawie wydatków związanych z realizacją programów operacyjnych ma na celu rozszerzenie prawa do otrzymywania zaliczek na wszystkich przedsiębiorców. W związku z informacjami, iż Ministerstwo Finansów zgłasza zastrzeżenia co do zasadności przyjęcia wspomnianego rozwiązania, Rzecznik zwrócił się o wyjaśnienie przyczyn takiego stanowiska.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (05.02.2009 r.) poinformował, że Ministerstwo brało udział w procesie uzgodnień międzyresortowych omawianego projektu rozporządzenia, przedstawiając uwagi do projektu, które następnie były przedmiotem analizy fachowców reprezentujących obydwie zainteresowane resorty. Ostateczny kształt projektu rozporządzenia w opinii obu ministerstw w możliwie najlepszy sposób odpowiada na potrzeby przedsiębiorców korzystających ze środków europejskich, jak też możliwie najpełniej zabezpiecza prawidłowe wydatkowanie środków publicznych.

44. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-605084-III/08) z dnia 22 stycznia 2009 r. – w sprawie nabycia uprawnień do wykonywania zawodu pracownika socjalnego.

Problem uprawnień do wykonywania zawodu pracownika socjalnego był przedmiotem wystąpienia Rzecznika z dnia 11 kwietnia 2008 r. (RPO-585366-III/08). Z treści odpowiedzi z dnia 5 maja 2008 r. wynikało, że przygotowywana jest nowelizacja przepisów ustawy o pomocy społecznej, poprzez dodanie w art. 156 ustępu 3a. Celem tego przepisu jest uwzględnienie praw nabytych odnoszących się do osób kontynuujących studia wyższe licencjackie na kierunkach, które w dniu rozpoczęcia przez te osoby nauki uprawniały do wykonywania zawodu pracownika socjalnego. Przepis ten nie dotyczy jednak osób, które przed dniem 1 maja 2004 r. rozpoczęły jednolite studia wyższe magisterskie na kierunku pedagogika, politologia i nauki społeczne, psychologia, socjologia. Rzecznik zwrócił się z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (11.02.2009 r.) poinformował, że poza wprowadzeniem na wniosek Rzecznika przepisu art. 156 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej, planowana jest dodatkowo zmiana art. 156 ust. 3 tej ustawy, który otrzyma następujące brzmienie: osoby, które przed dniem 1 maja 2004 r. rozpoczęły studia wyższe magisterskie na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia lub socjologia, po uzyskaniu dyplomu ukończenia tych studiów mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.

45. Ministra Sprawiedliwości, do wiadomości Niezależnego Stowarzyszenia Prokuratorów „Ad Vocem” (RPO-602710-I/08) z dnia 26 stycznia 2009 r. – w sprawie wniosku Niezależnego Stowarzyszenia Prokuratorów „Ad Vocem” dotyczącego liczby prokuratorów, którzy złożyli rezygnację ze stanowiska prokuratora.

Z pisma Niezależnego Stowarzyszenia Prokuratorów „Ad Vocem” w Jaworznie skierowanego do Rzecznika wynika, iż wielu prokura-

torów zamierza przejść do pracy w sądach. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się z prośbą o poinformowanie, ilu prokuratorów zgłosiło kandydaturę na wolne stanowisko sędziowskie w 2008 r. oraz ilu zostało powołanych na stanowisko sędziego w 2008 r., a także, jak wyglądała ta kwestia w latach poprzednich.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (19.02.2009 r.) poinformował, że w 2008 r. wpłynęło 57 zgłoszeń prokuratorów na wolne stanowiska sędziowskie, w 2007 r. – 4 zgłoszenia, w 2006 r. – 7 zgłoszeń, zaś w 2005 r. – 2 zgłoszenia. Jednocześnie w 2008 r. na wolne stanowisko sędziowskie został powołany jeden prokurator, podobna sytuacja miała miejsce w 2006 r., zaś w 2007 r. żaden z prokuratorów zgłaszających swoją kandydaturę nie został powołany na stanowisko sędziowskie. W 2005 r. powołania na stanowiska sędziowskie uzyskało 5 prokuratorów.

46. Ministra Spraw Zagranicznych (RPO-606407-III/09) z dnia 26 stycznia 2009 r. – w sprawie raportu Zjednoczenia Polskiego w Wielkiej Brytanii na temat wzrastających antypolskich nastrojów w Wielkiej Brytanii i programu mającego na celu pomoc w integracji polskich imigrantów z lokalnymi społecznościami.

Zjednoczenie Polskie – największa organizacja polonijna w Wielkiej Brytanii – ogłosiło w styczniu 2009 r. raport, z którego wynika, że liczba przypadków agresji słownej i przemocy fizycznej na tle uprzedzeń narodowościowych i antypatii do Polaków wzrosła na Wyspach w 2008 r. o 20% w porównaniu z rokiem 2007. Najgorsza jest sytuacja polskich imigrantów mieszkających na wsi i w małych miejscowościach. Zjednoczenie Polskie przedstawiło program mający na celu pomoc w integracji polskich imigrantów z lokalnymi społecznościami. Rzecznik zwrócił się z prośbą o zajęcie stanowiska w sprawie oraz ocenę możliwości współpracy przy realizacji programu.

Minister Spraw Zagranicznych (14.03.2009 r.) poinformował, iż urzędy konsularne RP w Wielkiej Brytanii, od momentu otwarcia tamtejszego rynku pracy dla obywateli polskich, ściśle współpracują ze Zjednoczeniem Polskim w zakresie wspierania polskich emigrantów w ich adaptacji do nowych warunków życia i pracy oraz przeciwdziałania negatywnym zjawiskom dotyczącym tę społeczność.

47. Przewodniczącego Komisji Petycji Parlamentu Europejskiego (RPO-576195-I/07) z dnia 28 stycznia 2009 r. – w sprawie dyskryminacji przez władze niemieckie polskich obywateli zamieszkujących w Niemczech.

Rzecznik zwrócił się z prośbą o przekazanie raportu Komisji Petycji Parlamentu Europejskiego w sprawie dyskryminacji polskich rodziców przez niemieckie Urzędy ds. Młodzieży. Opracowanie to będzie bardzo pomocne w dalszych działaniach Rzecznika podjętych w przedmiocie skarg polskich obywateli zamieszkujących w Niemczech, podnoszących zarzut ich dyskryminacji przez władze niemieckie (wystąpienie RPO-576195-07/1 z dnia 6 maja 2008 r.), a w szczególności skarg polskich rodziców, którym instytucje niemieckie (Jugendamt) zabroniły posługiwania się językiem polskim w trakcie spotkań z dziećmi, nad którymi władzę rodzicielską po rozwodzie sprawuje rodzic – obywatel niemiecki.

Przewodniczący Komisji Petycji (05.03.2009 r.) przekazał „Dokument roboczy w sprawie rzekomych środków dyskryminujących i arbitralnych podejmowanych przez organy ochrony dzieci i młodzieży w niektórych państwach członkowskich, a w szczególności przez Urząd ds. Dzieci i Młodzieży (Jugendamt) w Niemczech”.

We wnioskach końcowych podkreślono, że celem opracowanego dokumentu nie jest krytykowanie lub potępienie systemu administracyjnego danego państwa członkowskiego. Jednocześnie stwierdzono, iż miała miejsce znaczna liczba przypadków naruszenia praw rodzicielskich na skutek dyskryminacji ze względu na kryteria etniczne, narodowościowe lub językowe, które nie zostały uregulowane i poddane kontroli. Było to sprzeczne z interesem dziecka niemalże we wszystkich przypadkach zgłoszonych Komisji. Powszechną praktyką jest odmawianie rodzicom prawa rozmawiania ze swoimi dziećmi w języku ojczystym, a co gorsza wpływ stosowania takiej praktyki na dziecko jest lekceważony przez właściwe władze.

Przyjęto następujące zalecenia: wszystkim jednostkom administracyjnym Jugendamtu należy udostępnić jasno określone wytyczne i instrukcje w celu przypomnienia o ciąży na nich obowiązków oraz o podstawowych prawach rodziców i dzieci. Zainteresowane władze powinny dopuszczać używanie przez rodziców odwiedzających swoje dzieci w środowiskach zinstytucjonalizowanych dowolnego języka. Służby Jugendamtu powinny poinformować każdego rodzica o przysługujących mu prawach odwołania się od podjętej przez Jugendamt decyzji oraz o warunkach, w jakich możliwe jest wnoszenie takich odwołań. Każde państwo członkowskie powinno wspierać ściślejszą kontrolę demokratyczną lub parlamentarną nad agencjami opieki nad dziećmi. Niezbędne jest wspieranie ściślejszej dwustronnej współpracy pomiędzy państwami członkowskimi i agencjami opieki nad dziećmi.

48. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego (RPO-606537-II/09) z dnia 28 stycznia 2009 r. – w sprawie przewlekłości postępowań przygotowawczych oraz braku skuteczności prokuratury w śledztwach, które dotyczą spraw budzących duże zainteresowanie społeczne.

Dziennik „Rzeczpospolita” z dnia 2 stycznia 2009 r. zwrócił uwagę na problem przewlekłości postępowań przygotowawczych oraz braku skuteczności prokuratury w śledztwach, które dotyczą spraw budzących duże zainteresowanie społeczne. Część z wymienionych spraw była lub jest w dalszym ciągu przedmiotem czynności podejmowanych w Biurze Rzecznika. Wśród nich wymieniono umorzenia postępowań w sprawach: zabójstwa pacjenta, które zostało zarzucone kardiochirurgowi ze Szpitala MSWiA w Warszawie, Mirosławowi G.; zagłuszania sygnału telefonów komórkowych pielęgniarek okupujących latem 2007 r. Kancelarię Premiera; uszkodzenia laptopa byłego Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego p. Zbigniewa Ziobry; nagrania rozmowy pomiędzy byłym wicepremierem – Andrzejem Lepperem i byłym Ministrem Sprawiedliwości – Prokuratorem Generalnym Zbigniewem Ziobrą, które miało wyjaśnić, czy A. Lepper został poinformowany o akcji Centralnego Biura Antykorupcyjnego w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi właśnie przez Z. Ziobrę. W publikacji wskazano również, iż nadal nie zostały zakończone postępowania przygotowawcze: przeciwko lobbyscie Markowi Dochnalowi podejrzanemu m. in. o przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu; dotyczące źródła przecieku w sprawie akcji CBA w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Utrzymywanie się takiej sytuacji nie służy dobrze umocnieniu zaufania do prokuratury i do państwa, dlatego Rzecznik zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości o zajęcie stanowiska w sprawie.

49. Ministra Sportu i Turystyki (RPO-593594-I/08) z dnia 29 stycznia 2009 r. – w sprawie powtarzających się podczas imprez sportowych incydentów o charakterze rasistowskim.

Rzecznik zwrócił się o rozważenie podjęcia przez resort odpowiednich działań nadzorczo-kontrolnych w celu ustalenia, czy obowiązujące regulacje wewnętrzne polskich związków sportowych przewidują efektywne środki zapobiegania oraz sankcjonowania wybryków o charakterze rasistowskim, a w przypadku braku takich środków – o zasugerowanie związkom stosownych zmian w ich statutach i regulaminach.

Minister Sportu i Turystyki (24.02.2009 r.) poinformował, że Ministerstwo nawiązało współpracę ze Stowarzyszeniem „Nigdy Więcej”,

które przeciwdziała rasizmowi, ksenofobii i nietolerancji. Z budżetu Ministerstwa finansowane są publikacje na temat zjawiska rasizmu w sporcie oraz kierunki działań profilaktycznych. Zgodnie z realizacją zadań Rady Bezpieczeństwa Imprez Sportowych, powołanej przez Prezesa Rady Ministrów we wrześniu 2008 r., planowane są działania w zakresie edukacji kibiców, współpracy z organizacjami i instytucjami w zakresie wspierania i realizacji programów mających na celu przeciwdziałanie zjawiskom patologii w sporcie. Ponadto Minister zapewnił, że zwróci się do polskich związków sportowych o uwzględnienie w statutach i regulaminach zapisów dotyczących zapobiegania incydentom o charakterze rasistowskim.

50. Ministra Zdrowia (RPO-599475-VII/08) z dnia 29 stycznia 2009 r. – w sprawie działalności Komisji Psychiatrycznej do spraw Środków Zabezpieczających.

W badanych w Biurze Rzecznika sprawach wyraźnie dostrzega się przewlekłość postępowania wykonawczego w przypadku zastosowania środka zabezpieczającego. Sądy oczekują przez długi czas na wydanie opinii o miejscu realizacji środka zabezpieczającego. Ponadto Komisja Psychiatryczna do spraw Środków Zabezpieczających niejednokrotnie wskazuje szpitale, w których nie ma możliwości natychmiastowego umieszczenia sprawcy. W rezultacie osoby, wobec których orzeczono stosowanie środka zabezpieczającego, przez długi czas przebywają w jednostkach penitencjarnych albo pozostają na wolności, zagrażając sobie i otoczeniu, co prowadzi niejednokrotnie do tragedii. Rzecznik zwrócił się o zajęcie stanowiska w sprawie.

51. Prezesa IPN (RPO-607341-I/09) z dnia 30 stycznia 2009 r. – w sprawie nałożonego na IPN obowiązku zweryfikowania funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa w związku z odebraniem przywilejów emerytalnych części z nich.

Głębokie zaniepokojenie Rzecznika wywołał artykuł zamieszczony w dzienniku „Polska” z dnia 20 stycznia 2009 r. pt. *Bezpieka może ocalić wysokie emerytury*. Z treści publikacji wynika, że podjęta przez parlament próba obniżenia emerytur byłym funkcjonariuszom organów bezpieczeństwa może się nie udać. Instytut Pamięci Narodowej musiałby zweryfikować w ciągu kilku miesięcy, przy braku wsparcia finansowego i kadrowego, liczącą ok. 200 tys. grupę emerytów, którzy pracowali w organach bezpieczeństwa w latach 1944-1990. Rzecznik zwrócił się o informację na temat możliwości realizacji obowiązków, które mają zostać nałożone na Instytut.

Prezes IPN (02.03.2009 r.) poinformował, że ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin [...] nakłada na IPN obowiązek przygotowania na wniosek właściwego organu emerytalnego, w terminie 4 miesiące od daty wpływu wniosku, informacji o okresach służby funkcjonariuszy w organach bezpieczeństwa państwa. Według najnowszych szacunków zakresem sprawdezeń archiwalnych objętych zostanie około 160-180 tys. emerytów, a także kilkunastotysięczna grupa emerytów pobierających świadczenia z Biura Emerytalnego Służby Więziennej. Wypłata świadczeń opartych o nowe wyliczenia ma nastąpić od 1 stycznia 2010 r. Przy realnie mniejszym niż w 2008 r. budżecie IPN, skutkującym redukcją etatów, Instytut może mieć trudności z wypełnieniem postanowień ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin [...].

52. Ministra Sprawiedliwości (RPO-509359-IV/05) z dnia 2 lutego 2009 r. – w sprawie potrzeby zbliżenia gwarancji procesowych w postępowaniu dotyczącym ubezwłasnowolnienia do gwarancji występujących w postępowaniu w trybie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Rzecznik wielokrotnie podejmował interwencje na rzecz osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz chorych psychicznie. W wystąpieniu z dnia 10 lipca 2008 r. skierowanym do Ministra Sprawiedliwości, Rzecznik postulował dalsze zbliżenie gwarancji procesowych w postępowaniu dotyczącym ubezwłasnowolnienia do gwarancji występujących w postępowaniu w trybie ustawy z 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, tak w zakresie kosztów sądowych, jak i możliwości ustanowienia dla osoby, której dotyczy wnioski o ubezwłasnowolnienie adwokata z urzędu, nawet bez złożenia przez nią takiego wniosku. W odpowiedzi z 2 września 2008 r. poinformowano o zamiarze podjęcia prac legislacyjnych w omawianym zakresie. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się z prośbą o przedstawienie podjętych działań.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (27.02.2009 r.) poinformował, że w dniu 19 stycznia 2009 r. Stały Komitet Rady Ministrów przyjął przedstawiony przez Ministra Sprawiedliwości projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. Projekt uwzględnia zmiany zgłoszone przez Rzecznika w piśmie z dnia 10 lipca 2008 r. W Kodeksie postępowania cywilnego przewiduje się możliwość ustanowienia

dla osoby, której dotyczy wnioski o ubezwłasnowolnienie lub dla osoby ubezwłasnowolnionej, adwokata z urzędu, nawet bez jej wniosku, jeżeli osoba ta ze względu na stan zdrowia psychicznego nie jest zdolna do złożenia wniosku, a sąd uzna udział adwokata w sprawie za potrzebny. Natomiast zmiana art. 96 ust 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przewiduje zwolnienie od kosztów sądowych osoby ubezwłasnowolnionej w sprawach o uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia.

53. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego (RPO-533891-II/06) z dnia 2 lutego 2009 r. – w sprawie niemożności skutecznego ścigania czynu polegającego na nieumyślnym uszkodzeniu ciała lub spowodowaniu rozstroju zdrowia dziecka poczętego.

Mimo zapewnień ze strony Ministerstwa, do tej pory nie została przygotowana nowelizacja art. 157a Kodeksu karnego, penalizująca czyn polegający na nieumyślnym spowodowaniu uszkodzenia ciała dziecka poczętego lub rozstroju zdrowia zagrażającego jego życiu. W związku z powyższym, Rzecznik zwrócił się z prośbą o poinformowanie, czy podjęto prace nad nowelizacją wskazanego przepisu.

54. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-548554-I/07) z dnia 2 lutego 2009 r. – w sprawie oceny funkcjonowania przepisów o dostępie do informacji publicznej.

Rzecznik przedstawił uwagi do funkcjonowania ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, w związku z podjęciem w MSWiA prac nad projektem nowelizacji przepisów dotyczących dostępu i wykorzystania informacji publicznej w Polsce. Ze skarg kierowanych do Rzecznika wynika, że trudności w realizacji prawa dostępu do informacji publicznej spowodowane są najczęściej problemami z interpretacją niektórych terminów ustawowych, takich jak „dokument urzędowy”, „informacja przetworzona”, „szczególnie istotny interes publiczny”. Wątpliwości budzi zakres przedmiotowy pojęcia „informacji publicznej”, a także, jakie podmioty są zobowiązane do udzielenia tej informacji.

Rzecznik zwrócił uwagę również na to, że klauzula prywatności zawarta w art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej w istocie służy nierzadko nie tyle ochronie prywatności, co ukrywaniu patologii, czy zwykłej niekompetencji w działalności podmiotów zobowiązanych do udostępnienia informacji. Niepokój wywołuje także praktyka przewlekłości postępowania dotyczącego udzielenia informacji. Niejednoznaczne pozostają zasady pobierania opłat za udo-

stąpienie informacji w przypadku, gdy organ ponosi związane z tym dodatkowe koszty. Wskazane jest zatem określenie podlegających kontroli, jednolitych zasad. Zastrzeżenia wywołuje dualizm proceduralny wprowadzony art. 21 i art. 22 ustawy, który dokonuje podziału kompetencji do rozstrzygania w sprawach odmowy udostępnienia informacji pomiędzy sądy administracyjne oraz sądy powszechne. Rzecznik odniósł się także do problemów części zobowiązanych podmiotów w realizacji obowiązku tworzenia Biuletynu Informacji Publicznej m.in. z uwagi na brak stosownych narzędzi oraz wątpliwości co do zakresu informacji podlegających udostępnieniu w tej formie. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie o zajęтым stanowisku, a także o zakresie projektowanych zmian przepisów.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (05.03.2009 r.) poinformował, że w MSWiA trwają prace nad założeniami do nowelizacji ustawy o dostępie do informacji publicznej, mającej na celu stworzenie kompleksowego systemu wykorzystania i dostępu do informacji publicznej. W odpowiedzi podano również, że według informacji Najwyższej Izby Kontroli z 2006 roku, do prowadzenia stron podmiotowych BIP zobowiązanych jest około 80 tys. podmiotów, z czego zarejestrowanych na stronie głównej BIP jest 9706 podmiotów, a aktywnych – około 2 tys.

55. Ministra Zdrowia (RPO-606966-X/09) z dnia 3 lutego 2009 r.

– w sprawie sytuacji epidemiologicznej grypy w Polsce.

Według danych Krajowego Ośrodka ds. Grypy NIZP-PZH od 16 do 22 stycznia 2009 r. w Polsce odnotowano 47 325 zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę. W porównywalnym okresie 2008 r. chorowało 13 122 osób. Jest to spowodowane nie tylko rozprzestrzenianiem się epidemii grypy z Europy Zachodniej na Wschód, ale i problemami z naszą opieką zdrowotną, m.in. niską liczbą szczepień. Rzecznik zwrócił się o informacje na temat aktualnej sytuacji epidemiologicznej grypy oraz w sprawie zapewnienia pacjentom dostępu do diagnostyki i leczenia grypy.

Minister Zdrowia (16.02.2009 r.) poinformowała, że w pierwszym półroczu 2009 r. zostanie wydane rozporządzenie, na podstawie art. 27 ust. 9 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Umożliwi to skuteczne egzekwowanie wypełniania obowiązku zgłoszeń określonych zakażeń i chorób zakaźnych. Obecnie w Głównym Inspektoracie Sanitarnym trwają prace nad przygotowaniem dokumentów dotyczących finansowania nadzoru epidemiologicznego typu *Sentinel* nad grypą. Ministerstwo Zdrowia

podpisze stosowną umowę z Krajowym Ośrodkiem ds. Grypy na koordynowanie podejmowanych w tym zakresie działań. W zapobieganiu grypie istotne znaczenie mają szczepienia ochronne przeciwko grypie. Obecnie są to tzw. szczepienia zalecane. Lokalne samorządy w miarę posiadanych środków finansują zakup szczepionek oraz wykonanie szczepień ochronnych u osób starszych. Również wielu pracodawców finansuje pracownikom szczepienia przeciwko grypie. Na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Sanitarnego oraz Krajowego Ośrodka ds. Grypy zamieszczone zostały informacje o konieczności szczepień przeciwko grypie sezonowej u osób z grup podwyższonego ryzyka. Dane epidemiologiczne publikowane przez Krajowy Ośrodek ds. Grypy wskazują na wystąpienie w 2009 r. w Polsce sezonowego, epidemicznego wzrostu liczby zachorowań na grype i infekcje grypopodobne.

56. Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (RPO-577394-V/07) z dnia 3 lutego 2009 r. – w sprawie zgodności z obowiązującymi przepisami wprowadzenia przez RWE Polska S.A. podwyżek stawek opłat za energię elektryczną dla indywidualnych odbiorców w gospodarstwach domowych.

Do Rzecznika wciąż wpływają skargi od odbiorców energii elektrycznej dostarczanej do ich gospodarstw domowych przez przedsiębiorstwo energetyczne RWE Polska S.A. dotyczące podwyżek stawek opłat za energię elektryczną. Z publikacji prasowych wynika, że z dniem 1 lutego 2009 r. Spółka ponownie podniosła stawki opłat bez przedłożenia nowej taryfy do zatwierdzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki. Problem ten był przedmiotem wystąpienia Rzecznika do Prezesa URE z dnia 4 stycznia 2008 r. Z treści odpowiedzi wynikało, że RWE Polska S.A. zaskarżyła do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postanowienie Prezesa URE z dnia 15 listopada 2007 r. (zmienione postanowieniem z dnia 7 grudnia 2007 r.) w przedmiocie wstrzymania wykonania decyzji dotyczącej zwolnienia tej Spółki z obowiązku przedkładania do zatwierdzenia taryf dla energii elektrycznej, jak również decyzję Prezesa URE w sprawie stwierdzenia nieważności wyżej wskazanej decyzji. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie o aktualnym stanie sprawy.

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (16.02.2009 r.) zapewnił, że podejmuje wszystkie możliwe kroki prawne w celu ochrony odbiorców w gospodarstwach domowych przed nadmiernym poziomem cen. Zgodnie z wyrokiem z dnia 9 stycznia 2009 r. Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, RWE Polska S.A. nie ma obowiązku przedkładania taryf w obrocie energią elektryczną

do zatwierdzenia. Prezes URE zamierza wnieść apelację. Ponadto RWE Polska S.A. skierowało do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego skargę, w której wezwało Prezesa URE do usunięcia naruszenia prawa polegającego na bezpodstawnym wezwaniu do przedstawienia taryfy do zatwierdzenia. Zdaniem Prezesa URE, do czasu zatwierdzenia nowej taryfy, RWE Polska S.A. obowiązane jest stosować taryfy w obrocie energią elektryczną w odniesieniu do odbiorców w gospodarstwach domowych zatwierdzone przez Prezesa URE w czerwcu 2008 r.

57. Przewodniczącego Komisji Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu RP (RPO-604661-III/08) z dnia 3 lutego 2009 r. – w sprawie problemów z uzyskaniem zasiłku pogrzebowego.

Rzecznik jest adresatem skarg dotyczących problemów z uzyskaniem zasiłku pogrzebowego. Art. 81 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi, że prawo do zasiłku pogrzebowego wygasa w razie niezgłoszenia wniosku o jego przyznanie w okresie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, po której zasiłek przysługuje. W sytuacjach nietypowych, np. zaginięcia członka rodziny, śmierci za granicą osoby pochodzenia polskiego o nieustalonych personaliach, brzmienie tego przepisu generuje występowanie istotnych problemów. Rzecznik postuluje wprowadzenie do ustawy przepisu, który będzie dawał uprawnienia do zasiłku pogrzebowego w przypadkach braku możliwości zgłoszenia wniosku o to świadczenie w terminie roku od daty zgonu z powodu późniejszego odnalezienia zwłok lub zidentyfikowania osoby zmarłej. Rozwiązanie tego problemu zostało zawarte w poselskiej inicjatywie nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk nr 1454). Rzecznik zwrócił się z prośbą o możliwie szybkie podjęcie prac nad tą nowelizacją.

Przewodniczący Komisji Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu RP (20.02.2009 r.) poinformował, że kwestie poruszone przez Rzecznika były przedmiotem prac Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Przyjęte rozwiązania mają na celu zlikwidowanie opisanego problemu.

58. Ministra Infrastruktury (RPO-506107-IV/05) z dnia 3 lutego 2009 r. – w sprawie nieprawidłowej regulacji dotyczącej opracowania mapy z projektem podziału nieruchomości.

W nawiązaniu do pisma z dnia 23 lipca 2008 r., w którym Minister Infrastruktury poinformował Rzecznika o skierowaniu wystąpienia do Ministra Sprawiedliwości oraz Głównego Geodety Kraju dotyczącego zmiany § 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2004 r. w sprawie

sposobu i trybu dokonywania podziałów nieruchomości, Rzecznik zwrócił się z prośbą o udzielenie informacji o zajętych stanowiskach oraz, ewentualnie, o dalszych działaniach podjętych przez Ministra Infrastruktury.

59. Ministra Edukacji Narodowej (RPO-492273-IV/04) z dnia 3 lutego 2009 r. – w sprawie uprawnień nauczycieli wiejskich do użytkowanych przez nich działek gruntu szkolnego.

Rzecznik ponownie zwrócił się o znowelizowanie art. 56 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela. Przepis ten przyznaje nauczycielowi zatrudnionemu na terenie wsi uprawnienie do otrzymania działki gruntu szkolnego do osobistego użytkowania. Jeżeli zaś grunty szkolne nie wystarczają na realizację powyższego uprawnienia, potrzebny obszar gruntu w miarę możliwości zostaje przydzielony przez organ prowadzący szkołę. Pomimo deklarowanej przez kolejnych Ministrów woli zmiany powyższego przepisu, do tej pory problem nie został właściwie rozwiązany. Jego źródłem jest niejasna treść art. 56 Karty Nauczyciela. Zdaniem Rzecznika istniejący stan narusza podstawową w stosunkach cywilnoprawnych zasadę równorzędności podmiotów (w praktyce organy prowadzące szkołę jednostronnie ustalają treść tego prawa). Co więcej, pozostaje w sprzeczności zarówno z konstytucyjną zasadą zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, w powiązaniu z nakazem ochrony praw majątkowych, jak i z zasadą przyzwoitej legislacji, wymagającą stanowienia przepisów jasnych i zrozumiałych, o dostatecznym stopniu określoności, zwłaszcza wówczas, gdy dotyczą one praw obywateli chronionych na poziomie konstytucyjnym.

Minister Edukacji Narodowej (17.02.2009 r.) poinformował, że regulacja art. 56 ustawy – Karta Nauczyciela zostanie poddana analizie, a stanowisko i argumentacja Rzecznika zostaną wzięte pod uwagę.

60. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (RPO-606480-III/09) z dnia 3 lutego 2009 r. – w sprawie warunków nabywania prawa do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy.

Do Rzecznika wpływają skargi od osób, które pomimo całkowitej i trwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym nie uzyskały prawa do renty, ponieważ ich niezdolność do pracy nie powstała w czasie trwania ubezpieczenia, ani w ciągu 18 miesięcy od jego ustania. Skarżący wskazują, że warunek powstania niezdolności do pracy w okresie 18 miesięcy od dnia ustania ubezpieczenia niekiedy jest niemożliwy do spełnienia, np. gdy rolnik zaprzestał prowadzenia gospodarstwa rolnego, a nie został jeszcze objęty innym ubezpieczeniem. Warunki nabywania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy

w systemach ubezpieczenia rolniczego i powszechnego są zbliżone. Różnią się jedynie brakiem w systemie rolniczym przepisu podobnego w treści do art. 57 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dającego ubezpieczonym o relatywnie długim stażu ubezpieczenia zwiększony zakres ochrony ubezpieczeniowej. Zdaniem Rzecznika należałoby rozważyć możliwość wprowadzenia takiego rozwiązania do systemu ubezpieczenia rolników.

Minister Rozwoju i Rolnictwa Wsi (17.02.2009 r.) poinformował, że do końca pierwszego półrocza 2009 r. Międzyresortowy Zespół do spraw Reformy Systemu Ubezpieczenia Społecznego Rolników ma opracować założenia do zmian legislacyjnych. Kwestia przedstawiona przez Rzecznika zostanie poruszona podczas prac tego Zespołu. Zdaniem Ministra, osoby całkowicie niezdolne do pracy w gospodarstwie rolnym, które legitymują się odpowiednio długim okresem podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, powinny mieć łatwiejszy dostęp do świadczeń rentowych.

61. Ministra Infrastruktury (RPO-604363-IV/08) z dnia 3 lutego 2009 r. – w sprawie nowelizacji ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych.

Do Rzecznika wpłynęło ostatnio wiele wniosków od obywateli i organizacji zrzeszających działkowców w sprawie dokonanej w dniu 25 lipca 2008 r. nowelizacji ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych. Skutkiem wejścia w życie nowych rozwiązań jest możliwość przeprowadzenia wywłaszczenia działkowców z własności naniesień i nasadzeń, tj. majątku zainwestowanego przez nich na działkach, bez prawa do odszkodowań. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Minister Infrastruktury (20.02.2009 r.) przychylił się do postulatu określenia zasad przyznania odszkodowania za rzeczy stanowiące odrębną własność, a niezwiązane z gruntem, jako odrębnego przepisu zawartego w ustawie z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych. Tym samym zarówno Polskiemu Związkowi Działkowców, jak również jego członkom przysługiwać będzie odszkodowanie nie tylko za ograniczone prawa rzeczowe, m.in. prawo użytkowania, ale także za składniki majątkowe stanowiące ich własność.

62. Prezesa Wojskowej Agencji Mieszkaniowej (RPO-606986-V/09) z dnia 4 lutego 2009 r. – w sprawie wstrzymania procesu prywatyzacji lokali mieszkalnych przez Wojskową Agencję Mieszkaniową.

Do Rzecznika wpływają skargi od osób uprawnionych do wykupienia na własność zajmowanych lokali mieszkalnych, pozostających w dyspozycji Wojskowej Agencji Mieszkaniowej. Z treści skarg wynika, że część tych osób złożyła we właściwych oddziałach regionalnych WAM wnioski o nabycie mieszkań, jak również wniosła zryczałtowane koszty przygotowania nieruchomości do sprzedaży przypadające na zbywany lokal, a w niektórych przypadkach rzeczoznawca majątkowy dokonał już wyceny wartości rynkowej lokalu mieszkalnego i prawa własności albo prawa użytkowania wieczystego ułamkowej części gruntu przypadającej na ten lokal.

Skarżący wyrażają zaniepokojenie faktem wstrzymania w 2008 r. procesu prywatyzacji lokali mieszkalnych przez WAM i brakiem wiadomości na temat przewidywanego terminu jej wznowienia. Obawiają się również, czy w związku z trwającymi pracami nad nowelizacją ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP obejmującą m.in. zasady przyznawania bonifikat przy sprzedaży lokali na rzecz ich użytkowników, po ewentualnym wznowieniu prywatyzacji będzie ich stać na wykupienie zajmowanych mieszkań. Zgodnie z informacjami publikowanymi na stronie internetowej WAM, wstrzymanie sprzedaży lokali mieszkalnych zostało wymuszone trwającym procesem profesjonalizacji Sił Zbrojnych RP, a co za tym idzie, koniecznością dokonania weryfikacji przeznaczenia zasobu mieszkaniowego. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie o przewidywanym terminie wznowienia procesu prywatyzacji zasobu mieszkaniowego WAM.

Prezes Wojskowej Agencji Mieszkaniowej (06.03.2009 r.) poinformował, że w związku z procesem profesjonalizacji Sił Zbrojnych istnieje potrzeba ponownego przeanalizowania całości zasobu lokali mieszkalnych Wojskowej Agencji Mieszkaniowej, co spowodowało czasowe wstrzymanie sprzedaży lokali będących w zasobie Agencji. Obecnie trwają prace nad nowelizacją ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP m.in. w zakresie zasad sprzedaży lokali mieszkalnych. Uzasadnione jest zatem wstrzymanie prywatyzacji zasobu mieszkaniowego pozostającego w dyspozycji WAM, do czasu wprowadzenia w życie nowelizacji i wdrożenia kontynuacji prywatyzacji mieszkań na nowych zasadach.

63. Ombudsmana Szwecji, Ambasadora Szwecji w Polsce, Ministra Spraw Zagranicznych oraz Sekretarza Stanu w Urzędzie Komitetu Integracji Europejskiej (RPO-588415-I/08) z dnia 4 lutego 2009 r. – w sprawie projektu współpracy ombudsmanów państw Partnerstwa Wschodniego.

Szwedzka inicjatywa wzmocnienia wschodniego wymiaru Europejskiej Polityki Sąsiedztwa cieszy się w Europie bezspornym uznaniem. W czerwcu 2008 roku przywódcy państw Unii Europejskiej zaaprobowali tę ideę, popartą przez stronę polską, pod nazwą Partnerstwa Wschodniego. Jej celem jest podniesienie standardów demokratycznych, gospodarczych i administracyjnych u wschodnich sąsiadów UE. Partnerstwo Wschodnie przewiduje stworzenie forum regionalnej współpracy 27 państw UE z jej pięcioma sąsiadami wschodnimi: Ukrainą, Mołdawią, Gruzją, Azerbejdżanem i Armenią oraz – na poziomie technicznym i eksperckim – z Białorusią. Rzecznik zamierza zainicjować szeroką współpracę ombudsmanów państw Partnerstwa Wschodniego. Celem projektu ma być przede wszystkim wzmocnienie zdolności urzędów ombudsmanów państw Partnerstwa Wschodniego do udziału w budowie demokratycznego państwa prawa, wdrożenie Europejskiego Kodeksu Dobrej Administracji oraz standardów poszanowania praw jednostki. Niezwykle ważnym elementem programu powinno być także wsparcie dla instytucji wymiaru sprawiedliwości. Przedstawiona przez Rzecznika koncepcja wpisuje się w szwedzko – polską inicjatywę rozszerzenia Europejskiej Polityki Sąsiedztwa o wymiar wschodni. Uzyskała ona akceptację Prezydenta RP oraz polskiego Ministra Spraw Zagranicznych.

Sekretarz Stanu w Urzędzie Komitetu Integracji Europejskiej (27.02.2009 r.) wyraził uznanie i poparcie dla przedstawionego przez Rzecznika *Projektu współpracy ombudsmanów państw Partnerstwa Wschodniego na lata 2009-2013*. Polityczna akceptacja Partnerstwa Wschodniego będzie miała miejsce podczas posiedzenia Rady Europejskiej w dniach 19-20 marca 2009 r., natomiast formalna inauguracja tej inicjatywy została zaplanowana podczas specjalnego szczytu Partnerstwa Wschodniego w dniu 7 maja 2009 r. w Pradze. Od szczytu inaugurującego Partnerstwo Wschodnie teoretycznie możliwe będzie wszczęcie procedur uruchamiających realizację projektów.

Ombudsman Szwecji (26.02.2009 r.) poinformował, że współpraca jego Biura może ograniczać się, przede wszystkim z uwagi na możliwości kadrowe, do organizowania wizyt studyjnych dla przedstawicieli nowo powołanych instytucji ombudsmana, udziału w seminariach i szkoleniach za granicą.

64. Ministra Gospodarki (RPO-582688-V/08) z dnia 6 lutego 2009 r. – w sprawie zasad odpowiedzialności odbiorcy paliw lub energii z tytułu nielegalnego poboru tych mediów.

W konkluzji odpowiedzi Ministra Gospodarki z dnia 23 października 2008 r. udzielonej na wcześniejsze wystąpienie w przedmiotowej

sprawie stwierdzono, iż przedstawione przez Rzecznika informacje zostaną wykorzystane w celu rozważenia konieczności zmian obowiązujących przepisów, w sposób zapewniający wzmocnienie ochrony odbiorcy przed odpowiedzialnością za niezawinione przez niego uszkodzenie urządzeń pomiarowych. Rzecznik zwrócił się z prośbą o przekazanie ostatecznego stanowiska w sprawie.

65. Ministra Infrastruktury (RPO-562954-V/07) z dnia 6 lutego 2009 r. – w sprawie sprzedaży nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków, stanowiącej wielomieszkaniowy budynek mieszkalny.

Minister Infrastruktury przedstawił w piśmie z dnia 19 listopada 2008 r. problemy związane z właściwym uregulowaniem sprawy kolizji pomiędzy treścią art. 13 ust.4 oraz art. 34 ust. 7 ustawy z dnia 21 sierpnia 1987 r. o gospodarce nieruchomościami. Poruszona problematyka jest niezwykle trudna do uregulowania, ponieważ wymaga wyważenia ochrony integralności i niepodzielności zabytków z jednej strony, z drugiej zaś, ochrony prawnej lokatorów mieszkań. Wydaje się, iż stan niepewności prawnej, wywołany kolizją pomiędzy wskazanymi przepisami nie służy zapewnieniu należytej ochrony żadnej z wymienionych wartości. Z tego względu Rzecznik zwrócił się z prośbą o poinformowanie o stanowisku zajęтым ostatecznie w sprawie.

66. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-515109-IX/08) z dnia 9 lutego 2009 r. – w sprawie podjęcia działań legislacyjnych zmierzających do doprecyzowania przepisów dotyczących przyjmowania do służby w formacjach mundurowych osób posiadających podwójne obywatelstwo.

Od kilku lat Rzecznik prowadzi z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji korespondencję w tej sprawie. Z uzyskanych odpowiedzi wynikało, iż zostaną wprowadzone w ustawie o Policji oraz ustawie o Biurze Ochrony Rządu odpowiednie zmiany poprzez wskazanie, że służbę w tych formacjach będą mogły pełnić osoby posiadające wyłącznie obywatelstwo polskie. Obietnice te do chwili obecnej nie zostały zrealizowane. Dlatego też po raz kolejny Rzecznik zwrócił się o przedstawienie informacji o stanie prac legislacyjnych prowadzonych nad projektami ustaw i przewidywanym terminie wejścia ich w życie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (19.03.2009 r.) poinformował, że w MSWiA trwają prace nad projektem ustawy o zmianie ustawy o Policji i niektórych innych ustaw (w tym ustawy z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ocho-

ny Rządu). W ramach prowadzonych prac nowelizacyjnych rozważana jest m.in. kwestia poruszona przez Rzecznika. Zdaniem Ministerstwa zasadne jest, aby osoby mające obywatelstwo innych krajów mogły służyć w Policji. Natomiast z uwagi na charakter zadań Biura Ochrony Rządu wydaje się, że w tej formacji powinny służyć wyłącznie osoby mające obywatelstwo polskie.

67. Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-608098-IX/09) z dnia 9 lutego 2009 r.

– w sprawie informacji medialnych o wzroście liczby składanych raportów o zwolnienie ze służby w Policji, w związku z zapowiedziami wprowadzenia zmian w zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy.

Z treści artykułu *Ucieczka przed Schetyną* opublikowanego w „Trybunie” z dnia 28 stycznia 2009 r. wynika, że w związku z zapowiedziami Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji wprowadzenia zmian w zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, do komórek kadrowych wpływają raporty o zwolnienie ze służby. Rzecznik zwrócił się więc o przybliżenie liczby złożonych raportów o zwolnienie ze służby w Policji (w związku z nabyciem praw emerytalnych z tytułu 15 lat służby), oraz poinformowanie, czy w budżecie Policji zabezpieczono środki finansowe na pokrycie odpraw służbowych dla odchodzących funkcjonariuszy.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (27.02.2009 r.) poinformował, że do dnia 31 stycznia 2009 r. raport o zwolnienie w 2009 roku ze służby w Policji, w związku z nabyciem uprawnień emerytalnych, złożyło 1792 funkcjonariuszy Policji. W budżecie Policji zabezpieczono środki na odprawy dla odchodzących funkcjonariuszy.

68. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (RPO-482827-IV/08) z dnia 9 lutego 2009 r. – w sprawie wymagań i kwalifikacji, jakie powinny spełniać osoby uprawnione do prowadzenia badań architektonicznych.

W odpowiedzi z dnia 13 listopada 2008 r. na wcześniejsze wystąpienie Rzecznika w przedmiotowej sprawie, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego podzielił opinię o konieczności zmiany § 9 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 9 czerwca 2004 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków rucho-

mych, wydane na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Rzecznik zwrócił się o udzielenie informacji o stanie prac legislacyjnych.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego (23.03.2008 r.) poinformował, że zakończenie prac legislacyjnych nad zmianą rozporządzenia przewidywane jest na koniec I kwartału 2009 r. Od początku prac nad nowelizacją zarysowały się dwa rozwiązania dotyczące w szczególności uprawnień do wykonywania badań architektonicznych: pierwszy wariant polega na rezygnacji z wymagań, jakie musiałyby spełniać osoby prowadzące badania architektoniczne. Drugi wariant przewiduje poszerzenie kręgu osób uprawnionych do prowadzenia badań architektonicznych o absolwentów tych kierunków wyższych studiów, w których problematyka badań architektonicznych została uwzględniona w programie nauczania w odpowiednim wymiarze czasowym obowiązkowych zajęć. Podjęcie prac nad nowelizacją rozporządzenia jest wynikiem postulatów zgłaszanych przez niektóre uczelnie kształcące absolwentów w dziedzinie „historia sztuki”, „konserwatorstwo”, „ochrona zabytków”.

69. Ministra Infrastruktury (RPO-599453-VI/08) z dnia 9 lutego 2009 r. – w sprawie braku uprawnień do ulgowych przejazdów osób zatrudnionych na stanowisku nauczyciela w publicznym i niepublicznym przedszkolu.

Do Rzecznika zwróciła się osoba prowadząca przedszkole, w sprawie nierównego traktowania nauczycieli przedszkoli w dostępie do ulg na przejazdy środkami publicznego transportu zbiorowego. Ustawa z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami transportu zbiorowego wymienia enumeratywnie nauczycieli, którym uprawnienie do ulg zostało przyznane. Zgodnie z obowiązującymi przepisami osoba zatrudniona na stanowisku nauczyciela w publicznym i niepublicznym przedszkolu nie ma uprawnień do korzystania z wyżej wymienionej ulgi. W tym stanie prawnym nasuwa się pytanie, czy nie została naruszona konstytucyjna zasada równości. Zdaniem Rzecznika zakwestionowane przepisy różnicują w sposób nieuzasadniony, według dowolnie ustalonego kryterium podmiotu zatrudniającego, uprawnienia tej samej kategorii podmiotów. Wprowadzenie kryterium nieposiadania statusu nauczyciela przedszkola, placówki i innej jednostki organizacyjnej, dla korzystania przez nauczycieli z uprawnienia do ulgowych przejazdów pozostaje w sprzeczności z zasadą sprawiedliwości społecznej wyrażoną w art. 2 Konstytucji.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (27.02.2009 r.) poinformował, że przedmiot wniosku Rzecznika nie należy do właściwości Ministra Infrastruktury, lecz do ministrów właściwych do spraw: finansów, pracy i zabezpieczenia społecznego oraz oświaty i wychowania. Obowiązujący system uprawnień do ulg jest kompromisem między interesami, a potrzebami różnych grup społecznych i zawodowych. Ponadto obecnie nie jest możliwe zwiększenie wydatków publicznych na rekompensatę przewoźnikom utraconych przychodów z tytułu honorowania ustawowych ulg przejazdowych.

70. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-591186-VII/08) z dnia 9 lutego 2009 r. – w sprawie ochrony praw osób zatrzymywanych lub doprowadzonych przez Policję.

Rzecznik zwrócił uwagę na fakt, iż w praktyce dokumentacja stosowania środków przymusu przez policjantów nie istnieje lub jest bardzo ograniczona. Regulacje prawne w tym zakresie wymagają zatem pilnego uzupełnienia. Zapisy gwarantujące osobie przebywającej w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych skuteczne zapoznanie się z jej prawami i obowiązkami oraz z regulaminem pobytu w tym pomieszczeniu powinny być zawarte w akcie rangi rozporządzenia, nie zaś w zarządzeniu Komendanta Głównego Policji. Informacje te powinny być dostępne w trakcie całego pobytu w pomieszczeniu policyjnym osoby zatrzymanej lub doprowadzonej w celu wytrzeźwienia. Rzecznik zwrócił się o zajęcie stanowiska w sprawie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (12.03.2009 r.) poinformował, że uwagi Rzecznika zostaną przekazane Międzyresortowemu Zespołowi do Spraw Ujednolicenia Zasad Użycia Środków Przymusu Bezpośredniego i Broni Państwowej, który rozpoczął prace w dniu 20 lutego 2009 r. Rzecznik będzie otrzymywał okresowe informacje o pracy Zespołu.

71. Ministra Spraw Zagranicznych oraz Naczelnika Biura do Spraw Przestępczości Zorganizowanej Prokuratury Krajowej Wydział IV Zamiejscowy w Krakowie (RPO-608666-I/09) z dnia 9 lutego 2009 r. – w sprawie zabicia polskiego obywatela uprowadzonego na terenie Pakistanu.

Opinia publiczna została poruszona wiadomością o zabiciu polskiego obywatela uprowadzonego na terenie Pakistanu. Do uprowadzenia Polaka doszło ponad cztery miesiące temu, a fakt ten od samego początku znany był polskim władzom państwowym. Rzecznik Praw Obywatelskich jest zainteresowany losem każdego obywatela polskie-

go, którego wolności i prawa człowieka i obywatela zostały naruszone, także, gdy naruszenie to miało miejsce na terytorium państwa obcego. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się z prośbą o poinformowanie, jakie działania zostały podjęte w celu pomocy Polakowi uwięzionemu przez terrorystów na terenie Pakistanu, a także, jakie procedury przewidziane są dla tego typu przypadków.

Naczelnik Wydziału IV Zamiejscowego w Krakowie Biura ds. Przepięczności Zorganizowanej Prokuratury Krajowej (09.02.2009 r.) poinformował, że w dniu 2 października 2008 r. wszczęto śledztwo w sprawie pozbawienia wolności obywatela polskiego w dniu 28 września 2008 r. w Pakistanie. Prowadzenie śledztwa powierzono z uwagi na jego charakter Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. W toku śledztwa zrealizowano i zabezpieczono dostępne w Polsce dowody odnoszące się do okoliczności objętych zakresem śledztwa. Obecnie planowane jest wystąpienie do strony pakistańskiej z wnioskiem o udzielenie międzynarodowej pomocy prawnej w zakresie przekazania zgromadzonego tam materiału dowodowego, w celu wdrożenia procedury międzynarodowych poszukiwań sprawców zbrodni.

Minister Spraw Zagranicznych (10.03.2009 r.) poinformował, że Ministerstwo Spraw Zagranicznych wraz ze służbami specjalnymi zaangażowanymi w sprawie Polaka porwanego w Pakistanie, przygotowuje raport obejmujący harmonogram zrealizowanych działań, kopie dokumentów i rekomendacje na przyszłość wynikające z analizy działań i materiałów. Raport zostanie poddany ocenie Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego oraz Komisji do Spraw Służb Specjalnych Sejmu RP, a następnie udostępniony po zakończeniu działań i prac Komisji.

72. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (RPO-585296-IV/08) z dnia 9 lutego 2009 r. – w sprawie warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach programu „Modernizacja gospodarstw rolnych”.

Do Rzecznika zwrócił się skarżący w sprawie odmowy przez oddział regionalny ARiMR przyznania pomocy w ramach programu „Modernizacja gospodarstw rolnych”. Istotą problemu jest wadliwa konstrukcja § 14 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Przepis ten przewiduje, że organ zobowiązany jest odmówić przyznania pomocy w sytuacji, gdy podmiot nie wypełnia wymaganego pola formularza wniosku, co ze względu na sankcję po-

legającą na odmowie przyznania pomocy, narusza konstytucyjną zasadę proporcjonalności. Natomiast w sytuacji określonej w § 14 ust. 2 rozporządzenia ta sama wada polegająca na niewypełnieniu wymaganego pola formularza wniosku, nakłada na organ obowiązek ustalenia adresu wnioskodawcy, co przy pozytywnym wyniku daje mu szansę na merytoryczne rozpoznanie wniosku oraz przyznanie pomocy. Brak racjonalnych powodów, aby te same podmioty prawa, które składają wniosek o przyznanie pomocy były różnicowane sankcjami ze względu na rodzaj wady popełnionej przy wypełnianiu wniosku. Rzecznik oczekuje na stanowisko Ministra w przedstawionej sprawie.

73. Ministra Zdrowia (RPO-607719-X/09) z dnia 11 lutego 2009 r. – w sprawie sytuacji publicznych szpitali oraz bezpieczeństwa leczenia w związku z korzystaniem przez zadłużone szpitale z pożyczek od firm windykacyjnych.

Rzecznik, po zapoznaniu się z treścią artykułów zamieszczonych w dzienniku „Rzeczpospolita” z 24-25 stycznia oraz 2 lutego 2009 r. pt. *Kosztowne pożyczki pogrążają szpitale, Szpitale zbankrutują?, Pożyczki będą nadal potrzebne oraz Pabianicki szpital uratowany*, postanowił podjąć postępowanie wyjaśniające w sprawie sytuacji publicznych szpitali oraz bezpieczeństwa leczenia w związku z korzystaniem przez zadłużone szpitale z pożyczek od firm windykacyjnych. W związku z powyższym zwrócił się z prośbą o informację o działaniach i zamierzeniach resortu zdrowia w kwestii rozwiązania sygnalizowanego problemu oraz przeciwdziałania dalszemu zadłużaniu się publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (06.03.2009 r.) poinformował, że Ministerstwu Zdrowia znane jest zjawisko zapożyczania się szpitali w firmach windykacyjnych, jednak nie dysponuje danymi o skali tego zjawiska, nie posiada również informacji o warunkach udzielania takich pożyczek oraz przestrzegania przepisów w tym zakresie. Resort zdrowia nie ma w swych kompetencjach narzędzi prawnych pozwalających na ingerowanie w podejmowane przez zakłady opieki zdrowotnej czynności związane z kształtowaniem stosunków cywilnoprawnych pomiędzy kontrahentami. W Ministerstwie trwają prace legislacyjne regulujące problematykę zawierania umów z wierzycielami, które będą miały na celu ochronę zakładów opieki zdrowotnej.

74. Ministra Sprawiedliwości (RPO-599168-I/08) z dnia 11 lutego 2009 r. – w sprawie przewlekłości postępowania odwoławczego

w przedmiocie ustalenia wyniku egzaminu konkursowego na aplikację prawnicze.

Do Rzecznika napływają skargi kandydatów na aplikacje prawnicze, którzy uzyskali wynik negatywny z egzaminu konkursowego przeprowadzonego we wrześniu 2008 r. Skarżący podnoszą zarzut przewlekłości postępowania odwoławczego. Minister Sprawiedliwości, na podstawie art. 36 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, wydaje postanowienia o przedłużeniu terminu do załatwienia sprawy, powołując się na konieczność wnikliwej analizy sprawy. Nie wskazuje jednak, w jakim terminie sprawa zostanie rozpatrzona. Skarżącym pozostaje wówczas tylko złożenie skargi na bezczynność organu do właściwego sądu administracyjnego, co jednak spowoduje ponowne przedłużenie postępowania odwoławczego. Dodatkowo, nie doprowadzi to do merytorycznego załatwienia sprawy. Rzecznik zwrócił się z prośbą o zajęcie stanowiska w przedmiotowej kwestii.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (04.03.2009 r.) poinformował, że na szybkość i terminowość załatwiania odwołań od wyników egzaminów na aplikacje ma wpływ wiele czynników niezależnych od Ministra Sprawiedliwości np. wiele odwołań nie zawierało wszystkich niezbędnych dla rozpatrzenia sprawy dokumentów, niejednokrotnie odwołania były mylnie kierowane wprost do Ministra Sprawiedliwości, co wymagało przesłania odwołania do właściwej komisji egzaminacyjnej. Każde odwołanie wymaga szczegółowego zbadania. Wyczerpujące odniesienie się do wszystkich zarzutów jest tym bardziej istotne, że decyzje Ministra Sprawiedliwości podlegają zaskarżeniu do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Przewiduje się, że procedura rozpatrywania odwołań powinna zostać zakończona do połowy kwietnia 2009 r.

75. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego (RPO-602060-IX/08) z dnia 11 lutego 2009 r. – w sprawie praktyki zlecania Policji przez kuratorów zawodowych przeprowadzania wywiadu środowiskowego.

Pracownicy Biura Rzecznika przeprowadzili kontrolę przestrzegania praw obywatelskich funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Pyrzycach oraz Komendy Rejonowej Policji Warszawa IV. W trakcie wizytacji funkcjonariusze wskazali na problem zlecania Policji przez kuratorów przeprowadzania wywiadu środowiskowego. Sądy nakazują przeprowadzenie takiego wywiadu kuratorom, którzy zwracają się z tym samym zleceniem do Policji. W praktyce, wyznaczony funkcjonariusz, najczęściej dzielnicowy, realizuje zlecenie kuratorowi przez

sąd czynności służbowe. W świetle obowiązujących przepisów kurator może jedynie żądać pomocy Policji w wykonywaniu czynności służbowych, nie może jednak przerzucać swoich obowiązków na Policję. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w tej sprawie.

Minister Sprawiedliwości (24.02.2009 r.) poinformował, że kuratorzy sądowi nie mają uprawnienia do zarządzania w trybie art. 14 Kkw zebrania informacji dotyczących skazanego, innym podmiotom. Problem wskazany przez Rzecznika ma charakter ogólnokrajowy. W związku z tym Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji skieruje pismo nadzorcze do prezesów sądów okręgowych, wskazując na niedopuszczalność takich działań.

76. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego (RPO-602060-IX/08) z dnia 11 lutego 2009 r. – w sprawie doręczania wezwań przez funkcjonariuszy Policji na prośbę sądu.

Podczas kontroli przestrzegania praw obywatelskich funkcjonariuszy Komendy Rejonowej Policji Warszawa IV, pracownicy Biura Rzecznika zostali poinformowani, że funkcjonariusze doręczają wezwania, w sytuacji gdy sąd postanawia zarządzić zatrzymanie oraz przymusowe doprowadzenie świadka (oskarżonego) w postępowaniu karnym. Policjanci przedstawili pisma sądów rejonowych zawierające prośbę o doręczenie przez Policję wezwania (również w drodze wywiadu), w przypadku uprzedniego, skutecznego doręczenia za pośrednictwem poczty. Sądy zwracają się również z prośbą o doręczenie wezwania osadzonemu lub osobie tymczasowo aresztowanej. Nadmierne i nie zawsze uzasadnione obciążanie Policji doręczaniem wezwań, sporządzaniem wywiadów środowiskowych, bądź innych czynności o charakterze niepolicyjnym powoduje, że funkcjonariusze nie są w stanie wykonywać swych codziennych, ustawowych zadań, do których należy m.in. zapewnienie bezpieczeństwa obywatelom. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w tej sprawie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (09.03.2009 r.) potwierdził, że sądy, niezależnie od stosowania innych, określonych w art. 131 § 1 Kpk sposobów doręczania pism urzędowych, często korzystają z doręczania wezwań przez Policję. Wynika to z małej skuteczności innych form doręczeń, która ma wpływ na sprawność postępowania sądowego i to niejednokrotnie w sprawach, w których stosowane jest tymczasowe aresztowanie. Ustalenie, czy skorzystanie z tej szczególnej formy doręczenia było nieuzasadnione, musi być poprzedzone zbadaniem konkretnej sprawy. W tym kontekście nie można podzielić wątpliwości dotyczących zlecenia Policji

przeprowadzenia wywiadu o oskarżonym łącznie z doręczeniem wezwania. Dotyczy to zwykle przypadków, kiedy w inny sposób nie można było doręczyć wezwania oraz brak jest informacji, czy oskarżony przebywa w miejscu zamieszkania. Ministerstwo nie zgadza się również z wątpliwościami w przypadku doręczania przez Policję wezwań dla świadków i oskarżonych, wobec których sąd postanowił zarządzić ich zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie. Mając na uwadze skalę problemu, już po wystąpieniu Rzecznika z dnia 3 marca 2008 r. (RPO-576185-IX/07) w przedmiotowej sprawie, zwrócono się do prezesów sądów apelacyjnych z prośbą o zasygnalizowanie prezesom podległych im jednostek oraz przewodniczącym wydziałów karnych potrzeby rozważenia czynności nadzorczych, w celu ograniczenia przypadków korzystania z tego trybu doręczeń do sytuacji niezbędnych.

77. Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (RPO-603228-XX/08) z dnia 11 lutego 2009 r. – w sprawie umów o świadczenie usług telekomunikacyjnych.

Na podstawie sprawy indywidualnej Rzecznik przedstawił problem dotyczący umowy o świadczenie usługi telekomunikacyjnej Blueconnect zawartej z PTC sp. z o.o. W warunkach oferty promocyjnej operator zastrzegł możliwość zmiany parametrów technicznych świadczonej usługi po przekroczeniu limitu transferu danych 0,5 GB w danym okresie rozliczeniowym. W praktyce zmiana polegała na zmniejszeniu prędkości transferu danych w sposób uniemożliwiający korzystanie z Internetu. Skarżący rozwiązał umowę, zawartą na czas określony, co wiązało się z koniecznością zapłaty kary umownej w wysokości 1200 zł. Zaistniała sytuacja budzi poważne wątpliwości co do należytej ochrony praw konsumenta. Zdaniem Rzecznika operatorzy powinni mieć obowiązek dokładnego wskazania w umowie (regulaminie), danych dotyczących limitu transferu danych oraz prędkości tego transferu. Obowiązujące przepisy nie przewidują takiego obowiązku. Ponadto zastrzeżenia, w świetle art. 385³ pkt 17 Kodeksu cywilnego, budzi wysokość nałożonej kary umownej.

Rzecznik zwrócił się z prośbą o zbadanie, czy przedstawiona sprawa nie stanowi praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, przejawiającej się w naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej i pełnej informacji (art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów) oraz, czy nie zachodzi potrzeba doprecyzowania art. 56 ust. 3 Prawa telekomunikacyjnego, formułującego katalog wymaganych elementów umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (04.03.2009 r.) poinformował, że niemożliwe jest zagwarantowanie przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych jednakowej jakości usług w każdym miejscu w Polsce, ze względu na określony zasób możliwości transmisyjnych. Wskazanie gwarantowanej prędkości minimalnej transferu w regulaminie nie jest możliwe, prędkość ta zależy od wielu czynników, a jej podanie mogłoby wprowadzić konsumentów w błąd. Konsument przed podpisaniem umowy o świadczenie bezprzewodowego dostępu do Internetu powinien zostać poinformowany przez operatora, że nie jest możliwe zagwarantowanie osiągania maksymalnej prędkości przesyłu danych. W odpowiedzi poinformowano jednocześnie, że praktyka zastrzegania przez operatorów w umowach promocyjnych kar umownych jest dopuszczalna, o ile wysokość kary umownej nie przekracza równowartości ulgi przyznanej abonentowi w chwili zawierania umowy.

78. Ministra Zdrowia (RPO-608428-X/09) z dnia 12 lutego 2009 r. – w sprawie zabezpieczenia świadczeń zdrowotnych i bezpieczeństwa leczenia w związku z planowanymi oszczędnościami w resorcie zdrowia.

Rzecznik, po zapoznaniu się z doniesieniami środków masowego przekazu w sprawie przyjętego przez Rząd planu oszczędności na 2009 r., postanowił podjąć postępowanie wyjaśniające w sprawie zabezpieczenia świadczeń zdrowotnych i bezpieczeństwa leczenia w związku z planowanymi oszczędnościami w resorcie zdrowia. Z zapewnień Ministra Zdrowia wynikało, że z powodu oszczędności nie ucierpią pacjenci, a planowane ograniczenia wydatków nie będą dotyczyć finansowania świadczeń zdrowotnych. Informacje prasowe wskazują jednak, że tak się nie stanie. Oszczędności mają dotyczyć realizacji założeń Wieloletniego Programu Wzmocnienia Bezpieczeństwa Zdrowotnego Obywateli. Natomiast procedury wysokospecjalistyczne, finansowane dotychczas ze środków Ministra Zdrowia, przekazane zostaną od 1 lipca 2009 r. do finansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Oznacza to, że zakłady opieki zdrowotnej otrzymają mniejsze wsparcie finansowe, a NFZ zmuszony będzie do wygospodarowania środków na finansowanie procedur wysokospecjalistycznych z dotychczasowego zasobu przeznaczanego na inne świadczenia zdrowotne. Rzecznik zwrócił się z prośbą o informację o planowanych oszczędnościach w resorcie zdrowia oraz ich wpływie na zabezpieczenie świadczeń zdrowotnych obywateli i bezpieczeństwo leczenia.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (17.03.2009 r.) poinformowała, że potencjalne ograniczenia planowanych wydatków

w części 46 – Zdrowie stanowią 6,4% wydatków ogółem, z czego wydatki bieżące zostały ograniczone o 4,3%, a wydatki majątkowe o 14,3%. Część świadczeń wysokospecjalistycznych zostanie przekazana do finansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia. NFZ potwierdził możliwość zabezpieczenia dotychczas finansowanych przez Ministra Zdrowia świadczeń zdrowotnych w ramach planu na 2009 rok. Jednocześnie poinformowano, że realizacja programu Wzmocnienie Bezpieczeństwa Zdrowotnego Obywateli zostanie wydłużona do 2010 r.

79. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-605914-VII/09) z dnia 13 lutego 2009 r. – w sprawie warunków bytowych w policyjnych izbach dziecka.

Pracownicy Biura Rzecznika przeprowadzając wizytacje policyjnych izb dziecka, w związku z wykonywaniem przez Rzecznika zadań Krajowego Mechanizmu Prewencji, zauważyli znaczne różnice w warunkach bytowych w poszczególnych placówkach. W związku z powyższym Rzecznik zwrócił się o podjęcie inicjatywy legislacyjnej zmierzającej do rozszerzenia delegacji ustawowej zawartej w art. 83 § 3 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, a następnie wydania rozporządzenia szczegółowo regulującego warunki bytowe, jakim powinny odpowiadać policyjne izby dziecka wraz z regulaminem pobytu nieletnich w tego typu placówkach.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (27.02.2009 r.) poinformował, że w projekcie ustawy o zmianie ustawy o Policji i niektórych innych ustaw zaproponowano dodanie w art. 15 ust. 10 delegacji dla ministra właściwego do spraw wewnętrznych do określenia w drodze rozporządzenia warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia w policyjnych izbach dziecka.

80. Ministra Zdrowia (RPO-609043-X/09) z dnia 13 lutego 2009 r. – w sprawie informacji na temat przewidywanych ograniczeń w dostępie dzieci oraz matek do świadczeń profilaktycznych, diagnostyczno-leczniczych oraz rehabilitacyjnych.

Rzecznik zwrócił się o udzielenie informacji na temat przewidywanych ograniczeń w dostępie dzieci do świadczeń profilaktycznych, diagnostyczno-leczniczych i rehabilitacyjnych, planu realizacji dotychczasowych zamierzeń programowych resortu w zakresie ochrony zdrowia matki i dziecka w zmienionej sytuacji finansowej, a także o podjętych przez Ministerstwo działaniach zaradczych na rzecz ochrony zdrowia dzieci.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (05.03.2009 r.) poinformował, że w związku z kryzysem finansowym Rada Ministrów ustaliła, że zmniejszenie wydatków w części 46-Zdrowie nie ograniczy dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej. W 2009 r. dzieci i młodzież będą uczestnikami „Programu badań przesiewowych noworodków w Polsce” oraz programu „Leczenie antyretrowirusowe osób żyjących z HIV w Polsce w latach 2007-2009”. Z budżetu Ministra Zdrowia zakupywane są szczepionki dla wszystkich dzieci i młodzieży, w ramach realizacji „Programu szczepień ochronnych”. Wprowadzona procedura „Znieczulenie ogólne u dziecka do badań diagnostycznych i/lub zabiegów” powodowała, że dochodziło do sytuacji podwójnego finansowania przez NFZ znieczulenia. W tym zakresie planowane są zmiany. Do nowelizowanej ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zostanie wprowadzony przepis o wydawaniu ofiarom przemocy zaświadczeń o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała. Źródłem finansowania badań lekarskich i wydawania zaświadczeń ma być NFZ. Utworzony w Ministerstwie Zdrowia Departament Matki i Dziecka ma koordynować i wykonywać zadania związane z leczeniem i opieką nad dziećmi z chorobami wrodzonymi, noworodkami, płodem oraz kobietami w ciąży.

81. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-608562-III/09) z dnia 13 lutego 2009 r. – w sprawie przyjętej przez organy rentowe praktyki ustalania długości okresu pracy górniczej, który ma wpływ na uzyskanie prawa do emerytury górniczej lub powszechnego wieku emerytalnego.

Rzecznik jest adresatem skarg od górników będących honorowymi dawcami krwi oraz związków zawodowych, dotyczących przyjętej przez organy rentowe praktyki ustalania długości okresu pracy górniczej, który ma wpływ na uzyskanie prawa do emerytury górniczej lub powszechnego wieku emerytalnego. Pracodawca jest obowiązany zwolnić od pracy pracownika będącego krwiodawcą na czas oznaczony przez stację krwiodawstwa w celu oddania krwi, a także na czas niezbędny do przeprowadzenia zaleconych przez stację krwiodawstwa okresowych badań lekarskich, jeżeli nie mogą one być wykonane w czasie wolnym od pracy. Z napływających skarg wynika, że organy rentowe przy ustalaniu długości okresu pracy górniczej odmawiają zaliczania usprawiedliwionej nieobecności w związku z oddawaniem krwi. Praktyka ta jest szczególnie dotkliwa przy ustalaniu prawa do emerytury bez względu na wiek oraz przy obniżaniu wieku emerytalnego. Przyjęty sposób rozliczania okresu pracy pod ziemią powoduje, że wykaza-

nie w miesiącu choćby jednego usprawiedliwionego dnia nieobecności z powodu oddawania krwi, skutkuje brakiem możliwości zaliczenia całego miesiąca do pracy górniczej wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Rzecznik zwrócił się z prośbą o wyrażenie stanowiska w sprawie możliwości zmiany sposobu rozliczania tzw. dniówek zjazdowych.

82. Przewodniczącej Rady Etyki Mediów (RPO-608437-I/09) z dnia 13 lutego 2009 r. – w sprawie artykułu pt. *Pół wieku życia na hajju*.

W „Dzienniku” z dnia 3 lutego 2009 r. ukazał się artykuł pt. *Pół wieku życia na hajju*. Przedstawiono w nim sylwetki sławnych postaci ze świata kultury, polityki i biznesu. Zamieszczone informacje dotyczyły okoliczności uzależnienia albo sporadycznego zażywania przez te osoby różnych rodzajów środków odurzających. W stosunku do omawianego artykułu pojawiło się w środkach masowego przekazu wiele opinii krytycznych. O ile należy się zgodzić, iż samo przytoczenie faktów z życia sławnych osób nie jest niczym nagannym, o tyle rodzą się wątpliwości, czy sposób zestawienia w artykule postaci, które osiągnęły sukces zawodowy, z zażywaniem narkotyków, nie może stanowić zachęty do sięgnięcia po te środki, a w konsekwencji – formy ich promocji. Biorąc powyższe wątpliwości pod uwagę Rzecznik zwrócił się z prośbą, aby Rada Etyki Mediów rozważyła możliwość zbadania przedstawionej sprawy.

83. Przewodniczącej Komisji Etyki Poselskiej Sejmu RP (RPO-608662-I/09) z dnia 13 lutego 2009 r. – w sprawie wypowiedzi jednego z posłów naruszającej godność osób o odmiennej orientacji seksualnej.

Rzecznik z głębokim niepokojem przyjął informację o kolejnej publicznej wypowiedzi posła Artura Górskiego, która w bezpośredni sposób narusza godność osób o odmiennej orientacji seksualnej. W wystąpieniu Rzecznik wyraził nadzieję, że podobne publiczne wypowiedzi posłów, na których ciąży szczególna odpowiedzialność za słowo, spotkają się z właściwą reakcją Komisji.

84. Prezesa Rady Ministrów (RPO-607667-III/09) z dnia 16 lutego 2009 r. – w sprawie możliwości wstrzymania prac nad reformą systemu opieki na dzieckiem.

Jednym z priorytetów działania Rzecznika jest doprowadzenie do takich przekształceń w systemie opieki nad dzieckiem, które przy-

czyniąc się będą do utrzymania dziecka w naturalnym środowisku rodziny biologicznej. Wymaga to w szczególności rozszerzenia zakresu pomocy rodzicom mającym problemy z wypełnianiem swoich funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rzecznik uzyskał informację, że podjęto prace nad projektem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nad dzieckiem oraz zapowiedź, że projekt ustawy zostanie skierowany do Sejmu w pierwszym kwartale 2009 r. Ostatnie doniesienia prasowe (np. publikacja pt. *Może nie być pieniędzy na rodzinne domy dziecka* w „Dzienniku” z dnia 23 stycznia 2009 r.) powodują zaniepokojenie możliwością wstrzymania prac nad reformą systemu opieki nad dzieckiem. Rozumiejąc obecną sytuację związaną z kryzysem finansowym, Rzecznik zaznaczył, iż polityka w sferze zabezpieczenia praw dzieci i rodziny winna pozostawać pod szczególną ochroną.

Minister Pracy i Polityki Społecznej (20.03.2009 r.) poinformowała, że Ministerstwo opracowało projekt założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nad dzieckiem. Niestety, z powodu trudnej sytuacji gospodarczej kraju, a także z uwagi na konieczność przygotowania instytucji do wdrożenia nowych rozwiązań, Minister zaproponowała przesunięcie terminu wejścia w życie powyższej ustawy na dzień 1 stycznia 2011 r. W dniu 26 lutego 2009 r. projekt założeń ustawy został skierowany pod obrady Rady Ministrów. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej stara się już obecnie, na bazie obowiązujących przepisów – wspierać rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej i umożliwić osiąganie przez placówki opiekuńczo-wychowawcze przewidzianych prawem standardów.

85. Prezesa Rady Ministrów (RPO-576421-III/07) z dnia 16 lutego 2009 r. – w sprawie przyspieszenia prac nad zreformowaniem systemu ubezpieczenia społecznego.

Rzecznik ponownie zwrócił się o przyspieszenie prac nad zreformowaniem systemu ubezpieczenia społecznego rolników. Skierowany do Sejmu w październiku 2008 roku rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (druk nr 1185), zakładający podwyższenie składek pochodzących od rolników prowadzących działalność rolniczą w gospodarstwach, których obszar użytków rolnych przekracza 50 ha przeliczeniowych, znajduje się w pierwszej fazie prac parlamentarnych. Zawarte w nim zmiany nie mają charakteru reformatorskiego, jednak ich wdrożenie stanowiłoby wyraźne potwierdzenie intencji przeprowadzenia głębokich przekształceń systemu ubezpieczenia emerytalno-rentowego rolników.

Z informacji prasowych wynika ponadto, że rząd zamierza przygotować projekt reformy systemu ubezpieczenia społecznego rolników w ramach prac Komisji Trójstronnej. Jednocześnie zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów we wrześniu 2008 r. został powołany Międzyresortowy Zespół ds. Reformy Systemu Ubezpieczenia Społecznego Rolników. Dwutorowy charakter prac rządu w tej dziedzinie może okazać się mało efektywny. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska.

Minister-Członek Rady Ministrów (12.03.2009 r.) poinformował, że Międzyresortowy Zespół ds. Reformy Ubezpieczenia Społecznego Rolników wypracował wstępny projekt rozwiązań w zakresie funkcjonowania systemu ubezpieczenia emerytalno-rentowego rolników. Przygotowane rozwiązania podlegają obecnie procesowi konsultacji i uzupełnień przez członków Zespołu. Wstępne zakończenie prac Zespołu planowane jest na przełomie II i III kwartału 2009 roku.

86. Ministra Finansów (RPO-597200-VI/08) z dnia 16 lutego 2009 r. – w sprawie niezgodnego z Konstytucją zwolnienia niektórych grup podatników z obowiązku prowadzenia ewidencji obrotu i kwot podatku przy zastosowaniu kas rejestrujących.

W dniu 29 grudnia 2008 r. Rzecznik wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o zakwestionowanie zwolnienia niektórych grup podatników z obowiązku prowadzenia ewidencji obrotu i kwot podatku przy zastosowaniu kas rejestrujących, prowadzącego do niezasadzonego uprzywilejowania tych podatników. Rzecznik zwrócił się obecnie do Ministra Finansów o rozważenie, czy możliwe byłoby, niezależnie od decyzji Trybunału, wystąpienie z inicjatywą ustawodawczą w tej sprawie, co mogłoby przyspieszyć rozwiązanie problemu oraz zaprzestanie naruszania przez prawodawcę zasady sprawiedliwości podatkowej.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (16.03.2009 r.) poinformował, że upoważnienie zawarte w art. 111 ust. 7 pkt 3 w związku z ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług spełnia wymogi określone w art. 92 ust. 1 Konstytucji, w związku z powyższym nie są planowane prace w celu nowelizacji tych przepisów. Problematykę zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kas rejestrujących reguluje rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kas rejestrujących. Rozstrzygnięcia zawarte w przedmiotowym rozporządzeniu obowiązują do dnia 31 grudnia 2009 r.

87. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego (RPO-593190-II/08) z dnia 16 lutego 2009 r. – w sprawie kontroli formalnej wniosków o ukaranie złożonych w sprawach o wykroczenia.

We wnioskach kierowanych do Rzecznika obywatele podnoszą zarzuty, iż w sprawach, w których skierowali do sądu wnioski o ukaranie w sprawach o wykroczenia w trybie art. 59 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia i nie zgadzają się z zarządzeniem prezesa sądu w przedmiocie jego zwrotu z powodu braków formalnych, Kodeks postępowania w sprawie o wykroczenia nie gwarantuje im możliwości złożenia zażalenia na zarządzenie prezesa sądu w tym zakresie. Zdaniem Rzecznika jest to niezgodne z art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1 i art. 78 Konstytucji i dlatego Rzecznik zwrócił się o poinformowanie, czy Ministerstwo Sprawiedliwości przewiduje odpowiednie zmiany legislacyjne.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (23.03.2009 r.) nie podzielił poglądu Rzecznika o konieczności wprowadzenia zaskarżalności decyzji prezesa sądu wydanej w trybie art. 59 § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. Termin do uzupełnienia braków formalnych wniosku o ukaranie, określony w art. 59 § 1 Kpsw nie jest terminem zawitym, lecz instrukcyjnym. Jego przekroczenie przez wnoszącego wniosek pokrzywdzonego nie wiąże się z koniecznością wydania decyzji procesowej i nie zamyka drogi sądowej. Wymogi formalne wniosku o ukaranie są wymienione enumeratywnie w art. 59 § 2 Kpsw. Przepis art. 59 § 1 Kpsw wprowadza ograniczenie prawa do sądu polegające na wszczęciu procedury sądowej dopiero po wpłynięciu wniosku o ukaranie zawierającego niezbędne elementy formalne. Ograniczenie to jest w pełni uzasadnione z punktu widzenia przesłanek zawartych w art. 31 ust. 3 Konstytucji.

88. Ministra Obrony Narodowej (RPO-608105-IX/09) z dnia 16 lutego 2009 r. – w sprawie planowanego zmniejszenia przez rząd wydatków na wojsko.

Z treści artykułu zamieszczonego w „Gazecie Wyborczej” w dniu 9 stycznia 2009 r. pt. *Niepokojąca przyszłość polskiej armii* wynikało, że największe oszczędności mogą dotyczyć Ministerstwa Obrony Narodowej, a także iż Rząd planując zmniejszenie wydatków na wojsko zamierza prawdopodobnie zmienić ustawę z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych RP, która w opinii autora artykułu, w 2008 r. została już złamana poprzez skierowanie na finansowanie potrzeb obronnych RP jedynie 1,67% Produktu Krajowego Brutto z roku poprzedniego, zamiast

1,95 jak stanowi art. 7 ust. 1 tej ustawy. Nie osiągnięto także 20% współczynnika wydatków na jej unowocześnienie. Rzecznik, powodowany troską o stan Sił Zbrojnych, zwłaszcza realizacją programu ich unowocześnienia oraz warunkami służby żołnierzy, zwrócił się o poinformowanie, czy planowane oszczędności wpłyną na jakość zadań wykonywanych przez Siły Zbrojne.

Minister Obrony Narodowej (04.03.2009 r.) poinformował, że zmniejszenie wydatków na wojsko nie wpłynie negatywnie na jakość zadań wykonywanych przez Siły Zbrojne w kraju i poza jego granicami. W resorcie zostaną podjęte liczne przedsięwzięcia w celu złagodzenia skutków ograniczenia wydatków w 2009 roku. Ograniczony budżet nie będzie wpływał na wypłaty wynagrodzeń, uposażeń, emerytur i rent przysługujących żołnierzom. Brak również zagrożeń w realizacji wypłat innych należności socjalno-bytowych. Jednocześnie Minister stwierdził, że ocena zarzutów o ewentualnym naruszeniu przepisów ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych RP, leży poza kompetencjami Ministra Obrony Narodowej.

89. Ministra Finansów (RPO-608322-IX/09) z dnia 16 lutego 2009 r. – w sprawie poinformowania, czy planowane przez Rząd ograniczenia budżetowe nie naruszają obowiązujących ustaw.

W ostatnim okresie ukazało się wiele informacji prasowych o zmniejszonych dochodach państwa i podjętej przez Rząd decyzji dokonania ograniczeń w budżetach poszczególnych ministerstw. Oszczędności budżetowe w kwocie ok. 2 mld zł mają objąć także Ministerstwo Obrony Narodowej. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie, w jaki sposób zamierza się realizować planowane oszczędności nie naruszając obowiązujących przepisów ustawy z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych RP.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (02.03.2009 r.) poinformował, że na finansowanie potrzeb obronnych RP przeznaczają się rocznie z budżetu państwa wydatki w wysokości nie niższej niż 1,95% PKB z roku poprzedniego. Zgodnie z ustawą o finansach publicznych ujęte w budżecie państwa dochody stanowią prognozy ich wielkości, a wydatki stanowią nieprzekraczalny limit. Oznacza to, że doszłoby do naruszenia ustawy w razie przekroczenia wskazanych w niej limitów, nie zaś w przypadku poniesienia wydatków niższych niż zaplanowane. W 2009 roku MON realizuje wydatki w oparciu o budżet resortu uwzględniający ewentualne oszczędności.

90. Ministra Edukacji Narodowej (RPO-601727-I/08) z dnia 16 lutego 2009 r. – w sprawie planowanego przez resort edukacji wprowadzenia obowiązkowych zajęć z etyki dla uczniów nieuczęszczających na lekcje religii.

Ostatnio pojawiły się informacje o planowanym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej wprowadzeniu obowiązkowej nauki etyki dla uczniów nieuczęszczających na lekcje religii. Wprowadzenie dodatkowo obowiązkowego przedmiotu, jakim ma być etyka, rodzi wątpliwości z punktu widzenia praw i wolności obywatelskich, w tym praw uczniów. W napływającej do Rzecznika korespondencji wyrażane są obawy dotyczące zapewnienia odpowiedniej liczby wykwalifikowanej kadry nauczającej. Powstaje również pytanie o zasady promowania do wyższej klasy uczniów z oceną niedostateczną z religii lub etyki. Ponadto młodzież niejednokrotnie wyraża zainteresowanie uczestniczeniem w zajęciach z obu przedmiotów. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej (10.03.2009 r.) poinformowała, że Ministerstwo rozważało możliwość wprowadzenia zmian związanych z organizowaniem przedmiotów religia i etyka, jednak działania te nie wyszły dotychczas poza etap poszukiwania koncepcji.

91. Ministra Sprawiedliwości (RPO-608094-I/09) z dnia 17 lutego 2009 r. – w sprawie ograniczeń w dostępie do zawodu tłumacza przysięgłego.

Jak podała „Gazeta Prawna” z dnia 29 stycznia 2009 r. (w artykule pt. *Prawo ogranicza dostęp do zawodu tłumacza*), obecny wymóg ukończenia studiów filologicznych lub podyplomowych studiów tłumaczeniowych ogranicza dostęp do zawodu tłumacza przysięgłego. Ograniczenie to jest szczególnie dotkliwe w odniesieniu do tzw. języków rzadkich. Zdaniem tłumaczy przysięgłych, jedynym kryterium oceny ich kwalifikacji zawodowych powinien być egzamin państwowy, a nie wymóg posiadania wykształcenia filologicznego. Z artykułu prasowego wynika również, że w Ministerstwie Sprawiedliwości trwają prace nad nowelizacją rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego. Rzecznik zwrócił się o udzielenie informacji na temat zakresu projektowanych zmian rozporządzenia oraz o rozważenie uwzględnienia w ramach projektowanej inicjatywy ustawodawczej zmian w zakresie zniesienia ograniczeń w dostępie do zawodu tłumacza przysięgłego.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (16.03.2009 r.) poinformował, że problematyka ewentualnej zmiany

wymogów dotyczących wykształcenia kandydatów do zawodu tłumacza przysięgłego jest obecnie przedmiotem analiz w Ministerstwie Sprawiedliwości. W styczniu 2008 r. grupa posłów zgłosiła projekt nowelizacji ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego, który zakładał, że tłumacze przysięgli mogliby legitymować się ukończeniem dowolnych studiów magisterskich, natomiast ich znajomość języka i umiejętność tłumaczenia byłyby weryfikowane przez egzamin przed Państwową Komisją Egzaminacyjną. Niestety, projekt ten został wycofany przez wnioskodawcę.

W kwestii podwyższenia wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych poinformowano, że w Ministerstwie są prowadzone prace nad nowelizacją rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego, które pozwolą podwyższyć stawki wynagrodzenia określone w tym rozporządzeniu o stawkę podatku od towarów i usług. Podjęto również prace nad podwyższeniem samych stawek wynagrodzenia tłumaczy oraz wprowadzeniem dodatkowego wynagrodzenia za tłumaczenia o szczególnych stopniu trudności, jak również za sporządzenie dodatkowych egzemplarzy tłumaczenia. Trudna sytuacja budżetowa spowodowała jednak potrzebę przesunięcia w czasie projektowanych zmian.

92. Ministra Środowiska, Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (RPO-522854-VI/06) z dnia 18 lutego 2009 r.
– w sprawie problemu dalszego zlecenia Biuru Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej sporządzania planów urządzania lasu.

Wyrokiem z dnia 26 marca 2007 r. (sygn. akt K 29/06), po rozpoznaniu wniosku Rzecznika, Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność art. 21a ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach z art. 20, art. 22 i art. 32 Konstytucji. Zgodnie z treścią zakwestionowanego przepisu, wykonywanie prac z zakresu sporządzania planów urządzania lasu dla lasów będących w zarządzie Lasów Państwowych powierzane było przedsiębiorstwu państwowemu pod nazwą Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej. Wylimitowanie z obrotu prawnego wspomnianego art. 21 a ust. 1 pkt 4 ustawy o lasach powinno również prowadzić do uchylecia § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie szczególnych warunków i trybu sporządzania planu urządzania lasu, uproszczonego planu urządzania lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu. Stanowi on, iż dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych, na terenie której znajduje się nadleśnictwo obejmujące lasy stanowiące własność Skarbu Państwa, zleca Biuru Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej

sporządzenie planu urządzenia lasu. Rzecznik zwrócił się o podjęcie prac w celu uchylenia wskazanego przepisu rozporządzenia.

Rzecznik zwrócił się ponadto do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o zbadanie problemu dalszego zlecenia po wejściu w życie wspomnianego wyroku Trybunału Konstytucyjnego Biuru Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej sporządzania planów urządzenia lasu.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska (17.03.2009 r.) poinformował, że uchylenie § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu, będzie realizowane w drugim półroczu 2009 r.

93. Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego (RPO-602347-VI/08) z dnia 18 lutego 2009 r. – w sprawie sytuacji osób, które zainwestowały w papiery wartościowe banku Lehman Brothers, będącego w upadłości.

Rzecznik zwrócił się o zbadanie, czy zostały naruszone prawa osób, które zainwestowały w papiery wartościowe Banku Lehman Brothers, a w szczególności w obligacje strukturyzowane. Z informacji przekazanych przez media (*Poszkodowani klienci skarżą się do Komisji Nadzoru Finansowego* – „Dziennik” z dnia 6 listopada 2008 r.) wynikało, że około 200 klientów banku City Handlowy straciło blisko 15 mln złotych. Na polskim rynku bankowym, banki jako pośrednicy oferowały produkty ustrukturyzowane różnych instytucji finansowych, w tym Lehman Brothers. Do Biura Rzecznika nie wpłynęły skargi w tej sprawie, jednak sygnalizowany problem wymaga analizy z uwagi na jego związek z procesem implementacji Dyrektywy w sprawie rynków instrumentów finansowych (MiFID – Markets in Financial Instruments Directive), która ma być wdrożona w Europejskim Obszarze Gospodarczym obejmującym 27 państw członkowskich Unii Europejskiej oraz Norwegię, Islandię i Liechtenstein. Dyrektywa MiFID zobowiązuje przedsiębiorstwa inwestycyjne do podejmowania działań uczciwych, sprawiedliwych i profesjonalnych, pozostających w zgodzie z jak najlepiej pojętymi interesami klientów. Powstają jednak wątpliwości, jaki jest zakres odpowiedzialności podmiotów, które wskazały swoim klientom papiery wartościowe Lehman Brothers, umożliwiając ich nabycie. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

94. Ministra Gospodarki (RPO-564314-I/07) z dnia 19 lutego 2009 r. – w sprawie uregulowań dotyczących odbywania aplikacji rzecznika patentowego.

W piśmie z dnia 28 lipca 2008 r. Minister Gospodarki powiadomił Rzecznika o przygotowanym przez Urząd Patentowy projekcie ustawy o zmianie ustawy o rzecznikach patentowych, który miał być w najbliższym czasie poddany konsultacjom i uzgodnieniom. Projekt ten miał zawierać m.in. regulacje dotyczące upoważnienia dla Krajowej Rady Rzeczników Patentowych do określenia wysokości kosztów aplikacji rzecznikowskiej prowadzonej przez samorząd na zasadach samofinansowania. Rzecznik zwrócił się o wskazanie, jakie działania w tej sprawie zostały podjęte w Ministerstwie na przestrzeni ostatnich miesięcy.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Gospodarki (06.03.2009 r.) poinformował, że projekt ustawy o zmianie ustawy o rzecznikach patentowych został poddany konsultacjom i uzgodnieniom wewnątrzresortowym. Projekt wprowadza m.in. regulacje dotyczące naboru i przebiegu aplikacji rzecznikowskiej, co wypełnia wskazaną przez Rzecznika lukę prawną. Przewiduje się, że projekt zostanie skierowany do konsultacji społecznych i uzgodnień międzyresortowych w marcu 2009 r.

95. Głównego Inspektora Sanitarnego i Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie (RPO-609913-I/09) z dnia 20 lutego 2009 r. – w sprawie kontrowersyjnej wystawy „Bodies-the exhibition” zorganizowanej w jednym z centrów handlowych.

Polska Agencja Prasowa podała, że w dniu 21 lutego 2009 r. w jednym z warszawskich centrów handlowych nastąpi otwarcie wykorzystującej spreparowane ludzkie zwłoki wystawy „Bodies-the exhibition”. Sprawą zainteresował się Główny Inspektorat Sanitarny, który badał, czy nie złamano ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych. W opinii Rzecznika organizowanie wspomnianej wystawy może wypełnić dyspozycję art. 262 § 1 Kodeksu karnego tj. przestępstwa znieważenia zwłok ludzkich. Rzecznik zwrócił się do Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Warszawie o podjęcie postępowania przygotowawczego oraz poinformowanie o podjętych działaniach. W wystąpieniu do Głównego Inspektora Sanitarnego Rzecznik zwrócił się o pilne wydanie decyzji uniemożliwiającej otwarcie wystawy.

Zastępca Głównego Inspektora Sanitarnego (26.02.2009 r.) poinformował, że w ocenie Państwowej Inspekcji Sanitarnej wystawa, o której mowa w wystąpieniu Rzecznika, znieważa zwłoki i szczątki

zmarłych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w m.st. Warszawie po przeprowadzeniu kontroli w dniu 19 lutego 2009 r. na terenie przygotowanej wystawy oraz po analizie przedłożonych dokumentów wydał opinię sanitarną, w której nie stwierdził zagrożenia sanitarno-epidemiologicznego związanego z wystawą. Główny Inspektor Sanitarny bada zasadność wydanej opinii. Jednocześnie Główny Inspektor Sanitarny w dniu 20 lutego 2009 r. złożył do Prokuratury Okręgowej w Warszawie zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa zbezczeszczenia zwłok przez organizatora wystawy oraz naruszenia przepisów ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych.

Prokuratura Okręgowa w Warszawie (26.02.2009 r.) poinformowała, że w dniu 20 lutego 2009 r. wpłynęło zawiadomienie Głównego Inspektora Sanitarnego o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 262 § 1 Kk oraz art. 18 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych. Dotychczas w ramach czynności sprawdzających funkcjonariusze Policji zabezpieczyli dokumentację dotyczącą wystawy, dokonali oględzin wystawy wykonując dokumentację fotograficzną i video. W charakterze świadka przesłuchano Zastępcę Głównego Inspektora Sanitarnego i przedstawiciela organizatora wystawy, który zeznał, że organizator posiada stosowne dokumenty wydane przez władze Departamentu Zdrowia USA stwierdzające, że eksponaty nie szkodzą zdrowiu i życiu ludzi. Organizator otrzymał zgodę Sanepidu na zorganizowanie wystawy.

96. Ministra Zdrowia (RPO-555872-X/07) z dnia 23 lutego 2009 r. – w sprawie nieprzestrzegania w publicznych szpitalach praw pacjentek korzystających ze świadczeń zdrowotnych w związku z porodem.

Nawiązując do wcześniejszej korespondencji w przedmiotowej sprawie, Rzecznik zwrócił się o przekazanie informacji na temat rezultatów prac Zespołu do spraw opracowania projektu standardu opieki okołoporodowej, powołanego zarządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 31 października 2007 r. Poprosił również o informację o przewidywanym terminie wdrożenia zapowiadanych standardów opieki okołoporodowej oraz usunięcia nieprawidłowości sygnalizowanych przez Rzecznika.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (06.03.2009 r.) poinformował, że prace tego Zespołu trwają, jednak nie przyniosły dotychczas efektu mogącego stanowić podstawy uregulowania prawnego standardu opieki okołoporodowej. Uzgodniono, że podstawą dla rozważań na temat modelu opieki okołoporodowej w Polsce będą rekomendacje Światowej Organizacji Zdrowia. Ustalony termin adapta-

cji rekomendacji WHO do polskich warunków i przepisów prawnych nie został dotrzymany, z przyczyn niezależnych od Ministerstwa Zdrowia. Trudno zatem prognozować termin zakończenia prac Zespołu. Ministerstwo Zdrowia wystąpiło do wszystkich wojewódzkich centrów zdrowia publicznego z prośbą o dokonanie w województwach wnikliwej analizy respektowania praw kobiet, zawartych w Karcie Praw Kobiety Rodzącej, oraz o przedstawienie informacji na temat działań podjętych w celu przeciwdziałania naruszeniom tych praw.

97. Komendanta Głównego Policji (RPO-609504-IX/09) z dnia 23 lutego 2009 r. – w sprawie braku konsekwencji służbowych wobec policjantów, którzy pobili zatrzymanego mężczyznę.

W dniu 16 lutego 2009 r. na łamach gazety „Życie Warszawy” ukazał się artykuł *Pobili chłopaka, nadal pracują*. Z treści publikacji wynikało, iż Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu w styczniu 2009 roku ogłosił wyrok w sprawie Lewandowski i Lewandowska przeciwko Polsce, dotyczącej pobicia ich syna w czasie zatrzymania przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Legionowie w 2000 r. Trybunał uznał, iż doszło do przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy i tym samym naruszenia art. 3 Konwencji. Rzecznik zwrócił się o zbadanie problemu przedstawionego w artykule prasowym oraz ustosunkowanie się do nieprawidłowości wskazanych przez Trybunał.

Komendant Główny Policji (19.03.2009 r.) poinformował, że w celu wyjaśnienia okoliczności opisanych w wystąpieniu Rzecznika zapoznano się z dokumentacją pochodzącą z akt śledztwa dotyczącego pobicia przez funkcjonariuszy Policji osoby zatrzymanej. Śledztwo w tej sprawie zostało zakończone postanowieniem o umorzeniu z braku danych uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa (tj. na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 Kpk). Sąd Rejonowy utrzymał w mocy powyższe postanowienie. Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nie unieważniają decyzji krajowych. Ocena dowodów i decyzji podejmowanych przez prokuraturę i sąd były dla Policji wiążące, dlatego też w przedmiotowej sprawie nie zaistniały przesłanki prawne przemawiające za zwolnieniem funkcjonariuszy ze służby w Policji.

98. Ministra Środowiska (RPO-592848-IV/08) z dnia 23 lutego 2009 r. – w sprawie problemu braku przeprowadzania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w odniesieniu do niektórych inwestycji realizowanych na terenach miejskich.

Rzecznik analizując napływające do niego wnioski obywateli dostrzegł problem braku przeprowadzania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w odniesieniu do niektórych inwestycji realizowanych na terenach miejskich. Opisana sytuacja stanowi dla inwestorów, a w szczególności potencjalnych beneficjentów środków pochodzących z Unii Europejskiej, stan niepewności prawnej co do prawidłowości i legalności przygotowywanych przez nich inwestycji. Uniemożliwia również zainteresowanemu społeczeństwu wzięcie udziału w procedurze oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz złożenie uwag i wniosków pod adresem planowanej inwestycji. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie, a w szczególności poinformowanie, czy w najbliższym czasie planowane jest wydanie nowego rozporządzenia w celu precyzyjnego transponowania wspólnotowych przepisów ochrony środowiska w przedmiocie oceny oddziaływania na środowisko do krajowego porządku prawnego.

Minister Środowiska (31.03.2009 r.) poinformował, że obecnie trwają prace mające na celu pełne transponowanie zapisów II Dyrektywy Rady nr 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko, do projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Po zakończeniu konsultacji wewnątrzresortowych projekt rozporządzenia zostanie przekazany do konsultacji zewnętrznych. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska i Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, mając na uwadze problemy opisane przez Rzecznika, przygotowały w styczniu 2009 roku stosowne zalecenia dla potencjalnych beneficjentów środków z UE.

99. Ministra Środowiska (RPO-604125-V/08) z dnia 23 lutego 2009 r. – w sprawie określenia stanowisk w Służbie Leśnej, na których zatrudnionym pracownikom przysługuje prawo do bezpłatnego mieszkania albo do równoważnika pieniężnego.

Do Rzecznika wpływają pisma od pracowników Służby Leśnej posiadających prawo do bezpłatnego mieszkania, o którym mowa w art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach albo prawo do równoważnika pieniężnego, określonego w art. 46 ust. 3 tej ustawy. Piszący są zaniepokojeni informacjami o trwających w Ministerstwie Środowiska pracach nad nowelizacją rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 marca 2007 r. w sprawie określenia stanowisk w Służbie Leśnej, na których zatrudnionym pracownikom przysłu-

je bezpłatne mieszkanie albo równoważnik pieniężny oraz sposobu i trybu przyznawania i zwalniania tych mieszkań, a także ustalania i wypłaty równoważnika pieniężnego. Zmiany dotyczyć mają m.in. ograniczenia katalogu stanowisk, na których pracownikom Służby Leśnej służy prawo do bezpłatnego mieszkania albo do równoważnika pieniężnego. Powstaje wątpliwość, czy wspomniane rozporządzenie nie wykracza poza ramy upoważnienia ustawowego. Rzecznik postuluje podjęcie działań w celu stworzenia stosownej regulacji ustawowej określającej krąg pracowników Służby Leśnej uprawnionych do bezpłatnego mieszkania lub równoważnika pieniężnego.

100. Prezesa Rady Ministrów (RPO-428774-V/03) z dnia 24 lutego 2009 r. – w sprawie braku przepisów regulujących działalność zrzeczeń właścicieli i zarządców domów utworzonych w przeszłości na podstawie przepisów Prawa lokalowego.

W wyniku interwencji Prezesa Rady Ministrów rozstrzygającej „spór kompetencyjny” pomiędzy Ministrem Sprawiedliwości a Ministrem Infrastruktury, Rzecznik został poinformowany, iż kwestia uregulowania sytuacji prawnej zrzeczeń właścicieli i zarządców domów powstałych w oparciu o nieobowiązujące już przepisy Prawa lokalowego powinna być rozstrzygnięta w ramach kompetencji przysługujących Ministrowi Infrastruktury. W wystąpieniach z dnia 6 października 2008 r. i 8 stycznia 2009 r. Rzecznik zwrócił się o wskazanie, jakie działania zostały podjęte w związku z zasygnalizowanym problemem, jednak Minister Infrastruktury stwierdził, iż w jego ocenie nie ma potrzeby podejmowania prac legislacyjnych, co wydaje się być sprzeczne z rozstrzygnięciem Prezesa Rady Ministrów. Rzecznik zwrócił się z prośbą o spowodowanie podjęcia przez Ministra Infrastruktury działań w celu prawnego uregulowania przedstawionego problemu.

101. Komendanta Głównego Policji (RPO-602896-II/08) z dnia 24 lutego 2009 r. – w sprawie działań funkcjonariuszy Policji w siedzibie Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich.

Rzecznik, nawiązując do wcześniejszej korespondencji, zwrócił się z prośbą o ponowne przeanalizowanie sprawy zwrócenia się przez funkcjonariuszy Policji do Prezesa Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich o wydanie czystych blankietów legitymacji SDP i przedstawienie stanowiska w kwestii podstaw prawnych czynności policjantów.

Komendant Główny Policji (20.03.2009 r.) ponownie stwierdził, iż podstawę zwrócenia się do Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich o wydanie czystego blankietu legitymacji Stowarzyszenia stanowił art.

15 ust. 1 pkt 1 ustawy o Policji. Jednocześnie poinformował, że każdy rodzaj dokumentu może być wykorzystywany jako „dokument legalizacyjny”, tj. taki, który w myśl art. 20a ustawy o Policji uniemożliwia ustalenie danych identyfikujących policjanta. Potwierdzeniem tego stanowiska są przepisy rozporządzenia MSWiA z dnia 27 maja 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wydawania, posługiwania się, przechowywania i ewidencji dokumentów, które uniemożliwiają ustalenie danych identyfikujących policjanta lub osobę udzielającą pomocy Policji oraz środków, którymi posługują się przy wykonywaniu zadań służbowych.

102. Ministra Infrastruktury (RPO-579448-V/08) z dnia 24 lutego 2009 r. – w sprawie prac nad nowelizacją ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

W wyroku z dnia 17 grudnia 2008 r. (sygn. akt P 16/08) Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją czterech przepisów ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz trzech przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Jednocześnie Trybunał odroczył wejście w życie wyroku w stosunku do pięciu zakwestionowanych przepisów, uznając, że utracą one moc obowiązującą z upływem 12 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw.

Obecnie na ustawodawcy ciąży obowiązek znowelizowania ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, przynajmniej w zakwestionowanym przez Trybunał Konstytucyjny zakresie, w terminie do dnia 30 grudnia 2009 r., niezależnie od tego, czy w tym czasie zapadną inne orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego dotyczące omawianej ustawy. Konieczność uchwalenia zmian w zakresie wyznaczonym przez Trybunał Konstytucyjny potwierdzają także liczne skargi do Biura Rzecznika oraz doniesienia prasowe, z których wynika, że wbrew treści obowiązujących jeszcze, choć niekonstytucyjnych przepisów, wiele spółdzielni wstrzymuje proces przenoszenia na członków prawa własności lokali spółdzielczych. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie, w tym także poinformowanie o zakresie projektowanej nowelizacji.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (13.03.2009 r.) poinformował, że Ministerstwo zaakceptowało treść projektu ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Zmiany mają głównie na celu uwzględnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 grudnia 2008 r.

(sygn. akt P 16/08). Projekt ustawy został przesłany w dniu 18 lutego 2009 r. do konsultacji społecznych. W projekcie uwzględniono propozycje Rzecznika dotyczące jednoznacznego przesądzenia formy umowy o przekształcenie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu na prawo spółdzielcze własnościowe – poprzez przyjęcie formy pisemnej oraz uchylenie regulacji przyznającej członkowi spółdzielni prawo żądania ustanowienia odrębnej własności lokali już w chwili, gdy ze względu na stan realizacji inwestycji możliwe jest przestrzenne oznaczenie lokalu. W odpowiedzi podkreślono jednocześnie, że wstrzymywanie przez spółdzielnie procesu przekształceń własnościowych po ogłoszeniu wspomnianego wyroku Trybunału Konstytucyjnego, pozbawione jest podstaw prawnych.

103. Prezesa Rady Ministrów (RPO-607559-I/09) z dnia 25 lutego 2009 r. – w sprawie projektu Fundacji „La Strada” dotyczącego utworzenia Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi

Do Rzecznika zwróciła się Fundacja przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu „La Strada”, w związku z projektem utworzenia Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi. Fundacja pismem z dnia 14 stycznia 2009 r. złożyła Prezesowi Rady Ministrów ofertę realizacji tego zadania, wnioskując o przyznanie na tę działalność dotacji ze środków publicznych. Rzecznik wyraził poparcie dla zgłoszonej inicjatywy i zwrócił się o poinformowanie o sposobie rozpatrzenia oferty Fundacji, a także ocenę efektywności takiej formuły pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem handlu ludźmi.

Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (16.03.2009 r.) poinformował, że decyzją Prezesa Rady Ministrów zostały przyznane – zgodnie z właściwością – Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji środki finansowe z przeznaczeniem na finansowanie zadań związanych z zabezpieczeniem potrzeb ofiar i świadków handlu ludźmi. Uruchomienie przedmiotowej kwoty umożliwi Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji realizację ww. zadań, poprzez ogłoszenie otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego pn. „Powołanie i prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi” w ramach którego, zarówno Fundacja „La Strada”, jak i inne zainteresowane organizacje będą mogły złożyć stosowny wniosek.

104. Przewodniczącego Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka Sejmu RP (RPO-396073-II/01) z dnia 25 lutego 2009 r. – w spra-

wie rozważenia możliwości zainicjowania działań legislacyjnych prowadzących do objęcia zakresem podmiotowym art. 8 ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, osób, które poddane były faktycznym represjom ze strony organów państwa.

Rzecznik zwrócił się o rozważenie możliwości zainicjowania działań legislacyjnych prowadzących do objęcia zakresem podmiotowym art. 8 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego osób, które poddane były faktycznym represjom ze strony organów państwa w latach 1944 – 1989 bez przeprowadzenia postępowania, w związku z działalnością niepodległościową ich najbliższych.

105. Ministra Edukacji Narodowej (RPO-609903-I/09) z dnia 25 lutego 2009 r. – w sprawie realizacji programów dotyczących uczniów, w związku z zapowiedzią Prezesa Rady Ministrów i Ministra Finansów wprowadzenia oszczędniejszego systemu zarządzania budżetami poszczególnych resortów.

Według doniesień medialnych (m.in. „Głos Nauczycielski”, „Rzeczpospolita” z dnia 9 lutego 2009 r.) w roku 2009 zmniejszeniu mają ulec środki finansowe przeznaczone na realizację programów, takich jak: „Wyprawka szkolna” (dofinansowanie podręczników dla pierwszoklasistów), „Bezpieczna i przyjazna szkoła” (zakup systemu monitoringu) oraz „Komputer dla ucznia” (zakup laptopów dla gimnazjalistów). Ponadto ograniczone będą kwoty pieniężne na zwrot kosztów dla uczniów dojeżdżających do szkół, na stypendia i zasiłki dla uczniów z rodzin o niskich dochodach wypłacane w ramach „Narodowego programu stypendialnego”. Rzecznik zwrócił się o udzielenie informacji na temat planu realizacji dotychczasowych zamierzeń resortu w zmienionej sytuacji finansowej, a także podjętych przez Ministerstwo działań zaradczych na rzecz dzieci, które znajdują się w sytuacji największego zagrożenia skutkami kryzysu.

Minister Edukacji Narodowej (24.03.2009 r.) poinformowała, że w 2009 r. na stypendia dla uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej uruchomiono pierwszą transzę środków. Obecnie trwają końcowe prace nad skierowaniem pod obrady Rady Ministrów projektu uchwały Rady Ministrów wraz z Rządowym programem pomocy uczniom w 2009 r. „Wyprawka szkolna” oraz projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników. Trwają

prace nad przyjęciem przez Radę Ministrów harmonogramu realizacji Rządowego programu „Bezpieczna i przyjazna szkoła”.

W projekcie budżetu zadaniowego MEN na 2009 rok zachowano w niezmiennionej wysokości środki na stypendium ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania za wybitne osiągnięcia uczniów w roku szkolnym 2008/2009 oraz środki na stypendia Prezesa Rady Ministrów dla uczniów szczególnie uzdolnionych. Dodatkowo Ministerstwo zgłosiło do planu pracy Rządu rządowy program działań na rzecz przygotowania szkół do obniżenia wieku obowiązku szkolnego. Nie uległa zmianie kwota na realizację programu „Monitoring wizyjny w szkołach i placówkach”. W budżecie MEN zarezerwowano również środki na dalsze szkolenia nauczycieli z zakresu informatyki.

Wprowadzenie oszczędniejszego systemu zarządzania budżetami resortów nie wpłynie negatywnie na sytuację dzieci przewlekle chorych. Ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Ministerstwo ogłosiło konkurs na opracowanie i pilotażowe wdrożenie innowacyjnych programów nauczania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

106. Ministra Finansów (RPO-607716-VI/09) z dnia 25 lutego 2009 r. – w sprawie problemu wykluczenia z tzw. abolicji podatkowej podatników, którzy od podatku odliczyli podatek zapłacony za granicą, a następnie otrzymali jego zwrot.

W ustawie z dnia 25 lipca 2008 r. o szczególnych rozwiązaniach dla podatników uzyskujących niektóre przychody poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie została uwzględniona szczególna sytuacja osób, które od podatku odliczyły podatek zapłacony za granicą, a następnie otrzymały jego zwrot. Na tej grupie podatników ciąży wynikający z art. 45 ust. 3a pkt 5 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych obowiązek doliczenia zwróconej kwoty do podatku wynikającego z zeznania składanego za rok, w którym nastąpił zwrot. W niekorzystnej sytuacji znaleźli się wyłącznie podatnicy, którzy otrzymali zwrot podatku w 2007 r., bowiem wcześniej nie istniał obowiązek doliczenia tej kwoty. Rzecznik zwrócił się o zajęcie stanowiska w tej sprawie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (27.03.2009 r.) poinformował, że ustawa o szczególnych rozwiązaniach dla podatników uzyskujących niektóre przychody poza terytorium RP w swym założeniu miała obejmować pewną grupę podatników, tj. podatników uzyskujących przychody z pracy za granicą, do których zastosowanie ma metoda odliczenia proporcjonalnego, nie miała natomiast na celu zrówna-

nia wszystkich stanów faktycznych. Wprowadzenie zmiany przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w zaproponowanym zakresie, tj. likwidacja obowiązku doliczenia otrzymanego zwrotu podatku zapłaconego za granicą w rozliczeniu zobowiązania podatkowego w Polsce za rok podatkowy, w którym podatnik otrzymał zwrot, spowodowałaby obowiązek dokonania korekty zeznania podatkowego przez podatników nie objętych ustawą o szczególnych rozwiązaniach dla podatników uzyskujących niektóre przychody poza terytorium RP i zapłatę przez nich odsetek za zwłokę. Rozwiązanie takie stanowiłoby naruszenie konstytucyjnej zasady równości wobec prawa.

107. Ministra Sprawiedliwości (RPO-602412-II/08) z dnia 25 lutego 2009 r. – w sprawie projektowanych zmian w Kodeksie karnym.

Rzecznik przedstawił wątpliwości dotyczące treści art. 25 § 3 Kk zawartej w rządowym projekcie z dnia 16 października 2008 r. ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1394). W art. 1 pkt 2 projektu przewiduje się następującą zmianę treści art. 25 § 3 k.k.: „Nie podlega karze, kto przekracza granice obrony koniecznej pod wpływem strachu lub wzburzenia, usprawiedliwionych okolicznościami zamachu”. Nowelizacja zakłada więc, że sytuacja przewidziana w powyższym przepisie będzie stanowiła okoliczność uchylającą karalność, prowadzącą do umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 4 Kpk. A zatem już organy prowadzące postępowanie przygotowawcze w przypadku przekroczenia granic obrony koniecznej będą zobligowane do rozważenia, czy nie występuje sytuacja wskazana w art. 25 § 3 Kk, zaś stwierdzenie jej występowania skutkować musi odmową wszczęcia śledztwa (dochodzenia) lub jego umorzeniem. W istocie to na prokuratorze będzie spoczywała ocena, czy w konkretnej sytuacji doszło do przekroczenia granic obrony koniecznej. Omawiane uregulowanie może pozostawać w sprzeczności z art. 45 ust. 1 Konstytucji, a także art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

108. Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego (RPO-609023-VI/09) z dnia 26 lutego 2009 r. – w sprawie utrudnień w wypłacie z bankomatów pieniędzy przez klientów Pekao S.A. przebywających w Bułgarii.

Po zapoznaniu się z treścią artykułu prasowego *Bank zablokował bankomaty* opublikowanego w dniu 10 lutego 2009 r. w „Dzienniku”,

dotyczącego blokady przez Bank Pekao S.A. bankomatów, Rzecznik zwrócił się z prośbą o zbadanie przedstawionej sprawy podkreślając, że ograniczenia dokonywania operacji kartą płatniczą z uwagi na „słaby” system zabezpieczeń, nie mogą być przerzucane na ich posiadaczy.

Komisja Nadzoru Finansowego (31.03.2009 r.) poinformowała, że działania podjęte przez bank, polegające na czasowym zablokowaniu możliwości wypłacania przez jego klientów przebywających na terenie Bułgarii pieniędzy za pośrednictwem bankomatów, nie były skutkiem zaniedbania ze strony banku, a celowej decyzji podyktowanej dbałością o środki zdeponowane na rachunkach. Powodem decyzji była wysoka liczba (809) przypadków oszukańczych transakcji na terenie Bułgarii w grudniu 2008 r. Bank poinformował prokuraturę o dokonanych przestępstwach. W lutym 2009 r. został zatrzymany obywatel Bułgarii podejrzany o kopiowanie kart banku. Posiadacze kart debetowych Maestro i MasterCard Business Unembossed Pekao mogą dokonywać transakcji na terenie Bułgarii w punktach handlowo-usługowych oznaczonych emblematami Maestro i MasterCard oraz wypłacać gotówkę w placówkach banku. Bank podjął decyzję o zwrocie prowizji z tytułu wypłaty gotówki w bankach na terenie Bułgarii oraz przywróci funkcjonalność dokonywania transakcji w bankomatach na terenie tego kraju, gdy uzyska pewność, że transakcje są bezpieczne dla klientów oraz banku. Ponadto bank rozpoczął projekt wdrożenia technologii mikroprocesorowej, która ma zabezpieczyć karty klientów przed kopiowaniem.

109. Ministra Infrastruktury (RPO-604715-V/08) z dnia 26 lutego 2009 r. – w sprawie braku możliwości skorzystania przez samotne bezdzietne osoby z pomocy finansowej państwa w postaci dopłat do oprocentowania kredytów udzielanych na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych.

Do Rzecznika wpływają skargi od samotnych osób bezdzietnych, które nie mogą skorzystać z przewidzianej w ustawie z dnia 8 września 2006 r. o finansowym wsparciu rodzin w nabywaniu własnego mieszkania pomocy finansowej państwa w postaci dopłat do oprocentowania kredytów udzielanych na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych. Zgodnie z art. 3 ustawy, z dopłat mogą skorzystać małżonkowie, o ile oboje są stronami umowy kredytu, a także osoby samotnie wychowujące dzieci, z których przynajmniej jedno jest małoletnie lub uczące się (do ukończenia przez nie 25 roku życia) lub pobierany jest na nie zasiłek pielęgnacyjny. W dniu 2 stycznia 2009 r. weszła w życie

ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o zmianie ustawy o finansowym wsparciu rodzin w nabywaniu własnego mieszkania, jednak nadal, mimo zapowiadanych zmian, o kredyt na preferencyjnych warunkach przewidzianych tą ustawą mogą ubiegać się jedynie małżeństwa i osoby samotnie wychowujące dzieci. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie, czy Ministerstwo planuje podjąć działania zmierzające do poszerzenia kręgu beneficjentów tej ustawy.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (25.03.2009 r.) poinformował, że w Ministerstwie opracowano projekt nowelizacji ustawy o finansowym wsparciu rodzin w nabywaniu własnego mieszkania, który m.in. poszerza krąg adresatów finansowego wsparcia o jednoosobowe gospodarstwa domowe. W tym przypadku nieruchomości finansowana kredytem preferencyjnym ma być pierwszym mieszkaniem kredytobiorcy. Projekt nowelizacji ustawy został przekazany w dniu 18 marca 2009 r. Przewodniczącemu Komitetu Rady Ministrów, z prośbą o opinię dotyczącą skierowania projektu do dalszych prac legislacyjnych. Niezależnie od powyższego, poszerzenie kręgu beneficjentów programu preferencyjnych kredytów mieszkaniowych jest nadal przedmiotem prac parlamentarnych. W marcu 2009 r. do łaski marszałkowskiej zgłoszono z inicjatywy poselskiej kolejny projekt nowelizacji omawianej ustawy.

110. Ministra Zdrowia (RPO-607863-VII/09) z dnia 26 lutego 2009 r. – w sprawie potrzeby otrzymywania przez Rzecznika informacji o wypadkach nadzwyczajnych, jakie miały miejsce w izbach wytrzeźwień.

Począwszy od 18 stycznia 2008 r. Rzecznik pełni funkcję Krajowego Mechanizmu Prewencji. Polska ratyfikując Protokół fakultatywny do Konwencji ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, zobowiązała się do podejmowania takich działań, które zapewnić będą we wszystkich miejscach zatrzymań zapobieganie torturom oraz okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu. Przez miejsca zatrzymań Protokół rozumie m.in. izby wytrzeźwień. W związku z powyższym, otrzymywanie przez Rzecznika systematycznych informacji o wypadkach nadzwyczajnych, jakie mają miejsce w izbach wytrzeźwień, jest niezwykle istotne z punktu widzenia realizacji zadań Krajowego Mechanizmu Prewencji.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (10.03.2009 r.) poinformował, że Ministerstwo Zdrowia nie dysponuje danymi dotyczącymi wypadków nadzwyczajnych w izbach wytrzeźwień. Przedmiotowe

informacje wpływają do organów założycielskich dla izb wytrzeźwień, tzn. do jednostek samorządu terytorialnego, które je utworzyły. Ministerstwo Zdrowia przekazało do Biura Rzecznika fotokopie sprawozdań poszczególnych izb wytrzeźwień za rok 2008.

111. Ministra Zdrowia (RPO-603791-X/08) z dnia 2 marca 2009 r. – w sprawie stosowania homeopatii i pokrewnych metod przez lekarzy i lekarzy dentystów oraz organizowania szkoleń w tych dziedzinach.

Rzecznik zwrócił się o uzupełnienie wyjaśnień z dnia 19 lutego 2009 r. o informację dotyczącą działań i zamierzeń Ministra Zdrowia w sprawie rozwiązania problemu związanego ze stosowaniem homeopatii, przedstawionego we wcześniejszym wystąpieniu Rzecznika. Lekarze stosujący homeopatię obawiają się, w związku ze stanowiskiem Naczelnej Rady Lekarskiej w sprawie homeopatii, o uznanie prowadzonej przez nich działalności za sprzeczną z art. 57 Kodeksu Etyki Lekarskiej i w konsekwencji wszczęcie postępowania z tytułu odpowiedzialności zawodowej.

112. Ministra Sprawiedliwości (RPO-587424-III/08) z dnia 2 marca 2009 r. – w sprawie stanu realizacji reformy systemu opieki nad dzieckiem.

Zaniepokojenie Rzecznika budzi stan realizacji reformy systemu opieki nad dzieckiem, który powoduje, że zagrożone są podstawowe prawa znacznej grupy dzieci, w tym zwłaszcza prawo do wychowania w rodzinie naturalnej. Potwierdzeniem obaw jest korespondencja Rzecznika z Ministrem Pracy i Polityki Społecznej, z której wynika, że założenia reformy realizowane są w niewielkim stopniu. Rzecznik podkreślił, iż tylko skoordynowane działania instytucji i organów państwowych i samorządowych działających na rzecz dzieci, a w szczególności współpraca między sądami rodzinnymi a instytucjami pomocy społecznej może przyczynić się do wypracowania efektywnego systemu ochrony praw dzieci pozbawionych naturalnej opieki rodzicielskiej. Rzecznik poprosił o ustosunkowanie się do poruszonych problemów.

113. Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (RPO-567136-VII/07) z dnia 2 marca 2009 r. – w sprawie obowiązku skazanych poddawania się testom na obecność narkotyków.

Do Rzecznika kierowane są liczne skargi dotyczące obowiązku skazanych poddawania się testom na obecność narkotyków, a także sposobu ich przeprowadzania. Stosowana praktyka badania osadzo-

nych na obecność narkotyków, w tym karanie dyscyplinarne za brak zgody na takie badanie, nie ma oparcia w obowiązujących przepisach. Ponadto instrukcja postępowania w przypadku podejrzenia użycia narkotyku przez osobę osadzoną w jednostce penitencjarnej, zatwierdzona przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, nie może stanowić – w świetle art. 93 ust. 2 Konstytucji – podstawy decyzji wobec skazanych, ponieważ nie jest aktem prawa powszechnie obowiązującego. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (11.03.2009 r.) poinformował, że problematyka obowiązku poddawania się przez skazanych testom na obecność narkotyków była przedmiotem rozważań w ramach prowadzonych przez Ministerstwo Sprawiedliwości prac legislacyjnych dotyczących zmian uregulowań zawartych w Kodeksie karnym wykonawczym. Obecna regulacja (art. 116 Kkw) pozwala na wykonywanie tego rodzaju badań w ściśle określonych okolicznościach, tym samym nie stanowi o powszechnym obowiązku osadzonych poddania się badaniom na obecność środków odurzających lub substancji psychotropowych, ale także nie normuje działań organów administracji więziennej w przypadkach odmowy poddania się takim testom. W projektowanej nowelizacji art. 116 § 1 pkt 3 Kkw jednoznacznie wprowadzono obowiązek poddawania się badaniom na obecność narkotyków, bez wyjątków; uregulowano również kwestię odmowy udziału w testach. W fazie opracowywania pozostają projekty aktów wykonawczych do przygotowanej nowelizacji.

114. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-606960-III/09) z dnia 3 marca 2009 r. – w sprawie braku regulacji prawnej chroniącej pracowników ujawniających określone informacje na temat pracodawcy w interesie publicznym.

W związku ze skargami obywateli, w Biurze Rzecznika przeanalizowano sytuację prawną pracowników ujawniających określone informacje w interesie publicznym (tzw. whistleblowers, demaskatorzy). Niejednokrotnie, wyjawiając informacje o nieprawidłowościach albo zagrożeniach wynikających z działań podjętych przez podmiot zatrudniający, pracownik naraża się na różnego rodzaju represje. W przypadku gdy informacja stanowi tajemnicę przedsiębiorstwa, w grę wchodzi również odpowiedzialność majątkowa i karna demaskatora. Ze względu na fakt, iż sygnalizacja pewnych negatywnych aspektów działalności pracodawcy ma na celu ochronę takich wartości, jak zdrowie innych ludzi, środowisko naturalne, rzetelność i przejrzystość obrotu gospodarczego, polski system prawny powinien zapewnić de-

maskatorom należyte gwarancje przeciw wspomnianym reperkusjom. Rzecznik zwrócił się o rozważenie przedstawionych uwag, oraz – w razie uznania wątpliwości Rzecznika za zasadne – o podjęcie inicjatywy ustawodawczej.

115. Ministra Sprawiedliwości (RPO-546030-IV/06) z dnia 3 marca 2009 r. – w sprawie opłat sądowych w sprawach o ustalenie ojcostwa lub macierzyństwa.

We wcześniejszym wystąpieniu Rzecznik zasygnalizował, że przepis art. 27 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie przewiduje wysokości opłaty od pozwu o ustalenie ojcostwa lub macierzyństwa. Zwolnienie od kosztów przysługuje jedynie stronie dochodzącej ustalenia pochodzenia dziecka. Opłatę od pozwu ma natomiast obowiązek ponieść strona pozwana w razie uwzględnienia powództwa o ustalenie ojcostwa. Dodatkowo w razie złożenia przez stronę powodową oczywiście nieuzasadnionego powództwa, sąd może ją obciążyć nieuiszczonymi kosztami, w tym opłatami. Rzecznik podkreślił, że jasne i konkretne oznaczenie kwot należnych opłat sądowych jest niezbędnym warunkiem zapewnienia dostępności obywateli do wymiaru sprawiedliwości oraz równości stron i uczestników postępowań cywilnych. Jak wynikało z wcześniejszej korespondencji, powyższe kwestie miały zostać uwzględnione w kierunkach nadzorczych na 2007 rok. Rzecznik zwrócił się o zajęcie stanowiska w sprawie.

116. Prezesa Rady Ministrów (RPO-611037-I/09) z dnia 5 marca 2009 r. – w sprawie zapewnienia właściwej skuteczności mechanizmów systemu ochrony praw człowieka w Polsce w związku z uszczupleniem środków budżetowych przyznanych urzędowi Rzecznika.

Zgodnie z art. 210 Konstytucji Rzecznik pozostaje w sprawowaniu swej funkcji niezawisły i niezależny. Jedną z gwarancji niezależności ombudsmana jest niezależność finansowa, na co zwraca uwagę szereg dokumentów prawnych o charakterze międzynarodowym, określających standardy funkcjonowania tej instytucji (przede wszystkim tzw. Zasady paryskie – Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ Nr 48/134 z dnia 20 grudnia 1993 r. dotycząca Instytucji krajowych ds. promocji i ochrony praw człowieka). Podczas gdy budżet Rzecznika Praw Obywatelskich podlega zmniejszeniu, zwiększa się środki finansowe Rzecznika Praw Dziecka (o 25%), Trybunału Konstytucyjnego (o blisko 10%), Sądu Najwyższego (o ponad 45%), czy też Naczelnego Sądu Administracyjnego (o blisko 10%). Rzecznik zwrócił się do Prezesa

Rady Ministrów o rozważenie możliwości zmiany dotychczasowej polityki budżetowej w zakresie finansowania instytucji Rzecznika Praw Obywatelskich.

117. Ministra Obrony Narodowej (RPO-610723-IX/09) z dnia 5 marca 2009 r. – w sprawie informacji o przedłużeniu czasu trwania misji Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Czadzie, z uwagi na koszty transportu wojska i sprzętu.

Jak wynika z treści artykułu *Czad – polska misja bez powrotu* opublikowanego w „Dzienniku” z dnia 2 marca 2009 r., Polski Kontyngent Wojskowy w Czadzie ma pozostać do listopada 2009 r. z uwagi na koszty transportu wojska i sprzętu. Podobne uwarunkowania finansowe uzasadniają przedłużenie służby Polskich Kontyngentów Wojskowych w Libanie i na wzgórzach Golan. Rzecznik zwrócił się o udzielenie wyjaśnień umożliwiających zweryfikowanie informacji zawartych w artykule.

Minister Obrony Narodowej (19.03.2009 r.) poinformował, że MON posiada środki na sfinansowanie powrotu Polskiego Kontyngentu Wojskowego z operacji Unii Europejskiej w Czadzie i Republice Środkowoafrykańskiej. Udział polskich żołnierzy w operacji w tym regionie do listopada 2009 r. stanowi odpowiedź Polski na prośbę Sekretariatu ONZ. Misja ONZ w Republice Czadu i Republice Środkowoafrykańskiej przejmie w dniu 15 marca 2009 r. zadania w rejonie operacji od Sił Unii Europejskiej. Na przełomie kwietnia i maja 2009 r. planowana jest rotacja personelu (na koszt ONZ). Decyzja o przesunięciu wycofania pozostałych polskich kontyngentów wojskowych w misjach ONZ (na Wzgórzach Golan oraz w Libanie) na jesień 2009 r. nie wynika z przyczyn finansowych, lecz z procedur obowiązujących w ONZ.

118. Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej (RPO-608126-IX/09) z dnia 5 marca 2009 r. – w sprawie niepełnej obsady etatowej pojazdów uczestniczących w akcjach ratowniczo-gaśniczych.

W trakcie kontroli przestrzegania praw obywatelskich funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej w Komendzie Wojewódzkiej PSP oraz Komendzie Miejskiej PSP w Białymstoku przedstawiono problem niepełnej obsady etatowej pojazdów uczestniczących w akcjach ratowniczo-gaśniczych. W ocenie strażaków przepis § 51 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 września 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej nie zapewnia straża-

kom uczestniczącym w akcjach ratowniczo-gaśniczych właściwego bezpieczeństwa. Ponadto treść tego przepisu pozostaje w sprzeczności z delegacją ustawową art. 29a ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej, przewidującą m.in., że rozporządzenie powinno uwzględniać optymalne warunki bezpieczeństwa i higieny służby w stosunku do zadań wykonywanych przez strażaków. Rzecznik zwrócił się o wyrażenie stanowiska w przedstawionej sprawie.

Zastępca Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej (12.03.2009 r.) poinformował, że rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 września 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej zaostrza rygory bezpieczeństwa służby strażaków podczas prowadzonych działań ratowniczych, stąd zapis o pełnej obsadzie samochodów pożarniczych dysponowanych do akcji ratowniczych jako pierwsze lub samodzielne. Pod pojęciem pełnej obsady rozumie się liczbę ratowników gwarantującą w pełni bezpieczne wykonanie zadania w zależności od rodzaju zagrożenia. W związku z pojawieniem się wątpliwości strażaków co do interpretacji niektórych przepisów tego rozporządzenia, podjęto czynności zmierzające do przygotowania rozwiązań mogących stanowić podstawę wniosku o jego nowelizację. Jednocześnie w odpowiedzi zaznaczono, że rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 grudnia 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego wskazuje, że najmniejszym pododdziałem wyposażonym w pojazd pożarniczy przystosowany do realizacji zadania ratowniczego jest zastęp, liczący od 3 do 6 osób wraz z dowódcą.

119. Dyrektora Generalnego Poczty Polskiej (RPO-462666-VI/04) z dnia 5 marca 2009 r. – w sprawie doręczania sądom formularzy potwierdzenia odbioru z opóźnieniem lub wypełnionych niezgodnie z przepisami.

W środkach masowego przekazu pojawiły się informacje o doręczaniu sądom formularzy potwierdzenia odbioru z opóźnieniem lub wypełnionych niezgodnie z przepisami. Otrzymanie takich przesyłek powoduje, że sądy muszą odraczać rozprawy i wyznaczyć kolejne terminy rozpraw lub ponownie zawiadamiać uczestników postępowania. Poczta Polska jest jedynym operatorem świadczącym usługi pocztowe, który jest uprawniony do doręczania przesyłek sądowych. Rzecznik zwrócił się o wskazanie, jakie działania zostaną podjęte w celu poprawy zaistniałej sytuacji.

120. Ministra Gospodarki (RPO-412047-III/02) z dnia 6 marca 2009 r. – w sprawie problemów związanych z realizacją przepisów ustawy o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych.

Z korespondencji napływającej do Rzecznika wynika, że trudności ze stosowaniem przepisów ustawy z dnia 6 lipca 2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych, mają nie tylko organy rentowe, ale również sami zainteresowani, a także sądy powszechne orzekające w sprawach o wypłatę ekwiwalentu pieniężnego. Sprawy te z uwagi na niejednoznaczny stan prawny oraz skomplikowane stany faktyczne rodzą liczne problemy w trakcie ich rozstrzygania przez sądy, co wpływa na czas trwania postępowań sądowych. Rzecznik zwrócił się o zajęcie stanowiska w sprawie możliwych zmian przepisów powyższej ustawy.

121. Rzecznika Praw Dziecka (RPO-610663-I/09) z dnia 6 marca 2009 r. – w sprawie działań na rzecz wyeliminowania problemów związanych ze stanem ochrony praw dzieci.

Rzecznik Praw Obywatelskich przekazał Biuletyn RPO „Zdrowie dzieci i młodzieży w Polsce” opracowany przy współudziale Głównego Urzędu Statystycznego, z propozycją wykorzystania tej publikacji w pracach Rzecznika Praw Dziecka i przyłączenia się do zawartych w niej inicjatyw na rzecz dobra dzieci, w tym w szczególności propagowanie idei zawartych w Karcie Żywienia i Aktywności Fizycznej Dzieci i Młodzieży w Szkole oraz w Karcie Praw Dziecka Śmiertelnie Chorego w Domu.

122. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-607984-III/09) z dnia 6 marca 2009 r. – w sprawie niemożności ubiegania się o świadczenie pielęgnacyjne w sytuacji, gdy osoba wymagająca opieki pozostaje w związku małżeńskim.

Do Rzecznika wpływają skargi od osób, które rezygnują z pracy zawodowej ze względu na konieczność zapewnienia opieki niepełnosprawnym dorosłym członkom ich rodzin i nie posiadają prawa do ubiegania się o świadczenie pielęgnacyjne przewidziane w art. 17 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. W myśl tego przepisu świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, gdy osoba wymagająca opieki pozostaje w związku małżeńskim. Zdaniem Rzecznika treść tego przepisu może naruszać gwarancje konstytucyjne: zasadę równości i zasadę sprawiedliwości społecznej, a także godzić w konstytucyjny nakaz ochrony małżeństwa i rodziny oraz szczególnej po-

mocy władz publicznych rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

123. Ministra Infrastruktury (RPO-611192-I/09) z dnia 6 marca 2009 r. – w sprawie uszkodzonego na jednym z pasów warszawskiego lotniska Okęcie radiowego systemu nawigacyjnego, wspomagającego lądowanie samolotu przy złych warunkach atmosferycznych.

Z informacji podanych przez „Wiadomości” Programu Pierwszego Telewizji Polskiej w dniu 1 marca 2009 r. wynikało, że na jednym z pasów warszawskiego lotniska Okęcie w grudniu 2008 r. uszkodzony został radiowy system nawigacyjny wspomagający lądowanie samolotu przy złych warunkach atmosferycznych (tzw. Instrument Landing System, ILS). System ten dotychczas nie został naprawiony. Rzecznik zwrócił się do Ministra Infrastruktury o podjęcie działań nadzorczych w przedmiotowej sprawie oraz poinformowanie o zajęтым stanowisku.

124. Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministra Środowiska (RPO-580082-I/08) z dnia 6 marca 2009 r. – w sprawie odmownej decyzji dotyczącej wniosku Fundacji Lux Veritatis o wyrażenie zgody na przeprowadzenie zbiórki publicznej na pokrycie wydatków związanych z realizowanym przez Fundację przedsięwzięciem w zakresie odwiertów badawczo-odkrywczych w Toruniu.

W wystąpieniu do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego Rzecznik poinformował, iż otrzymał skargi dotyczące sposobu rozpatrywania wniosków oraz wycofania dofinansowania realizacji przyjętych projektów, których inicjatorem była Wyższa Szkoła Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu. Do Rzecznika wpłynęły także skargi dotyczące trybu i przesłanek rozwiązania umowy zawartej pomiędzy podległym Ministrowi Środowiska Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej a Fundacją Lux Veritatis, której przedmiotem było dofinansowanie przedsięwzięcia Fundacji w zakresie odwiertów badawczo-odkrywczych w Toruniu, prowadzących w perspektywie do wykorzystania alternatywnych źródeł energii na potrzeby lokalnej wspólnoty. Natomiast w wystąpieniu do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzecznik zasygnalizował, że otrzymał skargi dotyczące odmownej decyzji w sprawie wniosku Fundacji o wyrażenie zgody na przeprowadzenie zbiórki publicznej na wspomniane wyżej przedsięwzięcie. W ocenie skarżących podejmowane decyzje miały

charakter dyskryminacyjny. Rzecznik zwrócił się do właściwych Ministrów z prośbą o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego (30.03.2009 r.) poinformowała, że Wyższa Szkoła Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu złożyła w Ministerstwie jeden projekt – Inkubator Nowoczesnych Technologii na Rzecz Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego WSKiM w Toruniu. Projekt znalazł się w 2007 r. na liście projektów kluczowych. Projekty zgodnie z dyspozycją Ministerstwa Rozwoju Regionalnego z dnia 13 grudnia 2007 r. poddane zostały ponownej weryfikacji. Projekt WSKiM w Toruniu nie spełnił 2 z 4 kryteriów i w konsekwencji nie znalazł się na Liście indykatywnej projektów kluczowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, ogłoszonej w kwietniu 2008 r. przez Ministra Rozwoju Regionalnego. Konsekwencją usunięcia projektu z listy było rozwiązanie zawartej między Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego a Uczelnią umowy wstępnej dotyczącej przygotowania projektu. Umowa ta nie gwarantowała otrzymania dofinansowania. Procedura oceny projektu prowadzona była w oparciu o transparentne i tożsame dla wszystkich ubiegających się podmiotów zasady wyłaniania projektów kluczowych. Trudno więc zgodzić się z zarzutem podejmowanie wobec Uczelni decyzji o charakterze dyskryminacyjnym.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (31.03.2009 r.) poinformował, że w decyzji kończącej postępowanie wyjaśniające stwierdzono, iż zebrane podczas zbiórki publicznej środki miały zostać przeznaczone de facto na prowadzenie przez przedsiębiorcę – Fundację Lux Veritatis działalności gospodarczej. Udzielenie pozwolenia na przeprowadzenie zbiórki publicznej z przeznaczeniem zebranych środków na finansowanie inwestycji gospodarczej jest sprzeczne z art. 3 ustawy o zbiórkach publicznych. Materiał dowodowy został zebrany i rozpatrzony w sposób wyczerpujący. Zarzut naruszenia art. 32 Konstytucji, przez dyskryminowanie podmiotu ubiegającego się o wydanie pozwolenia na przeprowadzenie zbiórki publicznej, nie znajduje uzasadnienia w zebranych materiałach dowodowych.

125. Ministra Sprawiedliwości (RPO-605574-IV/08) z dnia 9 marca 2009 r. – w sprawie właściwego dostępu stron i uczestników do akt toczących się postępowań sądowych w sprawach cywilnych.

Z treści artykułu opublikowanego w Gazecie Prawnej z dnia 12 grudnia 2008 r. pt.: *Ministerstwo chce kontrolować dostęp do akt sądowych* wynikało, że Ministerstwo Sprawiedliwości skierowało w dniu 2 grudnia 2008 r. pismo do prezesów sądów okręgowych, w którym

przedstawiono interpretację przepisów regulujących zasady dostępu do akt toczących się postępowań w sprawach cywilnych. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w kwestii normatywnej podstawy kontroli dostępu do akt w postępowaniu cywilnym przez osoby uprawnione, a także możliwości uregulowania tej kwestii w akcie wykonawczym.

126. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-609151-V/09) z dnia 9 marca 2009 r. – w sprawie uprawnień emerytów i rencistów Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej i Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego do równoważnika pieniężnego za remont zajmowanego lokalu oraz do równoważnika za brak lokalu.

Do Rzecznika wpływają liczne skargi od emerytów i rencistów Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, dotyczące pozbawienia ich prawa do równoważnika pieniężnego za remont zajmowanego lokalu mieszkalnego oraz do równoważnika za brak lokalu mieszkalnego. Skarżący żalą się, że w przeszłości świadczenia te były im wypłacane na podstawie wydanych przez właściwe organy decyzji administracyjnych, zaś aktualnie organy te podejmują działania prawne zmierzające do trwałego pozbawienia ich prawa do wspomnianych świadczeń. Zdaniem Rzecznika problem ten jest przede wszystkim wynikiem braku jednoznacznego uregulowania w przepisach ustawowych prawa do omawianych równoważników po przejściu funkcjonariusza na emeryturę lub rentę. Potrzebę uregulowania tej kwestii w sposób nie budzący wątpliwości potwierdza fakt występowania rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych. Na opisany w wystąpieniu problem zwracał uwagę również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 27 października 2008 r. (sygn. akt U 4/08). Rzecznik zwrócił się o podjęcie działań zmierzających do wyeliminowania wspomnianych wątpliwości w drodze stosownych zmian legislacyjnych.

127. Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego (RPO-611082-VI/09) z dnia 10 marca 2009 r. – w sprawie opcji walutowych wystawianych na rzecz banków przez polskich przedsiębiorców.

Temat opcji walutowych jest przedmiotem licznych publikacji prasowych. Są wśród nich głosy o spekulacyjnym charakterze wielu z tych transakcji. W felietonie *Klucz do rozwiązania sprawy opcji jest w rękach nadzoru* („Rzeczpospolita” z dnia 20 lutego 2009 r.) prof. Marek Wierzbowski słusznie wskazuje na konieczność zbada-

nia, jak doszło do masowego udzielania opcji walutowych przez polskich przedsiębiorców na rzecz banków, bowiem w świetle prognoz kursów walutowych podawanych przez banki w okresie wzmózonego zawierania tych umów, decyzje banków wydawały się nieracjonalne – wręcz dla nich szkodliwe. W tej sytuacji, zdaniem Rzecznika, istnieje konieczność zbadania przez Komisję Nadzoru Finansowego, czy działania banków były zgodne z obowiązującymi je regulacjami – polskimi i unijnymi. Ustalenia te powinny służyć nie tylko wskazaniu ewentualnych winnych zaistniałej sytuacji, lecz nadto stanowić podstawę do wypracowania skutecznych instrumentów zapobiegających w przyszłości działaniom spekulacyjnym, które godziłyby w stabilność gospodarki i systemu finansowego.

128. Prezydenta m.st. Warszawy (RPO-608179-I/09) z 10 marca 2009 r. – w sprawie skarg rodziców dotyczących reorganizacji nauczania przedszkolnego.

Rzecznik otrzymuje liczne skargi rodziców dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie Warszawy, którzy protestują przeciwko masowej likwidacji tzw. zerówek w przedszkolach publicznych na rzecz oddziałów przedszkolnych zorganizowanych w szkołach podstawowych. Z informacji udzielonych Rzecznikowi wynika, że reorganizacja nauczania przedszkolnego nie była poprzedzona niezbędną w takich przypadkach konsultacją. Rzecznik zwrócił się o wyjaśnienie przyczyn oraz skali reorganizacji nauczania przedszkolnego, a także o podjęcie dialogu z rodzicami dzieci objętych projektowaną zmianą.

Zastępca Prezydenta m.st. Warszawy (26.03.2009 r.) poinformował, że kierunek zmian w organizacji edukacji przedszkolnej w stolicy został określony w przyjętej przez Radę m.st. Warszawy uchwale nr XXVII/871/2008 z dnia 3 kwietnia 2008 r. dotyczącej „Polityki edukacyjnej m.st. Warszawy w latach 2008-2012”.

Wprowadzenie zmian w organizacji oddziałów przedszkolnych jest kompetencją Zarządów poszczególnych dzielnic Warszawy. Jednocześnie wprowadzane zmiany mają na celu przygotowanie placówek oświatowych do realizacji założeń reformy systemu edukacji. W roku szkolnym 2012/2013 Warszawa będzie musiała przygotować się na przyjęcie dzieci 6-letnich do pierwszej klasy szkoły podstawowej. Za zorganizowaniem oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych przemawia również ważny interes społeczny tj. przyjęcie największej liczby młodszych dzieci do przedszkoli. Oddziały przedszkolne w warszawskich szkołach podstawowych istnieją już od wielu lat. W roku szkolnym 2008/2009 uczęszcza do nich ponad 5000 dzieci,

co stanowi około 45% wszystkich sześciolatków objętych rocznym przygotowaniem przedszkolnym.

Ustawa o systemie oświaty nie wskazuje na konieczność przeprowadzenia konsultacji społecznych. Odbyły się spotkania przedstawicieli rodziców z dyrektorem Biura Edukacji, burmistrzami i dyrektorami szkół podstawowych. Na stronie Biura Edukacji m.st. Warszawy umieszczane są na bieżąco informacje o planowanej reorganizacji oddziałów przedszkolnych dla dzieci sześciolatków.

129. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego (RPO-609035-II/09) z dnia 11 marca 2009 r. – w sprawie długo-trwałości tymczasowego aresztowania oraz odstępowania od zastosowania tymczasowego aresztowania w przypadkach, gdy pozostawianie sprawcy na wolności stwarza zagrożenie dla pokrzywdzonych lub świadków.

Problem stosowania tymczasowego aresztowania, a zwłaszcza jego długo-trwałości, był przedmiotem wielu działań Rzecznika, m.in. wystąpień do Ministrów Sprawiedliwości, a także stanowisk w sprawie skarg konstytucyjnych. Rzecznik zwracał uwagę na brak w przepisach górnego limitu czasu stosowania tymczasowego aresztowania oraz na niekorzystne dla Polski rozstrzygnięcia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Jednocześnie w ostatnim czasie doszło do bulwersujących przypadków, gdy sprawcy przestępstw, wobec których sąd odstąpił od zastosowania tymczasowego aresztowania, dokonali zabójstw pokrzywdzonych lub świadków. W przypadku wystąpienia uzasadnionej obawy, że oskarżony (podejrzany), któremu zarzucono popełnienie zbrodni lub umyślnego występku popełni przestępstwo przeciwko życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu powszechnemu, a zwłaszcza gdy groził popełnieniem takiego czynu, zastosowanie tymczasowego aresztowania powinno być obligatoryjne. W ocenie Rzecznika dalsze działania o charakterze zarówno legislacyjnym, jak i edukacyjno-organizacyjnym, dotyczące kwestii stosowania tymczasowego aresztowania powinny zatem przebiegać dwutorowo: z jednej strony w celu zapewnienia bezpieczeństwa osób pokrzywdzonych przestępstwem, z drugiej zaś – w celu wyeliminowania lub znacznego ograniczenia przypadków nadmiernie długotrwałego tymczasowego aresztowania.

130. Ministra Finansów (RPO-599677-VI/08) z dnia 11 marca 2009 r. – w sprawie zwolnienia od podatku dochodowego od osób fizycznych wartości świadczeń otrzymywanych przez personel me-

dyczny z tytułu uczestnictwa w bezpłatnych szkoleniach dla lekarzy i pielęgniarek, organizowanych przez fundację zajmującą się opieką paliatywną.

Rzecznik ponownie zwrócił się o zajęcie stanowiska w kwestii wydania rozporządzenia o zaniechaniu poboru podatku od przychodu w postaci nieodpłatnego świadczenia uzyskanego w 2008 r. przez lekarzy i pielęgniarki uczestniczących w bezpłatnych formach kształcenia w dziedzinie opieki paliatywnej, organizowanych przez Warszawskie Hospicjum dla Dzieci oraz o spowodowanie wprowadzenia zwolnienia od podatku dla tych przychodów. Rzecznik podniósł, że za postulowanymi rozwiązaniami przemawia uzasadniony interes publiczny, jakim jest stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju opieki paliatywnej.

131. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-610441-III/09) z dnia 11 marca 2009 r. – w sprawie planu realizacji dotychczasowych zamierzeń resortu wobec dzieci i rodzin w związku ze zmienioną sytuacją finansową.

W dniu 3 lutego 2009 r. Rada Ministrów przyjęła nowelizację ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przewidującą m.in. wprowadzenie bezpłatnej obdukcji lekarskiej i wydawanie przez lekarza pierwszego kontaktu lub lekarza pełniącego ostry dyżur bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego; zwiększenie środków finansowych dla gmin oraz samorządów wojewódzkich na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie; możliwość natychmiastowego zabrania dziecka przez pracowników socjalnych z domu, w którym w wyniku przemocy zagrożone jest jego życie lub zdrowie; poprawę współpracy służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie pod nadzorem wojewody. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie o planie realizacji dotychczasowych zamierzeń resortu na rzecz dzieci i rodzin, a także o podjętych działaniach zaradczych na rzecz ochrony dzieci i rodzin znajdujących się w sytuacji największego zagrożenia skutkami kryzysu.

132. Ministra Sprawiedliwości (RPO-602511-IV/08) z dnia 11 marca 2009 r. – w sprawie przewlekłości postępowań prowadzonych przez sądy powszechne w trybie Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę.

Do Rzecznika wpływają skargi dotyczące postępowań prowadzonych przez sądy powszechne w trybie Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, zwłaszcza długotrwałości postępowań sądowych. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie skali tego zjawiska, a także wskazanie najczęstszych przyczyn niedochowa-

nia terminu określonego w art. 11 Konwencji. Jednocześnie poprosił o poinformowanie, w ilu przypadkach znalazł zastosowanie art. 13 Konwencji tj. odstąpiono od zarządzenia wydania dziecka, a także czy i w jakim zakresie w toku tego rodzaju postępowań sądy uwzględniają opinię dziecka.

133. Ministra Edukacji Narodowej (RPO-608843-I/09) z dnia 12 marca 2009 r. – w sprawie stypendiów szkolnych przyznawanych uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.

Zgodnie z art. 90d ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, może otrzymać stypendium szkolne, o ile nie otrzymuje innego stypendium o charakterze socjalnym ze środków publicznych. Obowiązek dokonania wypłaty ciąży na gminie. Ostatnie wypowiedzi kierownictwa Ministerstwa Edukacji Narodowej, a także publikacje prasowe zawierające wypowiedzi przedstawicieli samorządów i szkół wskazują, iż przyjęty przez rząd program oszczędności środków budżetowych dotknie także fundusz stypendialny. Rzecznik z zadowoleniem przyjął zapewnienia, że resort edukacji będzie szukał środków na drugie półrocze w funduszach unijnych. Zwrócił się jednak z prośbą o wyjaśnienie, czy rzeczywiście z funduszy unijnych będzie można wykorzystać środki na dopłaty oraz, czy w kolejnych latach nie zabraknie środków na wypłatę stypendiów.

134. Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej (RPO-572441-I/07) z dnia 12 marca 2009 r. – w sprawie zapewnienia osobom niewidomym i niedowidzącym możliwości oddania głosu w najbliższych wyborach do Parlamentu Europejskiego.

W dniu 7 czerwca 2009 r. Polacy będą po raz drugi wybierać swoich przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego. W ostatnich wyborach do Parlamentu Europejskiego udział wzięła w Polsce zaledwie jedna piąta uprawnionych do głosowania. Jedną z nierozwiązanych dotąd spraw rzutujących na niską frekwencję jest kwestia grupy około 2 milionów obywateli, którym obowiązujące przepisy nie zapewniają wystarczających warunków do udziału w głosowaniu. W tej dyskryminowanej grupie znajdują się osoby niewidome i niedowidzące. Rzecznik zaapelował o zmianę oznakowania kart do głosowania tak, aby wyborcy niewidomi i niedowidzący mieli możliwość udziału w głosowaniu osobiście i bez pośrednika.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej (17.03.2009 r.) poinformował, że w obecnym stanie prawnym dopuszczalne jest wyłącz-

nie głosowanie osobiste z zapewnieniem możliwości skorzystania przez osoby niepełnosprawne z pomocy wybranej osoby. Podczas wyborów do Parlamentu Europejskiego w każdej gminie wyznaczone będą lokale wyborcze dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. W celu realizacji tego zadania PKW zwróciła się na piśmie z apelem do przewodniczących rad gmin i rad miejskich, wójtów, burmistrzów i prezydentów miast o stworzenie odpowiednich warunków na rzecz udziału w głosowaniu osób niepełnosprawnych. Rejonowe komisje wyborcze będą zobowiązane do kontroli realizacji wspomnianego zadania. Natomiast w wyborach do Parlamentu Europejskiego w dniu 7 czerwca 2009 r. brak jest możliwości takiego oznakowania kart do głosowania, aby wyborca niewidomy i niedowidzący wziął udział w głosowaniu bez pomocy wskazanej przez niego osoby.

135. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (RPO-466009-IV/04) z dnia 12 marca 2009 r. – w sprawie nieuzasadnionego zróżnicowania użytkowników wieczystych w zakresie obowiązku uiszczania opłat rocznych.

Rzecznik zasygnalizował kwestię nieuzasadnionego zróżnicowania użytkowników wieczystych w zakresie obowiązku uiszczania opłat rocznych – problem dotyczy nieruchomości oddawanych w użytkowanie wieczyste na cele mieszkaniowe. Użytkownicy wieczystości podnoszą, że wysokość opłat kształtowana jest korzystniej na tle ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami niż w przypadku ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Takie zróżnicowanie stawek opłat za wieczyste użytkowanie nieruchomości oddanych na cele mieszkaniowe, pozostaje w sprzeczności z konstytucyjną zasadą równości, a ściślej, z zasadą równej ochrony praw majątkowych. Zarówno na tle ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r., jak i ustawy z dnia 19 października 1991 r., mamy do czynienia z tym samym prawem rzeczowym (prawem wieczystego użytkowania gruntu na cele budownictwa mieszkaniowego), które, jako prawo majątkowe, powinno podlegać równej dla wszystkich ochronie prawnej. Zróżnicowanie takie nie tylko nie znajduje oparcia w innych wartościach konstytucyjnych, ale pozostaje w opozycji do konstytucyjnego nakazu prowadzenia przez państwo, a zatem i władzę ustawodawczą, polityki sprzyjającej zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych obywateli.

136. Ministra Spraw Zagranicznych (RPO-610415-III/09) z dnia 13 marca 2009 r. – w sprawie obywateli polskich zatrudnia-

nych w placówkach dyplomatycznych państw obcych na terytorium Polski.

Do Rzecznika wystąpił Prezes Prawa i Sprawiedliwości w sprawie nieprzestrzegania przepisów polskiego prawa wobec polskich pracowników zatrudnionych przez placówki dyplomatyczne państw obcych na terytorium Polski. Rzecznik zwrócił się do Ministra Spraw Zagranicznych o przedstawienie informacji o skali zjawiska oraz działaniach podejmowanych w tym zakresie przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

137. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego (RPO-515967-VII/05) z dnia 13 marca 2009 r. – w sprawie możliwości realizacji przez rząd polski wyroku Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającego niezgodność z Konstytucją przepisu zezwalającego na długotrwałe przeludnienie aresztów śledczych i zakładów karnych oraz problemu wykonywania kar wobec osób, które z różnych przyczyn nie odbywają prawomocnie orzeczonej kary pozbawienia wolności.

W wystąpieniu Rzecznik stwierdził, iż w kwestii likwidowania przeludnienia spełniane są założenia w przyjętym przez poprzedni rząd „Programie pozyskania 17.000 miejsc w jednostkach organizacyjnych więziennictwa w latach 2006-2009”. Jak wynika ze statystyki Centralnego Zarządu Służby Więziennej, w latach 2007-2008 rozmiary przeludnienia zakładów karnych i aresztów śledczych uległy istotnemu zmniejszeniu, zaś liczba miejsc zakwaterowania więźniów znacząco wzrosła. Obecnie w aresztach śledczych przebywa najmniejsza liczba osób tymczasowo aresztowanych od roku 1990. Nie zmalała natomiast liczba skazanych na karę pozbawienia wolności, którzy z różnych przyczyn nie odbywają tej kary. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie wpływu zapowiadanego wstrzymania inwestycji związanych z tworzeniem nowych miejsc zakwaterowania więźniów na realizację wspomnianego Programu rządowego, a także w sprawie problemu wykonywania kar wobec osób, które z różnych przyczyn nie odbywają prawomocnie orzeczonej kary pozbawienia wolności.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (19.03.2009 r.) poinformował, że projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw, którego założeniem jest systemowe rozwiązanie problemu przeludnienia, znajduje się na etapie uzgodnień społecznych. Projekt zakłada przekazanie dyrektorom aresztów śledczych uprawnień do elastycznego wyznaczania skazanym terminów stawiennictwa do odbycia kary. Dopuszczono możliwość osadzenia skazanych w celi poniżej 3 m² na jedną osobę na czas

do jednego miesiąca w wyjątkowych sytuacjach. Ponadto z dniem 1 września 2009 r. wejdzie w życie ustawa o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego.

Projekt nowelizacji Kodeksu karnego wykonawczego zakłada również likwidację instytucji odroczenia i przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności, a tym samym spowoduje, że skazani nie korzystający z tych instytucji będą odbywać orzeczone kary. Przewidziana natomiast możliwość warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności na etapie postępowania wykonawczego powinna być znacznie częściej stosowana niż dotychczas. Jednocześnie inny projekt dotyczący zmiany Kodeksu karnego wykonawczego przewiduje przekazanie urzędом skarbowym wykonania kary grzywny, co powinno doprowadzić do skuteczniejszej egzekucji kary grzywny i znacząco zmniejszyć liczbę zastępczych kar pozbawienia wolności.

138. Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Ministra Edukacji Narodowej (RPO-553697-II/07) z dnia 13 marca 2009 r. – w sprawie przemocy wobec dzieci.

Rzecznik zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości o ocenę raportu Prokuratury Krajowej uogólniającego wyniki lustracji spraw karnych dotyczących dzieci pokrzywdzonych przemocą, a także o wskazanie sposobu, w jaki ma być kształtowana praktyka prokuratorska odnosząca się do spraw przemocy, której ofiarami są dzieci. W wystąpieniu do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzecznik zwrócił się o udzielenie informacji na temat realizacji zamierzeń resortu w obszarze bezpieczeństwa dzieci i rodzin w zmienionej sytuacji finansowej, a także o działaniach zaradczych na rzecz ochrony dzieci i rodzin znajdujących się w sytuacji największego zagrożenia przemocą. W ocenie Rzecznika istnieje potrzeba zainicjowania działań o charakterze systemowym, mających na celu pomoc rodzicom w radzeniu sobie z problemami wychowawczymi. Działania te wymagają uruchomienia kampanii edukacyjnej odnoszącej się do rodziców stosujących przemoc wobec dzieci. Z tą inicjatywą Rzecznik wystąpił do Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Ponadto Rzecznik zwrócił się do Ministra Edukacji Narodowej o ocenę ilości pochodzących z placówek oświatowych i wychowawczych zawiadomień o popełnieniu przestępstw, których ofiarami są dzieci.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej (30.03.2009 r.) poinformowała, że Ministerstwo Edukacji Narodowej

nie posiada wyników badań, które uwzględniałyby charakterystykę zawiadomień pochodzących ze szkół i placówek oświatowych o popełnieniu przestępstw dotyczących przemocy w rodzinie wobec małoletnich. Zgodnie z projektem ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, stosowanie procedury Niebieskiej Karty zostanie rozszerzone na przedstawicieli oświaty, zdrowia oraz innych instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

139. Marszałka Sejmu RP (RPO-603732-III/08) z dnia 16 marca 2009 r. – w sprawie sytuacji kobiet przebywających na urlopach wychowawczych lub pobierających zasiłek macierzyńskich lub w wysokości zasiłku macierzyńskiego, które równoległe prowadziły działalność gospodarczą, a obecnie mają znaczne zaległości wobec ZUS z tytułu nieopłaconych składek emerytalno-rentowych.

W dniu 10 grudnia 2008 r. Rzecznik zwrócił się do Prezesa ZUS o objęcie korzystnymi zasadami w zakresie spłaty należności z tytułu składek również tych osób, które pobierały zasiłek macierzyński lub przebywały na urlopie wychowawczym i prowadziły jednocześnie działalność pozarolniczą w okresie do podjęcia uchwały przez Sąd Najwyższy z dnia 23 maja 2006 r. (sygn. III UZP 2/06). W odpowiedzi ZUS poinformował, iż nie ma podstaw prawnych do podjęcia działań postulowanych przez Rzecznika. W tej sytuacji spełnienie postulatów omawianej grupy osób wiąże się z koniecznością przeprowadzenia zmian ustawowych. Projekt zmian do ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych został przygotowany przez grupę posłów (druk nr 1679). Ponadto do Sejmu został skierowany projekt rządowy dotyczący tego problemu. Rzecznik zwrócił się z prośbą o pilne zakończenie prac nad stosownymi regulacjami ustawowymi, polegającymi w szczególności na umorzeniu tej grupie osób należności z tytułu nieopłaconych składek emerytalnych i rentowych.

140. Sekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (RPO-599333-VII/08) z dnia 16 marca 2009 r. – w sprawie przestrzegania praw i wolności osób pozbawionych wolności, wnoszących skargi i powzy.

Właściwa realizacja oraz przestrzeganie przepisów o zasadniczym znaczeniu dla ochrony praw i wolności osób pozbawionych wolności jest głównym powodem korespondencji między Biurem Rzecznika a Centralnym Zarządem Służby Więziennej. Nie wszystkie problemy będące przedmiotem tej korespondencji zostały dotychczas we właściwy sposób rozwiązane. Dotyczy to przede wszystkim karania skazanych wno-

szących skargi. Rzecznik przypomniał, że Europejskie Reguły Więzienne uznają za niedopuszczalne stosowanie negatywnych konsekwencji wobec skazanych, którzy złożyli skargę. Prawo obywatela do składania skarg, a także prawo do wystąpienia do Rzecznika z wnioskiem o pomoc w ochronie swoich wolności i praw naruszonych przez organy władzy publicznej są zagwarantowane konstytucyjnie. Typowe odpowiedzi w sprawach badanych w Biurze Rzecznika przekonują, że zarzuty dotyczące szykanowania nie znajdują potwierdzenia, inne zaś – w ocenie organów prowadzących postępowania wyjaśniające znajdują oparcie w prawie. Zdaniem Rzecznika zmianę może spowodować jedynie wprowadzenie do Kodeksu karnego wykonawczego wyraźnego zakazu stosowania jakichkolwiek negatywnych konsekwencji względem skazanych składających skargi i pozwy. Rzecznik poruszył także kwestię konieczności dopracowania przepisów Kodeksu karnego wykonawczego w zakresie opiniowania dopuszczalności stosowania kary umieszczenia w celi izolacyjnej oraz kontroli przebiegu tej kary.

141. Głównego Inspektora Weterynarii (RPO-604608-X/08) z dnia 17 marca 2009 r. – w sprawie informacji medialnych o sprowadzeniu z Irlandii mięsa skażonego dioksynami.

Rzecznik podjął z urzędu postępowanie w związku z doniesieniami medialnymi o sprowadzeniu z Republiki Irlandii na terytorium Polski mięsa skażonego dioksynami. Analiza komunikatów prasowych opublikowanych na stronach internetowych Głównego Inspektoratu Weterynarii wykazała, iż ostatni z nich został zamieszczony w dniu 30 grudnia 2008 r. Rzecznik zwrócił się z prośbą o poinformowanie o późniejszych działaniach służb weterynaryjnych oraz wyjaśnienie, czy w sprawie tej planowane jest opublikowanie szczegółowego raportu.

142. Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (RPO-611580-X/09) z dnia 17 marca 2009 r. – w sprawie zakresu danych osobowych żądanych podczas procesu rekrutacyjnego do przedszkoli.

Rzecznik otrzymuje skargi dotyczące zgodności z prawem zakresu danych osobowych żądanych na podstawie Zarządzenia Burmistrza Miasta Marki z dnia 25 lutego 2009 r. dotyczącego rekrutacji do przedszkoli. Od rodziców (opiekunów prawnych) wymaga się podania łącznych dochodów ze wszystkich źródeł przychodów za 2008 rok, osiągniętych przez wszystkich członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie. Rzecznik zwrócił się z wnioskiem o wszczęcie postępowania w tej sprawie i poinformowanie o jego wynikach.

143. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-591462-X/08) z dnia 17 marca 2009 r. – w sprawie możliwości rozwoju darmowych form opieki nad osobami chorymi psychicznie.

Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Choroszczy k/Białegostoku jako jedyny w Polsce przekazywał pacjentów chorych psychicznie „pod opiekę” okolicznym mieszkańcom, głównie rolnikom. Szpital zapewniał chorym bezpłatne badania i opiekę psychiatryczną oraz leki, a osoby przyjmujące pacjenta zapewniały nocleg i wyżywienie, otrzymując dofinansowanie. Z końcem 2007 r. NFZ zaprzestał dofinansowania szpitala dla tzw. rodzin zastępczych. Znaczna część pacjentów pozostała u opiekunów, pomimo braku wsparcia finansowego. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie o działaniach resortu w sprawie zapewnienia rozwoju darmowych form opieki nad osobami chorymi psychicznie oraz dofinansowania obecnej opieki domowej w części socjalno-opiekuńczej.

144. Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (RPO-611673-VI/03) z dnia 17 marca 2009 r. – w sprawie wątpliwości związanych z wprowadzonym w wyniku nowelizacji przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej obowiązkiem informowania przedsiębiorców przez inspektorów handlowych o zamiarze przeprowadzenia kontroli.

W myśl znowelizowanego art. 79 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, organy kontroli zawiadamiają przedsiębiorcę o zamiarze wszczęcia kontroli, z wyjątkiem przypadków wymienionych w ust. 2 i 3. Podmiot kontrolowany uzyskuje zatem czas na przygotowanie się do kontroli, a więc np. wycofanie ze sprzedaży przeterminowanych bądź wadliwych towarów. Pojawia się więc pytanie, czy obecna regulacja pozwala na efektywną realizację nałożonego na władze publiczne w art. 76 Konstytucji obowiązku ochrony konsumentów przed działaniami zagrażającymi ich zdrowiu, prywatności i bezpieczeństwu oraz przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w omawianym zakresie.

145. Ministra Środowiska (RPO-610426-X/09) z dnia 17 marca 2009 r. – w sprawie braku polskiej wersji językowej normy dotyczącej prowadzenia pomiarów emisji do powietrza z instalacji spalania paliw, mimo zawartego w rozporządzeniu obowiązku jej stosowania.

Rzecznik otrzymuje skargi dotyczące rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobie-

ranej wody. Na mocy tego aktu wykonawczego wprowadzono m.in. obowiązek dokonywania, co najmniej raz w roku, pomiarów emisji do powietrza z instalacji spalania paliw zgodnie z normą PN-EN 14181. Norma ta nie jest powszechnie dostępna, bowiem nie została przetłumaczona na język polski. Tymczasem, stosownie do dyspozycji art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o normalizacji, Polskie Normy mogą być powoływane w przepisach prawnych po ich opublikowaniu w języku polskim. Rzecznik zwrócił się z prośbą o zajęcie stanowiska w przedmiotowej sprawie.

146. Prezesa Rady Ministrów (RPO-513894-IV/05) z dnia 18 marca 2009 r. – w sprawie niektórych uregulowań ustawy – Prawo wodne w zakresie uprawnień spółek wodnych oraz związków wałowych.

Rzecznik od ponad dwóch lat prowadzi korespondencję z Ministrem Środowiska w sprawie niektórych uregulowań ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne. Zastrzeżenia jego budzą przepisy normujące uprawnienia członków spółek wodnych oraz związków wałowych. Osoby te są niemal całkowicie pozbawione prawa do zainicjowania postępowania nadzorczego wobec spółki, która w ich przekonaniu narusza postanowienia statutu, czy obowiązującego prawa. Członkowi spółki pozostaje jedynie monitowanie organów nadzoru w trybie skarg i wniosków (art. 227 i nast. Kpa). Postulowane przez Rzecznika wzmocnienie nadzoru nad spółkami wodnymi może zostać dokonane jedynie w drodze odpowiedniej nowelizacji Prawa wodnego. Minister Środowiska nie podziela jednak zastrzeżeń Rzecznika, wobec czego konieczne było zwrócenie się do Prezesa Rady Ministrów o rozważenie sposobu podjęcia działań w kierunku zmiany obowiązujących w tym zakresie przepisów.

147. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego (RPO-611859-V/09) z dnia 18 marca 2009 r. – w sprawie możliwości ugodowego załatwienia sprawy o zapłatę zadłużenia z tytułu opłat związanych z zajmowaniem mieszkania spółdzielczego.

Do Biura Rzecznika zwracają się przedstawiciele organizacji społecznych, które działają na rzecz ochrony praw mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych. Spółdzielnie mieszkaniowe w ich ocenie zbyt pochopnie kierują sprawy o zapłatę zadłużenia z tytułu opłat związanych z zajmowaniem mieszkania spółdzielczego do sądu. Większość takich spraw jest rozpoznawana obligatoryjnie w postępowaniu uproszczonym. Tymczasem w tym trybie sądy nie mogą skierować stron postępowania do mediacji. W ocenie wnioskodawców spółdzielnie mieszkaniowe powinny podejmować próby ugodowego załatwienia

sprawy o zapłatę zadłużenia z tytułu opłat związanych z zajmowaniem mieszkania spółdzielczego. Wówczas nie dochodziłoby do zwiększenia długu o koszty postępowania sądowego i egzekucyjnego, a w efekcie jego spłata byłaby bardziej realna. Rolę mediatora mógłby pełnić przedstawiciel organizacji społecznej zajmującej się ochroną praw lokatorów. Rzecznik poprosił o przedstawienie stanowiska w sprawie.

148. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-611056-III/09) z dnia 18 marca 2009 r. – w sprawie potrzeby dokonania dalszych zmian w systemie otwartych funduszy emerytalnych.

Rzecznik z niepokojem przyjął informacje o wysokości pierwszych emerytur z II filara nowego systemu emerytalnego. Z obowiązujących zasad funkcjonowania otwartych funduszy emerytalnych wynika, że ryzyko ich działalności obciąża wyłącznie przyszłego emeryta. Niezbędne jest więc przeprowadzenie zmian w kierunku rozłożenia ryzyka na wszystkie podmioty nowego systemu emerytalnego. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie o planowanych działaniach zmierzających do poprawy bezpieczeństwa uczestników otwartych funduszy emerytalnych oraz przewidywanym harmonogramie ich realizacji.

149. Ministra Zdrowia (RPO-600495-X/08) z dnia 18 marca 2009 r. – w sprawie ograniczenia działalności oraz likwidacji oddziałów szpitalnych.

We wcześniejszym wystąpieniu z dnia 31 października 2008 r. Rzecznik podkreślił, że obowiązujące przepisy nie stwarzają wystarczających gwarancji ochronnych zapewniających prawo do nie pogorszonego dostępu, warunków udzielania i jakości usług świadczonych przez likwidowany lub przekształcany zakład opieki zdrowotnej. Realnego wpływu na decyzje organów założycielskich zakładów opieki zdrowotnej w tym zakresie nie posiadają wojewodowie oraz konsultanci krajowi i wojewódzcy, a także NFZ. Odpowiedź Ministra Zdrowia z dnia 23 lutego 2009 r. ograniczała się w zasadzie do wskazania – znanych Rzecznikowi – przepisów. W związku z powyższym Rzecznik ponownie zwrócił się o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie, a także przekazanie informacji o działaniach i zamierzeniach Ministra Zdrowia w kwestii zapewnienia faktycznego nadzoru nad zabezpieczeniem szpitalnej opieki zdrowotnej.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (24.03.2009 r.) poinformował o przygotowanym w Ministerstwie Programie wieloletnim „Wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w działaniach stabilizujących system ochrony zdrowia”. Jednostki te będą mogły korzystać z dota-

cji celowej, warunkiem jest przedstawienie programu reorganizacji w systemie ochrony zdrowia danej jednostki. Program został zaakceptowany przez Radę Ministrów w lutym 2009 r. Ponadto trwają prace nad projektem koszyka świadczeń zdrowotnych, którego wprowadzenie wzmocni realizację konstytucyjnego prawa do równego dostępu do świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych. W Sejmie procedowany jest projekt ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, ustawę o akredytacji w ochronie zdrowia i ustawę o konsultantach w ochronie zdrowia.

150. Ministra Infrastruktury (RPO-402646-VI/02) z dnia 18 marca 2009 r. – w sprawie problemu rozmieszczania reklam przy drogach publicznych oraz przejściach dla pieszych.

Rzecznik zasygnalizował w wystąpieniu, iż brak jest precyzyjnych regulacji prawnych dotyczących umieszczania reklam przy drogach. Przepisy ustawy o drogach publicznych nie zobowiązują zarządcy drogi, ani podmiotu wnioskującego o wydanie zgody na umieszczenie reklamy, do sporządzenia oceny bezpieczeństwa ruchu drogowego w przypadku umieszczenia reklamy w miejscu wskazanym przez wnioskodawcę. Rzecznik zwrócił się z prośbą o zbadanie, jaki wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego ma rozmieszczenie dużej ilości reklam, a także o przedstawienie stanowiska w sprawie zasadności wprowadzenia prawnego wymogu przeprowadzania badań stanu bezpieczeństwa ruchu na drodze, pod kątem rozmieszczenia reklam, przed wydaniem zgody na lokalizację reklamy w pasie ruchu drogowego lub przy drodze.

151. Ministra Obrony Narodowej (RPO-606986-V/09) z dnia 18 marca 2009 r. – w sprawie wstrzymania procesu prywatyzacji lokali mieszkalnych przez Wojskową Agencję Mieszkaniową.

Do Rzecznika wpływa bardzo duża liczba skarg od osób uprawnionych do wykupienia na własność zajmowanych lokali mieszkalnych, pozostających w dyspozycji Wojskowej Agencji Mieszkaniowej. Skarżący są zaniepokojeni faktem wstrzymania w 2008 r. procesu prywatyzacji lokali mieszkalnych przez Wojskową Agencję Mieszkaniową i brakiem informacji o przewidywanym terminie wznowienia sprzedaży lokali. Skarżący obawiają się także, czy w związku z trwającymi pracami nad nowelizacją ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP, po ewentualnym wznowieniu prywatyzacji będzie ich stać na wykupienie zajmowanych mieszkań. Zdaniem Rzecznika, gdyby projektowane zmiany miały pogorszyć zasady sprzedaży lokali, konieczne byłoby uwzględnienie sytuacji tej grupy osób w przepisach przejścio-

wych do ustawy o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP, w celu zapewnienia im możliwości nabycia lokali na dotychczasowych zasadach. Rzecznik zwrócił się o zajęcie w tej sprawie stanowiska.

152. Dyrektora Generalnego Służby Więziennej (RPO-608127-IX/09) z dnia 18 marca 2009 r. – w sprawie naruszeń praw funkcjonariuszy Służby Więziennej w jednym z aresztów śledczych.

Rzecznik zwrócił się z prośbą o zlecenie zbadania problemów dotyczących naruszania praw funkcjonariuszy Służby Więziennej dostrzeżonych podczas kontroli przeprowadzonej przez przedstawicieli Biura Rzecznika w jednym z aresztów śledczych. Kontrola wykazała niedostateczne warunki socjalne urągające godności wykonywanej służby. Część funkcjonariuszy postawiła zarzut, iż nie otrzymują diet za pilnowanie chorych osadzonych w szpitalu położonym poza miejscowością, w której znajduje się areszt. Skarżono się na stosowaną przez dyrekcję praktykę konfrontacji osadzonych z funkcjonariuszami, w przypadku sporządzenia wniosków o ukaranie. Podniesiono także problem podziału nagród dla funkcjonariuszy działu ochrony oraz pracowników administracji aresztu.

153. Prezesa Związku Piłki Ręcznej w Polsce (RPO-609438-I/09) z dnia 18 marca 2009 r. – w sprawie dyskryminujących kobiety postanowień zawartych w kontraktach zawodniczek piłki ręcznej.

W dniu 13 lutego 2009 r. w „Gazecie Wyborczej” ukazał się artykuł pt. *Raz, dwa, trzy... Rodzisz ty*, dotyczący konieczności uprzedniego uzgodnienia przez zawodniczkę z władzami klubu terminu zajścia w ciążę. Rzecznik zwrócił się o ustosunkowanie się do opublikowanych informacji prasowych.

Prezes Związku Piłki Ręcznej w Polsce (27.03.2009 r.) poinformował, że brak jest uregulowań prawnych upoważniających Zarząd Związku Piłki Ręcznej w Polsce do ingerowania w treść stosunków cywilnoprawnych łączących władze klubu z zawodnikami. Jednocześnie stwierdził, że sposób traktowania zawodniczek przez klub lubelski, opisany w artykule prasowym, władze związku uznają za niedopuszczalny. Sprawa kontraktów powinna znaleźć odzwierciedlenie w zapisach ustawy o sporcie, wraz z delegacją dla właściwego ministra do wydania stosownego rozporządzenia.

154. Ministra Sprawiedliwości (RPO-612100-I/09) z dnia 19 marca 2009 r. – w sprawie problemów obywateli z elektronicznym dostępem do sądów.

Z artykułu pt. *Urzednicy sądowi nie odpowiadają na maile zamieszczonego w „Gazecie prawnej” z dnia 16 marca 2009 r.* wynika, że obywatele mają w dalszym ciągu problemy z elektronicznym dostępem do sądów. W publikacji wskazano m.in. na kwestie błędów w adresach stron internetowych sądów, brak na stronach internetowych podstawowych informacji dla interesantów, sporadyczne odpowiadanie na listy elektroniczne. Problemów przysparzają również nie zawsze zrozumiałe dla stron i uczestników postępowań sądowe formularze i wzory pism procesowych, a także liczne nakazy i zakazy organizacyjne np. zakaz fotografowania wzorów pism umieszczonych na tablicach informacyjnych. Rzecznik zwrócił się o zajęcie stanowiska w sprawie oraz poinformowanie o podjętych działaniach zmierzających do ułatwienia obywatelom dostępu do sądów powszechnych, w szczególności drogą elektroniczną.

155. Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (RPO-609604-III/09) z dnia 19 marca 2009 r. – w sprawie braku regulacji umożliwiającej rencistom osiągnięcie przychodów z pracy zarobkowej, które bez względu na ich wysokość nie podlegałyby zmniejszeniu ani zawieszeniu.

Do Rzecznika wpływają skargi osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy, dotyczące braku regulacji umożliwiającej rencistom osiągnięcie przychodów z pracy zarobkowej, które bez względu na ich wysokość nie podlegałyby zmniejszeniu ani zawieszeniu. Regulację w tym zakresie zawierała ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw. W listopadzie 2008 r. Prezydent RP skierował do Sejmu wnioski o ponowne rozpatrzenie tej ustawy zarzucając m.in., że zniesienie instytucji zmniejszania albo zawieszania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy pozbawia rentę charakteru świadczenia kompensującego utratę lub ograniczenie zdolności zarobkowania. Zakwestionowana ustawa nie została ponownie uchwalona przez Sejm. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska, czy planowany jest powrót do przedmiotowej regulacji.

156. Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (RPO-611204-III/09) z dnia 19 marca 2009 r. – w sprawie przepisów uniemożliwiających rolnikom doliczenie do emerytury rolniczej okresów opłacania składek do ZUS.

Rzecznik otrzymuje skargi dotyczące ostatnich zmian w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Wskutek wprowadzonych zmian, rolnicy urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r. przy ustalaniu prawa do emerytury (renty) nie będą mogli doliczać także pozarolniczych okresów ubezpieczenia społecznego (okresy zatrudnienia, działalności gospodarczej, zasadniczej służby wojskowej). Zdaniem Rzecznika rozwiązania zawarte w art. 20 i 21 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wymagają pilnej korekty.

157. Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy (RPO-600891-I/08) z dnia 19 marca 2009 r. – w sprawie problemów użytkowników rodzinnych ogrodów działkowych, wynikających z działalności Polskiego Związku Działkowców.

Rzecznik otrzymał ostatnio wiele skarg użytkowników rodzinnych ogrodów działkowych na działalność Polskiego Związku Działkowców oraz władz poszczególnych ogrodów. Problemy działkowców dotyczą m.in. uniemożliwiania osobom niepełnosprawnym bezpośredniego dojazdu do ogrodu, oraz podejmowania niekontrolowanych działań przez zarządy. W trakcie walnego zebrania, zwołanego w tzw. drugim terminie, zarządy ogrodów, przy obecności zaledwie kilku członków ogrodu, podejmują niezwykle istotne decyzje w przedmiocie zaciągania zobowiązań finansowych i innych obowiązków mających wpływ na sytuację prawną wszystkich członków ogrodu. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie wyjaśnień dotyczących zgodności z obowiązującym prawem regulujących kwestię tzw. drugiego terminu postanowień regulaminu i statutu Polskiego Związku Działkowców.

158. Ministra Finansów (RPO-605415-VI/08) z dnia 20 marca 2009 r. – w sprawie przedmiotowego zakresu zwolnień w podatku od czynności cywilnoprawnych.

W toku badania spraw kierowanych do Rzecznika ujawnił się następujący problem. Zgodnie z art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych, podatkowi temu nie podlegają umowy sprzedaży rzeczy w postępowaniu egzekucyjnym lub upadłościowym. Z literalnego brzmienia przepisu, jak i z praktyki jego stosowania wynika, iż wskazanemu zwolnieniu podlegają jedynie rzeczy w rozumieniu prawa cywilnego (nieruchomości i ruchomości). Oznacza to, że ze zwolnienia nie korzystają prawa majątkowe, w tym spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu. W przypadku sprzedaży w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną własność, zwolnienie ma zastosowanie. Natomiast gdy sprzedaż podlega prawu majątkowe, którego przedmiotem jest rzecz w technicznym znaczeniu tego słowa (lokal mieszkalny),

kupujący nie może skorzystać ze wskazanego zwolnienia. Rzecznik zwrócił się o wyjaśnienie powodów przyjęcia takiego rozwiązania przez ustawodawcę.

159. Ministra Zdrowia (RPO-581156-X/08) z dnia 20 marca 2009 r. – w sprawie zachorowań na biegunki u dzieci.

Nawiązując do wcześniejszej korespondencji Rzecznik stwierdził, że sygnalizowany przez niego problem nie znajduje należytego zrozumienia w stanowisku Ministerstwa Zdrowia. Zdumienie Rzecznika wzbudziła informacja o „braku udowodnionych rzetelnymi analizami pozytywnych skutków w populacji” w odniesieniu do szczepień przeciw rotawirusom. Tymczasem Główny Inspektor Sanitarny wprowadził te szczepienia do wykazu szczepień zalecanych, nie finansowanych ze środków znajdujących się w budżecie Ministerstwa Zdrowia. Wielu rodziców zastosowało się do tej sugestii i zaszczepiło swoje dzieci. Powstaje zatem wątpliwość, czy nie zostało naruszone prawo pacjenta i obywatela do rzetelnej informacji. Rzecznik rozważa możliwość zwrócenia się o zbadanie sprawy do właściwych organów. Jednocześnie zwrócił się o udostępnienie dokumentów stanowiących podstawę wprowadzenia szczepień przeciwko rotawirusom jako szczepień zalecanych, a także przekazywanie na bieżąco meldunków o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach w Polsce.

160. Ministra Zdrowia (RPO-527434-III/06) z dnia 20 marca 2009 r. – w sprawie migracji personelu medycznego.

Rzecznik nadal jest zainteresowany zagadnieniami związanymi z migracją personelu medycznego. Zjawisko odpływu personelu medycznego z polskiego rynku pracy, mimo nasilającej się reemigracji, w dalszym ciągu będzie występowało i może nawet ulec nasileniu. Jednocześnie Polska nie jest atrakcyjnym migracyjnie państwem dla wysoko wykwalifikowanych obcokrajowców. W związku z powyższym w najbliższej przyszłości mogą ujawnić się problemy wynikające z niedoboru personelu medycznego. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie o skali migracji personelu medycznego, a także o działaniach podejmowanych w tej kwestii przez Ministerstwo Zdrowia.

161. Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-611692-IX/09) z dnia 23 marca 2009 r. – w sprawie sposobu nagradzania funkcjonariuszy Policji przez przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego.

W dniu 9 marca 2009 r. na łamach „Rzeczpospolitej” ukazał się artykuł *Niebezpieczne związki policji z władzą*. Wątpliwości Rzecznika wzbudził opisany sposób nagradzania funkcjonariuszy Policji przez przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności wręczanie policjantom nagród w postaci kopert z pieniędzmi. Rzecznik zwrócił się o zbadanie przedstawionego problemu. Powstaje bowiem wątpliwość, czy przepisy ustawy o Policji pozwalają na bezpośrednie nagradzanie przez władze samorządowe poszczególnych funkcjonariuszy Policji.

162. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (RPO-603719-IV/08) z dnia 23 marca 2009 r. – w sprawie potrzeby zrównania sytuacji prawnej gospodarstw rybackich, tj. dzierżawców jezior, którzy zawarli umowy przed wejściem w życie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne, z sytuacją użytkowników obwodów rybackich, korzystających z wód na podstawie nowych przepisów.

Do Rzecznika kierowane są skargi dzierżawców obwodów rybackich, którzy zawarli umowy z Agencją Własności Rolnej Skarbu Państwa przed wejściem w życie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne. Zastrzeżenia skarżących, a także Rzecznika, budzi sposób ukształtowania ich sytuacji prawnej, w szczególności wysokość opłat za użytkowanie obwodu rybackiego po dniu 1 stycznia 2002 r., tj. po wejściu w życie obecnie obowiązującego Prawa wodnego. Brak adekwatnych regulacji intertemporalnych stwarza ryzyko naruszenia konstytucyjnej zasady równości oraz konstytucyjnej gwarancji prowadzenia działalności gospodarczej i wolnej konkurencji, a także naruszenia zasad prawidłowej legislacji. Działalność gospodarstw rybackich powinna być prowadzona na równych zasadach, podlegać równym obciążeniom finansowym i jednolitemu reżimowi prawnemu. Rzecznik zwrócił się o podjęcie odpowiednich działań w kierunku zmiany obowiązujących przepisów.

163. Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego (RPO-612646-VI/09) z dnia 24 marca 2009 r. – w sprawie pogarszającej się sytuacji osób i podmiotów, które korzystając z usług bankowych i finansowych, narażone są na niekorzystne dla nich decyzje.

Rzecznik, zaniepokojony doniesieniami medialnymi oraz treścią otrzymywanych skarg, zwrócił się o przedstawienie stanowiska w związku z nieprawidłowościami pojawiającymi się w praktyce banków, takimi jak: stosowanie niedozwolonych postanowień umownych, wprowadzanie w błąd konsumentów przez pracowników banków,

praktyki dyskryminacyjne polegające np. na odmowie utworzenia rachunku oszczędnościowego z uwagi na wiek, nieprzejrzyste kryteria tzw. zdolności kredytowej.

164. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-528550-III/06) z dnia 24 marca 2009 r. – w sprawie zróżnicowania prawa ubezpieczonych do zasiłku macierzyńskiego.

W dalszym ciągu w skargach kierowanych do Rzecznika, a także wnioskach ekspertów i organizacji społecznych dominuje oczekiwanie dotyczące zrównania uprawnień pracowniczych z uprawnieniami osób nie posiadających statusu pracowniczego w zakresie prawa do urlopu wychowawczego, do świadczeń rodzinnych oraz opłacania przez budżet państwa składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie korzystania z takiego urlopu. Pozbawienie osób samozatrudniających się możliwości uzyskania prawa do urlopu wychowawczego oraz świadczeń wypłacanych z systemu świadczeń rodzinnych i ubezpieczeń społecznych może być uznane za niezgodne z zasadą sprawiedliwości społecznej oraz za noszące cechy nieuzasadnionej dyskryminacji.

Rozważenia wymaga także wsparcie osób nieczynnych zawodowo, np. studentów wychowujących małe dzieci, w szczególności poprzez pokrywanie ze środków budżetu państwa kosztów ich ubezpieczenia społecznego i przyznania im uprawnień do świadczeń pieniężnych w okresie sprawowania opieki nad małym dzieckiem, w związku z pogorszeniem sytuacji materialnej. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie możliwości zrealizowania przedstawionych propozycji.

165. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego (RPO-494684-II/05) z dnia 25 marca 2009 r. – w sprawie braku w treści art. 185a i 185b Kpk wystarczającej gwarancji ochrony dzieci przed powtórna wiktymizacją, której ofiarą stają się zeznając w charakterze świadków.

Rzecznik nadal otrzymuje niepokojące sygnały świadczące, że unormowania zawarte w art. 185a i art. 185b Kpk nie stanowią wystarczającej gwarancji ochrony dzieci przed powtórna wiktymizacją. Przepisy Kodeksu postępowania karnego nie wprowadzają obowiązku informowania dziecka w sposób adekwatny do jego rozwoju intelektualnego o przysługujących mu prawach, takich jak prawo do odmowy zeznań. Kodeks nie nakłada również obowiązku przesłuchiwania dziecka w przyjaznych warunkach, brak jest ustawowego obowiązku wcześniejszego przygotowania dziecka przez psychologa do udziału w tej czynności. Poza ochroną w trybie art. 185a i 185b Kpk znajdują

się dzieci-ofiary lub świadkowie handlu ludźmi. Istotnym problemem jest pozostawienie organowi procesowemu swobody podjęcia decyzji, czy dziecko-świadek drastycznego przestępstwa będzie przesłuchiwane na podstawie art. 185b. Ponadto dzieci nierzadko stykają się ze sprawcami przestępstw na sali rozpraw i są przesłuchiwane wielokrotnie. Rzecznik zwrócił się o rozważenie wystąpienia z odpowiednią inicjatywą ustawodawczą.

166. Ministra Infrastruktury (RPO-572080-IV/07) z dnia 26 marca 2009 r. – w sprawie uchybień regulacji uprawnienia do lokalu zamiennego w ustawie o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych.

Rzecznik przekazał uwagi wskazujące na potrzebę zmiany art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych. W ocenie Rzecznika regulacja ta nie jest kompletna i ma charakter blankietowej normy prawnej, pozostawiającej organom administracji publicznej arbitralną dowolność w określaniu jej istotnych elementów.

Wątpliwości interpretacyjne budzi kwestia obowiązków zarządcy drogi wynikających ze zobowiązania go przez ustawę do wskazania lokalu zamiennego. Nie jest też jasne, czy wszystkie osoby zamieszkujące budynki przejmowane przez Skarb Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego są uprawnione do otrzymania lokalu zamiennego, a także czy osoby uprawnione mogą domagać się wskazania oddzielnego lokalu dla każdej z uprawnionych osób, czy jedynie jednego wspólnego lokalu. Ponadto art. 17 ust. 4b niweczy ratio legis przyznawania lokalu zamiennego osobom, które opuszczają budynek położony na nieruchomości przejmowanej przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego w związku z realizacją inwestycji drogowej. Wprowadzenie przepisu nakazującego opróżnić lokal zamienny w momencie wydania lokalu znajdującego się na wywłaszczanej nieruchomości powoduje, iż uzyskanie prawa do tego lokalu traci sens dla osoby uprawnionej, skoro może ona w tym samym czasie użytkować swój dotychczasowy lokal. Przedmiotowa regulacja jest niezgodna z zasadami prawidłowej legislacji wywodzonymi z art. 2 Konstytucji. Rzecznik zwrócił się o podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do usunięcia wskazanych uchybień.

167. Ministra Edukacji Narodowej (RPO-586892-X/08) z dnia 27 marca 2009 r. – w sprawie problemów związanych z edukacją przedszkolną.

W ubiegłym roku Rzecznik wskazywał w wystąpieniach szereg problemów związanych z edukacją przedszkolną, jednak większość z nich nie została dotychczas rozwiązana. W związku z licznymi skargami rodziców oraz doniesieniami medialnymi Rzecznik ponownie wystąpił w tej kwestii. Podstawowym problemem jest brak powszechnego dostępu dzieci w wieku 3-4 lat do wychowania przedszkolnego. Polska zajmuje jedno z ostatnich miejsc w rankingu krajów europejskich pod względem powszechności edukacji przedszkolnej. Z danych statystycznych opublikowanych przez GUS wynika, że następuje stałe zmniejszanie się ilości placówek przedszkolnych. Niepokoi również fakt, że do przedszkoli uczęszcza niewielka liczba dzieci niepełnosprawnych, maleje liczba przedszkoli specjalnych. Zaledwie 39% dzieci z terenów wiejskich uczęszczało w roku szkolnym 2007/2008 do placówek przedszkolnych (dla porównania, do przedszkoli uczęszczało 75,2% dzieci z miast). Brak jednolitych i transparentnych zasad w naborze dzieci do przedszkoli, co wymaga zmian legislacyjnych. Edukacja przedszkolna powinna być traktowana w kategoriach prawa przysługującego każdemu dziecku. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie oraz poinformowanie o planowanych działaniach.

168. Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego (RPO-613086-VI/09) z dnia 27 marca 2009 r. – w sprawie działalności banków w zakresie weryfikowania i renegocjowania umów zawieranych z klientami.

Szczególne zaniepokojenie Rzecznika wywołują doniesienia medialne na temat postępowania banków, które skutkami kryzysu gospodarczego próbują obciążyć swoich klientów. Z informacji prasowych wynika, że problematyka ta jest przedmiotem zainteresowania Komisji Nadzoru Finansowego. Rzecznik zwrócił się o wyjaśnienie, jakie są skutki działań podjętych przez Komisję w przedstawionej sprawie.

169. Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej (RPO-607397-VI/09) z dnia 27 marca 2009 r. – w sprawie jakości usługi dostępu do Internetu świadczonej przez operatorów sieci komórkowych.

Rzecznik otrzymuje skargi dotyczące jakości usługi dostępu do Internetu świadczonej przez operatorów sieci komórkowych. Z informacji otrzymanych od skarżących się wynika, że w okresie „testowym” sygnał odbierany przez potencjalnego klienta jest bardzo wysoki (95-97%). Sytuacja niestety zmienia się diametralnie po podpisaniu umowy na czas określony. Sygnał odbierany przez „pozyskanego” abonen-

ta zaczyna słabnąć i często po kilku miesiącach wynosi od 0 do 12%. Odbieranie sygnału w tej wysokości powoduje, że korzystanie przez abonenta z usługi dostępu do Internetu staje się faktycznie niemożliwe. Abonenci mimo, że są pozbawieni dostępu do Internetu, są zobowiązani do uiszczania opłat za usługę, której faktycznie nie otrzymują. W ocenie operatora, taki spadek sygnału daje najwyżej podstawę do przyznania rekompensaty, ale nie jest wystarczający do rozwiązania umowy bez obciążania abonenta karami umownymi. Rzecznik zwrócił się o zbadanie przedstawionego problemu.

170. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (RPO-598680-IX/08) z dnia 27 marca 2009 r. – w sprawie obowiązku funkcjonariuszy Policji przystąpienia do testów sprawności fizycznej.

Do Rzecznika zwrócił się funkcjonariusz Policji kwestionując podstawę prawną decyzji Komendanta Głównego Policji nr 155 z dnia 4 kwietnia 2005 r. w sprawie wprowadzenia do użytku służbowego Instrukcji o przeprowadzaniu testu sprawności fizycznej dla policjantów. Pojawiają się wątpliwości, czy powyższa decyzja znajduje oparcie w obowiązujących przepisach, bowiem zdaniem Rzecznika art. 25 ust. 1 ustawy o Policji nie upoważnia Komendanta Głównego Policji do nakładania na funkcjonariuszy Policji dodatkowego obowiązku przystąpienia do testu sprawności fizycznej. Obowiązek utrzymywania sprawności fizycznej zapewniającej należyte wykonywanie zadań służbowych nie został również określony w ustawie o Policji. Rzecznik zwrócił się o rozważenie podjęcia inicjatywy ustawodawczej w celu odpowiedniej nowelizacji ustawy o Policji.

171. Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (RPO-611705-I/09) z dnia 27 marca 2009 r. – w sprawie prac nad projektem ustawy dotyczącej powszechnego spisu ludności i mieszkań, który ma być przeprowadzony w roku 2011.

Według informacji prasowych („Polityka” z dnia 10 marca 2009 r. – *Spis powszechny czy inwigilacja ?*), Kancelaria Prezesa Rady Ministrów we współpracy z Głównym Urzędem Statystycznym przygotowuje projekt ustawy, który nałoży na GUS obowiązek przeprowadzenia w 2011 r. powszechnego spisu, obejmującego gromadzenie szczegółowych informacji na temat życia prywatnego, zawodowego i stanu majątkowego obywateli, w tym także danych wrażliwych. Może to stanowić naruszenie prawa do prywatności, gwarantowanego przez art. 47 Konstytucji. Niepokoją również informacje o zamiarze stworzenia tzw. „superbazy danych”, która zawierałaby dane osobowe wszystkich

obywateli. Rzecznik zwrócił się z prośbą zajęcie stanowiska w przedmiotowej kwestii.

172. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministra Zdrowia (RPO-564842-I/07) z dnia 27 marca 2009 r. – w sprawie zmian przepisów w zakresie rejestracji i dokonywania pochówku dzieci martwo urodzonych.

W związku z niepokojącymi informacjami docierającymi do Biura Rzecznika, dotyczącymi niejednorodnych standardów stosowanych przez urzędy stanu cywilnego w sytuacji urodzenia się martwego dziecka i w konsekwencji problemów, z jakimi spotykają się rodzice chcący pochować swoje dzieci, Rzecznik już w 2007 r. zwrócił się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwa Zdrowia, wskazując na konieczność zmian w przepisach w zakresie rejestracji i pochówku dzieci martwo urodzonych. Ministerstwa zgodziły się ze stanowiskiem o potrzebie pilnej nowelizacji przepisów w tej materii. Rzecznik zwrócił się z prośbą o poinformowanie, na jakim etapie znajdują się prace legislacyjne w przedmiotowej sprawie i w jakim terminie można oczekiwać ich zakończenia.

173. Ministra Zdrowia (RPO-546048-X/06) z dnia 27 marca 2009 r. – w sprawie standardów postępowania i procedur medycznych z zakresu domowej opieki paliatywnej i hospicyjnej dla dzieci.

Rzecznik z zadowoleniem przyjął informację o zamiarze podjęcia przez Ministerstwo Zdrowia prac nad przygotowaniem rozporządzenia w sprawie standardów postępowania i procedur medycznych z zakresu domowej opieki paliatywnej i hospicyjnej dla dzieci. Inicjatywa ta wychodzi naprzeciw oczekiwaniom Fundacji Warszawskie Hospicjum dla Dzieci, które przesłało do Ministerstwa Zdrowia przygotowaną przez zespół ekspertów, zaktualizowaną wersję projektu tego rozporządzenia. Rzecznik zwrócił się o poinformowanie o możliwości wdrożenia propozycji Fundacji w sprawie standardów postępowania i procedur medycznych z zakresu domowej opieki paliatywnej i hospicyjnej dla dzieci oraz wprowadzenia umiejętności dla lekarzy pod nazwą „pediatryczna medycyna paliatywna”.

174. Ministra Rozwoju Regionalnego (RPO-612652-I/09) z dnia 27 marca 2009 r. – w sprawie usprawnienia procesu wdrażania funduszy europejskich.

Rzecznik, uwzględniając wpływające do niego wnioski, a także sugestie członków powołanego przez niego zespołu eksperckiego ds. fun-

duży unijnych, zwrócił uwagę na następujące kwestie: konieczność odpowiedniego zabezpieczenia danych zawartych we wnioskach o dofinansowanie, utrudnienia związane z otwartymi naborami z alokacją środków, problem nierównomiernego rozłożenia ryzyka związanego z realizacją projektu, potrzebę opracowania „Podręcznika zawierającego zasady zarządzania ryzykiem” oraz konieczność wyeliminowania konfliktu interesów mającego miejsce w przypadku występowania osób w podwójnej roli: jako wspierającego wnioskodawcę w procesie przygotowania wniosku oraz asesora właściwej komisji oceniającej. Rzecznik zwrócił się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

175. Ombudsmiana Armenii, Ukrainy, Azerbejdżanu, Gruzji, Mołdawii (RPO-588415-I/08) z dnia 27 marca 2009 r. – w sprawie współpracy ombudsmanów Państw Partnerstwa Wschodniego.

Rzecznik Praw Obywatelskich, we współpracy z Ombudsmanem Szwecji, przygotowuje projekt pt. „Współpraca Ombudsmanów Państw Partnerstwa Wschodniego 2009–2013”, który byłby finansowany ze środków Unii Europejskiej. Jednym z jego celów jest wzmocnienie zdolności urzędów ombudsmanów krajów Partnerstwa Wschodniego do partycypacji w budowie demokratycznego państwa, zapewniającego poszanowanie praw jednostki. Rzecznik zaprosił do udziału w powyższym projekcie Ombudsmiana Ukrainy, Armenii, Azerbejdżanu, Gruzji oraz Mołdawii.

176. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego (RPO-610214-II/09) z dnia 30 marca 2009 r. – w sprawie uchylenia tymczasowego aresztowania przez Sąd Okręgowy wobec podejrzanego o przestępstwo znęcania się nad rodziną, który po uchyleniu tego środka zapobiegawczego dokonał zabójstwa żony.

Przeciwko podejrzanemu było prowadzone postępowanie karne o fizyczne i psychiczne znęcanie się przez okres około dwóch lat nad żoną i dwoma synami w wieku 5 i 7 lat. Prokurator zarzucił także, iż podejrzany groził żonie i dzieciom popełnieniem przestępstw pobicia i zabójstwa. Sąd zastosował wobec podejrzanego tymczasowe aresztowanie, jednak zostało ono uchylone przez Sąd Okręgowy. Po uchyleniu tymczasowego aresztowania podejrzany dokonał zabójstwa żony.

Rzecznik zwrócił się do Prezesa Sądu Apelacyjnego z prośbą o rozważenie zainicjowania postępowania dyscyplinarnego, gdyż w ocenie Rzecznika postanowienie o uchyleniu środka zapobiegawczego nie znajdowało uzasadnienia w realiach sprawy. Prezes Sądu Apelacyjnego podjął jednak decyzję o nieinicjowaniu postępowania dyscypli-

narnego. Zdaniem Rzecznika, stwierdzenia zawarte w uzasadnieniu postanowienia świadczą o nieposzanowaniu praw pokrzywdzonej i lekceważeniu jej w pełni uzasadnionych obaw, iż groźby podejrzanego mogą zostać spełnione. W tej sytuacji Rzecznik wystąpił o zwrócenie się w trybie art. 114 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, do właściwego rzecznika dyscyplinarnego o podjęcie stosownych czynności w sprawie.

177. Przewodniczącego Komisji Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu RP (RPO-575928-II/07) z dnia 30 marca 2009 r. – w sprawie opłacania składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej w okresie 1 stycznia – 29 grudnia 1999 r. przez osoby przebywające na urloпах górniczych i funkcjonariuszy służb mundurowych, którzy do służby wstąpili przed 1 stycznia 1999 r.

Pierwszy z problemów poruszonych w wystąpieniu dotyczy konieczności opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej w okresie 1 stycznia – 29 grudnia 1999 r. przez osoby przebywające na urloпах górniczych. Rzecznik wystąpił w 2000 r. do Prezesa ZUS z wnioskiem o rozpatrzenie możliwości odstąpienia od żądania zapłaty składek za 1999 r. wraz z odsetkami od osób pobierających zasiłki i świadczenia socjalne, jednak problem ten dotychczas nie został rozwiązany.

Druga kwestia dotyczy funkcjonariuszy służb mundurowych, którzy wstąpili do służby przed 1 stycznia 1999 r., natomiast w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 29 grudnia 1999 r. prowadzili pozarolniczą działalność gospodarczą. Podobnie jak wobec osób przebywających na urloпах górniczych, również tej grupie ubezpieczonych uporządkowano zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym dopiero ustawą z dnia 23 grudnia 1999 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw. ZUS żąda od tej grupy ubezpieczonych zapłaty zaległych składek wraz z odsetkami. Rzecznik zwrócił się o rozważenie możliwości ustawowego rozwiązania zasygnalizowanych problemów.

178. Ministra Edukacji Narodowej (RPO-611431-III/09) z dnia 30 marca 2009 r. – w sprawie odmowy udostępnienia dokumentacji z prac zespołu powołanego do rozpatrzenia odwołania od okresowej oceny pracy dokonanej przez dyrektora szkoły.

Do Rzecznika wpłynęła skarga nauczycielki na odmowę udostępnienia jej do wglądu dokumentacji z prac zespołu powołanego przez kuratora oświaty do rozpatrzenia odwołania od okresowej oceny pracy

dokonanej przez dyrektora szkoły. Na tle sprawy indywidualnej pojawił się problem dotyczący zasad udostępnienia nauczycielom dokumentacji stanowiącej podstawę oceny pracy oraz ostateczności werdyktu zespołu oceniającego bez możliwości poddania go weryfikacji sądowej. Organ dokonujący oceny pracy nauczyciela w postępowaniu odwoławczym uznał, że dokumentacja wytworzona w tym postępowaniu, jako służbowa, nie może być udostępniona do wglądu ocenianego. Wydaje się, że pogląd ten jest nietrafny w kontekście art. 51 ust. 3 Konstytucji, który gwarantuje każdemu prawo dostępu do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych. Rozważenia wymaga także zapis z art. 6a ust. 1 Karty Nauczyciela stanowiący, iż ocena pracy nauczyciela wydana przez zespół odwoławczy jest ostateczna. Rzecznik zwrócił się z prośbą o wyrażenie stanowiska i podjęcie stosownych działań.

III. KASACJE DO SĄDU NAJWYŻSZEGO. WNIOSKI O UZNANIE ZA NIEWAŻNE ORZECZENIA WYDANEGO WOBEC OSOBY REPRESJONOWANEJ ZA DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ NIEPODLEGŁEGO BYTU PAŃSTWA POLSKIEGO ORAZ SKARGI KASACYJNE

W okresie objętym Informacją Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł następujące kasacje do Sądu Najwyższego:

RPO-599273-II/08 z dnia 6 stycznia 2009 r. – kasacja na rzecz Dariusza D. od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w O. z dnia 24 kwietnia 2008 r.

Rzecznik zarzucił temu wyrokowi rażące naruszenie prawa karnego procesowego, to jest art. 17 § 1 pkt 7 Kpk, polegające na skazaniu przez sąd pierwszej instancji Dariusza D., podczas gdy został on już wcześniej skazany za ten sam czyn prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w O. Rzecznik podkreślił, iż jakkolwiek w obu sprawach różni się opis przypisanego czynu, to konkretne okoliczności ustalone w obu postępowaniach wskazują na tożsamość zdarzenia. Przewodzenie zatem postępowania zakończony wyrokiem nakazowym wydanym w dniu 24 kwietnia 2008 r. było niedopuszczalne. Rzecznik wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i umorzenie postępowania karnego.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 18 lutego 2009 r., sygn. akt V KK 4/09).

RPO-593020-II/08 z dnia 12 stycznia 2009 r. – kasacja na rzecz Sebastiana D. od prawomocnego wyroku łącznego Sądu Rejonowego w G.

Rzecznik zarzucił rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa karnego procesowego, to jest art. 366 § 1 Kpk polegające na niedaźeniu przez sąd pierwszej instancji do wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, co w konsekwencji doprowadziło do niezasadnego – wbrew dyspozycji art. 89 § 1 Kk – objęcia karą łączną bezwzględnego pozbawienia wolności czynów osadzonych

w sprawach: Sądu Rejonowego dla W. – F. i Sądu Rejonowego w L., w sytuacji gdy w jednej z tych spraw wykonanie orzeczonej wobec skazanego kary pozbawienia wolności zostało warunkowo zawieszona. Wymierzenie skazanemu przez Sąd Rejonowy w G. kary łącznej 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności doprowadziło do zarządzenia wykonania części kary pozbawienia wolności orzeczonej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Pogorszyło to sytuację skazanego sprzed wydania wyroku łącznego, gdyż wówczas pozostawałaby skazanemu do wykonania kara 5 lat pozbawienia wolności. Rzecznik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku łącznego Sądu Rejonowego w G. i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 18 lutego 2009 r., sygn. akt V KK 13/09).

RPO-597738-II/08 z dnia 5 lutego 2009 r. – kasacja na rzecz Janusza P. od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w K.

Rzecznik zarzucił temu wyrokowi rażącą i mogącą mieć istotny wpływ na jego treść obrazę przepisów postępowania karnego, tj. art. 4 i 7 Kpk poprzez dowolną, sprzeczną z zasadami prawidłowego rozumowania oraz wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego, wyrażającą się w nierozważeniu i nieuwzględnieniu okoliczności wynikających z sytuacji drogowej oraz pominięciu w tej części stosownych przepisów ruchu drogowego, przez co nie uwzględniono okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego, co w efekcie doprowadziło do uznania winy oskarżonego, podczas gdy prawidłowa analiza tych okoliczności prowadzi do wniosku, że nie popełnił on przypisanego mu czynu. Rzecznik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od popełnienia przypisanego mu czynu.

RPO-589380-II/08 z dnia 5 lutego 2009 r. – kasacja na rzecz Piotra F. od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w O.

Rzecznik zarzucił zaskarżonemu wyrokowi rażące naruszenie art. 93 § 2 Kpw mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a polegające na przyjęciu, że okoliczności przypisanego ukaranemu czynu i jego wina nie budzą wątpliwości i w konsekwencji wydanie wyroku nakazowego, podczas gdy w świetle dowodów dołączonych do wniosku o ukaranie, zarówno wina, jak i okoliczności czynu zarzucanego obwinionemu budziły poważne wątpliwości, co winno skutkować skierowaniem sprawy do rozpoznania na rozprawie i wyjaśnieniem

wszystkich istotnych dla merytorycznego rozstrzygnięcia okoliczności. Rzecznik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

RPO-601471-II/08 z dnia 5 lutego 2009 r. – kasacja na rzecz Waldemara T. od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w O.

Rzecznik zarzucił temu orzeczeniu rażące naruszenie art. 93 § 2 Kpw mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a polegające na przyjęciu, że okoliczności przypisanego ukaranemu czynu i jego wina nie budzą wątpliwości i w konsekwencji wydanie wyroku nakazowego, podczas gdy w świetle dowodów dołączonych do wniosku o ukaranie, zarówno wina, jak i okoliczności czynu zarzucanego obwionemu budziły poważne wątpliwości, co winno skutkować skierowaniem sprawy do rozpoznania na rozprawie i wyjaśnieniem wszystkich istotnych dla merytorycznego rozstrzygnięcia okoliczności. Rzecznik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w O. do ponownego rozpoznania.

RPO-562938-II/07 z dnia 6 lutego 2009 r. – kasacja na rzecz Lucyny Ł. od prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w B. zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w S.

Rzecznik zarzucił wyrokowi Sądu Apelacyjnego w B. rażące i mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa materialnego tj. art. 8 ust. 2a i ust. 2b ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, przez błędną wykładnię tych przepisów wprowadzającą samoistne kryterium terytorium prowadzenia działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, co zdaniem Sądu, wobec uznania, że nie była ona prowadzona na terytorium Polski, dawało podstawę do oddalenia wniosku Lucyny Ł. o odszkodowanie i zadośćuczynienie, podczas gdy prawidłowa analiza wymienionych wyżej przepisów prowadzi do wniosku, iż nie zawierają one tego kryterium. Rzecznik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

RPO-589390-II/08 z dnia 9 lutego 2009 r. – kasacja na rzecz Michała W. od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w A.

Rzecznik zarzucił temu wyrokowi rażące i mogące mieć istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa procesowego, a mianowicie 4

Kpk w związku z art. 8 Kpw i art. 366 § 1 Kpk w związku z art. 70 § 5 Kpw, polegające na niewyjaśnieniu wszystkich istotnych okoliczności sprawy w zakresie dopuszczalności ruchu pojazdów ciężarowych, a tym samym nieuwzględnieniu faktów przemawiających na korzyść obwinionego, co skutkowało przedwczesnym uznaniem go za winnego popełnienia zarzucanych mu wykroczeń. Rzecznik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania wobec obwinionego o wszystkie wykroczenia wobec przedawnienia ich karalności.

RPO-599390-II/08 z dnia 13 lutego 2009 r. – kasacja na rzecz Mariana F. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w M.

Rzecznik zarzucił wyrokowi Sądu Okręgowego w K. rażące naruszenie art. 433 § 2 Kpk w związku z art. 109 § 2 Kpw oraz art. 107 § 3 Kpw mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia poprzez pobieżne i deklaratoryjne rozpoznanie apelacji obrońcy obwinionego, który podnosił zarzut obrazy art. 1 § 2 Kw w związku z art. 282 § 1 i 2 Kp wskutek uznania Mariana F. za winnego popełnienia zarzucanych mu wykroczeń, mimo braku warunku odpowiedzialności i wniósł o uniewinnienie obwinionego oraz niewskazanie w uzasadnieniu wyroku, dlaczego ten zarzut nie był zasadny.

RPO-589244-II/08 z dnia 13 lutego 2009 r. – kasacja na rzecz Marcina K. od prawomocnego wyroku łącznego Sądu Rejonowego w O.

Rzecznik zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa karnego procesowego, tj. art. 7 Kpk, poprzez dowolne i błędne uznanie, że kara wymierzona Marcinowi K. wyrokiem Sądu Rejonowego w O. była karą bezwzględnego pozbawienia wolności, podczas gdy została ona orzeczona z warunkowym zawieszeniem wykonania, a jej wykonanie do czasu wydania zaskarżanego wyroku łącznego nie zostało zarządzone, co w efekcie doprowadziło do obrazy art. 89 § 1 Kk. Rzecznik wniósł o uchylenie wymienionego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w O. do ponownego rozpoznania.

RPO-595459-II/08 z dnia 18 lutego 2009 r. – kasacja na rzecz Marka M. od wyroku Sądu Okręgowego w K., utrzymującego w mocy wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w D.

Rzecznik zarzucił wyrokowi Sądu Okręgowego w K. rażącą i mogącą mieć istotny wpływ na treść orzeczenia obrazę art. 433 § 1 k.p.k.

w następstwie utrzymania w mocy, po rozpoznaniu apelacji prokuratora, wyroku zaocznego Sądu I instancji, który zapadł z naruszeniem art. 479 § 1 Kpk w związku z art. 139 § 1 Kpk w związku z art. 133 § 2 Kpk i art. 6 Kpk, wskutek bezpodstawnego uznania, że oskarżony został prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy, co dało podstawę do wydania wyroku zaocznego, przez co zarazem naruszono jego prawo do obrony. Rzecznik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającego go wyroku zaocznego i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Rzecznik skierował wniosek o uznanie za nieważne orzeczenia wydanego wobec osoby represjonowanej za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego:

RPO-593984-II/08 z dnia 9 stycznia 2009 r. – wniosek do Wojtkowego Sądu Okręgowego w P. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec bosmt. Stefana P., represjonowanego za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Rzecznik, na podstawie art. 1 ust. 1, art. 2 ust. 1 i art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, wniósł o uznanie za nieważne orzeczeń wojskowego Sądu Rejonowego w G. z 4 czerwca 1952 r. oraz Najwyższego Sądu Wojskowego z 18 sierpnia 1952 r. zapadłych w sprawie bosmt. Stefana P.

Czyny zarzucane, jak i przypisane bosmt. Stefanowi P. związane były z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Były one przejawem jego braku akceptacji dla ówczesnej rzeczywistości politycznej w Polsce. Wyrazem tego sprzeciwu było wstąpienie do organizacji niepodległościowej „Polska Organizacja Podziemna Wolność”, przekazywanie jej informacji posiadanych z racji pełnionej służby wojskowej. Wojskowy Sąd Rejonowy skazał bosm. Stefana P. na łączną karę śmierci, utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych, a także przepadek całego mienia. Najwyższy Sąd Wojskowy po rozpoznaniu sprawy bosmt. Stefana P. w trybie rewizyjnym, postanowieniem z dnia 18 sierpnia 1952 r., utrzymał w mocy powyższy wyrok. Prezydent RP nie skorzystał z prawa łaski i w dniu 9 kwietnia 1953 r. wyrok kary śmierci został wykonany.

Sąd Najwyższy wydał następujące orzeczenia w sprawie kasacji wniesionych przez Rzecznika:

RPO-575840-II/07 z dnia 14 maja 2008 r. – kasacja na rzecz Adama B. od prawomocnego wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w B. (Informacja 4-6/2008, str. 139).

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 19 listopada 2008 r., sygn. akt IV KK 166/08).

RPO-577423-II/07 z dnia 3 lipca 2008 r. – kasacja na rzecz Jadwigi D. od wyroku Sądu Rejonowego w K. (Informacja 7-9/2008, str. 131).

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 11 lutego 2009 r., sygn. akt III KK 245/08).

RPO-576013-II/07 z dnia 2 września 2008 r. – kasacja na rzecz Janiny S. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w R., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w S. (Informacja 7-9/2008, str. 134).

Kasacja oddalona (postanowienie z dnia 18 lutego 2009 r., sygn. akt IV KK 306/08).

RPO-563636-II/07 z dnia 3 września 2008 r. – kasacja na rzecz Arkadiusza K. od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w B. (Informacja 7-9/2008, str. 135).

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 26 listopada 2008 r., sygn. akt III KK 308/08).

RPO-538366-II/06 z dnia 5 września 2008 r. – kasacja na rzecz Romana K. od prawomocnego wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w G. (Informacja 7-9/2008, str. 136).

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 21 stycznia 2009 r., sygn. akt V KK 320/08).

RPO-581458-II/08 z dnia 10 września 2008 r. – kasacja na rzecz Jakuba O. od wyroku Sądu Okręgowego w O., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w S. (Informacja 7-9/2008, str. 137).

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 14 października 2008 r., sygn. akt V KK 327/08).

RPO-589239-II/08 z dnia 22 września 2008 r. – kasacja na rzecz Marianny P. od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w R. (Informacja 7-9/2008, str. 137).

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 12 lutego 2009 r., sygn. akt III KK 339/08).

RPO-555819-II/07 z dnia 9 października 2008 r. – kasacja na rzecz Dmitrija H. od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w B. w części orzekającej przepadek na rzecz Skarbu Państwa samochodu osobowego (Informacja 10-12/2008, str. 177).

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 3 marca 2009 r., sygn. akt III KK 358/08).

RPO-584909-II/08 z dnia 28 października 2008 r. – kasacja na rzecz Adriana K. od wyroku Sądu Okręgowego w Ś. zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Ś. (Informacja 10-12/2008, str. 179).

Kasacja oddalona (postanowienie z dnia 19 lutego 2009 r., sygn. akt V KK 380/08).

RPO-555852-II/07 z dnia 3 grudnia 2008 r. – kasacja na rzecz Tomasza S. od wyroku Sądu Okręgowego w S. utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w S. (Informacja 10-12/2008, str. 182).

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 18 lutego 2009 r., sygn. akt V KK 416/08).

RPO-581353-II/07 z dnia 10 grudnia 2008 r. – kasacja na rzecz Dariusza B. od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego dla K.-K. w K. (Informacja 10-12/2008, str. 183).

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 12 lutego 2009 r., sygn. akt IV KK 444/08).

RPO-586523-II/08 z dnia 18 grudnia 2008 r. – kasacja na rzecz Jacka G. od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w E. (Informacja 10-12/2008, str. 183).

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 12 lutego 2009 r., sygn. akt III KK 435/08).

Sąd Najwyższy wydał następujące orzeczenie w sprawie skargi kasacyjnej wniesionej przez Rzecznika:

RPO-317129-IV/99 z dnia 14 grudnia 2007 r. – skarga kasacyjna od postanowienia Sądu Okręgowego w N. zmieniającego postanowienie Sądu Rejonowego w G. wydane w sprawie z wniosku Parafii Katolickiej Obrządku Greckokatolickiego pod wezwaniem Św. Michała w W., w przedmiocie stwierdzenia zasiedzenia nieruchomości (Informacja 10-12/2007, str. 101).

Skarga kasacyjna uwzględniona (postanowienie z dnia 19 listopada 2008 r., sygn. akt III CSK 91/08).

IV. WNIOSKI DO NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO O WYKŁADNIĘ PRZEPISÓW. PYTANIA PRAWNE DO SĄDU NAJWYŻSZEGO

W okresie objętym Informacją Rzecznik skierował następujący wniosek do Naczelnego Sądu Administracyjnego o wykładnię przepisów:

RPO-574023-V/08 z dnia 6 lutego 2009 r. – w sprawie organu właściwego do rozpoznania zażaleń na rozstrzygnięcia starosty wydawane w przedmiocie samodzielności lokali.

Rzecznik wniósł o rozstrzygnięcie następującego zagadnienia prawnego: czy organem drugiej instancji w sprawach wydawania zaświadczeń o samodzielności lokali na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali jest samorządowe kolegium odwoławcze, czy też wojewoda ?

Zgodnie z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali, spełnienie wymagań, czy lokal jest samodzielnym lokalem mieszkalnym w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy, stwierdza starosta w formie zaświadczenia. Naczelny Sąd Administracyjny prezentuje jednolite stanowisko, że starosta w tych sprawach działa jako organ jednostki samorządu terytorialnego. Skoro przepisy ustawy o własności lokali nie wskazują organu wyższego stopnia, to zgodnie z ogólną zasadą wynikającą z art. 17 pkt 1 Kpa, organem takim jest samorządowe kolegium odwoławcze. Rzecznik w pełni popiera stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego. Natomiast niektóre wojewódzkie sądy administracyjne zajmują stanowisko, że starosta w sprawach wydawania zaświadczeń o samodzielności lokali działa jako organ administracji architektoniczno-budowlanej, a zatem organem drugiej instancji jest wojewoda.

Sąd Najwyższy podjął następujące uchwały:

RPO-577529-IV/07 z dnia 30 września 2008 r. – w sprawie rozbieżności w wykładni art. 169 § 1 Kpc w zakresie sposobu określania terminu do wystąpienia z wnioskiem o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej (Informacja 7-9/2008, str. 142).

Wniosek rozpoznany (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2009 r., sygn. akt III CZP 117/08). Sąd Najwyższy podjął następującą uchwałę: Przyczyna uchybienia terminowi do wniesienia skargi kasacyjnej przez pełnomocnika ustanowionego przez sąd ustaje w czasie, w którym ma on możliwość jej wniesienia, nie później jednak niż z upływem dwóch miesięcy od dnia zawiadomienia go o ustanowieniu pełnomocnikiem.

RPO-602342-VII/08 z dnia 17 listopada 2008 r. – w sprawie sposobu obliczania rocznego okresu odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności, uprawniającego skazanego do ubiegania się o warunkowe zawieszenie wykonania kary (Informacja 10-12/2008, str. 190).

Wniosek rozpoznany (uchwała z dnia 25 lutego 2009 r., sygn. akt I KZP 32/08). Sąd Najwyższy uchwalił udzielić następującej odpowiedzi: do łącznego okresu odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności, określonego w treści art. 151 § 3 Kkw, stwarzającego możliwość ubiegania się o warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności na podstawie art. 152 Kkw, okres pomiędzy datą zakończenia wcześniej udzielonego odroczenia a datą kolejnego postanowienia o odroczeniu, wlicza się tylko wówczas, gdy wniosek o kolejne odroczenie został złożony przed zakończeniem wcześniej udzielonego okresu odroczenia, przy czym łączny okres udzielonego kilkakrotnie odroczenia nie może, w żadnej sytuacji, przekroczyć roku od dnia wydania pierwszego postanowienia o odroczeniu, chyba że chodzi o kobietę ciężarną lub w okresie 3 lat po urodzeniu dziecka lub sprawowania nad nim opieki. Powyższej uchwale Sąd Najwyższy nadał moc zasady prawnej.

V. SKARGI DO WOJEWÓDZKICH SĄDÓW ADMINISTRACYJNYCH, SKARGI KASACYJNE DO NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO ORAZ PRZYSTĄPIENIA DO POSTĘPOWAŃ PRZED SĄDAMI ADMINISTRACYJNYMI I ORGANAMI ADMINISTRACJI

W okresie objętym Informacją Rzecznik wniósł następujące skargi do Wojewódzkich Sądów Administracyjnych:

RPO-595586-X/08 z 14 stycznia 2009 r. – skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu na § 18 oraz § 19 ust. 1 uchwały Nr XLI/691/2006 Rady Miejskiej w J. z dnia 30 czerwca 2006 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy J.

Rzecznik zarzucił tej uchwale w zaskarżonym zakresie rażąco naruszenie art. 94 Konstytucji oraz art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i wniósł o stwierdzenie nieważności uchwały w tej części. Przepis § 18 zaskarżonej uchwały ustala minimalne ilości odpadów komunalnych, z których usunięcia właściciel musi się rozliczyć. Natomiast w § 19 ust. 1 uchwały uregulowano kwestię minimalnej pojemności urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości. Stosownie do postanowień art. 94 Konstytucji, organy samorządu terytorialnego, na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów. Materia będąca przedmiotem regulacji prawa miejscowego musi zatem mieścić się w granicach upoważnienia ustawowego. Ten konstytucyjny warunek nie został jednak spełniony w przedmiotowej sprawie.

RPO-544419-X/06 z dnia 3 marca 2009 r. – skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach w sprawie uchwały Rady Gminy w S. z dnia 12 sierpnia 1996 r. w sprawie określenia kwoty za udział w kosztach budowy sieci wodociągowej na terenie gminy S.

Rzecznik wniósł o stwierdzenie nieważności tej uchwały, zarzucając jej rażące naruszenie art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym. Zaskarżoną uchwałą Rada Gminy ustaliła opłatę w wysokości 1.200 zł za udział w kosztach budowy głównej sieci wodociągowej dla mieszkańców gminy, którzy jeszcze nie partycypowali w tych kosztach. Przepis art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym uprawniał gminę do stanowienia aktów o charakterze normatywnym wyłącznie na podstawie upoważnień ustawowych. Tymczasem żaden przepis ustawowy nie upoważniał gminy do określenia formy partycypacji w kosztach budowy sieci wodociągowej, polegającej na zobowiązaniu mieszkańców w drodze uchwały do uiszczania ustalonych w takim akcie opłat. Zaskarżona uchwała została zatem podjęta przez Radę Gminy z przekroczeniem kompetencji ustawowych tego organu. Uchwała obowiązywała do dnia 30 sierpnia 2006 r. Uchylenie uchwały, mimo iż wyeliminowało z obrotu prawnego wadliwy akt prawny, nie wpłynęło na skutki prawne stosowania tego aktu przez gminę. Uchylenie uchwały nastąpiło bowiem już po realizacji przynajmniej przez część mieszkańców ustanowionego w niej obowiązku uiszczenia określonej opłaty.

Rzecznik przystąpił do postępowania przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym:

RPO-580870-I/08 z dnia 13 lutego 2009 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Warszawie w sprawie ze skargi Jacka M. na decyzję Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

Wojewódzkie Sądy Administracyjne wydały następujące orzeczenia w sprawie skarg wniesionych przez Rzecznika:

RPO-543356-XI/06 z dnia 26 kwietnia 2007 r. – skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach na decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego utrzymującą w mocy decyzję wydaną z upoważnienia Prezydenta Miasta przez Zastępcę Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej o przyznaniu zaliczki alimentacyjnej (Informacja 4-6/2007, str. 94).

Skarga uwzględniona (wyrok z dnia 20 stycznia 2009 r., sygn. akt IV SA/GI 817/08).

RPO-559561-IV/07 z dnia 8 sierpnia 2008 r. – skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie na postanowienie Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Nowym Sączu utrzymujące w mocy w wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy własne postanowienie z dnia 14 kwietnia 2008 r. odmawiające stwierdzenia nieważności postanowienia Burmistrza Miasta Zakopanego z dnia 24 marca 2006 r. stanowiącego, że przedsięwzięcie p.n. „Przebudowa kolei liniowej Kuźnica – Kasprowy Wierch” w Zakopanem nie wymaga sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (Informacja 7-9/2008, str. 145).

Skarga oddalona (wyrok z dnia 10 grudnia 2008 r., sygn. akt II SA/Kr 930/08).

RPO-572376-III/07 z dnia 11 września 2008 r. – skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na postanowienie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 sierpnia 2008 r., utrzymujące w mocy postanowienie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 lipca 2008 r., odmawiające Annie W. wydania imiennego zaświadczenia potwierdzającego uprawnienie do wykonywania w Polsce zawodu pracownika socjalnego (Informacja 7-9/2008, str. 145).

Skarga oddalona (wyrok z dnia 25 lutego 2009 r., sygn. akt II SA/Wa 1327/08).

Rzecznik wniósł o ponowne rozpatrzenie sprawy:

RPO-548984-X/07 z dnia 8 stycznia 2009 r. – wniosek do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w P. o ponowne rozpoznanie sprawy.

Rzecznik wniósł o ponowne rozpoznanie sprawy, uchylenie w całości decyzji Samorządowego Kolegium Odwoławczego w P. z dnia 10 grudnia 2008 r. (znak: KO.462-137/08) odmawiającej stwierdzenia nieważności decyzji Starosty Opoczyńskiego z dnia 11 czerwca 2008 r. (znak: OŚZ.III.6131/09/08), odmawiającej wydania zezwolenia na wycięcie 1.685 sztuk drzew sosny, rosnących na działce o obszarze 0,19ha i stwierdzenie nieważności decyzji Starosty Opoczyńskiego. Skarżonej decyzji Rzecznik zarzucił naruszenie art. 6, art. 7, art. 11, art. 107 § 1 i 3 oraz art. 156 § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania administracyjnego, a także art. 2 i 7 Konstytucji RP.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze – decyzją z dnia 9 lutego 2009 r., nr KO.462-4/09 – utrzymało w mocy zaskarżoną decyzję

W postępowaniu w sprawie administracyjnej:

RPO-565698-X/08 z dnia 26 listopada 2008 r. – odwołanie od decyzji Wojewody Małopolskiego z dnia 6 listopada 2008 r. odmawiającej wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji Starosty B. z dnia 7 kwietnia 2008 r. umarzającej postępowanie w sprawie cofnięcia własnej decyzji z dnia 9 września 2003 r. (Informacja 10-12/2008, str. 202).

Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej – decyzją z dnia 3 lutego 2009 r. – uchylił decyzję Wojewody Małopolskiego z dnia 6 listopada 2008 r. w przedmiocie odmowy wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji Starosty B. z dnia 7 kwietnia 2008 r.

VI. WNIOSKI DO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO. ZGŁOSZENIA UDZIAŁU W POSTĘPOWANIACH W SPRAWIE SKARG KONSTYTUCYJNYCH

W okresie objętym Informacją Rzecznik Praw Obywatelskich skierował następujące wnioski do Trybunału Konstytucyjnego:

RPO-605846-IX/09 z dnia 9 stycznia 2009 r. – w sprawie równoważników pieniężnych przysługujących żołnierzom w zamian za umundurowanie i wyekwipowanie.

Rzecznik wniósł o stwierdzenie niezgodności załącznika nr 1 Lp. 5 oraz Lp. 7 lit. t) do rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 25 czerwca 2004 r. w sprawie równoważników pieniężnych przysługujących w zamian za umundurowanie i wyekwipowanie z art. 66 ust. 3 pkt 1 oraz art. 66 ust. 4 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, z art. 32 w związku z art. 2 Konstytucji, a także z art. 92 ust. 1 Konstytucji.

W trakcie wizytacji jednostek wojskowych przez pracowników Biura Rzecznika, zostały im zgłoszone problemy dotyczące wysokości równoważnika pieniężnego przysługującego żołnierzom szeregowym zawodowym za umundurowanie i wyekwipowanie niewydane w naturze. Jedynie w stosunku do szeregowych zawodowych wysokość wypłacanego równoważnika uzależniona jest od okresu pełnienia służby. Treść upoważnienia ustawowego zawartego w art. 66 ust. 3 pkt 1 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, nie zawiera umocowania dla Ministra Obrony Narodowej do powiązania wysokości równoważników z okresem pełnienia służby. W zaskarżonym zakresie przepisy rozporządzenia wykraczają więc poza granice upoważnienia ustawowego. Załącznik do rozporządzenia jest również niezgodny z konstytucyjną zasadą równości, a także z zasadą sprawiedliwości społecznej. Rzecznik wniósł o odroczenie utraty mocy obowiązującej zakwestionowanych przepisów na okres 6 miesięcy od daty ogłoszenia orzeczenia, w razie uwzględnienia wniosku.

RPO-598261-I/08 z dnia 12 stycznia 2009 r. – w sprawie przepisów przewidujących obowiązkową przynależność do samorządów zawodowych.

W pierwszej części wniosku Rzecznik zakwestionował prawny obowiązek przynależności do kilkunastu samorządów zawodowych (adwokaci, radcowie prawni, notariusze, rzecznicy patentowi, biegli rewidenci, pielęgniarki, położne, lekarze, lekarze weterynarii, farmaceuci, diagnostycy laboratoryjni, psychologzy, doradcy podatkowi, architekci, inżynierowie budownictwa, urbaniści, kuratorzy sądowi). W drugiej części natomiast Rzecznik podniósł zarzuty dotyczące niekonstytucyjności przewidzianej w ustawach normujących wykonywanie niektórych zawodów kary dyscyplinarnej pozbawienia prawa do wykonywania zawodu, która ma charakter dożywotni.

RPO-572961-III/07 z dnia 15 stycznia 2009 r. – w sprawie niektórych przepisów ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, pozwalających na wyłączenie pracowników Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego z korpusu służby cywilnej.

Na wniosek Stowarzyszenia Absolwentów Krajowej Szkoły Administracji Publicznej Rzecznik wystąpił o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją niektórych artykułów ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym. Przedmiotowa ustawa pozwala na wyłączenie pracowników Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego z korpusu służby cywilnej. Zdaniem Rzecznika z przepisów ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym wynika status Komisji Nadzoru Finansowego jako centralnego organu administracji. Równocześnie jednak brak zakwalifikowania tego organu *expressis verbis* do kategorii administracji rządowej. Zakwestionowane przepisy pozostają w sprzeczności z konstytucyjną zasadą działania służby cywilnej w urzędach administracji rządowej (art. 153 ust. 1 Konstytucji).

RPO-592983-I/08 z dnia 11 marca 2009 r. – w sprawie postępowania sądowego w sprawach wyborczych.

Art. 91 ustawy z 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu RP oraz do Senatu RP, art. 74 ustawy z dnia 23 stycznia 2004 r. – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego oraz art. 80 ustawy z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta RP w sposób podobny regulują postępowanie przedwyborcze służące ochronie w czasie trwania kampanii wyborczej czci oraz dobrego imienia kandydata przed nieprawdziwymi informacjami zamieszczanymi w materiałach agitacyjnych. Zgodnie z kwestionowanymi przepisami, od postanowienia sądu apelacyjnego nie przysługuje żaden środek prawny, w tym przede wszystkim skarga o wznowienie postępowania. To rozwiązanie budzi poważne zastrzeżenia co do zgodności z prawem do sądu, ro-

zumianym jako prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności. Brak możliwości wznowienia postępowania skutkuje utrzymaniem w mocy rozstrzygnięć sądowych dotkniętych wadą, która nie może być zaakceptowana przez porządek prawny w demokratycznym państwie prawa. Przede wszystkim wada ta polegać może na naruszeniu zasady prawdy materialnej – oparciu rozstrzygnięcia na niezgodnych z rzeczywistością ustaleniach faktycznych.

Trybunał Konstytucyjny wydał następujące orzeczenia w sprawie wniosków skierowanych przez Rzecznika:

RPO-548443-VIII/07 z dnia 28 maja 2007 r. – w sprawie zasad przekazywania przez NFZ środków finansowych świadczeniodawcom na wzrost wynagrodzeń (Informacja 4-6/2007, str. 100).

Postępowanie umorzone (postanowienie z dnia 30 marca 2009 r., sygn. akt 28/07) ze względu na utratę mocy obowiązującej zaskarżonego przepisu.

RPO-552320-III/07 z dnia 23 października 2007 r. – w sprawie pracowników samorządowych (Informacja 10-12/2007, str. 113).

Postępowanie umorzone (postanowienie 31 marca 2009 r., sygn. akt K 48/07) na skutek cofnięcia wniosku.

Rzecznik zgłosił udział w następujących postępowaniach w sprawie skarg konstytucyjnych:

RPO-605245-VI/08 z dnia 4 lutego 2009 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej spółki ASKLEPIOS B.P. sp. z o.o. dotyczącej zwrotu pism procesowych bez wezwania do uzupełnienia braków formalnych w postępowaniu w sprawach gospodarczych (sygn. akt SK 53/08).

Rzecznik przedstawił stanowisko: art. 479^{8a} § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego w zakresie, w jakim przewiduje, iż sąd odrzuca sprzeciw od nakazu zapłaty zawierający braki formalne, bez uprzedniego wezwania strony reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika do ich usunięcia jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 oraz art. 78 Konstytucji.

Intencją ustawodawcy było przede wszystkim przyspieszenie postępowania cywilnego oraz wymuszenie większej staranności w wykonywaniu czynności procesowych przez zawodowych pełnomocników. Uproszczenie i przyspieszenie postępowania może dotyczyć kwestii formalnych, natomiast w żadnym wypadku nie może odnosić się do uprawnień stron wiążących się z obroną ich praw i interesów, tym bardziej, że sprawność rozpoznania sprawy przez sąd można osiągnąć za pomocą innych mechanizmów, tj. bez wyłączania stronom drogi odwoławczej w postępowaniu sądowym. Błąd formalny adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego obciążał będzie stronę, która poszukiwała fachowej pomocy, zaś sankcją uchybienia pełnomocnika będzie zamknięcie stronie drogi do merytorycznego rozpatrzenia sporu przez sąd. Analizowana regulacja wypacza prawo do poszukiwania profesjonalnej pomocy prawnej.

RPO-603916-VI/08 z dnia 9 lutego 2009 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie połączonych skarg konstytucyjnych Marika P. dotyczących zróżnicowania opodatkowania w zależności od posiadania rodziny na utrzymaniu (sygn. akt SK 62/08).

RPO-606097-VI/09 z dnia 16 lutego 2009 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej spółki Holding Liwa sp. z o.o. dotyczącej odrzucenia środka odwoławczego (sygn. akt SK 66/08).

Rzecznik przedstawił następujące stanowisko: art. 479^{8a} § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego w zakresie, w jakim przewiduje, iż sąd odrzuca sprzeciw od nakazu zapłaty zawierający braki formalne, bez uprzedniego wezwania strony reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika do ich usunięcia jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 oraz art. 78 Konstytucji.

RPO-607509-VI/09 z dnia 17 lutego 2009 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej spółki M.E.G. sp. z o.o. dotyczącej odrzucenia środka odwoławczego (sygn. akt SK 4/09).

Rzecznik przedstawił następujące stanowisko: art. 479^{8a} § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego w zakresie, w jakim przewiduje, iż sąd odrzuca sprzeciw od nakazu zapłaty zawierający braki formalne, bez uprzedniego wezwania strony reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika do ich usunięcia jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 oraz art. 78 Konstytucji.

RPO-609045-VI/09 z dnia 24 lutego 2009 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej spółki towarzystwo Ubezpieczeń Allianz Polska S.A. dotyczącej odrzucenia środka odwoławczego (sygn. akt SK 7/09).

Rzecznik przedstawił następujące stanowisko: art. 479^{8a} § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego w zakresie, w jakim przewiduje, iż sąd odrzuca sprzeciw od nakazu zapłaty zawierający braki formalne, bez uprzedniego wezwania strony reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika do ich usunięcia jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 oraz art. 78 Konstytucji.

RPO-589349-III/08 z dnia 18 marca 2009 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Zofii Sz. dotyczącej roszczeń odszkodowawczych związanych z bezprawnym rozwiązaniem umowy o pracę za wypowiedzeniem (sygn. akt SK 3/09).

Rzecznik przedstawił następujące stanowisko: art. 47¹ ustawy – Kodeks pracy rozumiany w związku z art. 300 tej ustawy w ten sposób, że w razie nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę wyłącza dochodzenie innych roszczeń odszkodowawczych niż określone w tym przepisie, jest niezgodny z art. 24 i art. 64 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji. Przedmiotem skargi konstytucyjnej jest ograniczenie możliwości dochodzenia innych roszczeń niż odszkodowanie ustawowe, powstałych w związku z wadliwym rozwiązaniem stosunku pracy. W sprawie leżącej u podstaw skargi w grę wchodzi roszczenia związane z niespełnieniem przesłanek do nagrody jubileuszowej z powodu nieosiągnięcia – w następstwie wadliwego rozwiązania stosunku pracy – okresu zatrudnienia wymaganego do nabycia tej gratyfikacji oraz utracone korzyści wynikające z braku możliwości kontynuowania zatrudnienia.

RPO-607510-IV/09 z dnia 23 marca 2009 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Grzegorza B. dotyczącej zasad ustalania prawa do opłat egzekucyjnych zastępcy komornika powołanego w razie śmierci lub odwołania komornika (sygn. akt SK 5/09).

Rzecznik wniósł o stwierdzenie, że art. 63 ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, w zakresie, w jakim nie przyznaje odwołanemu zastępcy komornika (powołanemu w razie śmierci albo odwołania komornika) prawa do opłat egzekucyjnych prawomocnie ustalonych przed odwołaniem – jest niezgodny

z art. 64 ust. 2 oraz z art. 2 Konstytucji.

RPO-609825-V/09 z dnia 30 marca 2009 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Kazimiery i Andrzeja C. dotyczącej ograniczenia prawa do dwuinstancyjnego postępowania przed sądami administracyjnymi (sygn. akt SK 8/09).

Trybunał Konstytucyjny wydał następujące orzeczenia w sprawie skarg konstytucyjnych, do których przystąpił Rzecznik:

RPO-555977-I/07 z dnia 31 maja 2007 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Dariusza R. dotyczącej jawności postępowania dyscyplinarnego w stosunku do adwokatów (Informacja 4-6/2007, str. 105).

Skarga oddalona (wyrok z dnia 17 lutego 2009 r., sygn. akt SK 10/07).

RPO-575136-II/07 z dnia 15 stycznia 2008 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Dariusza P. dotyczącej zasad przedłużania aresztu tymczasowego (Informacja 1-3/2008, str. 204).

Postępowanie umorzone (postanowienie z dnia 10 marca 2009 r., sygn. akt SK 39/07).

RPO-583543-IV/08 z dnia 29 kwietnia 2008 r. – zgłoszenie udziału w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej Bronisława H. dotyczącej opłaty podstawowej wnoszonej przez strony zwolnione od kosztów sądowych (Informacja 4-6/2008, str. 162).

Postępowanie umorzone (postanowienie z dnia 12 lutego 2009 r., sygn. akt SK 11/08) ze względu na zbędność wydania wyroku.

VII. WYSTĄPIENIA LEGISLACYJNE

Rzecznik skierował wystąpienia legislacyjne do:

1. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-583174-I/08) z dnia 29 stycznia 2009 r. – w sprawie aktualnych prac nad wdrożeniem przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania.

W dniu 21 października 2008 r. Rzecznik przekazał Podsekretarzowi Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej uwagi odnośnie do projektu ustawy w sprawie wdrożenia niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (projekt z dnia 25 września 2008 r.). Przedstawiony projekt miał na celu wdrożenie szeregu dyrektyw Unii Europejskiej. Ponadto projekt zakładał nowelizację ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich w celu doprecyzowania właściwości i zadań tego organu. Z drugiej strony, projekt przewidywał powołanie Generalnego Inspektora do Spraw Równego Traktowania, co spotkało się ze sceptyczną oceną, wyrażoną nie tylko przez Rzecznika. W kolejnym wystąpieniu Rzecznik zwrócił się o poinformowanie o aktualnym stanie wdrożenia dyrektyw, oraz, czy podtrzymane zostaje zamierzenie wystąpienia z inicjatywą zmiany ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, w zakresie proponowanym w projekcie z dnia 25 września 2008 r.

Minister Pracy i Polityki Społecznej (27.02.2009 r.) przekazała projekt z dnia 30 stycznia 2009 r. ustawy o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania i poinformowała, że projekt ten jest obecnie rozpatrywany przez Radę Legislacyjną przy Prezesie Rady Ministrów.

2. Sekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (RPO-572925-VII/07) z dnia 12 marca 2009 r. – w sprawie projektowanych zmian w Kodeksie karnym wykonawczym.

W odpowiedzi na pismo Ministerstwa Sprawiedliwości w sprawie wyrażenia ewentualnych uwag do projektów z dnia 15 grudnia 2008 r. i 27 lutego 2009 r. ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy, Rzecznik poinformował, że treść wielu sformułowanych w tych projektach zmian budzi jego wątpliwości, zwłaszcza w zakresie ich zgodności z Konstytucją. Szereg zmian kłóci się też z ustaloną koncepcją Kodeksu karnego wykonawczego, w którym podkreślone zosta-

ło nadrzędne znaczenie sądu w postępowaniu wykonawczym. Dotyczy to w szczególności uchylecia przepisów o odroczeniu i przerwie wykonania kary pozbawienia wolności oraz wyposażenia dyrektora aresztu śledczego i dyrektora zakładu karnego w uprawnienia określone odpowiednio w art. 79c – 79g i art. 118 § 1 Kkw (projekt z dnia 15 grudnia 2008 r.), a także w uprawnienie określone w art. 116 § 7 Kkw (projekt z dnia 27 lutego 2009 r.). Rzecznik zwrócił się zatem o spowodowanie przekazania projektowanych zmian w ustawie Kodeks karny wykonawczy do szerokiej konsultacji środowisk naukowych i praktyków.

W odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika:

RPO-600181-I/08 z dnia 19 grudnia 2008 r. – w sprawie projektu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie dopuszczenia do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania i podręczników oraz cofania dopuszczenia (Informacja 10-12/2008, str. 219).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej (01.02.2009 r.) poinformował, że Minister Edukacji Narodowej podpisała w dniu 23 grudnia 2008 r. rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. W klasach realizujących nową podstawę programową będą obowiązywały nowe podręczniki. Jednocześnie dobiegają końca prace nad nowym rozporządzeniem w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego programów wychowania przedszkolnego, programów nauczania i podręczników oraz cofania dopuszczenia. Proponuje się, aby warunkiem dopuszczenia do użytku szkolnego wszystkich podręczników było uzyskanie odpowiedniej liczby opinii merytoryczno-dydaktycznych i opinii językowej. Ministerstwo Edukacji Narodowej stara się pozyskać nowych rzeczoznawców podręczników szkolnych, zapraszając środowiska naukowe do składania wniosków o wpisanie na listę rzeczoznawców MEN. Rzeczoznawcy wskazani przez MEN do sporządzenia opinii o podręczniku mają realny wpływ na jego jakość. Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. określa, że nauczyciel ma prawo wyboru programu nauczania oraz podręcznika spośród programów i podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego, a także ma prawo opracowania własnego programu nauczania. MEN nie dysponuje narzędziami zdolnymi narzucać, czy „promować” najlepsze podręczniki szkolne. Do podejmowania takich działań w pełni uprawnione są inne podmioty, jak np. Komisja PAU do Oceny Podręczników Szkolnych, której wyniki prac powinny być upowszechniane wśród nauczycieli.

VIII. OPINIE I STANOWISKA RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

1. Wystąpienie do Komisarza Praw Człowieka Rady Europy (RPO-606969-I/09) z dnia 4 lutego 2009 r. – w sprawie przypadków naruszenia praw człowieka w Federacji Rosyjskiej.

Informacje o zamordowaniu Stanisława Markielowa, prawnika walczącego z bezkarnością odpowiedzialnych za łamanie praw człowieka w Czeczenii, oraz dziennikarki Anastazji Baburowej dowodzą, że występowanie w obronie fundamentalnych ludzkich praw nadal może oznaczać konieczność zapłaty najwyższej ceny – własnego życia. Rzecznik wyraził nadzieję, że wydane w tej sprawie oświadczenia Sekretarza Generalnego Rady Europy, a także przedstawiciela Rady Europy zajmującego się monitorowaniem sytuacji w obszarze praw człowieka w Północnym Kaukazie, wywołają odpowiednie reakcje władz rosyjskich.

W 2008 r. uwagę społeczności międzynarodowej skupiał przede wszystkim konflikt rosyjsko-gruziński. Jak wynika z opublikowanego w dniu 14 stycznia 2009 r. Raportu Human Rights Watch, obie strony konfliktu łamały powszechnie przyjęte zasady i krzywdziły ludność cywilną. Raport przytacza ponadto kolejne zarzuty dotyczące sytuacji w Północnym Kaukazie – Czeczenii, Inguszetii i Dagestanie. Podaje się, że w Czeczenii od 1999 r. „zniknęło” około 5 000 osób, a właściwe organy państwowe nie podejmują działań mających na celu wyjaśnienie tych spraw. Rzecznik poparł dotychczasowe działania Rady Europy będące reakcją na naruszenia praw człowieka w Federacji Rosyjskiej i zaapelował o podejmowanie dalszych działań w celu skłonienia tego państwa członkowskiego Rady Europy do poszanowania praw jednostki.

IX. REAKCJE NA WCZEŚNIEJSZE WYSTĄPIENIA RZECZNIKA

1. RPO-587379-IV/08 z dnia 30 kwietnia 2008 r. – w sprawie konsekwencji przedłużającej się rozłąki dzieci z rodzicami pracującymi za granicą (Informacja 4-6/2008, str. 77).

Prezes Zarządu Fundacji Prawo Europejskie (02.02.2009 r.) podziękował Rzecznikowi za zainteresowanie się problematyką „eurosieroctwa”. Jednocześnie podkreślił, że Fundacja wielokrotnie zwracała się do różnych instytucji o wsparcie badań związanych z eurosieroctwem, jednak nie otrzymała dotychczas żadnej pomocy. Również powołany międzyresortowy zespół ds. eurosieroctwa nie podjął żadnych konkretnych działań. Raportem Fundacji zainteresowały się jedynie media, zarówno krajowe, jak i zagraniczne. Przedstawiciele Fundacji brali udział w wielu programach telewizyjnych i radiowych.

2. RPO-595481-X/08 z dnia 8 sierpnia 2008 r. – w sprawie nieprawidłowości w zakresie wykorzystywania przez jednostki samorządu terytorialnego środków finansowych przekazywanych z budżetu państwa na rzecz wspierania edukacji dzieci i młodzieży pochodzenia romskiego (Informacja 7-9/2008, str. 86).

Najwyższa Izba Kontroli (04.03.2009 r.) poinformowała, że informacje przesłane przez Rzecznika dotyczące problemu wykorzystywania w jednostkach samorządu terytorialnego środków finansowych przyznawanych z budżetu państwa na rzecz wspierania edukacji dzieci i młodzieży narodowości romskiej, zostaną wykorzystane w planowanej na III/IV kwartał 2009 r. kontroli nt. „Realizacja zadań wynikających z ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych”.

3. RPO-575042-IV/07 z dnia 21 sierpnia 2008 r. – w sprawie przyznawania odszkodowania w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości (Informacja 7-9/2008, str. 94).

Minister Środowiska (03.02.2009 r.) poinformował, że obowiązujące rozwiązania są wystarczające i dlatego nie przewiduje w najbliższym czasie podjęcia prac legislacyjnych zmierzających do wprowadzenia mechanizmu pozwalającego na wypłacanie odszkodowań

uprawnionym podmiotom przed dokonaniem modernizacji technicznej budynku.

4. RPO-534718-IV/06 z dnia 22 sierpnia 2008 r. – w sprawie nierówności poziomu ochrony prawnej wynagrodzeń za pracę i świadczeń emerytalno-rentowych w zakresie regulacji egzekucji świadczeń pieniężnych (Informacja 7-9/2008, str. 97).

Minister Pracy i Polityki Społecznej (13.01.2009 r.) poinformowała, że propozycja ograniczenia dokonywania potrąceń i egzekucji ze świadczeń emerytalno-rentowych do wysokości najniższej emerytury lub odpowiednio renty, budzi wątpliwość co do prawidłowości takiej regulacji. W przypadku przyjęcia tej propozycji, odpowiedzialność finansowa dłużnika pobierającego najniższe świadczenie emerytalne bądź rentowe za zachowania niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa, a takimi byłoby niewywiązywanie się ze zobowiązań publiczno-prawnych i cywilnoprawnych, zostałaby wyłączona.

5. RPO-598121-IX/08 z dnia 11 września 2008 r. – w sprawie produkcji, zakupu oraz wykorzystywania przez Siły Zbrojne RP broni kasetowej w Afganistanie (Informacja 7-9/2008, str. 114).

Minister Obrony Narodowej (10.02.2009 r.) wyjaśnił, że amunicja kasetowa jest legalnym środkiem bojowym. Polskie Siły Zbrojne są wyposażone w nowoczesną amunicję kasetową, zapewniającą bezpieczeństwo jej użycia. Amunicja kasetowa jest istotnym elementem obronnym i obecnie jest niezbędna Siłom Zbrojnym RP do wykonywania nałożonych na nie zadań. Konwencja o całkowitym zakazie amunicji kasetowej jest obecnie nie do zaakceptowania, ponieważ obliguje do natychmiastowej rezygnacji z tego rodzaju uzbrojenia. Polska jest natomiast stroną Konwencji o zakazie lub ograniczeniu użycia pewnych rodzajów broni konwencjonalnych, które mogą być uważane za powodujące nadmierne cierpienie lub mające niekontrolowane skutki, oraz załączonych do niej protokołów. W wyniku konsultacji przeprowadzonych między MSZ i MON powstała propozycja powołania zespołu w celu ponownego przeanalizowania problematyki amunicji kasetowej oraz określenia ewentualnej strategii rezygnacji z tego środka.

6. RPO-428774-V/08 z dnia 6 października 2008 r. – w sprawie sytuacji prawnej zrzeczeń właścicieli domów utworzonych w przeszłości na podstawie przepisów Prawa lokalowego (Informacja 10-12/2008, str. 29).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (02.02.2009 r.) poinformował, że w ocenie Ministerstwa nie ma potrzeby podejmowania prac legislacyjnych regulujących zagadnienie zrzeczeń właścicieli nieruchomości. Uzasadnienie tego stanowiska zawarte zostało w odpowiedzi z dnia 4 lutego 2008 r. na wcześniejsze wystąpienie Rzecznika w przedmiotowej sprawie.

7. RPO-546825-V/06 z dnia 9 października 2008 r. – w sprawie potrzeby zniesienia ustawowego obowiązku osobistego uczestnictwa w walnym zgromadzeniu spółdzielni (Informacja 10-12/2008, str. 41).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (08.01.2009 r.) poinformował, że w Ministerstwie został przygotowany wstępny projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo spółdzielcze, zawierający regulacje odnoszące się do kwestii uczestnictwa w walnym zgromadzeniu spółdzielni. Obecnie w Sejmie trwają prace nad poselskim projektem ustawy – Prawo spółdzielcze (druk sejmowy nr 1035). Projekt ten w niewielkim tylko stopniu rozszerza możliwość uczestniczenia w walnym zgromadzeniu za pośrednictwem przedstawicieli. Rząd będzie opowiadał się za odpowiednią zmianą projektowanych regulacji – w celu umożliwienia uczestniczenia w walnym zgromadzeniu spółdzielni przez pełnomocnika, natomiast w razie nieuwzględnienia powyższych propozycji, przedstawi własny projekt zawierający takie regulacje.

8. RPO-542153-V/06 z dnia 9 października 2008 r. – w sprawie stanu prac nad projektem rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu gazowego (Informacja 10-12/2008, str. 38).

Minister Gospodarki (09.01.2009 r.) poinformował, że trwają prace nad nowym kształtem rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu gazowego. Pierwszy projekt rozporządzenia został przesłany do uzgodnień międzyresortowych i konsultacji społecznych w październiku 2007 r. Do tego projektu przedsiębiorstwa i organizacje branżowe zgłosiły ponad 280 uwag merytorycznych, często wzajemnie sprzecznych. Planowany termin zakończenia prac w ramach Ministerstwa Gospodarki to 30 czerwiec 2009 r. Następnie, rozporządzenie zostanie notyfikowane Komisji Europejskiej. Projektowane rozporządzenie wykonawcze do ustawy – Prawo energetyczne uchyli rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączania podmiotów do sieci gazowych, ruchu i eksploatacji tych sieci.

9. RPO-580790-X/08 z dnia 13 października 2008 r. – w sprawie doprecyzowania przepisów odnoszących się do pobierania przez lekarzy ubezpieczenia zdrowotnego opłat od pacjentów za wystawienie zaświadczenia o stanie zdrowia dla celów świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Informacja 10-12/2008, str. 44).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (10.03.2009 r.) poinformował, że w świetle obowiązujących przepisów osoby ubezpieczone mają zagwarantowane prawo do bezpłatnego uzyskiwania zaświadczeń o stanie zdrowia. Ponadto nie można zgodzić się ze stwierdzeniem, że z treści art. 16 ust. 4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej (...) wynika obowiązek ponoszenia przez ZUS kosztów badania, czy wydania orzeczenia lub zaświadczenia związanego z orzekaniem o niezdolności do pracy dla celów rentowych albo ustalaniem uprawnień w ramach ubezpieczeń społecznych.

10. RPO-600374-X/08 z dnia 22 października 2008 r. – w sprawie procedury przyjmowania do szpitala psychiatrycznego osoby, która nie wyraża zgody na leczenie (Informacja 10-12/2008, str. 63).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (10.03.2009 r.) przyznał, że obowiązujące rozwiązanie nie zapewnia wystarczającej ochrony interesów osób, których bezpośrednio dotyczy procedura przeprowadzenia przymusowych badań psychiatrycznych. Ponadto przyznanie prawa wzywania na badanie psychiatryczne jedynie lekarzowi zatrudnionemu w publicznym zakładzie opieki zdrowotnej stanowi regulację dyskryminującą lekarzy wykonujących zawód w niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej bądź w ramach indywidualnych lub grupowych praktyk lekarskich. W Ministerstwie został przygotowany projekt nowelizacji ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, w którym przewidziano m.in. zmianę treści art. 30 tej ustawy. Projekt nowelizacji jest obecnie przedmiotem uzgodnień międzyresortowych i konsultacji społecznych.

11. RPO-578572-II/08 z dnia 23 października 2008 r. – w sprawie procedury przyznawania odszkodowania dla osób pokrzywdzonych w wyniku wypadków komunikacyjnych (Informacja 10-12/2008, str. 66).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (22.01.2009 r.) poinformował, że w toku prac legislacyjnych nad rządowym projektem nowelizacji Kodeksu postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2177 Sejmu V kadencji), nowy rozdział wprowadzający instytucję zabezpieczenia z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia sprawcy szkody od odpowiedzialności cywilnej

wywołał szereg uwag krytycznych. W Ministerstwie zostaną podjęte prace mające na celu ocenę możliwości inkorporowania do polskiej procedury karnej rozwiązań realizujących cele tożsame z celami, które stanowiły ratio legis przepisów objętych projektem nowelizacji k.p.k. skierowanym do Sejmu V kadencji. Po dokonaniu tej oceny i ewentualnym przygotowaniu projektu nowych rozwiązań normatywnych, Rzecznik zostanie poinformowany o rezultacie tych prac.

12. RPO-600495-X/08 z dnia 31 października 2008 r. – w sprawie zagrożenia dostępu pacjentów do niektórych specjalistycznych usług szpitalnych (Informacja 10-12/2008, str. 79).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (23.02.2009 r.) poinformował, że zgodnie z ustawą z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej, przekształcenie i likwidacja publicznego zakładu opieki zdrowotnej następuje w drodze uchwały właściwego organu jednostki samorządu terytorialnego. Projekt uchwały o likwidacji wymaga opinii wojewody oraz właściwych organów gminy i powiatu, których ludności zakład udziela świadczeń zdrowotnych, a także sejmiku województwa, jeśli zasięg działania zakładu obejmuje województwo lub znaczną jego część. Ta procedura jest stosowana także przy podejmowaniu uchwały o przekształceniu zakładu, jeżeli w jego wyniku ma nastąpić likwidacja lub ograniczenie udzielanych świadczeń zdrowotnych. Minister Zdrowia może zwracać się o wyjaśnienia do dyrekcji zakładu, organu założycielskiego i NFZ. Poselski projekt ustawy o zakładach opieki zdrowotnej zawierał mechanizmy wzmacniające wpływ Ministra Zdrowia w przypadku likwidacji spółki z większościovym udziałem Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego albo publicznej uczelni medycznej lub publicznej uczelni prowadzącej działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych, prowadzącej zakład opieki zdrowotnej. Prezydent RP odmówił jednak podpisania tej ustawy. Obecnie trwają analizy nad potrzebą, kierunkiem i zakresem podjęcia nowych prac legislacyjnych.

13. RPO-599671-I/08 z dnia 7 listopada 2008 r. – w sprawie raportu Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej dotyczącego stanu przestrzegania praw osób homoseksualnych w krajach członkowskich UE (Informacja 10-12/2008, str. 91).

Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania (24.02.2009 r.) poinformowała, że Dyrektywa nr 78/2000 zakazująca dyskryminacji z powodu orientacji seksualnej w zatrudnieniu i pracy, została implementowana do Kodeksu pracy drogą kolejnych nowelizacji. Obecnie

trwają prace nad projektem ustawy w sprawie wdrożenia niektórych przepisów dyrektyw UE w zakresie równego traktowania. Projekt zawiera unormowania zakazujące dyskryminacji z jakiegokolwiek przyczyny, również ze względu na orientację seksualną. Przewiduje także regulacje dotyczące ustanowienia organu ds. równego traktowania.

14. RPO-560918-IV/07 z dnia 13 listopada 2008 r. – w sprawie potrzeby zmiany obowiązujących przepisów dotyczących ponoszenia przez właściciela nieruchomości kosztów ekspertyzy budowlanej w sytuacji, gdy ekspertyza potwierdza prawidłowy stan obiektu budowlanego, zaś zawiadomienie o niewłaściwym stanie obiektu zostało wniesione przez osoby trzecie (Informacja 10-12/2008, str. 97).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (25.02.2009 r.) poinformował, że organ wydający postanowienie na podstawie art. 81c ust. 2 ustawy Prawo budowlane musi wykazać uzasadnienie nałożenia obowiązku sporządzenia ekspertyzy. Jeśli zobowiązany wskaże, że nałożenie obowiązku jest bezzasadne, może domagać się zwrotu kosztów związanych ze sporządzeniem ekspertyzy. W Ministerstwie Infrastruktury trwają prace nad zmianą przepisów dotyczących procesu inwestycyjnego. W ich wyniku powstał projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo budowlane, ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. Zmiany mają na celu ograniczenie barier inwestycyjnych. W dalszych pracach legislacyjnych będzie rozważana możliwość doprecyzowania przepisów regulujących kwestię zwrotu kosztów ekspertyz, z których treści wynika zbędność ich sporządzenia.

15. RPO-565571-IV/07 z dnia 14 listopada 2008 r. – w sprawie obowiązków inwestorów budowlanych, wynikających z ochrony prawnej budynków (Informacja 10-12/2008, str. 104).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego (04.03.2009 r.) poinformował, że zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru. W sytuacji, gdy układ urbanistyczny, ruralistyczny, czy historyczny zespół budowlany został wpisany do rejestru zabytków, wszelkie prace remontowe i konserwatorskie ingerujące w dany zespół wymagają pozwolenia konserwatorskiego w oparciu o ten przepis. Uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków jest niezbędne również w przypadku realizacji inwestycji, które

nie wymagają pozwolenia na budowę. W Ministerstwie nie są prowadzone prace nad zmianą art. 36 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w omawianym zakresie.

16. RPO-598489-IV/08 z dnia 17 listopada 2008 r. – w sprawie procedury tworzenia obszarów Natura 2000 (Informacja 10-12/2008, str. 106).

Minister Środowiska (30.03.2009 r.) poinformował, że dla każdego proponowanego obszaru Natura 2000 przygotowana jest mapa obszaru z jego granicami oraz formularz danych zawierający informacje określające siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt, dla ochrony których wyznaczono obszar Natura 2000. Informacje te są przesyłane do właściwych miejscowo rad gmin. Każda rada może odnieść się do konkretnej propozycji obszaru. Nie można więc podzielić zdania, że rada gminy nie może odnieść się do dokładnej lokalizacji obszaru Natura 2000, także jego celu i przedmiotu ochrony. Każda przekazywana opinia jest analizowana i w uzasadnionych przypadkach uwzględniana. Jednak jedynym kryterium brany pod uwagę podczas wyznaczania obszarów Natura 2000 i korekty ich granic, na które zezwalają przepisy, są kryteria przyrodnicze, a nie kryteria społeczno-gospodarcze. Ministerstwo Środowiska wprowadziło do ustawy o ochronie przyrody zapis dający możliwość wypowiedzenia się w procesie tworzenia planu ochrony, społecznościom lokalnym, zamieszkującym na terenach objętych działaniem planu ochrony.

W odpowiedzi poinformowano ponadto, iż zakaz podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 obowiązuje po zaopiniowaniu projektu listy z właściwymi miejscowo radami gmin, zatwierdzeniu jej przez Radę Ministrów i przesłaniu do Komisji Europejskiej. Fakt przesłania listy do Komisji Europejskiej rzeczywiście nie podlegał ogłoszeniu w formie np. obwieszczenia, jednak wykaz tych obszarów znajduje się na stronie internetowej sieci obszarów Natura 2000 w Polsce, prowadzonej przez Ministerstwo Środowiska.

17. RPO-557609-II/07 z dnia 19 listopada 2008 r. – w sprawie rozpoznawania zażalenia na zatrzymanie w sytuacji śmierci osoby zatrzymanej (Informacja 10-12/2008, str. 110).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (30.03.2009 r.) poinformował, że w toku prac nad koncepcją regulacji postulowanej w wystąpieniu Rzecznika uznano, że projektowane zmiany powinny zmierzać do rozszerzenia kręgu osób uprawnionych do wniesienia za-

żalenia na zatrzymanie w razie śmierci zatrzymanego, na osoby dla niego najbliższe.

18. RPO-600891-I/08 z dnia 19 listopada 2008 r. – w sprawie skarg działkowców na działania władz ogrodów działkowych (Informacja 10-12/2008, str. 108).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (27.01.2009 r.) poinformował, że w dniu 15 listopada 2008 r. weszła w życie ustawa z dnia 3 października 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody i niektórych innych ustaw, która uchyliła art. 38 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o rodzinnych ogrodach działkowych, zgodnie z którym nadzór nad działalnością Polskiego Związku Działkowców sprawował minister właściwy do spraw środowiska. Brak przepisu o nadzorze nie daje możliwości bezpośredniej ingerencji ministra właściwego do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej w działalność Polskiego Związku Działkowców. Zasadne wydaje się więc w pierwszej kolejności wyczerpanie instancji przewidzianej regulacjami wewnętrznymi Polskiego Związku Działkowców, a następnie zwrócenie się do właściwych organów nadzorczych zgodnie z przepisem art. 8 ustawy – Prawo o stowarzyszeniach.

19. RPO-602699-X/08 z dnia 20 listopada 2008 r. – w sprawie opieki paliatywno-hospicyjnej dla osób dorosłych (Informacja 10-12/2008, str. 113).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (08.01.2009 r.) poinformował, że z informacji przekazanych przez NFZ wynika, iż przy tworzeniu Zarządzenia nr 96/DSOZ/2008 korzystano z zalecanych przez Rzecznika Rekomendacji RE (2003) 24 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich, dotyczących organizacji opieki paliatywnej. Odnosząc się do kwestii wykazu schorzeń kwalifikujących do objęcia opieką hospicyjną osoby dorosłe, zawartego w załączniku Nr 11 do wspomnianego Zarządzenia, wyjaśniono, że dopiero w 2008 roku rozszerzono zakres świadczeń udzielanych przez zakłady opieki hospicyjnej, bowiem dotychczas realizowały one w większości świadczenia dla chorych w terminalnym stanie choroby nowotworowej. Ministerstwo Zdrowia, biorąc pod uwagę zalecenia wspomnianej wyżej Rekomendacji, przygotowało projekt rozporządzenia w sprawie standardów postępowania i procedur medycznych z zakresu opieki paliatywno-hospicyjnej w zakładach opieki zdrowotnej, odnoszących się do osób dorosłych.

20. RPO-602720-III/08 z dnia 25 listopada 2008 r. – w sprawie przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego lub zasiłku dla bezrobotnych osobom, które w okresie poprzedzającym rejestrację w powiatowym urzędzie pracy miały ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, lecz podczas kontroli tego prawa zostały uznane przez organ rentowy za zdolne do pracy (Informacja 10-12/2008, str. 120).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (08.01.2009 r.) poinformowała, że częstym powodem odmowy przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego lub zasiłku dla bezrobotnych jest niedopełnienie przez osoby tracące rentę ustawowych wymogów dotyczących terminów rejestracji i składania stosownych wniosków oraz zaświadczeń. W związku z powyższym Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej zwróciła się do Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z prośbą o rozważenie możliwości przekazywania przez ZUS odpowiedniej informacji osobom tracącym prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy o istniejących możliwościach uzyskania przez nie prawa do świadczenia przedemerytalnego, czy zasiłku dla bezrobotnych, pod warunkiem spełnienia określonych warunków w określonych terminach.

21. RPO-586383-II/08 z dnia 26 listopada 2008 r. – w sprawie utrudnień w praktycznej możliwości działania przez organizacje pozarządowe na rzecz pokrzywdzonych przestępstwem (Informacja 10-12/2008, str. 122).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (06.01.2009 r.) poinformował, że zawarta w art. 90 i 91 k.p.k. regulacja przewidująca możliwość wstąpienia przedstawiciela organizacji społecznej do postępowania sądowego do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego, wydaje się wystarczająca dla ochrony praw uczestniczących w postępowaniu stron i ochrony interesu społecznego. Ponadto stwierdził, iż obowiązujące rozwiązania dotyczące prawa do zaskarżenia orzeczeń są systemowo spójne. Opracowany w Ministerstwie rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw, przewiduje rozszerzenie uprawnień dopuszczonego do udziału w postępowaniu sądowym przedstawiciela organizacji społecznej, poprzez przyznanie mu prawa do składania w postępowaniu sądowym wniosków dowodowych. Projekt ustawy znajduje się na etapie prac w Nadzwyczajnej Komisji Sejmowej do spraw zmian w kodyfikacjach (druk sejmowy nr 1394).

22. RPO-602316-VI/08 z dnia 26 listopada 2008 r. – w sprawie wydawania emerytom kart kredytowych, zamiast kart bankomatowych (Informacja 10-12/2008, str. 123).

Zastępca Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego (03.03.2009 r.) poinformował, że banki same kształtują własną politykę kredytową, w ramach określonych powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Zróżnicowanie sytuacji klientów w zakresie dostępu do usług bankowych na podstawie kryterium wieku mogłoby narazić bank na zarzuty dyskryminacji wobec osób w starszym wieku. Osoba, która zawiera umowę o kartę kredytową w mylnym przeświadczeniu, że jest to umowa karty płatniczej bez limitu kredytowego, wskutek uzyskania niepełnych informacji od pracownika banku, mogła zawrzeć umowę pod wpływem błędu. W konsekwencji, klientowi mogłoby przysługiwać prawo uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli skutkującego zawarciem umowy karty kredytowej. Ponadto klient może zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim odstąpić od umowy w terminie 10 dni od jej zawarcia. Wówczas nie poniesie kosztów związanych z wypowiedzeniem umowy. W celu zapobiegania występowaniu opisanych sytuacji, Komisja sformułowała „Zasady reklamowania usług bankowych”, jako propozycje dobrych praktyk.

23. RPO-601030-V/08 z dnia 26 listopada 2008 r. – w sprawie zasad ponoszenia kosztów postępowania sądowego w przypadku wystąpienia z powództwem o ustanowienie prawa odrębnej własności lokalu w razie bezczynności spółdzielni (Informacja 10-12/2008, str. 121).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (08.01.2009 r.) potwierdził, że w celu usunięcia wątpliwości interpretacyjnych dotyczących przepisu art. 49¹ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, niezbędne jest jego doprecyzowanie. Właściwym do opracowania projektu ustawy w tym zakresie jest Minister Infrastruktury, natomiast Minister Sprawiedliwości w toku prac nad tym projektem przedstawi propozycję stosownej zmiany przepisu art. 49¹.

24. RPO-597790-IX/08 z dnia 26 listopada 2008 r. – w sprawie kontroli przestrzegania praw i wolności obywatelskich żołnierzy 5 pułku inżynierskiego oraz w Wojewódzkim Sztapie Wojskowym i podległych mu Wojskowych Komendach Uzupełnień w Szczecinie (Informacja 10-12/2008, str. 124).

Minister Obrony Narodowej (09.01.2009 r.) poinformował, że problemy związane z udzielaniem pomocy medycznej podczas szko-

lenia poligonowego wynikają głównie z niedoskonałości obowiązujących przepisów. Inspektorat Wojskowej Służby Zdrowia bierze udział w pracach nad ich nowelizacją, co pozwoli na wyeliminowanie istniejącego problemu. Zmiana przepisów uniemożliwiających żołnierzom korpusu szeregowych zawodowych pełnienie służby dłużej niż 12 lat byłaby sprzeczna z założeniami profesjonalizacji Sił Zbrojnych i przyjętym systemem motywacyjnym. Nie jest przewidywane objęcie działaniami rekonwersyjnymi żołnierzy nadterminowych na podobnych zasadach jak żołnierzy zawodowych. Żołnierze służby zasadniczej będą stopniowo zastępowani przez ochotników powoływanych m.in. do służby nadterminowej, która od 1 stycznia 2010 r. stanie się służbą kontraktową, stanowiącą nowy rodzaj czynnej służby wojskowej. Również nie wydaje się konieczne wprowadzenie zmian w zakresie badań prowadzonych po powrocie żołnierzy ze służby w misjach zagranicznych. Resort obrony narodowej pracuje nad zmianą art. 44 pkt 4 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, mówiącym o uprawnieniach dowódcy pułku do wyznaczenia podwładnych na stanowiska służbowe. Minister poinformował także, iż w 2008 r. polepszyły się warunki materialne pracowników terenowych organów administracji wojskowej, podobnie jak innych członków korpusu służby cywilnej.

25. RPO-603346-III/06 z dnia 26 listopada 2008 r. – w sprawie ograniczonych możliwości działania organów Państwowej Inspekcji Pracy wobec zjawiska molestowania pracowników (Informacja 10-12/2008, str. 122).

Zastępca Głównego Inspektora Pracy (18.02.2009 r.) poinformował, że dokonanie podczas kontroli przeprowadzanej w trybie określonym w ustawie o Państwowej Inspekcji Pracy ustaleń dotyczących występowania problemu molestowania jest bardzo trudne. Pojedyncze skargi wpływające do Państwowej Inspekcji Pracy oraz sporadyczne kontrole zagadnienia molestowania powodują, że inspektorzy pracy mają bardzo niewielkie doświadczenie w badaniu tego problemu. Jednoznaczne wyjaśnienia wymaga, czy rola inspektora pracy ma być ograniczona do pomocy w zidentyfikowaniu negatywnego zjawiska, udzieleniu osobie poszkodowanej fachowej porady prawnej i pomocy w zredagowaniu pism procesowych, czy też inspektorzy pracy zobowiązani są do przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego opartego również na zeznaniach świadków. W tym przypadku pojawia się problem dokumentowania dokonanych ustaleń. Z tych względów należy pozytywnie ocenić regulacje pozostawiające wyłącznie sądom rozstrzygnięcie sporów ze stosunku pracy.

26. RPO-602339-IX/08 z dnia 2 grudnia 2008 r. – w sprawie obniżenia budżetu Policji na 2009 rok w zakresie wydatków rzeczowych (Informacja 10-12/2008, str. 129).

Komendant Główny Policji (12.01.2009 r.) poinformował o limitach na wydatki oraz podziale na grupy wydatków w projekcie budżetu Policji na rok 2009. Zauważył jednocześnie, iż na gospodarkę finansową Policji w 2009 roku wpływ będą miały: znaczne ograniczenie środków finansowych w grudniu 2008 r. oraz zmniejszenie limitu na wydatki rzeczowe w 2009 roku w stosunku do określonego na 2008 rok, pomimo wzrostu cen i przyrostu majątku Policji. W związku z powyższym niezbędne będzie prowadzenie bardzo oszczędnej gospodarki finansowej oraz dostosowywanie planów finansowych jednostek Policji do potrzeb, głównie dla zapewnienia realizacji bieżących zadań.

27. RPO-507916-VII/05 z dnia 3 grudnia 2008 r. – w sprawie zapewnienia realizacji postanowień sądu o tymczasowym umieszczeniu nieletnich w placówkach oświatowych (Informacja 10-12/2008, str. 132).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (06.02.2009 r.) poinformował, że w ostatnim kwartale prace Międzyresortowego Zespołu ds. Poprawy Skuteczności Wykonania Orzeczeń Sądowych koncentrowały się na przygotowaniu aktów prawnych, które pozwoliłyby usprawnić umieszczanie nieletnich w placówkach tytułem środka tymczasowego. Grupa robocza utworzona w celu opracowania projektu zmian w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich zakłada przygotowanie i przedstawienie Międzyresortowemu Zespołowi projektu nowelizacji w pierwszym kwartale 2009 roku.

28. RPO-532014-IV/06 z dnia 3 grudnia 2008 r. – w sprawie formy prawnej uregulowania kwestii minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych w zakresie pośrednictwa w obrocie nieruchomościami (Informacja 10-12/2008, str. 131).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (29.01.2009 r.) poinformował, że przeprowadzono analizę problemu nowelizacji art. 196 ustawy o gospodarce nieruchomościami. W wyniku analizy został opracowany projekt zmiany tego przepisu, polegającej na zamieszczeniu upoważnienia ministra właściwego do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej do wydania rozporządzenia. W ten sposób zostaną ustalone minimalne wymogi dla studiów podyplomowych w zakresie wyceny nieruchomości, pośrednictwa w obrocie, a także zarządzania nieruchomościami. Minister będzie właściwy do ustalenia programu ogólnego i szczegółowego studiów.

29. RPO-531925-IV/06 z dnia 3 grudnia 2008 r. – w sprawie obowiązku uiszczania opłaty planistycznej w przypadku zbycia nieruchomości w formie darowizny osobom bliskim (Informacja 10-12/2008, str. 131).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (23.02.2009 r.) podzielił pogląd Rzecznika i poinformował, że podjęcie działania w celu usunięcia z porządku prawnego przepisów art. 36 ust. 5 i 6 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz odpowiedniego znowelizowania pozostałych przepisów ustawy odwołujących się do tych regulacji. Ponadto w projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo budowlane, ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw przewiduje się zmiany treści przepisów o rencie planistycznej, m.in. wyłączenie obowiązku wnoszenia opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości w przypadku zbycia nieruchomości na rzecz osoby bliskiej.

30. RPO-550854-III/07 z dnia 8 grudnia 2008 r. – w sprawie wynagradzania pracowników instytucji kultury (Informacja 10-12/2008, str. 135).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego (08.01.2009 r.) poinformował, że zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem prac legislacyjnych, prace nad projektem nowelizacji ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej przewidziane są na drugi kwartał 2009 roku.

31. RPO-603857-VI/08 z dnia 8 grudnia 2008 r. – w sprawie problemu bezpieczeństwa kierowców na drodze związanego z nieprawidłowym funkcjonowaniem urządzeń rejestrujących prędkość oraz niewłaściwym rozmieszczeniem znaków drogowych określających dozwoloną prędkość pojazdów (Informacja 10-12/2008, str. 134).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (07.01.2009 r.) poinformował, że poruszone w piśmie Rzecznika kwestie nieprawidłowego rejestrowania prędkości przez fotoradary, braku konieczności okresowej kontroli urządzeń samorejestrujących prędkość kierowców, jak również trybu odwoławczego w postępowaniu mandatowym, leżą we właściwości Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

32. RPO-577928-III/08 z dnia 8 grudnia 2008 r. – w sprawie długotrwałości postępowania w sprawie ustalenia choroby zawodowej (Informacja 10-12/2008, str. 133).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (12.01.2009 r.) w odpowiedzi na przekazane przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej wystąpienie Rzecznika poinformował, iż zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 czerwca 2008 r., Wydział Orzecznictwa Biura Prawnego Rządowego Centrum Legislacji podjął prace nad nowelizacją art. 237 § 1 Kodeksu pracy. Po wejściu w życie znowelizowanego przepisu, podjęte zostaną prace legislacyjne nad nowelizacją rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2002 r. w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach. W znowelizowanym akcie prawnym zostaną uwzględnione postulaty Rzecznika dotyczące stosownych terminów i ewentualne regulacje w zakresie kontroli nad jednostkami orzeczniczymi prowadzącymi postępowanie w sprawie rozpoznania choroby zawodowej.

33. RPO-597126-IX/08 z dnia 8 grudnia 2008 r. – w sprawie przestrzegania praw obywatelskich funkcjonariuszy Służby Więziennej w jednym z aresztów śledczych (Informacja 10-12/2008, str. 133).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (08.01.2009 r.) poinformował, iż zarzut beczynności ze strony Ministra Sprawiedliwości nie znajduje uzasadnienia w sprawie opisanej w wystąpieniu Rzecznika. W odpowiedzi przekazał wyniki dokonanych ustaleń w sprawie wniosków skierowanych przez funkcjonariuszy.

34. RPO-603589-VI/08 z dnia 9 grudnia 2008 r. – w sprawie unormowań zawartych w uchwalonych przez PZU Życie S.A. ogólnych warunkach dodatkowego ubezpieczenia na wypadek ciężkiej choroby (Informacja 10-12/2008, str. 142).

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (08.01.2009 r.) poinformowała, że obecnie nie można zająć stanowiska w sprawie ewentualnej abuzywności przytoczonej w wystąpieniu definicji zawału serca. Jednocześnie zaznaczyła, że w 2009 roku planowana jest kompleksowa kontrola ogólnych warunków ubezpieczeń, pod kątem występowania w nich ewentualnych postanowień niedozwolonych, naruszających interesy konsumentów. Wskazane w wystąpieniu Ogólne Warunki Dodatkowego Indywidualnego Ubezpieczenia Na Wypadek Ciężkiej Choroby, stosowane przez PZU Życie S.A., zostaną poddane analizie. W razie stwierdzenia nieprawidłowości, Prezes UOKiK podejmie działania w ramach swoich kompetencji ustawowych.

35. RPO-602710-I/08 z dnia 9 grudnia 2008 r. – w sprawie sytuacji w środowisku prawniczym (Informacja 10-12/2008, str. 139).

Prokurator Krajowy (06.01.2009 r.) przesyłając kopię odpowiedzi na pismo Niezależnego Stowarzyszenia Prokuratorów „Ad Vocem” poinformował, że na łączną liczbę 5.253 prokuratorów (na dzień 1 grudnia 2008 r.), ze stanowiska zrezygnowało 39 prokuratorów. W latach 2006-2007 zrzeczenia się stanowisk prokuratorów wynosiły odpowiednio 32 i 52 w skali roku. Rezygnacja ze stanowiska nie wymaga wskazania przez prokuratora powodów jej złożenia. Zarzuty Stowarzyszenia dotyczące przygotowywanej reformy prokuratury, nie znajdują oparcia w przepisach rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o prokuraturze oraz niektórych innych ustaw. Rozwiązania proponowane w projekcie zmierzają nie do ograniczenia, lecz wzmocnienia pozycji prokuratora jako organu procesowego.

36. RPO-593390-III/08 z dnia 9 grudnia 2008 r. – w sprawie prawa do odprawy pieniężnej z art. 8 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, w sytuacji rozwiązania stosunku pracy przez pracownika (Informacja 10-12/2008, str. 140).

Minister Pracy i Polityki Społecznej (03.02.2009 r.) poinformowała, że obecnie nie jest planowana nowelizacja art. 23¹ Kodeksu pracy w kierunku zagwarantowania prawa do odprawy w każdym przypadku skorzystania przez pracownika z prawa do rozwiązania umowy. Za celowe należy uznać pozostawienie tego przepisu w jego obecnym brzmieniu.

37. RPO-547812-II/06 z dnia 9 grudnia 2008 r. – w sprawie potrzeby właściwej interpretacji treści art. 49 § 1 k.p.k. przez sądy, korzystnej dla osób pokrzywdzonych przestępstwem (Informacja 10-12/2008, str. 139).

Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny (27.02.2009 r.) poinformował, że nie zostały ujawnione nowe argumenty dotyczące konieczności dokonania nowelizacji art. 49 i art. 54 k.p.k. Wskazywane przez Rzecznika nieprawidłowości mogą być korygowane, w ograniczonym zakresie, w drodze składania środków zaskarżenia. Minister podkreślił, że przygotowano projekt nowelizacji k.p.k., w tym m.in. art. 156 par. 1 k.p.k., która pozwoli na jednoznaczne określenie uprawnień pokrzywdzonego w postępowaniu sądowym w sytuacji, gdy nie chce skorzystać z uprawnień oskarżyciela posiłkowego. Zmiana ta wychodzi naprzeciw oczekiwaniom Rzecznika. Minister rozważa możliwość

wprowadzenia obowiązku badania przez organy prowadzące postępowanie, czy nie wystąpiło jednoczesne naruszenie dobra ogólnego oraz indywidualnego dobra prawnego konkretnej osoby. Zmiana mogłaby polegać na dodaniu do art. 49 k.p.k. nowego przepisu.

38. RPO-601187-X/08 z dnia 10 grudnia 2008 r. – w sprawie możliwości funkcjonowania w Polsce izb porodowych (Informacja 10-12/2008, str. 149).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (06.01.2009 r.) odnoścąc się do kwestii możliwości funkcjonowania Izby Porodowej w Łędzinach poinformował, że wymagania dla zakładów opieki zdrowotnej, w ramach których funkcjonują oddziały położniczo-ginekologiczne zostały określone jednoznacznie w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej. Przepisy rozporządzenia określają wymagania dla zespołu porodowego, któremu należy zapewnić salę operacyjną dla porodów rozwiązywanych cięciem cesarskim, wyposażoną dodatkowo w stanowisko resuscytacji noworodka. Ponadto zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, zakład opieki zdrowotnej może rozpocząć działalność dopiero po uzyskaniu wpisu do rejestru zakładów opieki zdrowotnej. W kwestii możliwości rozwoju i funkcjonowania w Polsce izb porodowych poinformowano w odpowiedzi, że w październiku 2008 r. Zespół do spraw opracowania projektu standardu opieki okołoporodowej powołany przez Ministra Zdrowia uznał za celowe zajęcie się tym problemem na kolejnych posiedzeniach.

39. RPO-568534-IX/07 z dnia 10 grudnia 2008 r. – w sprawie warunków przystąpienia funkcjonariuszy Policji do egzaminu oficerskiego (Informacja 10-12/2008, str. 144).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (06.01.2009 r.) poinformował, że w dniu 15 października 2008 r. przekazano do uzgodnień wewnątrzresortowych projekt ustawy o zmianie ustawy o Policji i niektórych innych ustaw, w którym odmiennie uregulowano problematykę skierowania na szkolenie zawodowe. Projekt przewiduje m.in. zmianę art. 34 ust. 3, polegającą na zastąpieniu dotychczasowego szkolenia zawodowego dla absolwentów szkół wyższych, ukończeniem studiów wyższych pierwszego albo drugiego stopnia, albo studiów podyplomowych, prowadzonych wyłącznie dla policjantów przez Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie. Gwarantuje to, iż po wejściu w życie ustawy w proponowanym kształ-

cie każdy oficer Policji będzie absolwentem studiów wyższych albo podyplomowych o kierunku przydatnym w służbie. Odbycie przez policjanta studiów będzie uzależnione od skierowania przełożonego. Szczegółowe warunki tego skierowania zostaną określone w rozporządzeniu wydanym przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych na podstawie upoważnienia określonego w dodanym art. 34 ust. 4 pkt 3. Natomiast zmiana art. 50 obejmie rezygnację z formalnego wymogu przeprowadzania egzaminu oficerskiego, od złożenia którego było dotychczas uzależnione mianowanie na pierwszy stopień w korpusie oficerów młodszych Policji.

40. RPO-591503-V/08 z dnia 10 grudnia 2008 r. – w sprawie problemów pojawiających się w związku ze stosowaniem art. 68 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Informacja 10-12/2008, str. 143).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (25.03.2009 r.) poinformował, że art. 68 ust. 2a pkt 5 ustawy o gospodarce nieruchomościami ma zastosowanie do przypadków zbycia nieruchomości nabytej z zasobu publicznego na rzecz osób trzecich po dacie 22 października 2007 r., a więc po wejściu w życie ww. nowelizacji, niezależnie od daty nabycia nieruchomości od Skarbu Państwa bądź jednostki samorządu terytorialnego.

Ustawodawca, określając w tym przepisie warunek zwolnienia z obowiązku zwrotu bonifikaty, wyraźnie wskazał na fakt przeznaczenia środków uzyskanych ze sprzedaży lokalu nabytego z zasobu publicznego na nabycie nieruchomości przeznaczonej lub wykorzystanej na cele mieszkaniowe. Stosowanie wykładni rozszerzającej nie wydaje się uzasadnione. Obowiązek zwrotu bonifikaty został wprowadzony w celu należytego zabezpieczenia prawidłowej i racjonalnej gospodarki publicznymi zasobami nieruchomości lokalowych, poprzez eliminację praktyk wykorzystywania preferencyjnych warunków nabycia mieszkania w celu osiągnięcia osobistego zysku. W odpowiedzi nie przychylnono się do postulatu wprowadzenia ustawowej definicji pojęcia „cele mieszkaniowe”. Zaznaczono jednocześnie, że informacje przedstawione w odpowiedzi to jedynie propozycja kierunku wykładni art. 68 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Zastosowanie zasad wskazanych w powołanym przepisie w sprawach indywidualnych, należy do kompetencji właściwego organu administracji publicznej.

41. RPO-495652-VII/05 z dnia 10 grudnia 2008 r. – w sprawie kary dyscyplinarnej dla osób tymczasowo aresztowanych, polegającej

na zakazie dokonywania zakupu artykułów dopuszczonych do sprzedaży w areszcie śledczym (Informacja 10-12/2008, str. 146).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (26.01.2009 r.) podzielił pogląd Rzecznika i podjął działania w celu zmiany przepisu art. 222 § 2 Kodeksu karnego wykonawczego. Rzecznik zostanie poinformowany o ostatecznym kształcie projektowanego unormowania.

42. RPO-580991-X/08 z dnia 11 grudnia 2008 r. – w sprawie sytuacji epidemiologicznej chorób przenoszonych drogą płciową (Informacja 10-12/2008, str. 149).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (14.01.2009 r.) poinformował, że zgodnie z najnowszym raportem z Centrum Diagnostyki i Leczenia Chorób Przenoszonych Drogą Płciową Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, który został opracowany na zlecenie Głównego Inspektora Sanitarnego, w 2007 r. nie doszło do pogorszenia sytuacji epidemiologicznej. Wzrost zachorowań dotyczył jedynie rzeżączki. Główny Inspektorat Sanitarny w 2008 roku nie był informowany o występowaniu szczególnie niebezpiecznych zjawisk w zakresie chorób przenoszonych drogą płciową. Minister podtrzymał stanowisko wyrażone w odpowiedzi z dnia 11 marca 2008 r. o braku przesłanek do wprowadzenia szeroko zakrojonych badań przesiewowych ludności w celu wykrywania chorych na choroby weneryczne. Poinformował również, że Państwowa Inspekcja Sanitarna podejmuje działania edukacyjne o zapobieganiu chorobom zakaźnym przenoszonym drogą płciową.

43. RPO-529615-V/06 z dnia 15 grudnia 2008 r. – w sprawie trybu wykonania ostatecznych decyzji o opróżnieniu lokalu mieszkalnego pozostającego w dyspozycji jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji (Informacja 10-12/2008, str. 150).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (16.01.2009 r.) poinformował, że w MSWiA trwają prace nad zmianą ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji w odniesieniu do Rozdziału 8 – Mieszkania funkcjonariuszy Policji. Zakres prac nad ustawą nie obejmuje jednak problematyki trybu, w jakim następuje wykonanie ostatecznych decyzji o opróżnieniu lokali mieszkalnych zajmowanych przez policjantów oraz emerytów i rencistów policyjnych pozostających w dyspozycji jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji. Przed-

miotowa problematyka wymaga bowiem przeprowadzenia kompleksowej nowelizacji i powinna być przedmiotem prac nad nową ustawą o Policji, nad której kształtem trwa obecnie debata publiczna.

44. RPO-598810-VII/08 z dnia 15 grudnia 2008 r. – w sprawie procedur związanych ze zwalnianiem z jednostek penitencjarnych ciężko chorych, nieprzytomnych skazanych, wobec których orzeczono przerwę w wykonaniu kary (Informacja 10-12/2008, str. 152).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (20.01.2009 r.) stwierdził, że aktualnie nie ma potrzeby zmiany przepisów odnoszących się do wypadków nadzwyczajnych. Jednocześnie poinformował, że przygotowany w Ministerstwie Sprawiedliwości projekt zmian w Kodeksie karnym wykonawczym, wynikający z konieczności wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2008r. – sygn. akt SK 25/07, przewiduje m.in. likwidację instytucji przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności. Zgodnie z projektowanym art. 118 § 1 w wypadku, gdy wykonywanie kary pozbawienia wolności może zagrażać życiu skazanego lub spowodować dla jego zdrowia poważne niebezpieczeństwo, a jego leczenie nie jest możliwe w zakładzie opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności, dyrektor zakładu karnego, na wniosek lekarza, wydaje decyzję o zezwoleniu skazanemu na opuszczenie zakładu karnego na czas trwania leczenia w pozawięziennym zakładzie opieki zdrowotnej, pod konwojem funkcjonariusza Służby Więziennej lub samodzielnie. W konsekwencji taki skazany w dalszym ciągu pozostawać będzie w ewidencji danej jednostki penitencjarnej. W przypadku stwierdzenia, że pogorszenie stanu zdrowia osadzonego nastąpiło w wyniku zdarzenia, które zakwalifikowane zostanie jako wypadek nadzwyczajny, wszczęty zostanie tryb przewidziany w Instrukcji nr 9/2003 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 29 grudnia 2003 r.

45. RPO-581156-X/08 z dnia 15 grudnia 2008 r. – w sprawie zachorowań na biegunkę u dzieci do lat dwóch (Informacja 10-12/2008, str. 151).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (04.02.2009 r.) poinformował, że Ministerstwo zwróciło się o opinię w tej sprawie do Konsultantów Krajowych w dziedzinie: epidemiologii, chorób zakaźnych, pediatrii, medycyny rodzinnej, Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego. Ze stanowisk ekspertów wynika, że nie podzielają oni opinii o dramatycznym wzroście zachorowań na biegunkę dzieci do lat 2. Poinformował również, że nie ma powodu

do wprowadzania obowiązkowego szczepienia przeciw rotawirusom z uwagi na wysoki koszt szczepionki, relatywnie niski wskaźnik kosztów do efektywności oraz brak udowodnionych pozytywnych skutków w populacji.

46. RPO-581475-IX/08 z dnia 16 grudnia 2008 r. – w sprawie prawa funkcjonariusza Policji do zwolnienia od zajęć służbowych w wymiarze dwóch dni z tytułu opieki nad dzieckiem (Informacja 10-12/2008, str. 153).

Dyrektor Biura Kadr i Szkolenia Komendy Głównej Policji (18.02.2009 r.) przekazał opinię prawną Biura Prawnego KGP, w której stwierdzono, iż obowiązujące regulacje nie są wystarczające do podzielenia poglądu o przysługiwaniu funkcjonariuszowi Policji prawa do urlopu w wymiarze dwóch dni z tytułu opieki nad dzieckiem. Jednocześnie poinformowano o trwających w Senacie RP pracach zmieniających do nowelizacji m.in. ustawy o Policji.

47. RPO-587534-III/08 z dnia 17 grudnia 2008 r. – w sprawie definicji rodziny zawartej w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Informacja 10-12/2008, str. 157).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (15.01.2009 r.) nie zgodził się ze stanowiskiem wyrażonym w wystąpieniu Rzecznika i stwierdził, że nie ma potrzeby dokonywania zmian w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w zakresie przepisu zawierającego definicję pojęcia „rodziny”. Rozwiązania przewidziane w ustawie nie naruszają konstytucyjnej zasady ochrony rodziny.

48. RPO-605036-X/08 z dnia 17 grudnia 2008 r. – w sprawie Karty Praw Kobiety Rodzącej oraz systemu opieki nad matką i dzieckiem (Informacja 10-12/2008, str. 156).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (19.01.2009 r.) poinformował, że treść wystąpienia z dnia 17 grudnia 2008 r. oraz Karty Praw Kobiety Rodzącej zostanie przedstawiona na posiedzeniu powołanego przez Ministra Zdrowia Zespołu do spraw opracowania projektu standardu opieki okołoporodowej.

49. RPO-589367-V/08 z dnia 17 grudnia 2008 r. – w sprawie wierzycieli, którzy nie są w stanie wejść w posiadanie nieruchomości, ani doprowadzić do eksmisji byłych właścicieli, mimo posiadania tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego postanowienia o przysą-

dzeniu własności nieruchomości, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności (Informacja 10-12/2008, str. 155).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (22.01.2009 r.) poinformował, że przedstawiony przez Rzecznika postulat nowelizacji art. 999 § 1 k.p.c. jest w pełni uzasadniony. Przygotowywany przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego projekt nowelizacji tego przepisu będzie przewidywał, że prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności nieruchomości stanowić będzie jednocześnie podstawę eksmisji dłużnika egzekwowanego oraz osób i rzeczy prawa jego reprezentujących. Postanowienie to będzie wykonalne w drodze egzekucji sądowej bez zaopatrywania go w klauzulę wykonalności.

50. RPO-565317-IV/07 z dnia 17 grudnia 2008 r. – w sprawie stanu realizacji prac nad poprawą bezpieczeństwa zapory we Włocławku (Informacja 10-12/2008, str. 154).

Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej (19.03.2009 r.) poinformował z upoważnienia Ministra Środowiska o realizacji projektu „Ekologiczne bezpieczeństwo stopnia wodnego Włocławek: modernizacja stopnia wodnego we Włocławku i poprawa bezpieczeństwa powodziowego zbiornika włocławskiego”. Wszystkie planowane zadania w tej inwestycji służą podniesieniu stanu bezpieczeństwa powodziowego na terenach sąsiadujących ze stopniem wodnym we Włocławku.

51. RPO-596036-II/08 z dnia 18 grudnia 2008 r. – w sprawie przydziału mieszkań służbowych funkcjonariuszom Agencji Wywiadu na terenie Warszawy (Informacja 10-12/2008, str. 157).

Szef Agencji Wywiadu (07.01.2009 r.) poinformował, że prowadzi obecnie postępowania administracyjne mające na celu ustalenie stanu zgodnego z prawem w konkretnych przypadkach przydzielenia lokalu mieszkalnego. Decyzje Szefa Agencji Wywiadu podlegają weryfikacji w trybie administracyjnym i sądowno-administracyjnym.

52. RPO-453872-II/03 z dnia 18 grudnia 2008 r. – w sprawie konieczności lustracji praktyki prokuratorskiej w sprawach dotyczących znęcania (czynu z art. 207 Kodeksu karnego) (Informacja 10-12/2008, str. 158).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (16.01.2009 r.) poinformował, że Prokurator Krajowy wystosował do prokuratorów apelacyjnych zalecenia polustracyjne, obligujące do podjęcia stosownych działań organizacyjnych i służbowych w celu

wyeliminowania stwierdzonych w toku lustracji uchybień i nieprawidłowości oraz dalszego podnoszenia poziomu postępowań karnych prowadzonych w sprawach dotyczących przemocy fizycznej stosowanej wobec dzieci, a także zobowiązał ich do przeprowadzenia w I kwartale 2009 r. lustracji spraw o przestępstwa z art. 207 k.k., zakończonych w IV kwartale 2008 r. odmową wszczęcia lub umorzeniem postępowania przygotowawczego.

53. RPO-604482-I/08 z dnia 18 grudnia 2008 r. – w sprawie niewywiązywania się samorządów zawodów prawniczych z obowiązku zapewnienia realizacji prawa do informacji publicznej, wskutek zaniechania umieszczania uchwał organów korporacyjnych w Biuletynie Informacji Publicznej (Informacja 10-12/2008, str. 159).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (22.01.2009 r.) poinformował, że ocena, czy treść danej uchwały samorządu zawodowego zawodów prawniczych stanowi informację publiczną oraz, czy podlega ona upowszechnieniu na stronach BIP Naczelnej Rady Adwokackiej, Krajowej Rady Radców Prawnych, bądź Krajowej Rady Notarialnej, należy wyłącznie do właściwego organu korporacyjnego. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji nie może ingerować w dokonaną przez te organy ocenę dotyczącą uznania danej informacji za publiczną i stwierdzenia potrzeby jej zamieszczenia w BIP.

Prezes Krajowej Rady Notarialnej (28.01.2009 r.) poinformował, że strona BIP nie jest jedynym źródłem informacji o KRN, w tym o treści podjętych przez nią uchwał. Uzupełniająco rolę tę pełni strona internetowa KRN, na której publikowane są m.in. uchwały niestanowiące wykonywania zadań publicznych. KRN rozważy, czy nie rozszerzyć zakresu zawartości strony BIP o „nieobowiązkową” informację zamieszczaną na stronie internetowej KRN.

54. RPO-604489-VI/08 z dnia 18 grudnia 2008 r. – w sprawie zgodności z prawem oświadczeń wymaganych przez jeden z banków, w związku z procedurą ubiegania się o kredyt hipoteczny (Informacja 10-12/2008, str. 158).

Dyrektor Departamentu Ochrony Klientów w Urzędzie Komisji Nadzoru Finansowego (02.02.2009 r.) poinformował, że Urząd Komisji Nadzoru Finansowego przeprowadził postępowanie wyjaśniające w sprawie opisanej w wystąpieniu Rzecznika. Formularz, który jest przedmiotem sprawy, jest elementem realizacji obowiązków identyfikacji klienta, wynikających z ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu wprowadzania do obrotu finansowego wartości

majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz przeciwdziałaniu finansowania terroryzmu, nie ocenia zaś zdolności kredytowej klienta.

55. RPO-604053-II/08 z dnia 18 grudnia 2008 r. – w sprawie zastrzeżeń co do niezależności Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (Informacja 10-12/2008, str. 160).

Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów – Sekretarz Kolegium ds. Służb Specjalnych (03.02.2009 r.) przekazał wyjaśnienia Szefa ABW, który poinformował, iż fakt otrzymywania należnych świadczeń (odszkodowanie z tytułu zakazu konkurencji) po rozwiązaniu umowy o pracę nie ogranicza jego niezawisłości w wykonywaniu funkcji publicznej. Szef ABW nie mógł spełnić żądania wysuniętego przez kontrolerów CBA, aby udostępnić pełny tekst kontraktu menedżerskiego, ponieważ szczegółowe postanowienia klauzuli o zakazie konkurencji stanowią tajemnicę przedsiębiorstwa.

56. RPO-529772-VI/06 z dnia 19 grudnia 2008 r. – w sprawie trudności przedsiębiorców w egzekwowaniu należności z tytułu holowania i parkowania pojazdów (Informacja 10-12/2008, str. 162).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (25.02.2009 r.) poinformował, że w MSWiA zostały podjęte prace legislacyjne zmierzające do dostosowania treści zakwestionowanych przepisów ustawy – Prawo o ruchu drogowym do wymogów konstytucyjnych wskazanych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 czerwca 2008 r. (sygn. akt P 4/06).

57. RPO-603295-I/08 z dnia 19 grudnia 2008 r. – w sprawie wysokości opłaty za aplikację radcowską (Informacja 10-12/2008, str. 161).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (14.01.2009 r.) poinformował, że ewentualna zmiana wysokości opłaty rocznej za aplikację radcowską jest uwarunkowana kosztami tej aplikacji. Krajowa Rada Radców Prawnych przedstawiła w listopadzie 2008 r. analizę rocznych kosztów szkolenia aplikantów radcowskich za rok szkoleniowy 2007/2008. W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji o kosztach szkolenia zwrócono się do Krajowej Rady Radców Prawnych o dodatkowe informacje na temat poszczególnych wydatków. Decyzja w sprawie ewentualnej zmiany wysokości opłaty rocznej za aplikację radcowską zostanie podjęta po uzyskaniu tych informacji.

58. RPO-603791-X/08 z dnia 19 grudnia 2008 r. – w sprawie stosowania homeopatii przez lekarzy i lekarzy dentyków (Informacja 10-12/2008, str. 160).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (19.02.2009 r.) poinformował, że zgodnie z obowiązującym prawem, lekarze mogą stosować produkty lecznicze, w tym również produkty lecznicze homeopatyczne, które zostały dopuszczone do obrotu z zachowaniem wymaganych procedur. Homeopatia nie może być przedmiotem szkoleń z wykorzystaniem środków publicznych, jednak zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyki (art. 19, art. 19a-19e), możliwa jest rejestracja podmiotów organizujących różne formy kształcenia podyplomowego.

59. RPO-598169-III/08 z dnia 19 grudnia 2008 r. – w sprawie możliwości nabycia statusu bezrobotnego przez osoby posiadające wpis do ewidencji gospodarczej, które faktycznie jej nie prowadzą (Informacja 10-12/2008, str. 163).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (30.01.2009 r.) poinformował, że przyjęta aktualnie wykładnia art. 2 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jest skutkiem m.in. pisma Biura Rzecznika z dnia 31 października 2008 r. Termin pozbawienia statusu bezrobotnego w sytuacji osób ubiegających się o dotację na podjęcie działalności gospodarczej został uregulowany jako *lex specialis* w art. 33 ust. 4 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W zakresie uregulowania zawartego w tym przepisie, pozbawienie statusu bezrobotnego następuje od następnego dnia po otrzymaniu środków na podjęcie działalności gospodarczej. Jednocześnie, przy najbliższej nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Ministerstwo rozważy propozycje Rzecznika dotyczące zmiany brzmienia art. 2 ust. 1 pkt 2 lit. f tej ustawy.

60. RPO-603465-VI/08 z dnia 22 grudnia 2008 r. – w sprawie problemu wyczerpywania się sum gwarancyjnych w przypadku obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej (Informacja 10-12/2008, str. 165).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (19.01.2009 r.) poinformował, że przyjęcie propozycji Rzecznika Ubezpieczonych polegającej na wprowadzeniu odpowiedzialności Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego za szkody osobowe w sytuacji wyczerpania się sumy gwarancyjnej byłoby zaprzeczeniem idei minimalnej sumy

gwarancyjnej. W takim przypadku podmioty zobowiązane do zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego zawierałyby umowy wyłącznie opiewające na minimalną sumę gwarancyjną, mając zagwarantowaną odpowiedzialność Funduszu w przypadku wyrządzenia szkody przekraczającej tą sumę. Ponadto wprowadzenie takiego rozwiązania stawałoby w różnej pozycji prawnej osoby poszkodowane, które dochodzą roszczeń z tytułu umów dobrowolnych ubezpieczeń OC. W odpowiedzi podkreślono, że w sporadycznych przypadkach wyczerpania się sumy gwarancyjnej istnieje możliwość dobrowolnej kontynuacji wypłat świadczeń przez odpowiedzialne gwarancyjnie zakłady ubezpieczeń lub dochodzenie roszczeń w postępowaniu cywilnym.

61. RPO-598508-III/08 z dnia 22 grudnia 2008 r. – w sprawie regulacji wyłączającej okres pracy na stanowisku nauczyciela akademickiego z nieprzerwanego okresu pracy nauczycielskiej, warunkującego uzyskanie z mocy prawa stopnia nauczyciela mianowanego (Informacja 10-12/2008, str. 166).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej (09.01.2009 r.) nie zgodził się ze stanowiskiem przedstawionym w wystąpieniu Rzecznika i poinformował, że obowiązujące rozwiązania prawne, w zakresie ustalania stopnia awansu zawodowego nauczycieli, wydają się zasadne.

62. RPO-598275-I/08 z dnia 22 grudnia 2008 r. – w sprawie zakresu podmiotowego obowiązku złożenia oświadczeń majątkowych przez pracowników Komendy Głównej Policji (Informacja 10-12/2008, str. 167).

Komendant Główny Policji (22.01.2009 r.) nie podzielił stanowiska wyrażonego w wystąpieniu Rzecznika. Jego zdaniem decyzja Komendanta Głównego Policji nr 113 z dnia 27 lutego 2008 r. w sprawie udzielenia upoważnienia do realizacji zadań dotyczących oświadczeń majątkowych zobowiązanych pracowników KGP oraz określenia trybu postępowania w tym zakresie, jest zgodna z obowiązującym prawem i nie wymaga zmian.

63. RPO-578571-I/08 z dnia 22 grudnia 2008 r. – w sprawie opóźnień w procesie wykonania zaleceń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zawartych w wyroku w sprawie Alicja Tysiąc przeciwko Polsce oraz w sprawie uzasadnionych wątpliwości natury konstytucyjnej dotyczących brzmienia niektórych przepisów ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Informacja 10-12/2008, str. 164).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (26.01.2009 r.) nie zgodził się z twierdzeniem, że ustawa o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta nie wejdzie w życie w najbliższym czasie. Na końcowym etapie prac jest bowiem zmiana ustawy Przepisy wprowadzające ustawę z zakresu ochrony zdrowia, która ma umożliwić funkcjonowanie ustaw podpisanych przez Prezydenta RP. W przypadku gdy rozwiązania zaproponowane w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta okażą się niewystarczające lub nie spełnią swego zadania, podjęte zostaną pilne prace nad ich zmianą. Odnosząc się do kwestii dotyczących dowolności określenia przesłanki materialnej pozostawiającej praktyce działania organów nadmierną swobodę w dookreśleniu znaczenia pojęcia „zdrowie kobiety” stwierdzono w odpowiedzi, że obowiązująca praktyka jednoznacznie wskazuje, iż organy podchodzą do obecnie obowiązujących przepisów ustawy z odpowiedzialnością. Działania tych organów w żadnym wypadku nie wskazują na lekceważenie ochrony zdrowia i życia zarówno matki, jak i jej dziecka.

64. RPO-548427-IV/07 z dnia 22 grudnia 2008 r. – w sprawie wysokości opłat egzekucyjnych pobieranych od dłużnika (Informacja 10-12/2008, str. 165).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (10.02.2009 r.) poinformował, że stworzenie odpowiednich mechanizmów zachęcających dłużników do dobrowolnego spełniania roszczeń na jak najwcześniejszym etapie postępowania egzekucyjnego, niewątpliwie jest potrzebne, jednak szczegółowa ocena rozwiązań zaproponowanych przez Rzecznika będzie możliwa po konsultacjach z samorządem komorniczym i uzyskaniu opinii przedstawicieli nauki.

65. RPO-605142-I/08 z dnia 23 grudnia 2008 r. – w sprawie treści formularza świadectwa lekarskiego o przydatności fizycznej do zawodu nauczycielskiego (Informacja 10-12/2008, str. 170).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia (02.02.2009 r.) w pełni podzielił stanowisko Rzecznika, informując jednak, że wystąpienie zostało przesłane do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z prośbą o podjęcie działań mających na celu wykluczenie z obrotu przedmiotowego formularza świadectwa lekarskiego.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego (05.02.2009 r.) poinformowała, że przedmiotowa sprawa nie leży w kompetencjach ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

66. RPO-599285-X/08 z dnia 23 grudnia 2008 r. – w sprawie świadczenia przez samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej odpłatnych usług medycznych dla osób i instytucji w formie umów grupowych i indywidualnych abonamentowych kart pacjenta (Informacja 10-12/2008, str. 169).

Zastępca Dyrektora Departamentu Zdrowia w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (16.02.2009 r.) poinformował, iż wprowadzenie przez Centralny Szpital Kliniczny MSWiA w Warszawie umów grupowych oraz indywidualnych kart abonamentowych nie narusza zasady równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej, bowiem nie powoduje żadnych utrudnień, czy ograniczeń w przyjmowaniu świadczeniobiorców w ramach kontraktu zawartego z Narodowym Funduszem Zdrowia. Szpital dysponuje odrębnym budynkiem wraz z personelem medycznym, w którym na podstawie kart abonamentowych udzielane są odpłatne świadczenia zdrowotne. Świadczenia, o których mowa w wystąpieniu Rzecznika, udzielane są poza systemem powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego i tym samym nie różnicują świadczeniobiorców ze względu na ich sytuację materialną, albowiem zawarcie umowy o świadczenie odpłatnych świadczeń zdrowotnych jest wyrazem dobrowolnej decyzji świadczeniobiorcy.

67. RPO-584977-I/08 z dnia 23 grudnia 2008 r. – w sprawie wysokości opłat związanych z decyzją w sprawie wpisu na listę radców prawnych (Informacja 10-12/2008, str. 171).

Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych (03.03.2009 r.) poinformował, że Krajowa Rada Radców Prawnych na posiedzeniu plenarnym w dniu 27 lutego 2009 r. zajęła stanowisko w sprawie wysokości opłaty związanej z wpisem na listę radców prawnych. Ustalenie wysokości opłaty związanej z postępowaniem w sprawie wpisu na listę radców prawnych i na listę aplikantów radcowskich jest prawem ustawowym Krajowej Rady Radców Prawnych. Przy ustalaniu wysokości opłaty nie kierowano się zamiarem ograniczenia dostępu do zawodu ani ograniczenia konkurencji. Krajowa Rada postanowiła przyjąć jako zasadę ustalania wysokości opłaty, o której mowa w art. 60 pkt. 11 ustawy o radcach prawnych, poprzez określenie jej w wysokości stałej, a nie stanowiącej wielokrotność wysokości składki członkowskiej. Dokonanie przeglądu zasad stosowanych przy ustalaniu wysokości tej opłaty powierzono Komisji Finansowej KRRP, która po konsultacji z dziekanami rad okręgowych izb radców prawnych przedstawi projekt uchwały KRRP określającej zasady i tryb pobierania opłaty związanej z postępowaniem o wpis na listę radców praw-

nych oraz na listę aplikantów radcowskich, jej wysokości oraz zasad jej zwrotu.

68. RPO-573279-III/07 z dnia 29 grudnia 2008 r. – w sprawie standardów opieki i wychowania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (Informacja 10-12/2008, str. 174).

Minister Pracy i Polityki Społecznej (12.02.2009 r.) poinformował, że Ministerstwo zebrało dane z urzędów wojewódzkich dotyczące osiągania standardów w placówkach opiekuńczo-wychowawczych za rok 2008. Na dzień 31 grudnia 2008 r. aż 58% placówek nie osiągnęło wymaganego standardu opieki i wychowania. Po przeprowadzeniu w 2007 r. wizytacji obiektów przez wojewódzkich inspektorów nadzoru, zostały przyspieszone działania powiatów dostosowujące placówki do wymaganego standardu. Na ten cel przekazywane są samorządom dodatkowe środki z rezerwy celowej budżetu państwa.

69. RPO-595418-IV/08 z dnia 29 grudnia 2008 r. – w sprawie kwalifikacji wymaganych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej budynków (Informacja 10-12/2008, str. 174).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury (20.02.2009 r.) poinformował, że Ministerstwo przygotowało nowelizację ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, mając na celu dopuszczenie inżynierów do sporządzenia świadectw charakterystyki energetycznej budynków. Z mocy ustawy osoby, które ukończyły studia techniczne pierwszego stopnia na jednym z wymaganych kierunków, będą uprawnione do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej. W przypadku braku uprawnień budowlanych do projektowania, uzyskanie uprawnień do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej budynków będzie możliwe w drodze egzaminu lub ukończenia studiów podyplomowych. Powyższe rozwiązanie wyeliminuje zróżnicowanie sytuacji prawnej podmiotów legitymujących się wykształceniem inżynierskim pierwszego i drugiego stopnia.

70. RPO-536046-III/06 z dnia 29 grudnia 2008 r. – w sprawie zapewnienia efektywnych form pomocy obywatelom polskim poszukującym pracy lub już zatrudnionym w państwach Europejskiego Obszaru Gospodarczego (Informacja 10-12/2008, str. 172).

Minister Pracy i Polityki Społecznej (23.01.2009 r.) poinformowała, że Ministerstwo monitoruje wyjazdy zarobkowe polskich obywateli do państw członkowskich Unii Europejskiej, a także kwestię praktyk dyskryminacyjnych. Ministerstwo podejmuje działania in-

terwencyjne wobec organów administracyjnych państw przebywania osób podejmujących pracę za granicą. Wykorzystywana jest pomoc Ministerstwa Spraw Zagranicznych i polskich placówek dyplomatyczno-konsularnych oraz innych polskich instytucji (ZUS, NFZ, Główny Inspektorat Pracy). MPiPS uruchomiło stronę internetową z serwisem informacyjnym, przydatną dla osób planujących podjęcie pracy w państwach UE. Ponadto uruchomiono ponadresortowy portal internetowy pod hasłem „powroty” dla osób podejmujących decyzję o powrocie do kraju. Problem utworzenia zagranicznych stanowisk pracy ds. migrujących za pracą obywateli polskich może być rozwiązany jedynie w ramach istniejących zagranicznych struktur MSZ. W tym zakresie MPiPS wyraża wolę wszechstronnej współpracy.

71. Ministra Skarbu Państwa (RPO-593664-XIX/08) z dnia 29 grudnia 2008 r. – w sprawie wypłaty przez Skarb Państwa odszkodowań z tytułu niedotrzymania przyrzeczenia wydania akcji pracownikom Stoczni Gdańskiej (Informacja 10-12/2008, str. 173).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Skarbu Państwa (14.01.2009 r.) poinformował, że w rozpatrywanym przypadku termin przedawnienia roszczenia odszkodowawczego rozpoczął bieg w dniu 1 kwietnia 1994 r. i stanowił 10 lat. Roszczenie to uległo przedawnieniu w dniu 1 kwietnia 2004 r. W omawianym przypadku trudno dopatrywać się znamion nadużycia prawa (art. 5 k.c.), ponieważ nie istnieją podstawy o szczególnym charakterze pozwalające uznać, że zastosowanie instytucji przedawnienia roszczenia jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Jak stwierdził Sąd Okręgowy w Warszawie XII Wydział Pracy w wyroku z dnia 17 listopada 2005 r. sygn. akt XII P 4959/04, rozpatrując pozew o zasądzenie odszkodowania w związku z niewykonaniem przez Skarb Państwa zobowiązania polegającego na wydaniu akcji Stoczni Gdańskiej S.A., termin przedawnienia roszczenia wynosił 10 lat i stanowił wystarczający okres do podjęcia przez pracowników działań zmierzających do dochodzenia roszczenia o wydanie akcji lub o odszkodowanie w związku z ich niewydaniem.

72. RPO-604476-IX/08 z dnia 30 grudnia 2008 r. – w sprawie zasad szkoleń użycia broni przez policjantów (Informacja 10-12/2008, str. 176).

Komendant Główny Policji (21.01.2009 r.) poinformował, że w ocenie Biura Kadr i Szkolenia Komendy Głównej Policji obowiązujący model szkolenia strzeleckiego jest adekwatny do zdiagnozowanych w tym obszarze potrzeb i nie wymaga reform. Niewielka ogół-

na liczbę strzelnic policyjnych jest efektem wieloletnich zaniedbań, a przede wszystkim niedoboru środków finansowych na tego typu inwestycje. Obecnie podjęto decyzję o przeznaczaniu na modernizację i rozwój bazy obiektów policyjnych strzelnic ćwiczebnych części środków przyznanych ustawą z dnia 12 stycznia 2007 r. o ustanowieniu „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2007-2009”.

73. RPO-568465-IV/07 z dnia 30 grudnia 2008 r. – w sprawie terminu przedawnienia roszczeń o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie, określonego w art. 555 Kodeksu postępowania karnego (Informacja 10-12/2008, str. 176).

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (24.02.2009 r.) poinformował, że przewidziane w rozdziale 58 Kodeksu postępowania karnego ujęcie materialnoprawnych przesłanek odszkodowania za niesłuszne skazanie lub niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie, odmienne od tego, jakie przewidziane jest przy dochodzeniu roszczeń za szkody wywołane przez innego rodzaju zachowania funkcjonariuszy państwa, w tym odmienne terminy przedawnienia roszczeń o naprawienie szkody, nie koliduje z konstytucyjną zasadą równości. W konsekwencji, występujące w obowiązującym prawie zróżnicowanie terminów przedawnienia roszczeń odszkodowawczych za działania władzy publicznej nie wskazują na naruszenie konstytucyjnej zasady równej ochrony praw majątkowych.

CZĘŚĆ 2

RAPORT Z DZIAŁALNOŚCI KRAJOWEGO MECHANIZMU PREWENCJI W I KWARTALE 2009 R.

1. Wprowadzenie.

Rzeczypospolita Polska jest jednym z 47 Państw Stron Protokołu fakultatywnego do Konwencji ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (zwanego dalej OPCAT). Spośród tych państw, 24 wyznaczyły krajowe mechanizmy prewencji¹. W Polsce zadania te wykonuje Rzecznik Praw Obywatelskich.

W pierwszym kwartale 2009 r. działalność Krajowego Mechanizmu Prewencji była prowadzona, podobnie jak w roku ubiegłym, przez trzy Zespoły merytoryczne w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich: Zespół Prawa Karnego Wykonawczego, Zespół Administracji Publicznej, Zdrowia i Ochrony Praw Cudzoziemców oraz Zespół Praw Żołnierzy i Funkcjonariuszy Służb Publicznych. Dodatkowo zadania Mechanizmu będzie w 2009 r. wykonywał Zespół Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego, który wizytuje te domy pomocy społecznej, które mogą być objęte definicją miejsc zatrzymań z art. 4 ust. 1 OPCAT. Jednakże w pierwszym kwartale 2009 r. nie przeprowadził on żadnej wizytacji zapobiegawczej w tego rodzaju placówkach. Ponadto, w pierwszym kwartale w wizytacjach brali udział pracownicy Zespołów Terenowych Biura RPO, z Gdańska i Wrocławia, uczestnicząc w wizytacji ośmiu miejsc zatrzymań.

W okresie od 1 stycznia do 31 marca 2009 r. pracownicy wskazanych powyżej Zespołów przeprowadzili wizytację 23 różnego rodzaju miejsc zatrzymań, położonych na terenie całej Polski. Starając się spełnić wymóg interdyscyplinarności składu grupy wizytacyjnej, w wizytacji ośmiu jednostek wzięli również udział eksperci zewnętrzni. Byli to psychologowie i lekarze, których uwagi były włączane do tekstów sprawozdań opracowanych w następstwie każdej wizytacji. Zgodnie z ideą działalności Krajowego Mechanizmu Prewencji (dalej KMP) przedstawiano w nich rekomendacje, mające na celu poprawę stanu

¹ www.apr.ch, dane na dzień 6 maja 2009 r.

przestrzegania praw osób pozbawionych wolności, a przede wszystkim ich ochronę przed torturami oraz innym okrutnym, nieludzkim lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Poniżej przedstawiono wyniki wizytacji przeprowadzonych w ciągu trzech pierwszych miesięcy bieżącego roku w różnego rodzaju miejscach zatrzymań, ze wskazaniem problemów, jakie w nich dostrzeżono.

2. Jednostki penitencjarne.

W pierwszym kwartale 2009 r. wizytacje KMP objęły sześć zakładów karnych, dwa areszty śledcze oraz jeden oddział zewnętrzny zakładu karnego². Czynności przeprowadzone przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich pozwalają uznać, że w wizytowanych jednostkach przestrzegane są prawa osób pozbawionych wolności. Poczynione ustalenia w większości przypadków nie dają również podstaw do stwierdzenia, aby warunki bytowe, czy też inne okoliczności osadzenia, były dla osób pozbawionych wolności na tyle dotkliwe, aby mogły prowadzić do okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania. Jednakże w Zakładzie Karnym w Płocku, z uwagi na znaczne wyeksploatowanie budynków mieszkalnych oraz występujące przeludnienie, warunki bytowe osadzonych są niewątpliwie dość trudne. Taką ocenę uzasadnia w szczególności stan techniczny i estetyczny wielu cel i łaźni, brak całkowitej zabudowy kąpoków sanitarnych oraz ciasnota panująca w części cel. Przy skumulowaniu się tego typu uciążliwości, mogą one zostać uznane za nieludzkie lub poniżające. Administracja Zakładu podejmuje co prawda działania, aby poprawić osadzonym warunki bytowe i w miarę posiadanych środków sukcesywnie prowadzi (metodą gospodarczą) prace remontowe, to jednak działania te należy uznać za niewystarczające. W celu doprowadzenia do wyraźnej poprawy warunków osadzenia w Zakładzie Karnym w Płocku, jednostka powinna otrzymać więcej środków finansowych, aby mogła przeprowadzić remont kapitalny dwóch najstarszych budynków mieszkalnych (m.in. zabudowa kąpoków sanitarnych, wymiana stolarki okiennej, remont łaźni ogólnych) oraz możliwie szybko dokończyć prowadzone od 2007 r. prace modernizacyjno-remontowe kuchni.

Mimo, iż na tle wszystkich wizytowanych w pierwszym kwartale 2009 r. jednostek penitencjarnych warunki bytowe były najtrudniej-

² ZK w Gorzowie Wielkopolskim (21-23.01.2009) oraz Oddział Zewnętrzny tego Zakładu (22.01.2009), ZK w Barczewie (26-28.01.2009), ZK w Malborku (25-26.02.2009), ZK w Wierzbrowie (5-6.03.2009), ZK w Bydgoszczy-Fordonie (9-11.03.2009), ZK w Płocku (17-19.03.2009), AŚ w Piotrkowie Trybunalskim (2-4.02.2009), AŚ w Jeleniej Górze (17-19.02.2009).

sze w Zakładzie Karnym w Płocku, to kierownictwo wszystkich jednostek podkreślało, iż wszelkie prace modernizacyjne, wymiana sprzętu kwaterunkowego na nowy, zostały wstrzymane wobec trudności finansowych polskiego więziennictwa.

Nadal nie rozwiązany problem jest także przeludnienie polskich jednostek penitencjarnych. Przykładowo w dniu wizytacji Zakładu Karnego w Płocku, zaludnienie jednostki kształtowało się na poziomie 117,5%. Ponieważ utrzymuje się ono w zakładzie od 2000 r. oraz z uwagi na potrzebę pozyskania dodatkowych miejsc zakwaterowania, świetlice oddziałowe zostały przeniesione do mniejszych pomieszczeń (cel dwuosobowych), a poprzednio zajmowane zamieniono na cele mieszkalne. Problem przeludnienia dotyka również szczególnie mocno Areszt Śledczy w Piotrkowie Trybunalskim, co ma miejsce od początku istnienia tej jednostki. W dniu wizytacji kształtowało się ono na poziomie 120%. W Areszcie Śledczym w Jeleniej Górze było ono jeszcze większe - 125%. Pozostałe wizytowane jednostki penitencjarne były znacznie mniej zaludnione lub zlikwidowały całkowicie problem przeludnienia. Faktycznie zatem, mimo iż w świetle danych na dzień 31 marca 2009 r. zaludnienie aresztów śledczych i zakładów karnych kształtowało się w skali kraju na poziomie 103,4%³, problem przeludnienia nadal jest nierozwiązany i niezwykle uciążliwy dla poszczególnych jednostek.

Biorąc pod uwagę problemy w funkcjonowaniu więziennej służby zdrowia, przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich, wykonując zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji, zwracali szczególną uwagę na funkcjonowanie więziennych ambulatoriów oraz respektowanie prawa osadzonych do opieki zdrowotnej. Wielokrotnie wskazywano na potrzebę wzmocnienia etatowego służby zdrowia, co poprawiłoby dostępność osadzonych do świadczeń zdrowotnych.

Podkreślano również, nie kwestionując w żaden sposób wiedzy zatrudnionych w dziale penitencjarnym psychologów, iż częstokroć konieczność decydowania przez nich samodzielnie o stanie psychicznym osadzonych jest trudnym wyzwaniem, które niesie ze sobą olbrzymią odpowiedzialność. W wielu jednostkach nie ma lekarza psychiatry, który swą wiedzą gwarantowałby rzetelne zdiagnozowanie psychiczne osadzonych. Miałyby to również korzystny wpływ na odciążenie psychologów. Ich obsada etatowa jest w większości placówek zbyt mała, aby zapewnić właściwą opiekę psychologiczną osadzonym.

Problematyka zapewnienia osobom pozbawionym wolności odpowiedniej, do ich stanu zdrowia, opieki medycznej, w tym psychiatrycz-

³ Ministerstwo Sprawiedliwości, Centralny Zarząd Służby Więziennej, Informacja o wykonywaniu kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania za marzec 2009, Warszawa, s. 2.

nej, jest szczególnie istotna z perspektywy kolejnych spraw przegranych w tych kwestiach w bieżącym roku przez Polskę przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka w Strasburgu. W sprawach tych Trybunał stwierdził naruszenie przez nasz kraj art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, a więc naruszenie zakazu tortur oraz okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania⁴.

Z pozostałych kwestii podnoszonych w następstwie wizytacji należy wskazać, brak zabezpieczeń piętrowych łóżek (AŚ Jelenia Góra, ZK Bydgoszcz-Fordon, ZK Płock). Gdziekolwiek konieczne było również dokonanie przeglądu materaców, koców lub sprzętu kwaterekowego. Przypominano również oddziałowym o konieczności zwracania się do osadzonych z szacunkiem, w odpowiedniej formie, tj. poprzez użycie słowa „pan”. Poza tym wskazywano, iż w wielu jednostkach nadal nie opracowano Karty Praw Pacjenta w taki sposób, aby znajdujące się w niej zapisy dotyczyły sytuacji pacjenta więziennej służby zdrowia. Nie była ona także udostępnia osobom pozbawionym wolności w ambulatorium, czy też w innym miejscu, umożliwiającym osadzonym zapoznanie się z nią (między innymi AŚ Jelenia Góra, ZK Bydgoszcz-Fordon, ZK Płock).

Tak jak w roku ubiegłym, w niektórych z wizytowanych jednostek nie było także respektowane rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 listopada 1996 r. w sprawie określenia zasad dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych w obiektach zamkniętych podległych Ministrowi Sprawiedliwości. Najczęściej przejawiało się to wprowadzeniem w porządku wewnętrznym jednostki zakazu palenia w porze nocnej (AŚ Jelenia Góra, ZK Bydgoszcz-Fordon, ZK Malbork).

3. Jednostki dla nieletnich.

W pierwszym kwartale 2009 r. przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich, wykonując zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji przeprowadzili wizytację jednego młodzieżowego ośrodka wychowawczego⁵, jednego schroniska dla nieletnich⁶ oraz dwóch policyjnych izb dziecka⁷.

Czynności przeprowadzone przez przedstawicieli RPO w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Trzcińcu pozwoliły uznać, że może w nim dochodzić do poniżającego traktowania oraz karania wycho-

⁴ Np. sprawa Sławomir Musiał przeciwko Polsce (skarga nr 28300/06).

⁵ MOW w Trzcińcu (3-4.03.2009).

⁶ Schronisko dla Nieletnich w Warszawie-Okęciu (30.01.2009).

⁷ PID w Płocku (7.01.2009), PID w Wałbrzychu (19-20.02.2009).

wanków. W trakcie rozmów z wychowankami Ośrodka odebrano bowiem sygnały o używaniu przemocy przez kadre pedagogiczną. Za niedopuszczalne uznano również stosowanie kar nieprzewidzianych w przepisach regulujących życie w Ośrodku.

Mając na uwadze zaobserwowany przez pracowników Biura RPO, w trakcie pierwszego dnia wizytacji placówki, beład w zakresie opieki wychowawczej nad nieletnimi oraz sygnalizowaną w przeprowadzonych z nimi rozmowach bezsilność kadry pedagogicznej wobec sytuacji konfliktowych pomiędzy wychowankami, zwrócono uwagę na potrzebę wzmocnienia nadzoru wychowawczego nad nieletnimi w Ośrodku oraz bardziej staranne dobieranie członków kadry pedagogicznej.

Poza tym, wobec ujawnionej niezgodności pomiędzy postanowieniem Statutu Ośrodka dotyczącym poszanowania przekonań religijnych wychowanka, a praktyką polegającą na obowiązkowym uczestnictwie w nabożeństwach i Mszach Św., za pożądane uznano także wyeliminowanie istniejącej sprzeczności prowadzącej w konsekwencji do ograniczania praw wychowanków.

Ponadto, uregulowanie dotyczące korzystania w ramach nagrody przez wychowanków Grupy Readaptacyjnej z lektur szkolnych, uznano za nieuzasadnione i sprzeczne z regulaminem tej grupy. Praktyka polegająca na obowiązkowym noszeniu pidżamy przez nieletniego podczas pobytu we wspomnianej grupie, stanowi nadinterpretację jednego z postanowień zawartych w jej regulaminie i jako taka prowadzi do ograniczenia praw wychowanków w niej przebywających. Poza tym, z uwagi na wyraźnie gorsze warunki socjalno-bytowe panujące w pałacowej bursie Ośrodka, za pożądane uznano przeprowadzenie remontu części sypialni i sanitariatów w niej zlokalizowanych.

Jeżeli zaś chodzi o Schronisko dla Nieletnich w Warszawie - Okęciu, to w trakcie wizytacji stwierdzono, iż zapewnia ono wychowankom dobre warunki bytowe i higieniczne. Także informacje uzyskane od nieletnich wskazują, że dobrze oceniają oni stworzone im warunki. W trakcie wizytacji nie zaobserwowano przypadków niewłaściwego ich traktowania. Stosunek personelu Schroniska do wychowanków jest rzeczowy, konkretny, a równocześnie ciepły. Nieletni nie przejawiają oznak agresji, do opiekunów i nauczycieli odnoszą się z szacunkiem. W opinii wizytujących w placówce panuje prawidłowa atmosfera w sferze kontaktów pomiędzy personelem Schroniska, a wychowankami.

Ponad ¼ wychowanków przebywających w Schronisku to nieletni upośledzeni umysłowo, zarówno w stopniu umiarkowanym, jak i lekkim. Tak wysoki odsetek nieletnich z deficytem intelektualnym stanowi znaczny problem dla placówki. Wychowankowie ci wymagają sto-

sowania wobec nich odmiennych oddziaływań wychowawczych, jak również prowadzenia edukacji według odpowiednio dostosowanych programów. Placówka nie jest w stanie zapewnić im w pełni dostosowanego do ich potrzeb traktowania, z uwagi na to, że nie zatrudnia osób przygotowanych do pracy z osobami z upośledzeniem umysłowym.

Ustalenia poczynione w toku wizytacji dają podstawę do stwierdzenia, iż w celu poprawy stanu przestrzegania praw nieletnich w Schronisku konieczne jest bezwzględne wyeliminowanie przypadków niezgodnego z przepisami stosowania umieszczenia nieletniego w izbie przejściowej „ze względów wychowawczych”, wyodrębnienie izby izolacyjnej w celu stworzenia warunków do praworządnego stosowania tego środka przymusu w przypadkach, gdy dopuszczają to przepisy. Istotne jest także zaniechanie stosowania ograniczeń w zakresie kontaktów nieletnich z rodziną (rodzeństwem), wbrew przepisom ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, usunięcie uchybień w zakresie sposobu przechowywania próbek żywności oraz utrzymywanie w porządku pomieszczenia ambulatorium (gabinet stomatologiczny), kontrolowanie na bieżąco zaopatrzenia w leki oraz właściwe zabezpieczenie leków w gabinecie lekarskim. Jeżeli zaś chodzi o dokumentację placówki, ważne jest stworzenie jednego regulaminu Schroniska, który w sposób całościowy będzie normował funkcjonowanie placówki, wprowadzenie do regulaminu Schroniska zapisów normujących kwestie używania wyrobów tytoniowych przez wychowanków oraz wyeliminowanie uchybień w zakresie prowadzenia dokumentacji Schroniska (w Księdze umieszczonych w izbie przejściowej, Księdze ewidencji wychowanków).

Jeżeli chodzi o izby dziecka, dostrzeżono przede wszystkim potrzebę ich dofinansowania. W szczególności niezbędne jest wyposażenie sypialni dla nieletnich w łóżka. Zdaniem osób wizytujących, niedopuszczalna jest także utrzymująca się od dłuższego czasu sytuacja w Policijnej Izbie Dziecka w Płocku, w której wobec braku środków finansowych, pracownicy Izby wyposażają ją z własnych funduszy, przynosząc rzeczy z domów. Ich zaangażowanie należy ocenić bardzo pozytywnie, dbają oni bowiem o stworzenie nieletnim lepszych warunków bytowych, jednakże kwestia ta powinna zostać inaczej rozwiązana.

W obu wizytowanych w pierwszym kwartale bieżącego roku izbach dziecka zwrócono również uwagę na pobyty nieletnich przekraczające ramy czasowe zakreślone prawem. Jest to powtarzający się problem wielu tego typu miejsc zatrzymań.

Poza powyższymi kwestiami, w Policyjnej Izbie Dziecka w Płocku pryncypnie wymagają zainstalowania zasłonek, zapewniających poczucie intymności korzystającym z nich nieletnim, a dotychczasowa praktyka zamieszczania na kwicie depozytowym oświadczenia o zapoznaniu nieletniego z przysługującymi mu prawami i obowiązkami, jest niewłaściwa. Oświadczenie takie powinno przybrać formę odrębnego druku, włączanego do akt osobowych. Podkreślono także, iż zgodnie z obowiązującymi przepisami umieszczenie nieletniego w pomieszczeniu izolacyjnym nie może być stosowane jako kara. W wizytowanej jednostce było ono wymienione wśród katalogu kar, zawartych w Prawach i obowiązkach nieletniego zatrzymanego w Policyjnej Izbie Dziecka.

4. Jednostki organizacyjne Policji oraz izby wytrzeźwień.

W pierwszym kwartale 2009 r. przeprowadzono wizytacje dwóch izb wytrzeźwień⁸ oraz pięciu pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia jednostek organizacyjnych Policji⁹.

Z ustaleń poczynionych przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w trakcie wizytacji izb wytrzeźwień wynika, że właściwie realizują one zadania nałożone rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 4 lutego 2004 r. w sprawie trybu doprowadzania, przyjmowania i zwalniania osób w stanie nietrzeźwości oraz organizacji izb wytrzeźwień i placówek utworzonych lub wskazanych przez jednostkę samorządu terytorialnego (Dz. U Nr 20, poz. 192 ze zm.). Wnioski wypływające z rozmów przeprowadzonych z osobami osadzonymi pozwalają stwierdzić, iż w wizytowanych izbach nie dochodzi do tortur, czy też innych form okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania. Pracownicy izb traktują osadzone tam osoby z poszanowaniem godności ludzkiej oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Stan techniczny pomieszczeń Izby Wytrzeźwień w Bydgoszczy i jej wyposażenie w wielu punktach odbiega jednak od wymogów wyżej wymienionego rozporządzenia, do których wszystkie izby wytrzeźwień w kraju były zobowiązane się dostosować do dnia 4 lutego 2009 r. Przede wszystkim jednak w bardzo złym stanie jest budynek, w którym mieści się Izba. Stan ten utrzymuje się od długiego czasu, a jego dalsza eksploatacja stanowi zagrożenie dla pracowników, jak i osób doprowadzonych do wytrzeźwienia. Istotne jest zatem przyznanie Izbie przez władze miasta nowej siedziby.

⁸ Izba Wytrzeźwień w Bydgoszczy (10.03.2009), Izba Wytrzeźwień w Płocku (18.03.2009).

⁹ Komenda Powiatowa Policji w Pruszkowie (6.01.2009), Komenda Miejska Policji w Płocku (7.01.2009), Komenda Powiatowa Policji w Międzyrzeczu (20.01.2009), Komenda Miejska Policji w Piotrkowie Trybunalskim (2.02.2009), Komenda Powiatowa Policji w Malborku (24.02.2009).

W obu wizytowanych w pierwszym kwartale bieżącego roku izbach wytrzeźwień zwrócono także uwagę na rzetelność prowadzonej dokumentacji. Każdorazowo okazało się, iż wpisy dotyczące stosowania środków przymusu bezpośredniego są niedokładne, a organ doprowadzający nie zawsze pozostawiał kopię protokołów doprowadzenia, wobec czego zasadne byłoby zwrócenie się o to w przyszłości. W obu placówkach postulowano także opracowanie Regulaminu Izby Wytrzeźwień, przeznaczonego dla osób w niej umieszczanych oraz zamieszczenie go w dostępnym i widocznym dla pacjentów miejscu. Poza tym w Izbie Wytrzeźwień w Płocku podkreślono potrzebę udzielania osobom w stanie nietrzeźwości niezbędnych świadczeń higieniczno – sanitarnych oraz wyposażenia ambulatorium Izby w odpowiedni sprzęt medyczny, tj. defibrylator z zapisem EKG lub defibrylator i aparat EKG z 12 odprowadzeniami oraz aparaturę diagnostyczną w postaci pasków do jakościowego oznaczania obecności środków działających podobnie do alkoholu (opatów, amfetaminy, kokainy, itp.).

Wizytowane w omawianym kwartale pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia były zlokalizowane w dwóch przypadkach przy komendach miejskich, w trzech zaś przy komendach powiatowych Policji. Należy zaznaczyć, iż w jednej z wizytowanych jednostek Policji przedstawiciele Rzecznika, wykonujący zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji, spotkali się ze znacznymi trudnościami w rozpoczęciu wizytacji i dopiero interwencja telefoniczna u Komendanta Wojewódzkiego Policji umożliwiła przeprowadzenie czynności w PdOZ. W związku z tym, iż nie był to pierwszy przypadek tego typu utrudnień oraz w związku z potrzebą upowszechnienia wiedzy wśród Policjantów na temat podstaw działalności Krajowego Mechanizmu Prewencji w Polsce, pod koniec marca 2009 r. zostało wystosowane odpowiednie pismo do Dyrektora Biura Prewencji Komendy Głównej Policji, z prośbą o poinformowanie jednostek organizacyjnych Policji w całym kraju o działalności Mechanizmu i jego uprawnieniach.

We wszystkich wizytowanych jednostkach podkreślano, iż tekst Regulaminu pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach jednostek organizacyjnych Policji należy udostępnić w miejscu widocznym dla osób zatrzymanych w PdOZ. Izba powinna również dysponować egzemplarzami Regulaminu w językach obcych (są one dostępne na stronie internetowej Komendy Głównej Policji). Wymogi te często nie były spełniane.

Ponadto, w następstwie wizytacji podkreślano konieczność wyodrębnienia miejsca przeznaczonego do przechowywania rzeczy osobi-

stych osób chorych zakaźnie (KMP Płock, KPP Pruszków), respektowania prawa osób doprowadzonych do izby w celu wytrzeźwienia do otrzymania napoju, a w przypadku pobytu tych osób w izbie powyżej 12 godzin, do otrzymania posiłku. Zwrócono także uwagę na konieczność złożenia podpisów przez dwóch funkcjonariuszy na kwicie depozytowym, każdorazowo w przypadku odmowy lub niemożności złożenia podpisu przez osobę zatrzymaną. Książka wizyt lekarskich często była wypełniana nierzetelnie, na co należy zwrócić uwagę lekarzom, którzy dokonują w niej wpisów. W niektórych jednostkach zatrzymanym nie udostępniano także środków czystości, niezbędnych do utrzymania higieny osobistej (KPP Malbork, KMP Płock, KPP Pruszków).

Poza tym, w wizytowanych jednostkach Policji powtarzał się zarzut nie respektowania treści rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 września 2001 w sprawie zasad dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2001 r., Nr 106, poz. 1163).

W PdOZ w Międzyrzeczu pewne zastrzeżenia wizytujących dotyczyły natomiast stanu technicznego Izby oraz jej wyposażenia. Nie spełniała ona bowiem wszystkich wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 października 2008 r. Poważny problem stanowi brak wentylacji grawitacyjnej w pokojach dla zatrzymanych. W sytuacji, gdy zabezpieczenia okien nie dają możliwości ich uchylania, wymiana powietrza w tych pomieszczeniach jest niewystarczająca, co może być szczególnie uciążliwe w okresie letnim. Niewystarczające do czytania i pisania jest też oświetlenie elektryczne w pokojach dla zatrzymanych.

Z uwagi na ujęcie w planach inwestycyjnych na lata 2009 – 2011 budowy nowej siedziby Komendy Powiatowej Policji w Międzyrzeczu, nieuzasadnione byłoby wykonywanie prac remontowych w obecnie zajmowanym budynku. Dlatego nie postulowano wymiany okien na uchylne, wykonania wentylacji grawitacyjnej oraz dodatkowych punktów świetlnych w pokojach dla zatrzymanych. Uznano jednak, że niezbędne jest rozważenia wprowadzenia obecnie takiej zmiany zabezpieczenia okien, aby podczas nieobecności osób zatrzymanych w przeznaczonych dla nich pokojach, istniała możliwość ich wietrzenia. Konieczne jest również wygospodarowanie miejsc, w których w sposób właściwy będą przechowywane rzeczy osób chorych zakaźnie oraz wierzchnia odzież zatrzymanych.

5. Miejsca zatrzymań dla cudzoziemców.

W omawianym okresie wizytacje objęły również jeden ośrodek strzeżony dla cudzoziemców¹⁰. Wizytowany Ośrodek zlokalizowany jest w pobliżu miejscowości Lesznowola, w pewnym oddaleniu od zabudowy mieszkalnej. Warunki bytowe panujące w Ośrodku Strzeżonym dla Cudzoziemców uznać należy za bardzo dobre. W ocenie osób wizytujących, uległy one znacznej poprawie od ostatniej wizytacji pracowników Biura RPO w tej placówce. Tym niemniej konieczna wydaje się wymiana urządzeń sanitarnych w łazienkach oraz poprawa standardu pomieszczenia dla osób naruszających porządek w Ośrodku. Także warunki przeprowadzania kontroli osobistych powinny zostać zmienione tak, aby osadzonym poddawanych tej kontroli zapewniona została należyta intymność. Wyjaśnić należy kwestię organizacji comiesięcznych kontrolnych badań lekarskich, stosownie do wymogu zawartego w § 24 Regulaminu organizacyjno – porządkowego pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku i areszcie w celu wydalenia, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 2004 r. w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać strzeżone ośrodki i areszty w celu wydalenia oraz regulaminu organizacyjno – porządkowego pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku lub areszcie w celu wydalenia (Dz. U. z 2004 r., Nr 190, poz. 1953).

6. Szpitale psychiatryczne.

W przeciągu pierwszych trzech miesięcy bieżącego roku, przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich przeprowadzili wizytację jednego szpitala psychiatrycznego¹¹.

Wizytowany szpital sprawia pozytywne wrażenie, a personel wydaje się przejmować losem pacjentów i co do zasady przestrzegać ich praw. Tym niemniej, w związku z paroma incydentami zaobserwowanymi podczas wizytacji, wydaje się konieczne przypomnieć, że personel powinien odnosić się do pacjentów grzecznie i z szacunkiem. Należy podjąć niezbędne działania w zakresie organizacji, szkolenia personelu medycznego oraz nadzoru, mające na celu przywrócenie zgodnej z prawem praktyki stosowania i dokumentowania środków przymusu bezpośredniego i wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości w tym względzie. Należy rozważyć możliwość bezpośredniego doręczania

¹⁰ Ośrodek Strzeżony dla Cudzoziemców przy Nadwiślańskim Oddziale Straży Granicznej w Lesznowoli (9.01.2009).

¹¹ Samodzielny Publiczny ZOZ – Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych „Drewnica” w Zabkach (8.01.2009).

pacjentom korespondencji (tzn. przez listonosza, a nie za pośrednictwem sekretariatu). Należy dostosować sposób prowadzenia zajęć rehabilitacyjnych do wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z 20 października 1995 r. w sprawie organizowania zajęć rehabilitacyjnych w szpitalach psychiatrycznych i nagradzania uczestników tych zajęć (Dz. U. z 1995 r., Nr 127, poz. 614).

7. Wojskowe areszty dyscyplinarne.

W pierwszym kwartale 2009 r. przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich przeprowadzili wizytację KMP w Wojskowym Areszcie Dyscyplinarnym w Bydgoszczy¹². W czasie kontroli nie odbywał tam kary żaden żołnierz. Stwierdzono jednak, że zarówno pomieszczenia przeznaczone do przebywania w nich żołnierzy jak i socjalne, zostały wyremontowane i ich stan techniczny można ocenić w większości jako odpowiadający wymogom technicznym i organizacyjnym, jakie zostały określone w rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 25 października 2002 r. w sprawie warunków tworzenia wojskowych aresztów dyscyplinarnych oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ich pomieszczenia (Dz. U. z 2002 r., Nr 183, poz. 1529). Jedynie umywalki, miski ustępowe, wykonane były z materiałów, które nie spełniały wymogów § 4 pkt 7 ppkt 9 wyżej wskazanego rozporządzenia, pod względem zalecenia o wykonaniu ich z materiałów nietłukących się.

Ponadto stwierdzono, że od stycznia 2009 r. do kontrolowanego aresztu nie kierowana jest codzienna prasa. Jak wynika z uzyskanych wyjaśnień, spowodowane jest to brakiem przebywania w nim żołnierzy oraz koniecznymi oszczędnościami środków finansowych.

Areszt nie posiada gabinetu lekarskiego z uwagi na pobliski 10 Wojskowy Szpital Kliniczny, gdzie dokonywane są konieczne badania zarówno przed jak i w trakcie odbywania kary przez żołnierzy. Problem odbywania przez żołnierzy kary aresztu izolacyjnego zostanie zawieszony z chwilą skierowania ich do rezerwy, w związku z zawieszeniem powoływania poborowych do zasadniczej służby wojskowej.

8. Podsumowanie.

Działalność Krajowego Mechanizmu Prewencji w pierwszym kwartale 2009 r. wykazała, że nadal powtarzają się problemy, które były już dostrzegane w roku ubiegłym. Szczególnie niepokojące są niewłaściwe formy traktowania nieletnich, w takich placówkach jak młodzieżowe

¹² Wojskowy Areszt Dyscyplinarny w Bydgoszczy (9.03.2009).

ośrodki wychowawcze. Warunki bytowe w wizytowanych miejscach zatrzymań są zróżnicowane, a niejednokrotnie ich poprawa będzie niemożliwa wobec braku jakichkolwiek środków finansowych na ten cel. Odnosi się to przede wszystkim do jednostek penitencjarnych, gdzie sytuacja jest szczególnie trudna. Z jednej strony brak środków finansowych uniemożliwia poprawę warunków bytowych osadzonym, z drugiej zaś warunki te w pewnych przypadkach muszą być uznane za nieludzkie lub poniżające.

CZEŚĆ 3

X. WYBÓR SPRAW INDYWIDUALNYCH

RPO-584747-II/08

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciła się Pani Anna P., która została pobita w 2006 r. przez mężczyznę, któremu zwróciła uwagę, że zebrał grzyby z jej prywatnej działki. Skutkiem pobicia doznała urazu w postaci złamania nosa. Dochodzenie w tej sprawie zostało umorzone. Biegły bowiem uznał, że naruszenie czynności narządu ciała pokrzywdzonej nie przekroczyło 7 dni i na tej podstawie prokurator stwierdził, że w tej sprawie brak jest znamion czynu ściganego z oskarżenia publicznego i że sprawca swoim zachowaniem wyczerpał znamiona występku z art. 157 § 2 Kk, a zatem przestępstwa prywatno-skargowego. Mając na względzie czas zrostania się kości, wobec wątpliwości, czy będące wynikiem pobicia złamanie nosa Pani Anny P. może być zaliczone do kategorii lekkiego uszczerbku na zdrowiu i czy faktycznie naruszyło czynności narządów ciała pokrzywdzonej jedynie poniżej 7 dni, Rzecznik zdecydował o podjęciu działań w przedmiotowej sprawie. Analiza akt tej sprawy pozwoliła na przedstawienie Prokuraturze Apelacyjnej w G. kilku jeszcze innych wątpliwości, odnoszących się do rzetelności pracy biegłego.

Wskazana Prokuratura w udzielonej odpowiedzi uznała, że decyzja Prokuratury Okręgowej w G. o utrzymaniu w mocy postanowienia Prokuratora Rejonowego w S. o umorzeniu dochodzenia była niesłuszna. Podstawą dla tej tezy jest m.in. wątpliwość dotycząca pracy biegłego. Polecono Prokuratorowi Okręgowemu w G. spowodowanie wykonania dodatkowych czynności procesowych, po poprzednim podjęciu na nowo prawomocnie umorzonego postępowania karnego. W tej sytuacji, działania w sprawie Pani Anny P. należy uznać za skuteczne. Jest to kolejna sprawa karna, w której biegły nie uznawał, iż złamanie to poważne naruszenie ciała, którego reperkusje nie ustaną przed upływem 7 dni.

RPO-573175-II/07

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się pełnomocnik procesowy pokrzywdzonych Państwa P. kwestionując orzeczenie kończące postępowanie przygotowawcze, prowadzone w Prokuraturze Rejono-

wej w T., w sprawie nieumyślnego spowodowania śmierci Pani Oliwii P. Do śmiertelnego zaccadzenia ofiary w dniu 27 stycznia 2007 r. doszło w wynajmowanym przez nią mieszkaniu – stacji. Przeprowadzona w Biurze Rzecznika analiza akt przedmiotowej sprawy wykazała istotne braki postępowania dowodowego. Dostrzeżone mankamenty i wady śledztwa Rzecznik przedstawił w wystąpieniu z dnia 28 stycznia 2009 r., skierowanym do Prokuratora Okręgowego w Z. We wspomnianym wystąpieniu Rzecznik podkreślił, iż pomimo realizacji szeregu istotnych czynności procesowych, nie osiągnięto celu postępowania przygotowawczego, o jakim mowa w art. 297 Kpk. Natomiast niedostatki i braki śledztwa umknęły uwadze osób dokonujących kontroli instancyjnej zaskarżonego przez pokrzywdzonych merytorycznego rozstrzygnięcia procesowego. W konsekwencji, zdaniem Rzecznika, postanowienie o umorzeniu omawianego śledztwa wydano przedwcześnie, bowiem prowadzący niniejsze postępowanie nie wyczerpali dostępnych i możliwych do realizacji działań dowodowych. W ocenie Rzecznika, sam fakt stwierdzonego bezspornie zatrucia pokrzywdzonej tlenkiem węgla, przesadził o uznaniu, iż był to tragiczny wypadek i w tym przypadku nie doszło do zaistnienia czynu zabronionego ze strony innych osób. Tymczasem w toku śledztwa ujawniono szereg nieprawidłowości faktycznych i technicznych związanych z instalacją oraz funkcjonowaniem piecyka gazowego w budynku, w którym pokrzywdzona wynajmowała mieszkanie. Według Rzecznika, dopiero poprawne procesowe wyjaśnienie i zweryfikowanie owych nieprawidłowości, pozwoliłoby na prawidłowe i jednoznaczne udzielenie odpowiedzi o ewentualnym ich związku przyczynowo skutkowym z faktem śmiertelnego zaccadzenia Pani Oliwii P.

Rzecznik podkreślił, iż nieuzasadnione było zaniechanie dokonania wyjaśnień i stosownej weryfikacji procesowej zeznań studentek zamieszkujących na stacji u Państwa T. Godzi się bowiem zauważyć, że składając zeznania wskazywały one, iż po rozpoczęciu sezonu grzewczego odczuwały woń gazu lub spalin. Co więcej, jedna z nich, Pani Anita O., stwierdziła, że w listopadzie, bądź grudniu (tj. na około miesiąc lub nawet dwa miesiące przed śmiertelnym zaccadzeniem koleżanki) informowała o intensywnym zapachu gazu w łazience właścicielkę domu, uzyskując od niej zapewnienie, iż zajmie się ona tą kwestią i poprosi o sprawdzenie piecyka gazowego. Zgłoszenie właścicielce domu – Pani Alinie T. przez współlokatorkę tych uwag odnośnie funkcjonowania piecyka gazowego, potwierdziła w swoich zeznaniach Wioletta Z. Okoliczność ta – niezwykle istotna z punktu widzenia oceny prawnokarnej, nie została dostatecznie wyjaśniona procesowo.

W przesłuchaniu Pani Aliny T. pominięto tę ważną kwestię. Nie ustalono zatem, czy i jakie działania podjęła właścicielka domu, po uzyskaniu tak niepokojącej informacji od Pani Anity O. Nie ulega również wątpliwości, iż tego rodzaju zgłoszenie było poważnym sygnałem, którego ze względu na bezpieczeństwo wszystkich użytkowników budynku, nie można było lekceważyć.

Nadto okoliczność powyższa, przy istniejącym obowiązku prawnym właścicieli, wynikającym z przepisów prawa budowlanego (vide art. 61 i art. 62 Prawa budowlanego, Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 z późn. zm., których nieprzestrzeganie zgodnie z prawem budowlanym może stanowić wykroczenie i pociągać sankcje prawno-karne np. z art. 93 pkt 8 cytowanej ustawy) oraz stwierdzonych w toku śledztwa nieprawidłowościach technicznych – w zakresie wentylacji i stanu przewodów wentylacyjnych budynku, w którym doszło do śmiertelnego zacczadzenia – winna być niezwykle starannie sprawdzona i procesowo zweryfikowana. Należy bowiem podkreślić, iż w określonych warunkach możliwe jest przypisanie sprawstwa przestępstwa skutkowego przez zaniechanie konkretnej osobie, nie dlatego, że przyczyniła się ona do wystąpienia skutku, lecz jedynie dlatego, że wbrew istniejącemu obowiązkowi prawnemu, nie zapobiegła skutkowi. Instytucję gwaranta nienastąpienia skutku za przestępstwo skutkowe przez zaniechanie reguluje przecież art. 2 Kodeksu karnego. Wyjaśnienie owych ważkich kwestii – dla właściwej oceny prawno-karnej badanego zdarzenia – było tym bardziej niezbędne, iż podnosili je w zażaleniu na postanowienie o umorzeniu śledztwa rodzice zmarłej. W tych warunkach zasadne było przyjęcie, że podczas dokonywania kontroli instancyjnej zaskarżonego rozstrzygnięcia procesowego, do zarzutów pokrzywdzonych odniesiono się zdawkowo i pobieżnie, nie dostrzegając, iż faktycznie zgromadzony materiał dowodowy jest niepełny i wymaga poszerzenia.

W ocenie Rzecznika, weryfikacji procesowej winna podlegać także relacja właścicielki domu, która podnosiła w swoich zeznaniach, że żadna ze studentek nie skarżyła się na warunki mieszkaniowe, a jednocześnie ze swej strony jako najemczynie, przypominała lokatorom, aby w łazience nie zamykały kratki wentylacyjnej, ani też nie dokonywały żadnych regulacji przy piecyku gazowym. W tym zakresie owe ważne kwestie pominięte zostały z kolei w przesłuchaniach poszczególnych lokatorek stacji. Dlatego też, według Rzecznika, koniecznym działaniem winno być ponowne dokładne i rzetelne przesłuchanie tych świadków (lokatorek i właścicieli budynku), zaś ujawnione różnice w zeznaniach należałoby weryfikować w toku stosownych konfrontacji.

Poza tym, według Rzecznika, kapitalne znaczenie dla prawidłowej oceny prawno – karnej w niniejszym przypadku miało też procesowe wyjaśnienie kwestii rzeczywistego stanu kratki wentylacyjnej, po ujawnieniu ciała pokrzywdzonej w łazience, gdzie doszło do śmiertelnego zatrucia. Co prawda notatka funkcjonariusza Policji – tj. sierż. sztab. Krzysztofa K. wskazywała, iż po przybyciu na miejsce zdarzenia ustalił on, że wspomniana kratka była całkowicie zamknięta (za pewnik wskazano to również w uzasadnieniu postanowienia o umorzeniu śledztwa), niemniej, aby jednoznacznie i procesowo udokumentować rzeczywisty stan rzeczy, należało przesłuchać w charakterze świadka zarówno wspomnianego funkcjonariusza Policji, jak też osoby ze składu karetki pogotowia, które jako jedne z pierwszych przybyły na miejsce zdarzenia. Kwestia ta była tym bardziej istotna, gdyż w protokołach oględzin miejsca zdarzenia wskazano, iż w momencie tych czynności kratka wentylacyjna była otwarta. Tak więc z pewnością w krytycznym czasie dokonywano zmian położenia ruchomego elementu kratki wentylacyjnej. Natomiast obecnie z dowodowego punktu widzenia nie wiadomo na pewno, w jakim położeniu znajdowała się kratka wentylacyjna, po ujawnieniu ciała pokrzywdzonej, ani też kto i kiedy dokonywał zmian jej położenia. W tym zakresie jedynie częściowo podjęto stosowne i możliwe do realizacji działania procesowe, uzyskując zeznania Pani Sylwii S. i Aliny T.

Wyjaśnienie oraz próba weryfikacji wskazanych wyżej problemów i poczynienie w tym względzie starannych ustaleń dowodowych, mogło mieć także wpływ na opinię i wnioski biegłego z zakresu gazownictwa i inżynierii sanitarnej. Dotychczas w wydanej opinii stwierdził on między innymi, iż użytkowany piecyk w warunkach opisanych w opinii, przy istniejących nieprawidłowościach zawsze zagrażał zdrowiu i życiu osób przebywających w łazience i pomieszczeniach sąsiednich. Rzecznik podkreślił, że nie da się wykluczyć, że dysponując szerszym materiałem dowodowym, biegły byłby w stanie uszczegółowić swoje wnioski.

W tych warunkach, zdaniem Rzecznika, niewystarczający materiał dowodowy uniemożliwiał właściwą i pełną ocenę prawno – karnej badanego przypadku oraz nie pozwalał na podjęcie prawidłowej decyzji procesowej w przedmiotowej sprawie. Innymi słowy umorzenie śledztwa było przedwczesne i chybione. Przekazując w wystąpieniu Prokuratorowi Okręgowemu w Z. powyższe uwagi, Rzecznik wnosił o zbadanie sprawy w ramach zwierzchniego nadzoru służbowego, a także rozważenie możliwości uzupełnienia dotychczasowego materiału dowodowego oraz podjęcie na nowo tegoż prawomocnie umo-

rzonogo postępowania przygotowawczego, w trybie art. 327 § 1 Kpk. W dniu 10 lutego 2009 r. do wiadomości Rzecznika wpłynęła pisemna informacja z Prokuratury Okręgowej w Z. Z jej treści wynika, iż Prokurator Okręgowy dzielając w pełni uwagi – zawarte w pisemnym wystąpieniu z dnia 28 stycznia 2009 r., w trybie art. 327 § 1 Kpk, polecił Prokuratorowi Rejonowemu w T. podjęcie na nowo prawomocnie umorzonego śledztwa.

RPO-559569-II/07

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciła się Pani Kamila F., skarżąc się na prawomocne umorzenie postępowania przygotowawczego prowadzonego w Prokuraturze Rejonowej w L., w sprawie dotyczącej nieprawidłowości jej leczenia stomatologicznego. Na skutek powikłań po dokonanej u niej ekstrakcji zęba, doszło do poważnych komplikacji zdrowotnych i konieczności przeprowadzenia kilku następných zabiegów operacyjnych. Postępowanie powyższe zakończono wydaniem postanowienia o umorzeniu śledztwa, stwierdzając brak znamion czynów zabronionych określonych w art. 156 § 1 Kk i art. 157 § 1 Kk – dwukrotnie. Rozstrzygnięcie procesowe prokuratora zostało utrzymane w mocy postanowieniem Sądu Rejonowego w L. z dnia 28 września 2006 r. Zauważyć należy, iż po zakończeniu śledztwa, w reakcji na kierowaną do Prokuratury korespondencję pokrzywdzonej, akta badano w Prokuraturze Okręgowej w L., stwierdzając, iż brak jest przesłanek uzasadniających wzruszenie prawomocnego orzeczenia zapadłego w niniejszej sprawie.

W takich warunkach, po uzyskaniu akt przedmiotowej sprawy z Prokuratury i Sądu, dokonano ich zbadania w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich. Analiza zgromadzonego materiału dowodowego doprowadziła do wniosku, iż decyzja o umorzeniu śledztwa była przedwczesna, a tym samym nietrafna. Lektura materiałów sprawy wskazywała, że znaczący wpływ na taką decyzję procesową miało wydane, uniewinniające orzeczenie Okręgowego Sądu Lekarskiego w L., utrzymane przez Naczelný Sąd Lekarski, w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej dr nauk med. Grażyny M.

Rzecznik dostrzegł, iż w uzasadnieniu orzeczenia Okręgowego Sądu Lekarskiego w L. wyraźnie zaznaczono, iż mając na uwadze treść art. 51 ust. 4 ustawy o izbach lekarskich – orzekając o braku winy obwinionej, Sąd nie odnosił się do faktu pozostawienia u Pani Kamili F. niewielkich resztek korzeni, po ekstrakcji zęba 38 oraz oceny usuniętego zęba i zębodołu bezpośrednio po ekstrakcji, gdyż od zabiegu upłynęło ponad 5 lat (taki upływ czasu miał znaczenie dla odpowie-

działności zawodowej lekarza). Natomiast dla właściwej oceny prawno-karnej prowadzonego śledztwa, powyższa kwestia pozostawienia resztek korzenia miała kapitalne znaczenie, bowiem bez wątpienia, zadania postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy zasadniczo różnią się od celu i zadań postępowania karnego. Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich, pomimo zrealizowania w toku niniejszego śledztwa szeregu czynności procesowych, postępowanie przygotowawcze nie osiągnęło celu określonego normą art. 297 Kpk. Przede wszystkim w wystąpieniu podkreślono, że dotychczasowa ocena prawno-karna zachowań lekarzy wobec pokrzywdzonej, skoncentrowała się na przestępstwach określonych w art. 156 § 1 Kk i 157 § 1 Kk, zaś prowadzącym postępowanie, jak i osobom dokonującym kontroli instancyjnej zaskarżonej merytorycznej decyzji procesowej, całkowicie umknęła istotna kwestia oceny zachowań i zaniechań lekarskich w aspekcie zaistnienia przestępstw, polegających na narażeniu na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia i zdrowia Pani Kamili F., a w tym z art. 160 § 2 Kk.

Podczas omawianego śledztwa sześciokrotnie wydawano postanowienie o powołaniu biegłych lekarzy, uzyskując na potrzeby postępowania karnego pięć opinii. Niejasne natomiast były powody rezygnacji z opinii Zakładu Medycyny Sądowej w B. przed zakończeniem śledztwa. Niemniej Rzecznik podkreślił, iż wszyscy opiniujący we wnioskach dostrzegali nieprawidłowości w procesie leczenia i diagnozowania pokrzywdzonej. Generalnie uwagi biegłych wobec sposobu postępowania lekarzy udzielających świadczeń medycznych pokrzywdzonej, sprowadzały się do problemu pozostawienia u niej resztek korzenia zęba 38 po ekstrakcji dokonanej dnia 12 października 2000 r., a następnie zbyt późnego podjęcia decyzji o przeprowadzeniu kolejnego zabiegu rewizji kości w okolicy operowanego zęba 38. Zauważano też błędy w zakresie prawidłowej interpretacji i diagnozie radiologicznej. Końcowe wnioski biegłych w zasadzie różniły się jedynie ogólną formułą i kategorycznością stwierdzeń.

W wystąpieniu do Prokuratora Apelacyjnego w L. zaznaczono zatem, iż błąd w sztuce lekarskiej, czy to w postaci błędu terapeutycznego – tj. błędu w leczeniu, czy też błędu diagnostycznego – tj. błędu rozpoznania, zawsze wywiera określone ujemne skutki dla pacjenta, wpływa bowiem na cały proces leczenia chorego – częstokroć z nieodwracalnymi zmianami dla jego zdrowia. Innymi słowy niewłaściwe z punktu widzenia wiedzy medycznej postępowanie lekarza może prowadzić do pogorszenia stanu zdrowia pacjenta, a tym samym stanowić narażenie go na niebezpieczeństwo utraty zdrowia, a nawet życia.

Mając zatem na uwadze, iż obowiązkiem lekarza – gwaranta jest nie tylko podjęcie działań zapobiegających pojawieniu się konkretnego niebezpieczeństwa dla życia i zdrowia leczonego pacjenta, ale także podjęcie wszelkich działań zmierzających do obniżenia stopnia niebezpieczeństwa już istniejącego, zaniechanie należytego wyjaśnienia tych kwestii ze strony prowadzących postępowanie karne i dokonania rzetelnej ich oceny prawno-karnej było według Rzecznika zdecydowanie wadliwe. W efekcie śledztwo pozbawione zostało waloru, o jakim mowa w art. 297 Kpk.

Zdaniem Rzecznika, aby w tej niewątpliwie zawilej sprawie sprostać zadaniom nakreślonym przez ustawodawcę w art. 297 Kpk, należało ponownie bardzo dokładnie i metodologicznie przesłuchać Panią Kamilę F., uzyskując od pokrzywdzonej szczegółowy, chronologiczny opis wykonywanych u niej zabiegów, uzyskiwanych przez nią informacji od lekarzy (uprzedzeń o możliwych komplikacjach i powikłaniach), jak też wyrażanych przez wymienioną zgód na poszczególne zabiegi. Jednocześnie przesłuchanie pokrzywdzonej uwzględniać powinno także okoliczności podnoszone w pismach i środkach odwoławczych składanych przez wymienioną, a w tym sygnalizowanej kwestii składania nieprawdziwych zeznań przez jednego z profesorów i dr M. Według Rzecznika, nieuzasadnione było zaniechanie przesłuchania w charakterze świadka, w toku śledztwa lekarza radiologa Jerzego B., który dokonywał oceny radiologicznej pantomogramów wykonanych u Pani Kamili F. Za niewystarczające dla potrzeb śledztwa uznano uzyskanie jedynie kopii zeznań składanych przez wymienionego lekarza w toku innych niż postępowanie karne spraw.

Tak więc w momencie dokonywanej w Biurze Rzecznika analizy akt, nadal w badanym postępowaniu karnym niejasna pozostawała kwestia pozostawienia u pokrzywdzonej resztek korzenia zęba 38 i ewentualnie płynących z tego tytułu niekorzystnych skutków dla pokrzywdzonej, co miało znaczenie dla prawno-karnej oceny zachowań lekarzy. W tej sytuacji, zdaniem Rzecznika, dopiero po starannym skompletowaniu materiału dowodowego oraz przyjęciu wyczerpujących zeznań pokrzywdzonej i świadków, a także usunięciu ewentualnych ich rozbieżności w drodze konfrontacji, należałoby rozważyć powołanie zespołu biegłych lekarzy z zakresu stomatologii, radiologii i medycyny sądowej, celem uzyskania pełnej i jednoznacznej opinii, która uwzględniałaby wszelkie ujawnione okoliczności badanych zdarzeń i ich następstw.

Rzecznik podkreślił, że w sprawach medycznych – takich jak niniejsza, opinia biegłych z zakresu medycyny sądowej winna być zwięźsze-

niem postępowania dowodowego, bowiem jedynie w oparciu o pełny i kompletny materiał dowodowy biegli mają możliwość wnioskowania nieobarczonego wadami. Reasumując, według Rzecznika, dostrzeżone mankamenty postępowania uniemożliwiały prawidłową i kompleksową ocenę analizowanej sprawy i w takim stanie nie dawały podstaw do umorzenia śledztwa. Uzyskana dnia 26 stycznia 2009 r. odpowiedź z Prokuratury Apelacyjnej w L. wskazuje, iż w pełni podzielono argumenty wystąpienia odnośnie przedwczesności wydania merytorycznej decyzji procesowej i konieczności podjęcia na nowo prawomocnie umorzonego śledztwa w omawianej sprawie.

RPO-507920-II/05

W 2005 r. do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się pełnomocnik procesowy pokrzywdzonych firm ECC i EBD w W., wnioskując o wniesienie kasacji od orzeczenia Sądu Rejonowego w W., którym utrzymano w mocy postanowienie prokuratorskie o umorzeniu śledztwa przeciwko Lidii G., podejrzanej o popełnienie przestępstwa z art. 286 § 1 Kk w zb. z art. 270 § 1 Kk w zw. z art. 294 § 1 Kk w zw. z art. 11 § 2 kk. Generalnie czyn zarzucany wymienionej polegał na tym, że wykonując funkcję dyrektora finansowego oraz działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadziła firmę ECC i EBD do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w łącznej kwocie 2.052.550 zł w ten sposób, że dokonała przelewu kwoty 1.635.000 zł z rachunku bankowego ECC na własny rachunek bankowy oraz na podstawie dowodów wypłać wyłudziła z kasy ECC kwotę 520 zł i 417.030 zł z kasy EBD, w których to spółkach pełniła funkcje członka zarządu, wykorzystując do tego celu jako autentyczne, podrobione co do treści dokumenty.

Dokonane w Biurze Rzecznika badanie akt umorzonej sprawy wykazało, iż wydanie postanowienia o umorzeniu śledztwa nastąpiło z rażącym naruszeniem prawa procesowego i było podstawą do sporządzenia w dniu 19 października 2005 roku kasacji na niekorzyść podejrzanej. Wniesioną przez Rzecznika kasację na niekorzyść Lidii G., Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 15 lutego 2006 r. uznał za oczywiście zasadną i w konsekwencji uchylił zaskarżone postanowienie prokuratorskie, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W.

W toku dalszych, monitorowanych przez Rzecznika działań organów ścigania, ustalono, że przeciwko wymienionej skierowano do sądu akt oskarżenia. Wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 22 kwietnia 2008 roku, oskarżona została uznana winną popełnienia przestępstwa z art. 286 § 1 Kk w zb. z art. 270 § 1 Kk w zw. z art. 294 § 1 Kk

w zw. z art. 11 § 2 Kk i za to skazana na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby. W procesie tym, po rozpoznaniu wniesionych środków zaskarżenia, wspomniany pierwszoinstancyjny wyrok w opisanym zakresie został utrzymany przez Sąd Apelacyjny w W. wyrokiem z dnia 4 listopada 2008 r. Dnia 19 stycznia 2009 r. do Biura RPO wpłynęły kopie omawianych wyroków skazujących wraz z ich uzasadnieniami, których treść w pełni potwierdziła trafność, słuszność i skuteczność podjętych uprzednio działań Rzecznika w niniejszej sprawie.

RPO-574059-II/07

Rzecznik Praw Obywatelskich podjął z urzędu sprawę dotyczącą opisanego w mediach zaistniałego w dniu 20 grudnia 2006 r. w O. wypadku drogowego, w którym obrażeń ciała na czas powyżej 7 dni doznała Pani I. F. Prokurator Rejonowy w O. umorzył powyższe postępowanie wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu zabronionego. Wystąpienie do Prokuratora Apelacyjnego w W. (poprzedzone dokonaną w Zespole analizą akt przedmiotowego postępowania) wskazujące na przedwczesne zakończenie tej sprawy, bez wyjaśnienia wszystkich istotnych kwestii, w tym przede wszystkim przebiegu zaistniałego wypadku drogowego oraz ustalenia i przesłuchania wszystkich świadków tego zdarzenia spowodowało wydanie polecenia podjęcia na nowo tego postępowania w trybie art. 327 § 1 Kpk i wykonania nowych czynności procesowych.

RPO-577499-II/07

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Pan Zbigniew W., który kwestionował prawidłowość i zasadność końcowego rozstrzygnięcia procesowego prokuratury, w inicjowanej przez niego sprawie karnej dotyczącej między innymi podejrzenia popełnienia przestępstw skierowanych przeciwko wiarygodności dokumentów. Postępowanie przygotowawcze prowadzono w Prokuraturze Rejonowej w Sz. i zakończono je w dniu 16 kwietnia 2007 r. wydaniem postanowienia o umorzeniu śledztwa. Podstawą powyższego rozstrzygnięcia było niewykrycie sprawcy podrobienia podpisów Pana Zbigniewa W., a w części dotyczącej ukrycia dokumentu stwierdzenie, iż nie popełniono czynu zabronionego. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Sz. z dnia 26 lipca 2007 r. utrzymano w mocy zaskarżone postanowienie prokuratora. Podejmując się wyjaśnienia sprawy i rozpatrzenia zasadności zastrzeżeń zainteresowanego, Rzecznik uzyskał z Prokuratury Rejonowej w Sz. akta przedmiotowego postępowania.

Analiza zgromadzonych materiałów przeprowadzona w Biurze Rzecznika wykazała istotne wady postępowania dowodowego. W konsekwencji akta sprawy przesłano Prokuratorowi Apelacyjnemu w Sz. wraz z pisemnym wystąpieniem Rzecznika, celem ich zbadania w trybie nadzoru służbowego, pod kątem oceny zasadności końcowego rozstrzygnięcia procesowego oraz rozważenia decyzji o podjęciu na nowo tego postępowania, w trybie art. 327 § 1 Kpk.

Zdaniem Rzecznika, przedmiotowe postępowanie przygotowawcze umorzono zostało przedwcześnie bez należytego zgromadzenia i rozważenia zebranych w sprawie dowodów. Mianowicie w sprawie nie wyczerpano jeszcze inicjatywy dowodowej, a w efekcie nie zrealizowano ustawowego celu postępowania przygotowawczego określonego w art. 297 Kpk. Według Rzecznika, kwestia braków dowodowych niniejszego postępowania przygotowawczego wyraźnie umknęła osobom dokonującym instancyjnej kontroli zaskarżonego postanowienia o umorzeniu śledztwa, co niezasadnie doprowadziło do utrzymania w mocy przedwczesnej i wadliwej decyzji procesowej. W wystąpieniu Rzecznik podkreślił, iż zgodnie z treścią art. 270 § 1 Kk, przestępstwo to polega nie tylko na podrobieniu dokumentu, ale również na posłużeniu się podrobionym dokumentem w celu użycia go jako autentycznego. Karalne jest również udzielenie pomocy w podrobieniu dokumentu oraz współudział w podrobieniu dokumentu.

Z badanych akt sprawy wynikało, że podrobione zostały podpisy Pana Zbigniewa W. na dokumentach w postaci poleceń wyjazdu służbowego, które to dokumenty były podstawą wypłaty Panu Stanisławowi W. zwrotu kosztów podróży. Wprawdzie nie ustalono, kto podrobił widniejące na nich podpisy Pana Zbigniewa W., jednakże z opinii biegłego wynikało w sposób niewątpliwy, że podpisy te zostały podrobione. W sytuacji, gdy Pan Zbigniew W. w okresie pełnienia funkcji Sekretarza Koła Łowieckiego przebywał poza granicami kraju, a jego pieczętka imienna przechowywana była u Pana Stanisława W., według Rzecznika należało rozważyć i dowodowo wyjaśnić, kto poza Panem Stanisławem W. mógł dysponować pieczętką Pana Zbigniewa W. Nadto w śledztwie zaniechano procesowego zweryfikowania kwestii, czy osoba przedstawiająca delegacje służbowe Skarbnikowi Koła posłużyła się podrobionymi dokumentami, to jest dokumentami, które opatrzone były fałszywymi podpisami Pana Zbigniewa W. oraz jego imienną pieczętką.

Lektura materiału dowodowego wskazywała, iż prokurator nie rozważał wnikliwie ewentualnego popełnienia przestępstwa oszustwa polegającego na posłużeniu się poleceniami wyjazdu służbowego, które

zawierały podrobiony podpis Pana Zbigniewa W., co mogło wprowadzić w błąd osobę upoważnioną do dokonywania wypłat w imieniu Koła Łowieckiego. Zdaniem Rzecznika, w tym zakresie niezbędne były dodatkowe poczynania dowodowe mające na celu ustalenie, czy działania takie doprowadziły Koło Łowieckie do niekorzystnego rozporządzenia mieniem. Innymi słowy należało wyjaśnić, czy gdyby polecenia wyjazdu służbowego zostały wystawione przez osoby uprawnione – Pana Stanisława W. uzyskałby zwrot kosztów wyjazdów. Według Rzecznika, konieczne było podjęcie inicjatywy dowodowej w tym zakresie i chociażby przesłuchanie na tę okoliczność Pana Zbigniewa W., a także ewentualne skonfrontowanie wymienionego z występującym w sprawie świadkiem, Panem Tadeuszem Cz.

Dodatkowo odnośnie podrobienia podpisu Pana Zbigniewa W. na opinii wystawionej dla Pana Andrzeja H. Rzecznik zauważył, że na dokumencie tym znajdowała się imienna pieczętka Pana Zbigniewa W. Tymczasem z ustaleń dowodowych wynikało, że pieczętka ta była w posiadaniu Pana Stanisława W. W tej sytuacji niezbędne i konieczne było wyjaśnienie, czy nie doszło do przestępstwa udzielenia pomocy w podrobieniu tego dokumentu poprzez przekazanie nieustalonej osobie tej pieczętki.

Również w odniesieniu do dowodowego pisma Zarządu Koła Łowieckiego z dnia 15 kwietnia 2003 r. wskazano, że widnieje na nim oprócz podrobionego podpisu Pana Zbigniewa W. także podpis Pana Stanisława W. Wobec tego, że Pan Zbigniew W. w okresie sporządzania dokumentu przebywał poza granicami kraju, a fakt ten był Panu Stanisławowi W. znany, to biorąc pod uwagę okoliczność posiadania przez Pana Stanisława W. imiennej pieczętki Pana Zbigniewa W. należało także w tym zakresie wyjaśnić, czy nie doszło do współdziałania w podrobieniu dokumentu przez osobę dysponującą wspomnianą pieczętką. W odpowiedzi na wspomniane wystąpienie Rzecznika, w dniu 17 grudnia 2008 r. do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła pisemna informacja z Prokuratury Apelacyjnej w Sz. Między innymi powiadomiono Rzecznika, iż uznając za zasadne zastrzeżenia zawarte w wystąpieniu, w zakresie niewyjaśnienia wątku dotyczącego posłużenia się przez Pana Stanisława W. podrobionymi dokumentami, Prokurator Okręgowy w Sz. polecił wyłączyć materiały z akt sprawy do odrębnego postępowania i procesowo wyjaśnić tę kwestię. Zdaniem Prokuratora Apelacyjnego, w ramach tej odrębnej sprawy karnej, wyjaśnione zostaną także zagadnienia dotyczące udzielenia pomocy w podrobieniu dokumentu w postaci opinii służbowej wystawionej w imieniu Koła Łowieckiego Panu Andrzejowi H. oraz pisma

Zarządu Koła Łowieckiego z dnia 15 kwietnia 2003 r. Nadto z treści informacji Prokuratora Apelacyjnego wynika, że w przypadku dokonania w ramach powyższego postępowania nowych ustaleń pozwalających na wykrycie sprawy podrobienia podpisów Pana Zbigniewa W., prawomocnie umorzone postępowanie zostanie podjęte i będzie kontynuowane.

RPO-584664-II/08/SK

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciła się Pani Katarzyna T., wnioskując o interwencję wobec postępowania przygotowawczego Prokuratora Rejonowego w W., w sprawie dotyczącej oceny prawidłowości przeprowadzenia u niej zabiegów medycznych w zakresie chirurgii plastycznej. Postępowanie powyższe prowadzone w kierunku zaistnienia przestępstwa określonego w art. 160 § 1 Kk, zostało umorzone wobec stwierdzenia braku ustawowych znamion czynu zabronionego. Na podstawie dokonanego w Biurze Rzecznika badania akt przedmiotowej sprawy ujawniono istotne braki postępowania dowodowego. W tych warunkach sporządzono pisemne wystąpienie do Prokuratora Okręgowego w W., przedstawiając szczegółowe uwagi i zastrzeżenia Rzecznika, wnioskując jednocześnie o zbadanie wspomnianych materiałów w trybie nadzoru służbowego i rozważenie podjęcia na nowo prawomocnie umorzonego postępowania przygotowawczego – w trybie art. 327 § 1 Kpk. W ocenie Rzecznika, postanowienie o umorzeniu postępowania przygotowawczego zostało wydane przedwcześnie, bowiem w jego toku nie wykorzystano dostępnych oraz możliwych do przeprowadzenia przedsięwzięć i czynności procesowych – wyjaśniających, czy rzeczywiście nie doszło do popełnienia przestępstwa, bądź przestępstw. W efekcie w niniejszym przypadku, nie zrealizowano ustawowego celu postępowania przygotowawczego, zakreślonego regułą art. 297 Kpk. Rzecznika podkreślił, iż na niedostatki postępowania dowodowego, w pewnej mierze zwracał już uwagę w pisemnej opinii – powołany w sprawie biegły sądowy z zakresu chirurgii plastycznej – tj. Pan dr n. med. Wojciech W.

Mianowicie zasadniczym problemem i nie rozstrzygniętą wątpliwością była kwestia, czy w rzeczywistości dnia 9 września 2004 r. dr Adam G. sam przeprowadził zabieg operacyjny plastyki fałdu podbrzusznego u Pani Katarzyny T. Składając dnia 16 października 2007 r. zeznania dr Adam G. stwierdził, że zabieg wykonał osobiście i nie było żadnych komplikacji. Tymczasem dokumentacja medyczna, a w tym pisemna zgoda Pani Katarzyny T. na operację kosmetyczną powłok brzusznych, wskazywały, że operację przeprowadziła Pani dr

M. C. w asyście Adama G. Nadto, jak jednoznacznie zauważył w swojej opinii biegły, Adam G. nie był specjalistą chirurgii plastycznej i nie posiadał w okresie przeprowadzania zabiegu u pokrzywdzonej kwalifikacji do wykonywania zabiegów estetycznych. Nasuwało to poważne wątpliwości odnośnie dopuszczalności i legalności wykonania wspomnianego zabiegu przez Adama G. Poza tym zebrany materiał dowodowy wskazywał, iż reklama kliniki w W., jak i zapewnienia przekazywane ustnie pokrzywdzonej, utwierdzały ją w przekonaniu posiadania przez dra G. stosownych kwalifikacji i uprawnień do wykonywania oczekiwanych przez nią świadczeń zdrowotnych oraz specjalistycznych zabiegów medycznych. Rzecznik dostrzegł również, że przeprowadzony u Pani Katarzyny T. zabieg był odpłatny, przynosząc określone korzyści majątkowe wspomnianej klinice.

Według Rzecznika, dla należytej oceny rzeczywistego stanu zdrowia pokrzywdzonej i sygnalizowanych przez nią powikłań po operacji w klinice, w toku postępowania niezbędnym było dokonanie przesłuchania w charakterze świadka lek. med. Tadeusza K., który dnia 27 września 2004 r. udzielał Pani T. pomocy medycznej, po zabiegach chirurgii plastycznej. Dane uzyskane w tej materii mogły, bowiem wpływać na końcowe wnioski biegłego z zakresu chirurgii plastycznej. Tym bardziej, iż jak wynikało z zeznań pokrzywdzonej, lek. med. K., po jej zbadaniu 27 września 2004 r. stwierdził, iż operował ją brudas i doszło do rozległego zakażenia brzucha. Zatem w tym przypadku nie z winy biegłego, który nie dysponował wszystkimi niezbędnymi danymi dowodowymi, wydana opinia nadal pozostawała niepełna.

Ponadto dokonane w Biurze Rzecznika badanie akt sprawy potwierdzało, iż całkowicie zaniechano wyjaśnienia zgłaszanej podczas przesłuchania pokrzywdzonej kwestii dot. sfalszowania podpisu jej męża, tj. Pana Krzysztofa T. na umowie kredytu, zaciągniętego celem opłacenia kosztów wykonania zabiegu w klinice. Tymczasem kopię owej sfalszowanej umowy pokrzywdzona dołączyła do akt. Brak działań procesowych, mających na celu wyjaśnienie owych istotnych z punktu widzenia prawa karnego okoliczności był – zdaniem Rzecznika – całkowicie nieuzasadniony. Rzecznik podkreślił, iż dopiero rzetelne zweryfikowanie tych niejasności doprowadziłoby do udzielenia jednoznacznej odpowiedzi, czy badane zdarzenia nie cechują się znamionami czynów zabronionych opisanych w art. 160 § 1 Kk, art. 192 § 1 Kk, art. 270 § 1 Kk, a także z art. 58 ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza.

Według Rzecznika, zaniechanie tego typu dociekań i wyjaśnień w omawianej sprawie uniemożliwiło prawidłową i kompleksową ocenę

zdarzeń oraz nie dawało podstaw do umorzenia postępowania przygotowawczego. W odpowiedzi na wspomniane wystąpienie Rzecznika, w dniu 18 grudnia 2008 r. do Biura Rzecznika wpłynęła pisemna informacja z Prokuratury Okręgowej. Zastępca Prokuratora Okręgowego w W. potwierdził, iż umorzenie omawianej sprawy było przedwczesne, podzielono również pogląd zawarty w wystąpieniu o potrzebie wykonania dalszych czynności procesowych, które pozwolą na prawidłową i kompleksową ocenę zdarzeń opisywanych przez pokrzywdzoną Panią Katarzynę T. Nadto zaznaczono, iż zobowiązano Prokuratora Rejonowego w W. do poinformowania pokrzywdzonej o ponownym podjęciu czynności procesowych w niniejszej sprawie.

RPO-587640-II/08/PC

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Pan M. K. żaląc się na sposób zakończenia prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w B. postępowania przygotowawczego i sposób zakończenia przedmiotowego postępowania w sprawie zaistniałego w dniu 25 sierpnia 2007 r. w B. wypadku drogowego, w wyniku którego na skutek doznanych obrażeń ciała śmierć poniósł kierujący motocyklem marki „Yamaha”, tj. czyn z art. 177 § 2 Kk.

Prokurator Rejonowy w B. po przeprowadzeniu śledztwa w tej sprawie postanowieniem z dnia 25 lutego 2008 r. umorzył powyższe postępowanie przygotowawcze wobec braku znamion czynu zabronionego a powyższe orzeczenie zostało utrzymane w mocy przez Sąd Rejonowy w B. postanowieniem z dnia 31 marca 2008 r. Wystąpienie do Prokuratora Apelacyjnego w B. (poprzedzone dokonaną w Zespole analizą akt przedmiotowego postępowania) wskazujące na przedwczesne zakończenie powyższej sprawy, bez wyjaśnienia wszystkich istotnych kwestii i wykonania szeregu niezbędnych czynności procesowych, w tym przesłuchania właściwych świadków i ustalenia, czy kierujący samochodem I. C., z uwagi na poważną wadę wzroku posiadał stosowne szkła korekcyjne, spowodowało wydanie polecenia Prokuratorowi Rejonowemu w B. uzupełnienia powyższego postępowania w trybie art. 327 § 3 Kpk.

RPO-589644-II/08

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Pan Janusz K.-K., z prośbą o interwencję w sprawie wielokrotnych kradzieży z włamaniem do jego mieszkania. Prowadzone przez Prokuraturę Rejonową w W. postępowanie przygotowawcze zostało umorzone wobec niewykrycia sprawców przestępstwa. Po dokonanej przez Rzecznika analizie

akt sprawy powstały wątpliwości co do zasadności wskazanego rozstrzygnięcia, dotyczące w szczególności braków postępowania dowodowego. Przedmiotowe wątpliwości przedstawione zostały w wystąpieniu do Prokuratora Okręgowego w W., który podzielił zastrzeżenia Rzecznika i zwrócił się do Prokuratora Rejonowego w W. o spowodowanie podjęcia dochodzenia oraz uzupełnienia materiału dowodowego.

RPO-604932-III/08

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się z prośbą o pomoc Pan Ryszard P. zam. w Z. w sprawie dotyczącej odmowy przyznania uprawnień kombatanckich z tytułu pobytu na zesłaniu na Syberii w latach 1949-1956. W związku z pismem w powyższej sprawie Biura Rzecznika z dnia 19 grudnia 2008 r., skierowanym do Departamentu Orzecznictwa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych o poinformowanie o aktualnym stanie sprawy, Rzecznik otrzymał informację z dnia 16 stycznia 2008 r., z której wynika, iż Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych decyzją z dnia 15 stycznia 2009 r. uchylił decyzje własne z dnia 27 października 1999 r. oraz z dnia 26 listopada 2008 r. o odmowie przyznania uprawnień kombatanckich i przyznał Panu Ryszardowi P. uprawnienia kombatanckie z tytułu pobytu na zesłaniu na Syberii.

RPO-598831-III/08

Do Biura Rzecznika wpłynęła skarga Pana Jana Ł., dotycząca nieprzekazywania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych składek do wybranego przez skarżącego otwartego funduszu emerytalnego. W tej sprawie Rzecznik zwrócił się w dniu 24 września 2008 r. do Dyrektora Oddziału ZUS w Ł. Z udzielonej przez organ rentowy odpowiedzi z dnia 27 października 2008 r. wynikało, że zostaną podjęte działania naprawcze w celu przyspieszenia procesu weryfikacji zapisów na koncie skarżącego. Pismem z dnia 12 lutego 2009 r. organ rentowy poinformował Rzecznika, że w wyniku działań naprawczych zweryfikowano zapisy na koncie skarżącego i składki zostały przesłane na rachunek Pana Ł. w ofe. W dniu 23 marca 2009 r. do Biura Rzecznika wpłynęło pismo Pana Ł., w którym skarżący potwierdza wpływ zaległych składek na jego rachunek w ofe.

RPO-606912-V/09

Do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w dniu 16 stycznia 2009 r. wpłynęła sprawa Pani Anny K. zamieszkałej w W., dotycząca bezskuteczności podejmowanych przez nią starań mających na celu uzyska-

nie lokalu socjalnego z gminnego zasobu mieszkaniowego. Niniejsza sprawa ujawniła problem ustalenia dzielnicy właściwej do skierowania wniosku o zawarcie umowy najmu lokalu mieszkalnego. Zgodnie bowiem ze stanem sprawy, Pani K. zamieszkując od 1998 r. na terenie dzielnicy P.P. swój wniosek o przyznanie lokalu skierowała właśnie do tutejszego Urzędu Miasta Warszawy. Wskazany wniosek został jednak przez urząd rozpatrzony odmownie, bowiem Wnioskodawczyni z powodu zameldowania na pobyt stała na terenie dzielnicy M. nie mogła zostać formalnoprawnie uznana za mieszkańca tej dzielnicy. Nie zostało jednak wzięte pod uwagę, iż już uprzednio Urząd Dzielnicy M., powołując się na zamieszkiwanie Pani Anny K. na terenie dzielnicy P.P., uznał się za niewłaściwy do adresowania wniosku o wynajem lokalu socjalnego. W konsekwencji doszło do „negatywnego sporu kompetencyjnego”, w ramach którego odebrane zostało Wnioskodawczyni prawo do skutecznego ubiegania się o pomoc gminy w zaspokojeniu jej potrzeb mieszkaniowych.

Rzecznik skierował w tej sprawie pismo do Biura Polityki Lokalowej w W., zwracając się z prośbą o wskazanie urzędu dzielnicy, do którego powinien zostać skierowany przez Panią Annę K. wniosek w taki sposób, aby mógł on zostać merytorycznie rozpatrzony pod kątem spełniania przesłanek zawartych w stosownej uchwale rady miasta w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu miasta. Zgodnie ze stanowiskiem Biura Polityki Lokalowej, ponieważ na podstawie § 20 wyżej wskazanej uchwały wnioski o zawarcie umowy najmu lokalu komunalnego powinny być składane w dzielnicy, w której wnioskodawca zamieszkuje, Pani Anna K., od dzieciństwa zamieszkując na terenie dzielnicy P.P. swój wniosek powinna skierować właśnie do urzędu tej dzielnicy. W ten sposób zostało potwierdzone, iż to faktyczne zamieszkiwanie wnioskodawcy na terenie danej gminy czy dzielnicy, a nie zameldowanie na pobyt stały brane jest pod uwagę przy ustalaniu właściwości urzędu do rozpatrzenia wniosku o wynajem lokalu mieszkalnego. W wyniku ustaleń, jakie zostały wypracowane w drodze korespondencji z Biurem Polityki Lokalowej, aktualnie wniosek Pani Anny K. oczekuje na ponowne rozpatrzenie przez Zarząd Dzielnicy P.

RPO-591217-V08

Pismem z dnia 10 czerwca 2008 r. małżonkowie W. i D. N. zwrócili się do Rzecznika Praw Obywatelskich z prośbą o udzielenie im pomocy w przedmiocie zwrotu na rzecz Gminy kwoty stanowiącej równowartość udzielonej bonifikaty z uwagi na zbycie lokalu przed upływem

10 lat. Przedmiotowy lokal mieszkalny nabyli w 2000 r. Wnioskodawcy wskazali, że w 2003 r. zawarli z synem umowę zamiany lokalu na lokal o mniejszej powierzchni. Małżonkowie N. sprzedali następnie posiadany lokal i wraz z synem zamieszkali w lokalu uprzednio znajdującym się w zasobie Gminy. Za uzyskane środki finansowe ze sprzedaży zakupili dom, w stanie nie nadającym się do zamieszkania. Małżonkowie N. zawarli kolejną umowę zamiany lokalu z synem, w wyniku czego stali się właścicielami mieszkania, a syn uzyskał ½ część domu i działki. Po wyremontowaniu domu w 2006 r. wnioskodawcy sprzedali posiadany lokal mieszkalny. W związku z tym, Gmina wystąpiła do Państwa N. żądaniem zwrotu kwoty równej udzielonej bonifikacie po waloryzacji tj. 69.067,00 zł.

Rzecznik w piśmie z dnia 16 września 2008 r. do Prezydenta Miasta P. stwierdził, że zbycie mieszkania na rzecz osoby bliskiej nie powoduje powstania roszczenia o zwrot udzielonej bonifikaty. Obowiązek zawarty w art. 68 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami dotyczy zaś sytuacji, w której zbycie nastąpiło na rzecz osoby trzeciej. Ponadto Rzecznik wskazał, że bez znaczenia pozostaje fakt, że w wyniku kolejnych transakcji pomiędzy osobami bliskimi nieruchomość wróciła w ręce pierwotnego nabywcy. Na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich, Rzecznik zwrócił się do Prezydenta Miasta P. z prośbą o nadesłanie wyjaśnień w niniejszej sprawie. W przypadku nie podzielenia argumentacji zawartej w przedmiotowym piśmie Rzecznik prosi o rozważenie możliwości umorzenia części zobowiązania Państwa N. bądź o rozłożenie spłaty na raty z uwagi na bardzo trudną sytuację finansową wnioskodawców.

Prezydent Miasta P. w odpowiedzi z dnia 27 października 2008 r. podzielił argumentację Rzecznika i odstąpił od żądania zwrotu bonifikaty. Zaznaczył jednak, że Miasto rozważa możliwość wystąpienia przeciwko małżeństwu N. z powództwem o zapłatę kwoty tytułem odszkodowania równego kwocie udzielonej bonifikaty z powołaniem się na działanie mające na celu obejście prawa, skutkujące tym samym nieważność dokonanych przez wnioskodawców czynności prawnych w tym przedmiocie. Rzecznik wskazał, że stanowisko Gminy jest wątpliwe i niespójne. W przypadku skierowania przez Gminę sprawy na drogę postępowania sądowego Rzecznik zaproponował, by wnioskodawcy ustanowili pełnomocnictwa z wyboru, bądź w przypadku niemożności poniesienia kosztów procesu, żeby wystąpili z wnioskiem o ustanowienie takiego pełnomocnika z urzędu.

RPO-572601-V/07

Pan Jarosław G. pismem z dnia 29 października 2007 r. zwrócił się z prośbą o wyjaśnienie jego sprawy mieszkaniowej, toczącej się od 14 listopada 2002 r. Wnioskodawca podał, że wyrokiem Sądu Rejonowego w G. został eksmitowany z lokalu bez prawa do przyznania lokalu socjalnego. Pismem z dnia 8 listopada 2007 r. Rzecznik poinformował wnioskodawcę o niemożliwości podjęcia przedmiotowej sprawy z uwagi na fakt, iż zostały wydane dwa prawomocne wyroki i nie przysługują już od nich żadne środki zaskarżenia. Mając na uwadze trudną sytuację finansową wnioskodawcy Rzecznik pismem z dnia 8 listopada 2007 r. zwrócił się do Prezydenta Miasta G. z prośbą o zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych Pana Jarosława G.

W odpowiedzi Prezydent Miasta G. wskazał, że Pan Jarosław G. nie złożył wniosku o wynajęcie mieszkania z mieszkaniowego zasobu miasta, a domagał się jedynie wydania mu lokalu zamiennego. Do Urzędu Miejskiego w G. w dniu 30 listopada 2007 r. Pan Jarosław G. złożył wniosek o wynajęcie lokalu socjalnego. W dniu 18 lutego 2008 r. do Biura Rzecznika wpłynęło pismo Pana Jarosława G., do którego załączył stanowisko Zastępcy Naczelnika Wydziału Przedsięwzięć Komunalnych Urzędu Miejskiego w G. z dnia 31 stycznia 2008r., w którym to poinformowano zainteresowanego, że ze względu na brak własnego dochodu pozwalającego na utrzymanie mieszkania, wniosek o przyznanie lokalu socjalnego zaopiniowany został negatywnie. W związku z powyższym w dniu 21 lutego 2008 r. Rzecznik zwrócił się do Prezydenta Miasta G. o ponowne rozpatrzenie sprawy mieszkaniowej Pana Jarosława G. Natomiast w przypadku ponownego nie przychylenia się do wniosku o przyznanie lokalu socjalnego o przedstawienie w tym względzie opinii prawnej. W uzasadnieniu niniejszego pisma Rzecznik podał m. in., że powoływanie się przez Gminę na fakt nie posiadania wystarczających dochodów, jako powodu uzasadniającego odmowę wynajmu lokalu socjalnego, stoi w sprzeczności z ideą i rolą Gminy w procesie zaspokajania potrzeb mieszkaniowych osób pozostających w trudnej sytuacji finansowej.

Pan Jarosław G. do pisma z dnia 28 lutego 2008 r. dołączył wniosek o wynajęcie lokalu socjalnego z dnia 30 listopada 2007r. wraz z pismem Urzędu Miejskiego w G. W odpowiedzi na pismo RPO z dnia 4 marca 2008 r. Urząd Miejski w G. podał w piśmie z dnia 7 kwietnia 2008 r., że z powodu przeoczenia w piśmie z dnia 19 grudnia 2007 r. błędnie podano brak złożenia wniosku o lokal socjalny przez Pana Jarosława G. Niniejszy wniosek jednak został zaopiniowany negatywnie, o czym został poinformowany zainteresowany pismem z dnia 31

stycznia 2008 r. wraz z pouczeniem o możliwości wniesienia odwołania. Ponadto Urząd przyznał, że Gmina nie może odmówić umieszczenia na liście osób zakwalifikowanych do otrzymania lokalu mieszkalnego z zasobu gminy osobie, która ma niskie dochody. Jednakże w przypadku Pana Jarosława G. nie ma podstaw, aby sądzić, że jego dochody pozwolą na utrzymanie mieszkania przy jednoczesnym spłaceniu zadłużenia z tytułu zaległości czynszowych za poprzedni zajmowany lokal.

W odpowiedzi na powyższe pismo Rzecznik ponownie zwrócił się z prośbą o ponowne przeanalizowanie sprawy mieszkaniowej Pana Jarosława G., wskazując przy tym, iż spełnia on wszelkie przesłanki uprawniające go do uzyskania lokalu mieszkaniowego z zasobu Gminy. Pismem z dnia 26 maja 2008 r. Zastępca Prezydenta Miasta poinformował Rzecznika, że sprawa mieszkaniowa Pana Jarosława G. zostanie przedstawiona Zespołowi do Spraw Mieszkaniowych, a złożony przez niego wniosek powtórnie zaopiniowany. W odpowiedzi na pismo Rzecznika z dnia 18 września 2008 r. Zastępca Naczelnika Wydziału Urzędu Miejskiego w G. wskazał, że Pan Jarosław G. nie złożył dokumentów do dostarczenia których został w dniu 14 maja 2008 r. pisemnie wezwany. Termin do ich złożenia upływa z dniem 30 listopada 2008 r. Pismem z dnia 24 grudnia 2008 r. Naczelnik Wydziału Urzędu Miejskiego w G. podał, że w dniu 24 listopada 2008 r. zainteresowany złożył brakujące dokumenty, a wniosek o wynajęcie lokalu został pozytywnie zaopiniowany. W piśmie z dnia 30 grudnia 2008 r. Rzecznik poinformował Pana Jarosława G., że jego wniosek o wynajęcie lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta G. został zaopiniowany pozytywnie, a jego nazwisko zostanie wzięte pod uwagę przy sporządzaniu projektu listy osób zakwalifikowanych do otrzymania mieszkania, który zostanie opracowany w terminie do 31 stycznia 2009 r. O fakcie umieszczenia bądź nieumieszczenia na przedmiotowej liście Pan Jarosław G. zostanie powiadomiony przez Gminę pisemnie.

RPO-591494-V/08

Pismem z dnia 16 czerwca 2008 r. Pan Jan P. zwrócił się z prośbą o podjęcie działań dotyczących postępowania egzekucyjnego wszczętego z wniosku Spółdzielni Mieszkaniowej w Sz. i prowadzonego w oparciu o tytuł egzekucyjny wyrok Sądu Rejonowego w Sz. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Wnioskodawca wskazał, że łączna suma zadłużenia wynosi 27.000,00 zł, przy czym przeważającą część stanowią odsetki. Podał także, że jest osobą niepełnosprawną, której jedynym źródłem utrzymania jest świadczenie emerytalne. W związku z tym nie

jest w stanie uiścić zasądzonej na rzecz Spółdzielni należności. Pismem z dnia 16 października 2008 r. Rzecznik wystąpił do Spółdzielni Mieszkaniowej w Sz. prośbą o rozważenie możliwości zwolnienia Pana Jana P. z długu w całości bądź w części oraz o ograniczenie kwoty egzekucyjnej. Spółdzielnia Mieszkaniowa w Sz. pismem z dnia 22 grudnia 2008 r. poinformowała, że odstępuje od przedmiotowej egzekucji 25% odsetek od nieterminowej spłaty należności głównej zasądzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Sz.

RPO-591096-VI/08

Wnioskodawczyni zwróciła się do Rzecznika Praw Obywatelskich o udzielenie pomocy jej dorosłemu synowi w związku z prowadzonym wobec niego postępowaniem egzekucyjnym. Informowała, że syn jest opóźniony w rozwoju i chory – został zaliczony do drugiej grupy inwalidztwa. Jest człowiekiem nieodpowiedzialnym i łatwowiernym. Wykorzystując jego niewiedzę osoby trzecie nakłoniły go do zaciągnięcia kredytów, przejęły tak uzyskane pieniądze, a syn musi spłacać powstałe zadłużenie. Biuro Rzecznika zwróciło się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej o zbadanie sytuacji wnioskodawczyni i jej syna oraz rozważenie udzielenia pomocy w przewyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, w tym zbadanie, czy syn wnioskodawczyni jest w stanie świadomie i odpowiedzialnie kierować swoim postępowaniem. Ośrodek udzielił tej rodzinie pomoc w formie specjalnego zasiłku celowego na zakup opału oraz nakłonił wnioskodawczynię do nawiązania współpracy z fundacją, która wesprze ją w działaniach mających na celu umorzenie kredytów oraz ubezwłasnowolnienie syna.

RPO-540578-VI/06

Wnioskodawczyni otrzymała w październiku 2005 r. świadczenie pieniężne z tytułu wypadku przy pracy w gospodarstwie rolnym na terenie Niemiec. Powzięła wątpliwość co do zasadności opodatkowania tego świadczenia w Polsce i zwróciła się do naczelnika urzędu skarbowego o wydanie interpretacji indywidualnej w tej sprawie. Organy podatkowe obu instancji uznały, że świadczenie podlegało w Polsce opodatkowaniu stosownie do postanowień polsko-niemieckiej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania, która ma zastosowanie do dochodów osiągniętych od 2005 r. Kwestionując to stanowisko wnioskodawczyni zwróciła się do Rzecznika Praw Obywatelskich. Biuro Rzecznika wystąpiło do Ministerstwa Finansów zarzucając, że naczelnik urzędu skarbowego i dyrektor izby skarbowej nie byli właściwi do wydania interpretacji dotyczącej stosowania przepisów

polsko-niemieckiej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania, zaś charakter świadczenia pozwalał na przyjęcie, że zalicza się ono do obowiązkowego systemu ubezpieczeń społecznych Niemiec, wobec czego w Polsce jest wolne od podatku – stosownie do uregulowań ww. umowy. Ministerstwo Finansów podzieliło pogląd, że wniosek został rozpoznany z naruszeniem przepisów o właściwości rzeczowej i zaleciło dyrektorowi izby skarbowej uchylenie postanowień i decyzji wydanych w tej sprawie oraz przekazanie wniosku podatkniczki Ministerstwu, jako właściwemu do jego rozpoznania. Rozpoznając wniosek Ministerstwo Finansów – kierując się informacjami niemieckiego Ministerstwa Finansów, które sprostowało swoje wcześniejsze wyjaśnienia dotyczące systemu niemieckich ubezpieczeń społecznych – uznało, że otrzymane przez wnioskodawczynię świadczenie było w Polsce zwolnione od podatku. Wnioskodawczyni otrzymała zwrot nadpłaty wraz z należnym oprocentowaniem.

RPO-580885-VII/08

Do Rzecznika Praw Obywatelskich skierował skargę Pan Marcin A. Stawiane przez niego zarzuty dotyczyły braku ławek lub krzeseł na polach spacerowych w Zakładzie Karnym w B. Pan Marcin A. skierował pismo w tej sprawie do Centralnego Zarządu Służby Więziennej, która została przesłana w celu nadania sprawie dalszego biegu do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w O. Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej, w wyniku zbadania podnoszonego zarzutu, uznał skargę za bezzasadną. Rzecznik podjął w tej sprawie polemikę z Dyrektorem Okręgowym Służby Więziennej w O. W konsekwencji podjętych działań, Dyrektor zdecydował o zamontowaniu w kwietniu 2009 r., we wszystkich boksach spacerowych w Zakładzie Karnym w B., ławek metalowo-drewnianych.

RPO-609894-VII/09

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Pan Jacek M., przebywający w Areszcie Śledczym w B. Żali się on, że administracja jednostki odmawia wysłania pisma urzędowego, mimo że nie posiada on wystarczających środków na pokrycie kosztów przesyłki. Na prośbę Rzecznika skargę Pana Jacka M. zbadał Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w B. Z przedstawionych przez niego informacji wynika, iż w Areszcie Śledczym w B. przyjmowano, że osoba posiada środki na opłacenie przesyłki, jeżeli dokonała ona zakupu w ostatnim terminie tzw. wypiski. Z uwagi na fakt, iż Dyrektor Okręgowy zanegował powyższą praktykę przyjętą w Areszcie Śledczym w B., od dnia 3 marca

2009 r. w tej jednostce penitencjarnej obowiązuje nowe zarządzenie regulujące obieg korespondencji i dokumentowania czynności związanych z ewidencjonowaniem znaczków pocztowych. Zdaniem Dyrektora Okręgowego nowe regulacje w omawianej kwestii powinny zapobiec podobnym nieprawidłowościom w przyszłości.

RPO-595201-VII/08

Do Rzecznika Praw Obywatelskich skierował skargę Pan Krzysztof T., przebywający w Zakładzie Karnym w S. Autor skargi żalił się na postępowanie administracji Aresztu Śledczego w B. w kwestii przetransportowania do jednostki penitencjarnej w K., mimo że złożył oświadczenie, w którym podawał powody, dla których obawiał się pobytu w Zakładzie Karnym w K. Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w O. uznał skargę za zasadną, bowiem kierując osadzonego do Zakładu Karnego w K. nie uwzględniono wcześniej zgłaszanych przez niego obaw o przetransportowanie do tego zakładu, tym samym nie zapewniono mu bezpieczeństwa osobistego. W związku z powyższym administracja Aresztu Śledczego w B. została zobowiązana do podjęcia stosownych działań w celu uniknięcia tego typu nieprawidłowości w przyszłości. Ponadto wymieniony żalił się na postępowanie służby żywnieniowej w Areszcie Śledczym w B. Nieprawidłowość polegała na niewydaniu osadzonemu napoju do suchego prowiantu wydawanego w miejsce kolacji, co było sprzeczne z postanowieniami zawartymi w zarządzeniu Nr 8/2003 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 9 października 2003 r. w sprawie realizacji uprawnień osób osadzonych w ZK i AŚ do wyżywienia, gdzie stwierdza się, iż „osadzonemu korzystającemu z suchego prowiantu zapewnia się napój”. Skargę w powyższym zakresie Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w O. uznał za zasadną.

RPO-605928-VII/09

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła skarga Pana Artura C. przebywającego w Areszcie Śledczym w S. W treści pisma osadzony podnosił, iż jego korespondencja nie została wysłana do wskazanego adresata, ponieważ została zagubiona. O zbadanie sprawy Rzecznik zwrócił się do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w K. Postępowanie wyjaśniające przeprowadzone przez Dyrektora wykazało, iż zasadnym jest zarzut dotyczący zaginięcia przekazanego do wysłania listu poleconego. Ponadto zapewnił on, iż w powyższym zakresie zostaną podjęte czynności zmierzające do niedopuszczenia w przyszłości do powstania podobnych uchybień. Mając na uwadze powyższe

ustalenia oraz obowiązujący stan prawny stwierdzić należy, iż zarzut Pana Artura C. zawarty w skardze okazał się zasadny w zakresie postępowania z jego korespondencją.

RPO-596502-VII/08

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła skarga Pana Waldemara M. przebywającego w Areszcie Śledczym w D. W piśmie osadzony wskazywał szereg zarzutów, w tym zarzut, że został osadzony w celi mieszkalnej z osobą używającą wyrobów tytoniowych, podczas gdy sam deklaruje, iż jest osobą niepalącą. O zbadanie sprawy Rzecznik zwrócił się do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w O. Ustalono, iż faktycznie w/w został nieprawidłowo osadzony, co było spowodowane faktem, iż w danym momencie w Areszcie Śledczym w D. nie przebywał żaden skazany niepalący, odbywający karę pozbawienia wolności po raz pierwszy. Takie osadzenie skarżącego było podyktowane jego skłonnościami do autoagresji oraz opinią, iż nie powinien przebywać sam w celi mieszkalnej. Jak ustalono, wychowawca poinformował skarżącego, iż zostanie osadzony w celi z osobą niepalącą, jak tylko będzie to możliwe, co nastąpiło po kolejnym przetransportowaniu go do Aresztu Śledczego w D. w dniu 14 listopada 2008 r. Należy jednak stwierdzić, iż osadzenie skarżącego (osoby niepalącej) wraz z osobą używającą wyrobów tytoniowych było nie zgodne z obowiązującymi przepisami. W myśl § 2 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 listopada 1996 r. w sprawie określenia zasad dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych w obiektach zamkniętych podległych Ministrowi Sprawiedliwości (Dz. U. z 1996 r. Nr 140, poz. 658 ze zm.) dla osadzonych używających wyrobów tytoniowych wyznacza się odrębne cele mieszkalne. Mając na uwadze powyższe ustalenia oraz obowiązujący stan prawny stwierdzić należy, iż w/w zarzut Pana Waldemara M. zawarty w jego piśmie okazał się zasadny, bowiem faktycznie doszło do osadzenia go w celi mieszkalnej z osobą używającą wyrobów tytoniowych, podczas gdy sam jest osobą nie używającą tego typu substancji.

RPO-608387-VII/09

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Tomasz B. przebywający w Areszcie Śledczym w C. Piszący kwestionował zasadność decyzji tamtejszej Komisji Penitencjarnej polegającej na zmianie Jego podgrupy klasyfikacyjnej z P2p na P1p. Decyzja ta, jak twierdził autor pisma, podyktowana została ujawnieniem przez funkcjonariuszy SW podczas przeszukania Jego celi mieszkalnej narkotyków. Wyniki

późniejszej analizy laboratoryjnej ujawnionej substancji wykluczyły jednakże jej narkotyczne właściwości. W przedmiotowej sprawie Biuro Rzecznika zwróciło się z prośbą o wyjaśnienia do Dyrektora Aresztu Śledczego w C. Dyrektor w nadesłanej odpowiedzi poinformował, iż w na skutek złożonego przez zainteresowanego zażalenia, Sąd Okręgowy w G. uchylił decyzję Komisji Penitencjarnej o degradacji osadzonego do podgrupy P1p. Także Dyrektor Aresztu anulował piszącemu wymierzoną karę dyscyplinarną. Skazany został skierowany do jednostki zgodnej z posiadaną podgrupą klasyfikacyjną (Oddział Zewnętrzny AŚ w C.).

RPO-533061-VII/06

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła skarga Pana Tomasa M., przebywającego w Zakładzie Karnym w W. W treści pisma osadzony podnosił, iż w opiniach wystawianych przez administrację Zakładu Karnego w W. na potrzeby Sądu Penitencjarnego są powoływane orzeczenia sądowe, które uległy zatarciu z mocy prawa. Z pismem o wyjaśnienia w zakresie przedmiotowych zarzutów wystąpiono do Dyrektora Zakładu Karnego w W. W odpowiedzi z dnia 27 maja 2007 r. Zastępca Dyrektora wyjaśnił, iż do chwili sporządzenia pisma, do administracji Zakładu Karnego nie dotarły postanowienia Sądu Rejonowego w L. Ponieważ w dniu 7 lipca 2008 r. do Biura Rzecznika osadzony przesłał kserokopie przedmiotowych orzeczeń, przeto pismem z dnia 25 lipca 2008 r. wystąpiono do Dyrektora Zakładu Karnego w W. z pytaniem czy w dalszym ciągu administracja Zakładu Karnego w W. w opinii o skazanym wskazuje na dwa wyroki, które uległy zatarciu. W odpowiedzi z dnia 4 sierpnia 2008 r. Zastępca Dyrektora Zakładu Karnego w W. wskazał, iż cyt. „postanowienia zarządzające zatarciem skazania wobec w/w w sprawach Sądu Rejonowego w L. dotyczą kar pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania. Administracja tut. zakładu karnego otrzymała powyższe postanowienia w formie kserokopii blisko dwa lata po ich wydaniu. Kary te nigdy nie zostały wprowadzone do wykonania i nie były też wykazywane w opiniach o w/w. Sąd Rejonowy w L. zarządził jedynie wykonanie grzywnien do wskazanych wyroków, które zostały wykonane w okresach :

- 1.II.K.207/95 – 30 dni kary zastępczej 26.09.1995 – 26.10.1995
- 2.II.K.254/95 – 28 dni kary zastępczej 13.12.1995-10.01.1996.”

Wobec powyższych stwierdzeń zauważono w piśmie z dn. 03.09.2008 r., iż zatarcie skazania nastąpiło w stosunku do całego orzeczenia a nie tylko kary pozbawienia wolności warunkowo zawie-

szanej. Na końcu pisma postawiono ponownie pytanie „czy w dalszym ciągu administracja Zakładu Karnego w W. wskazuje w opinii o skazanym na dwa wyroki, które uległy zatarciu”.

W dnia 21 października 2008 r. do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła odpowiedź Zastępcy Dyrektora z dnia 7 października 2008 r. w którym zauważa on, iż „opinie o skazanym po otrzymaniu cyt. postanowień zawierają przy karach zastępczych informację: „kara zatarta z mocy prawa”, albowiem faktem jest, że skazany w tych czasookresach był pozbawiony wolności”. Mając na uwadze powyższe, stwierdzono, iż działania administracji Zakładu Karnego w W. uznać trzeba za nieprawidłowe. Pomimo kolejnych pism w tej sprawie administracja stoi na stanowisku, iż może powoływać się na orzeczenia już zatarte bowiem jak stwierdza „faktem jest, że skazany w tych czasookresach był pozbawiony wolności”. Nie podzielając w/w stanowiska, pismem z dnia 4 listopada 2008 r. przedstawiono zarzut Pana Tomasa M. Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej we W. z prośbą o zweryfikowanie poprawności działań Zakładu Karnego w W., będącej jednostką podległą Dyrektorowi oraz zarządzenie w tej mierze wykonywanie działań w ramach obowiązujących przepisów.

W piśmie z dnia 30 stycznia 2009 r. Dyrektor poinformował, iż po dokonaniu weryfikacji działań administracji Zakładu Karnego w W. w zakresie powoływania się w opiniach na orzeczenia sądowe, które uległy zatarciu z mocy prawa, działania te uznać należy w pełni za nieprawidłowe. Mimo, że administracja Zakładu Karnego była w posiadaniu postanowień zarządzających zatarciu skazania wobec Pana Tomasza M. w sprawach Sądu Rejonowego w L. (zostały włączone do akt osobowych zainteresowanego), w opiniach do Sądu Penitencjarnego wykazywano na skazania w powyższych sprawach. Dyrektor poinformował również, że na okoliczność zaistniałej sytuacji przeprowadzono kontrolę doraźną w Zakładzie Karnym w W. w zakresie prowadzenia dokumentacji skazanych odbywających karę pozbawienia wolności. Stwierdzono, iż przypadek Pana Tomasza M. był incydentalny. Dyrektorowi Zakładu Karnego w W. zwrócono uwagę na błędną interpretację przepisów dotyczących instytucji zatarcia skazania. Mając na uwadze powyższe ustalenia oraz obowiązujący stan prawny stwierdzić należy, iż zarzuty Pana Tomasza M. zawarte w skardze z dnia 21 kwietnia 2008 r. (powtórzone w kolejnych pismach) okazały się zasadne, bowiem działania administracji Zakładu Karnego w W., która powoływała się w opiniach sporządzanych o osadzonym na orzeczenia sądowe, które uległy zatarciu, było nieprawidłowe.

RPO-513919-VII/07

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Pan Wojciech Z., odbywający karę pozbawienia wolności. Żalił się on, że więzienna służba zdrowia nie poinformowała go o pozytywnym wyniku badania na nosicielstwo wirusa HCV, skutkiem czego nie wdrożono stosownego postępowania medycznego. Przeprowadzone czynności wykazały, że badanie na nosicielstwo wirusa HCV przeprowadzono w kwietniu 2007 r. w związku z planowanym u osadzonego zabiegiem koronarografii, natomiast pacjent istotnie został powiadomiony o wyniku badania dopiero po upływie kilku miesięcy, w lipcu 2007 r. Z dokonanych ustaleń wynika, że do nieprawidłowości tej doszło wskutek przeoczenia przez pracowników medycznych w całości obszernej dokumentacji medycznej dokumentu zawierającego wynik badania. Brak w świadectwach o stanie zdrowia osadzonego informacji o nosicielstwie wirusa HCV nie miał jednakże znaczenia dla sformułowania wniosku co do możliwości leczenia go w warunkach więziennych. Zarówno świadectwa wcześniejsze, jak i wystawione po ujawnieniu nosicielstwa wirusa HCV, zawierały tę samą konkluzję, iż Pan Wojciech Z. może być leczony w warunkach więziennych. Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w W., do którego Rzecznik zwrócił się w tej sprawie, poinformował, że w celu wyeliminowania w przyszłości podobnych nieprawidłowości przypadek ten będzie przedmiotem szczegółowego omówienia podczas najbliższego szkolenia kierowników ambulatoriów jednostek penitencjarnych okręgu warszawskiego.

RPO-605321-VII/08

Podczas wizytacji Aresztu Śledczego w R. osadzony, Pan Stanisław Ż. złożył pracownikowi Biura Rzecznika Praw Obywatelskich skargę dotyczącą nie wydania mu maści na stwierdzoną dolegliwość z tego względu, iż ZOZ AŚ w R. nie dysponuje takim medykamentem. O zbadanie wskazanego zarzutu Rzecznik zwrócił się do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w W. W odpowiedzi Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w W. wyjaśnił, iż po badaniu lekarskim w dniu 13 listopada 2008 r. zlecono w/w maść Butapirazol, której używał we wrześniu i październiku 2008 r. W listopadzie 2008 r. maść ta nie była jednak dostępna ani w aptece Aresztu Śledczego w R., ani też w Centralnej Aptece Okręgu Warszawskiego. Z uwagi na brak środków finansowych, z których zakupywane są leki i inne środki medyczne, przepisana maść wydano zainteresowanemu dopiero pod koniec grudnia 2008 r. Mając na uwadze powyższe ustalenia oraz obowiązujący stan prawny stwierdzić należy, iż zarzuty Pana Stanisława Ż. za-

warte w skardze okazały się zasadne, bowiem maść zleconą podczas badania lekarskiego w dniu 13 listopada 2008 r. otrzymał dopiero pod koniec grudnia 2008 r.

RPO-605558-VII/08

Do Rzecznika Praw Obywatelskich skierował skargę Pan Jarosław P., przebywający w Areszcie Śledczym w W. Autor skargi żalił się, że w pomieszczeniach dla podsądnych Sądu Okręgowego w W. przebywał razem z osobami palącymi, co narusza jego prawo do przebywania w środowisku wolnym od dymu tytoniowego. Pan Jarosław P. wielokrotnie kierował pisma w tej sprawie do Prezesa Sądu Okręgowego – niestety, bezskutecznie. W związku ze skargą, Rzecznik zwrócił się do Dyrektora Departamentu Organizacyjnego Ministerstwa Sprawiedliwości o zbadanie sprawy. Z otrzymanej odpowiedzi wynika, że w Sądzie Okręgowym w W. podejmowane są działania w celu zapewnienia realizacji art. 5 ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r., Nr 10, poz. 55) w wydzielonych pomieszczeniach dla osób pozbawionych wolności i uznano, że zaistniała konieczność wygospodarowania kolejnych dwóch pomieszczeń dla osób niepalących. Prezes Sądu Okręgowego w W. został zobowiązany przez Dyrektora Departamentu Organizacyjnego Ministerstwa Sprawiedliwości do wskazania terminu realizacji zadania.

RPO-602472-VII/08

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Pan Krzysztof S., przebywający w Areszcie Śledczym w K. Wnioskodawca skarżył się na niewłaściwą gramaturę i sposób wydawania posiłków w tamtejszej jednostce oraz ukaranie dyscyplinarne za odmowę sprzątnięcia dyżurek oddziałowego. Przeprowadzone postępowanie wyjaśniające potwierdziło częściowo zasadność skargi piszącego. Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w K. uznał zarzut skazanego dotyczący bezprawnego ukarania przez administrację Aresztu Śledczego w K. za zasadny, uznając jednocześnie skargę piszącego w pozostałym zakresie za niezasadną. Z dokonanych ustaleń wynika, że wnioskodawca miał sprzątać dyżurkę w oparciu o art. 116 § 1 pkt 4 Kkw, co jest niezgodne z obowiązującym prawem. Wykonywanie tego typu prac następuje w oparciu o art. 123 a § 1 Kkw i wiąże się między innymi ze spełnieniem szeregu warunków, np.: koniecznością odbycia szkolenia bhp i przeprowadzeniem badań lekarskich. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w postępowaniu administracji Aresztu Śledcze-

go w K. podjęte zostały stosowne czynności służbowe, mające na celu wyeliminowanie powstawania tego typu zdarzeń w przeszłości.

RPO-598582-VII/08

Podczas wizytacji Zakładu Poprawczego w B. przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich odebrali skargę od jednego z wychowanków, Damiana S. Podał on, że ma ukończoną szkołę zawodową i w związku z tym nie podlega dalszemu kształceniu podczas pobytu w Zakładzie. Żalił się, że na czas, kiedy pozostali wychowankowie mają zajęcia szkolne, jest on umieszczany w izbie przejściowej. Przebywa tam codziennie, od poniedziałku do piątku, przez sześć godzin dziennie. W izbie przejściowej ma do dyspozycji jedynie książki i prasę. Skarżący podniósł, że przebywanie przez wiele godzin dziennie w odosobnieniu, bez zajęcia, przez cały rok szkolny, jest dla niego bardzo przygnębiające i rodzi frustrację. Wiceprezes Sądu Okręgowego w B., do którego zwrócił się Rzecznik z prośbą o zbadanie prawidłowości stosowania opisanej praktyki umieszczania wychowanka w izbie przejściowej, nie znalazł podstaw do jej kwestionowania. W ocenie Sądu takie postępowanie wobec wychowanka było uzasadnione potrzebą zapewnienia porządku i bezpieczeństwa w Zakładzie i dopuszczone przepisem § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich („Dyrektor zakładu dla zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w zakładzie może na czas określony umieścić nieletniego w oddzielnym pomieszczeniu mieszkalnym lub izbie przejściowej”). W piśmie Sądu podkreślono, że Damian S. nie przejawia chęci korzystania z oferty resocjalizacyjnej i terapeutycznej Zakładu.

Wobec takiego stanowiska Sądu Okręgowego w B. Rzecznik zwrócił się do Dyrektora Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji w Ministerstwie Sprawiedliwości. W opinii Rzecznika brak było podstaw do przyjęcia, iż wychowanek istotnie, w sposób ciągły stwarza zagrożenie dla porządku i bezpieczeństwa w placówce. Rzecznik wskazał też, że zadaniem placówki, jaką jest zakład poprawczy, jest działalność wychowawcza i resocjalizacyjna, mająca na celu zapobieganie dalszej demoralizacji nieletniego i stworzenie mu warunków powrotu do normalnego życia. Brak chęci pracy nad sobą ze strony wychowanka nie może zwalniać kadry wychowawczej z podejmowania działań w celu zmiany jego niewłaściwej postawy. Placówka jest zobowiązana do prowadzenia indywidualnego oddziaływania na nieletnich, odpowiednio do ich osobowości i potrzeb wychowawczych. W przypadku Damiana S. ta działalność wychowawcza była ograniczona do izolo-

wania go przez wiele godzin dziennie. W tym czasie nie był on objęty żadnymi zajęciami z gamy, którą przewiduje w/w rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości (zajęcia psychoedukacyjne, korekcyjne, wyrównawcze, rewalidacyjne, terapeutyczne). Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji zgodził się ze stanowiskiem Rzecznika. Uznał, że umieszczanie wychowanka w izbie przejściowej na czas zajęć szkolnych jest niezgodne z obowiązującymi przepisami. Powiadomił jednocześnie, że dyrektorowi Zakładu Poprawczego w B. wydano polecenie zaniechania korzystania z izby przejściowej w sposób niezgodny z jej przeznaczeniem oraz przedstawienia wychowankowi takiej oferty wychowawczej, w tym zajęć pozaszkolnych, która zmotywowałaby go do zmiany negatywnych zachowań.

RPO-601008-VII/08

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Pan Patrycjusz H. przebywający w Zakładzie Karnym w R. Piszący kwestionował wiarygodność informacji zawartych w opinii na Jego temat sporządzonej na polecenie sądu penitencjarnego przez administrację tamtejszej jednostki. W przedmiotowej sprawie zwróciłem się z prośbą o wyjaśnienia do Dyrektora Zakładu Karnego w R. Dyrektor w nadesłanej odpowiedzi uznał zasadność podniesionego przez osadzonego zarzutu. Na posiedzeniu sądu penitencjarnego zwołanym w sprawie piszącego, przedstawiona została skorygowana opinia, co do której treści zainteresowany nie zgłosił uwag.

RPO-601352-X/08

W dniu 30 października 2008 r. – po zapoznaniu się z doniesieniami środków masowego przekazu, z których wynikało, że dyrektor szpitala w G., z uwagi na strajk pracowników medycznych, zdecydował o ewakuacji pacjentów oddziału internistycznego tego zakładu opieki zdrowotnej – Rzecznik Praw Obywatelskich podjął postępowanie wyjaśniające w tej sprawie. Rzecznik zwrócił się do Wojewody Ł. o udzielenie wyjaśnień w podnoszonej kwestii, w tym odnośnie zachowania przez kierownika szpitala obowiązujących procedur w zakresie zaprzestania działalności oddziału szpitalnego i ewakuacji pacjentów, a także o udzielenie informacji o stanie zabezpieczenia prawa do ochrony zdrowia mieszkańcom korzystającym ze świadczeń szpitala w G. Wojewoda Ł., w obszernym wyjaśnieniu z dnia 5 grudnia 2008 r., poinformowała Rzecznika o akcji strajkowej w SP ZOZ w G., ewakuacji pacjentów Oddziału Chorób Wewnętrznych oraz o podejmowanych działaniach w sprawie rozwiązania problemu (m.in. o spotkaniach

z pracownikami szpitala, z Dyrektorem SP ZOZ i Burmistrzem Miasta) a także o kontroli pracowników urzędu wojewódzkiego w zakresie funkcjonowania wymienionego Oddziału i w sprawie przestrzegania przez SP ZOZ statutu zakładu i przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (jt. Dz. U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89 ze zm.) oraz kontroli działalności Oddziału Chorób Wewnętrznych pod względem medycznym przez Konsultanta Wojewódzkiego w dziedzinie chorób wewnętrznych. W świetle wyjaśnień Wojewody, z informacji przekazanej przez Dyrektora Szpitala w obecności Burmistrza Miasta w G. „pacjenci zostali prawidłowo zabezpieczeni i przetransportowani do wyznaczonych wcześniej szpitali”. Wojewoda zapewniła Rzecznika, że „na bieżąco prowadzony jest monitoring sytuacji w Szpitalu Miejskim w G.. Według informacji uzyskanych od Dyrektora, Szpital udziela świadczeń zdrowotnych we wszystkich oddziałach.”

Jednocześnie, Rzecznik – za pośrednictwem Dyrektora Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w Ł. – przy piśmie z dnia 29 października 2008 r., otrzymał kopię artykułu prasowego zamieszczonego w lokalnym dzienniku „Fakt” z dnia 28 października 2008 r. Z artykułu tego wynikało, że ze szpitala w G. ewakuowano 16 ciężko chorych osób, pozbawiając ich godności, na noszach, z podłączonymi kroplówkami, chroniących się przed zimnem ręcznikami. Na szyjach lekarze powiesili im tabliczki z napisem „zgon” – tak na wszelki wypadek, gdyby któryś zmarł w czasie ewakuacji.

W odpowiedzi udzielonej Dyrektorowi Oddziału Wojewódzkiego NFZ, Rzecznik wskazał na obowiązujące przepisy prawa w zakresie funkcjonowania publicznych zakładów opieki zdrowotnej i zapewnienia ubezpieczonym świadczeń opieki zdrowotnej ze środków publicznych, a także na organy odpowiedzialne za zarządzanie publicznym zakładem i sprawowanie nadzoru nad takim zakładem oraz za zapewnienie ochrony praw pacjentów i równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej. Przypomniał przy tym o instytucji Rzecznika Praw Pacjenta oddziału wojewódzkiego NFZ i centrali Funduszu oraz obowiązkach tego rzecznika w zakresie przestrzegania praw pacjenta.

Natomiast sprawa opisana w powołanym artykule prasowym została przekazana według właściwości Burmistrzowi G., z prośbą o zbadanie zarzutów autora publikacji. W powołaniu na to wystąpienie, Rzecznik otrzymał pismo z dnia 12 grudnia 2008 r. Dyrektora SP ZOZ w G. wraz z opinią z dnia 12 listopada 2008 r. Przewodniczącego Polskiego Towarzystwa Medycyny Stanów Nagłych i Katastrof na temat organizacji i przebiegu ewakuacji pacjentów. Z powołanego wyjaśnienia wynikało, że „ewakuacja pacjentów przebiegała spraw-

nie bez zagrożenia zdrowia i życia pacjentów, zgodnie z przepisami prawa”. W świetle załączonej opinii, ewakuację pacjentów przeprowadzono w oparciu o przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 maja 2004 r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania oraz wykorzystywania publicznej i niepublicznej służby zdrowia na potrzeby obronne państwa oraz właściwości organów w tych sprawach (Dz. U. Nr 143, poz. 1515) przygotowując, zgodnie z § 18 – karty ewakuacyjne (segregacyjne) według wzoru określonego w załączniku Nr 2 do rozporządzenia.

Mając na uwadze powyższe informacje oraz wskazany przepis, Rzecznik pismem z dnia 19 grudnia 2008 r. ponownie zwrócił się do Wojewody Ł. o zbadanie sprawy, w tym zarzutów autora wymienionej publikacji oraz legalności działania Dyrektora SP ZOZ w G. w kwestii ewakuacji pacjentów. W wystąpieniu tym podniesiono wątpliwość co do zasadności zastosowanej procedury ewakuacji pacjentów, wskazując, że powołane rozporządzenie wydane zostało na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 ze zm.). Przepis ten określa tryb realizacji zadań Rady Ministrów wykonywanych w ramach zapewniania zewnętrznego bezpieczeństwa państwa i sprawowania ogólnego kierownictwa w dziedzinie obronności kraju, w tym warunki i sposób przygotowania i wykorzystania publicznej i niepublicznej służby zdrowia na potrzeby obronne państwa oraz właściwość organów w tych sprawach. W myśl § 18 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia, karta ewakuacyjna rannego lub chorego, z krótką historią choroby, której wzory określa załącznik nr 2 do rozporządzenia, stanowi jeden z dokumentów skróconej dokumentacji medycznej, którą prowadzi się w przypadku wystąpienia masowych strat sanitarnych i która ma na celu, w szczególności, przeprowadzenie właściwej klasyfikacji rannych i chorych oraz zachowanie ciągłości leczniczo – ewakuacyjnej.

W odpowiedzi z dnia 8 stycznia 2009 r. Wojewoda Ł. poinformowała Rzecznika o przeprowadzonym postępowaniu wyjaśniającym w sprawie ewakuacji pacjentów z SP ZOZ w G. Z odpowiedzi tej wynika, że w trakcie oceny tego postępowania potwierdzona została wątpliwość Rzecznika co do zasadności zastosowania oznakowania chorych w związku z ich ewakuacją. W tej sprawie Wojewoda zasięgnęła opinii Konsultanta Wojewódzkiego w dziedzinie medycyny ratunkowej oraz Departamentu Prawnego Ministerstwa Zdrowia, którzy wyrazili pogląd, że użycie kart ewakuacyjnych w sytuacji planowego transportu sanitarnego stanowi nadużycie procedury zarezerwowanej do se-

gregacji poszkodowanych na miejscu zdarzenia w przypadku zdarzeń masowych i katastrof. W sytuacji, do jakiej doszło w SP ZOZ w G., nie zachodziły okoliczności o których mowa w § 18 ust. 1 i ust. 4 cytowanego rozporządzenia, odnoszące się do masowych strat sanitarnych, a zatem nie znajdowało uzasadnienia zastosowanie środków wymienionych w § 18 ust. 2 rozporządzenia.

Wojewoda poinformowała jednocześnie Rzecznika o działaniach podjętych w sprawie przestrzegania przepisów obowiązującego prawa i praw pacjentów w omawianej materii, a mianowicie o przekazaniu powyższych ustaleń w sprawie procedury ewakuacji pacjentów do wiadomości wszystkich organów założycielskich szpitali na terenie województwa – z prośbą o skierowanie do podległych zakładów opieki zdrowotnej stosownych wytycznych uwzględniających cytowane opinie oraz spowodowanie dokonania aktualizacji planów/instrukcji ewakuacji jednostek, a także o poinformowanie Wojewody o podjętych działaniach, w tym o sposobie wykorzystania przedstawionych informacji. Wraz z powyższym wystąpieniem zostały przekazane, do ewentualnego wykorzystania, założenia do procedury transportu chorych ze szpitala w przypadku planowej ewakuacji chorych, przygotowane przez pracowników Urzędu Wojewódzkiego w Ł. Rzecznik po zapoznaniu się z powyższymi informacjami postanowił o zakończeniu postępowania wyjaśniającego w podnoszonej sprawie, zważywszy na zbadanie przez Wojewodę Ł. sprawy legalności działania Dyrektora SP ZOZ w G. w kwestii ewakuacji pacjentów oraz działania podjęte w sprawie respektowania obowiązujących w tej materii przepisów prawa i procedur.

RPO-598129-XX/08

Do Zespołu Terenowego Biura Rzecznika Praw Obywatelskich we Wrocławiu zwrócił się o pomoc Pan Mariusz W., który pomimo, iż przedłożył w Wojskowym Komendantowi Uzupełnień zaświadczenie o przyjęciu na listę studentów I roku otrzymał powołanie do odbycia zasadniczej służby wojskowej. W związku z powyższym skarżący złożył odwołanie od tej decyzji do Szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego, który utrzymał w mocy decyzje WKU powołując się na fakt, iż już raz odroczone mu powołanie z powodu pobierania nauki. W wystąpieniu Rzecznika do Szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego zwrócono uwagę na fakt, iż przepisy art. 39 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416, ze zm.), nie przewidują żadnych ograniczeń ilościowych w udzielaniu odroczenie ze względu

na pobieranie nauki. Ponadto dodatkowo podkreślono, iż z punktu widzenia obowiązujących przepisów udzielenie odroczenia z uwagi na pobieranie nauki w szkole wyższej jest obligatoryjne. W odpowiedzi na pismo Rzecznika, Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego poinformował, iż uchylił decyzję WKU w sprawie powołania do odbycia zasadniczej służby wojskowej Pana Mariusza W., a także swoją decyzję utrzymującą w mocy zaskarżoną kartę powołania.

RPO-596833-XX/08

Do Rzecznika Praw Obywatelskich z prośbą o interwencję zwróciła się Pani Stefania G. Zainteresowana od 2006 r. oczekiwała na wymianę stolarki okiennej w mieszkaniu komunalnym, którego jest lokatorką. Niestety mimo, kilku deklaracji Zarządcy odnośnie przeprowadzenia niezbędnej modernizacji lokalu mieszkalnego nie przystąpiono do tych prac. W wyniku interwencji Rzecznika Zarządca zadeklarował, że jeszcze w roku 2008 nastąpi wymiana zdewastowanej stolarki okiennej.

RPO-595785-XX/08

Zainteresowana, zamieszkała w K. złożyła skargę na bezczynność organów inspekcji budowlanej, w związku ze złym stanem technicznym kotłowni, bezpośrednio nad którą znajduje się jej lokal mieszkalny, co z kolei w negatywny sposób wpływa na jakość i komfort życia. W wyniku przeprowadzonego badania sprawy Rzecznik ustalił, iż Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego zajmował się sprawą od początku grudnia 2007 r. Pomimo, iż już 13 grudnia 2007 r. skutecznie zawiadomiono strony o wszczętym postępowaniu administracyjnym, dopiero 6 marca 2008 r. przeprowadzono oględziny kotłowni. Przeprowadzona wizja lokalna dała podstawę, by 12 marca nałożono na wspólnotę mieszkaniową zarządzającą tą nieruchomością obowiązek przedłożenia do 31 maja 2008 r. oceny technicznej. Rzecznica ocena, stwierdzająca konieczność przeprowadzenia prac naprawczych, została przekazana PINB 30 maja 2008 r. Niemniej jednak dopiero po interwencji Rzecznika Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego wydał decyzję z dnia 15 września 2008 r., a więc po ponad 3,5 miesiącach, nakazującą wyremontowanie pomieszczeń kotłowni.

RPO-592949-XX/08

Do Zespołu Terenowego Biura Rzecznika Praw Obywatelskich we Wrocławiu zwrócił się jeden z mieszkańców miasta Z. ze skargą na władz lokalnych, które zdaniem skarżącego celowo zaniedbują

obowiązek zamieszczania w BIP informacji publicznych. Po przeanalizowaniu wskazanego serwisu internetowego Rzecznik nabrał uzasadnionych przypuszczenia, że formułowane przez skarżącego zarzuty mogą być słuszne. W związku z powyższym wystosowano w tej sprawie pismo do Burmistrza Z.

Interwencja Rzecznika przyczyniła się do zaktualizowania danych znajdujących się w serwisie BIP gminy.